

URBANISTIČNA ZASNOVA DORNAVA

november 2025, maj 2026

KAZALO

KAZALO	2
PODATKI O NALOGI	2
URBANISTIČNA ZASNOVA	3
POMEN URBANISTIČNE ZASNOVE DORNAVA	4
VSEBINA URBANISTIČNE ZASNOVE PO ZAKONU O UREJANJU PROSTORA	4
NOTRANJJI RAZVOJ NASELJ	4
URBANISTIČNI KRITERIJI ZA ZASNOVO FUNKCIONALNE IN FIZIČNE STRUKTURE NASELJA	4
OKVIRNO UREDITVENO OBMOČJE	5
POLOŽAJ IN VLOGA DORNAVE V ŠIRŠEM PROSTORU	6
ZAVAROVANI PREDELI – KULTURNA DEDIŠČINA	7
ZAVAROVANI IN OGROŽENI PREDELI – VARSTVO NARAVE IN POPLAVNA OGROŽENOST	8
ZASNOVA PROGRAMSKE STRUKTURE	9
ZASNOVA NAMENSKE RABE PROSTORA	10
ZASNOVA MORFOLOGIJE IN TIPOLOGIJE OBJEKTOV	11
ZASNOVA OBLIKOVANJA GRAJENEGA TKIVA	12
ZASNOVA SUPERSTRUKTURE NASELJA	13
ZASNOVA ULIČNEGA OMREŽJA IN PROMETNIH UREDITEV	14
ZASNOVA ZELENIH IN REKREATIVNIH POVRŠIN	15
ZASNOVA VODOVODNEGA IN KANALIZACIJSKEGA OMREŽJA	16
ZASNOVA ENERGETSKEGA IN KOMUNIKACIJSKEGA OMREŽJA	17
OBMOČJA PREDNOSTNEGA UREJANJA	18
 Priloga 1: ANALITIČNI DEL URBANISTIČNE ZASNOVE	 19
 Priloga 2: ANALIZA DEMOGRAFSKEGA IN GOSPODARSKEGA RAZVOJA	 20

PODATKI O NALOGI

Naziv načrta:	URBANISTIČNA ZASNOVA DORNAVA
Številka projekta:	24 – OPN - 07
Faza:	končno gradivo
Datum izdelave:	november 2025, maj 2026
Naročnik:	OBČINA DORNAVA Dornava 135a, 2252 Dornava
Pripravljalavec:	SKUPNA OBČINSKA UPRAVA OBČIN V SPODNJEM PODRAVJU, Mestni trg 1, 2250 Ptuj
Predstavnik pripravljavca:	Veselin Zatezalo, mag.inž arh. / občinski urbanist / ZAPS 9010 PA
Poslovodeči partner izdelovalcev:	UMARH d.o.o. Zelenikova ulica 1, 2250 Ptuj
Predstavnica poslov. partnerja:	Urška Berlič, univ.dipl.inž arh. / ZAPS 1715 PA PPN
Sodelujoči partner izdelovalcev:	BD PROJEKTIRANJE d.o.o. Prešernov trg 14, 8000 Novo mesto
Predstavnica sodel. partnerja:	Bogdana Dražič, univ.dipl.inž.arh. / ZAPS 0925 PA PPN
Strokovna ekipa:	Urška Berlič, univ.dipl.inž arh. Bogdana Dražič, univ.dipl.inž arh. Zvonka KELC, univ. dipl. inž. arh. Andreja KORPIČ, mag. inž. arh. Nina TURNŠEK, dipl. inž. arh. urb. Petra JAMNIK, grad. teh. Luka ČUŠ, štud. arh.
Izdelovalci demografske in gospodarske študije:	LUČKA, okoljske in prostorske študije, Vanja Šendlinger s. p. Vrbljene 21, 1292 Ig pri Ljubljani Univerza v Ljubljani, Center poslovne odličnosti Ekonomske fakultete Kardeljeva ploščad 17, 1000 Ljubljana

URBANISTIČNA ZASNOVA

URBANISTIČNA ZASNOVA DORNAVA

Urbanistična zasnova Dornava je dolgoročni načrt razvoja naselja Dornava, ki je središče istoimenske občine. V območje urejanja je zajeta tudi vas Mezgovci ob Pesnici, saj se je pozidava obeh naselij spojila.

Po Zakonu o urejanju prostora¹ sodi urbanistična zasnova k obveznim strokovnim podlagam in jo je potrebno pripraviti pred izdelavo regionalnega prostorskega plana (RPP), občinskega prostorskega plana (OPPN) in občinskega prostorskega načrta (OPN). Ker je to strokovna podlaga, se jo lahko pripravi tudi samostojno. Kot 66. člena tega zakona določa, je urbanistična zasnova namenjena analizi obstoječega stanja v prostoru, prepoznavi omejitev, potreb in kakovosti ter usmerjanju in podrobnejši določitvi urbanistično-arhitekturnega razvoja naselja.

Urbanistična zasnova predstavlja dolgoročno vizijo ureditve naselja, h kateri skupnost stremi. Njen cilj je ustvariti funkcionalen, lep, trajnosten in ljudem prijazen kraj za bivanje in delo. Nekateri ureditve se bodo realizirale v krajšem časovnem obdobju, druge šele čez daljši čas. Realizacija se izvaja s pomočjo izvedbenih prostorskih aktov, v katerih se ureditve konkretizirajo, za kar je najbolj primeren občinski podrobni prostorski načrt (OPPN).

Urbanistična zasnova obsega koncepte in usmeritve, ki opredeljujejo strategijo prostorskega razvoja naselja na funkcionalnem, oblikovnem in operativnem področju. Stremi k organiziranemu usmerjanju prostorskih razvojnih teženj skupnosti, zato da bo posledična transformacija naselja, ki se izvaja tekom daljšega časovnega obdobja, potekala premišljeno, urejeno, učinkovito in prinesla celotni skupnosti korist. Z dobro urbanistično zasnovo skupnost prihrani na času, stroških in energiji, ker ima dogovorjeno razvojno strategijo, zato se veliko lažje odloča o primernosti posameznih konkretnih prostorskih posegov. To je tako imenovani »masterplan« naselja, ki je podlaga izvedbenemu prostorskemu načrtovanju in se uporablja skozi dolgo časovno obdobje ob posodobitvah na približno 15 – 20 let. Ob izdelavi urbanistične zasnove in vsaki njeni posodobitvi se določijo tudi območja prioriteta urejanja, kamor je v tekočem (srednjeročnem) planskem obdobju smiselno usmeriti razvojne napore. Zato je pomembno tudi spremljanje učinkovitosti izvajanja urbanistične zasnove.

VSEBINA URBANISTIČNE ZASNOVE PO ZAKONU O UREJANJU PROSTORA

Urbanistična zasnova Dornava pokriva vsebine, ki so določene z Zakonom o urejanju prostora, v 66. členu:

- okvirno ureditveno območje naselja;
- okvirno območje za dolgoročni razvoj naselja (ni relevantno);
- usmeritve za razporeditev dejavnosti v naselju z morebitnimi vplivi na sosednja območja;
- način razvoja naselja oziroma njegovih delov;
- območja in omrežja gospodarske javne infrastrukture in družbene infrastrukture ter njihova zmogljivost;
- območja javnih površin;
- območja prepoznavnih značilnosti v prostoru;
- razvrednotena območja in način njihove nove ureditve;
- območja prenove;
- zeleni sistem naselja;
- območja, za katera se izvede projektni natečaj ali ena od alternativnih oblik natečaja iz šestega odstavka 64. člena tega zakona;
- usmeritve za urbanistično in arhitekturno oblikovanje (npr. morfologija in tipologija pozidave, gabariti, volumni, gradbene linije);
- usmeritve za varstvo okolja, ohranjanje narave in varstvo kulturne dediščine, doseganje energetske učinkovitosti in trajnostne rabe naravnih virov;
- program ukrepov z usmeritvami za njihovo izvajanje.

Urbanistična zasnova se glede vsebine in stopnje podrobnosti obdelave rešitev ustrezno prilagodi vrsti, vsebini in namenu prostorskega akta, za katerega se pripravlja.

NOTRANJJI RAZVOJ NASELIJ

Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050² (SPRS) med drugim opredeljuje, da je treba v Sloveniji s prostorom upravljati premišljeno in prebivalcem zagotavljati optimalne razmere za varno in zdravo okolje ter visoko kakovost življenja. Razvoj je potrebno snovati na lastnih prostorskih potencialih, prepoznavnosti in identiteti, v poselitveni strukturi pa ohraniti sestavo naselij po meri človeka. Naselja morajo biti prijetna za bivanje in delo, uspešna, okoljsko vzdržna in podnebno nevtralna. V naseljih se poudarja mešana raba prostora, pri kateri se z umeščanjem različnih komplementarnih dejavnosti v prostorske enote doseže boljše funkcionalno povezanost med lokacijo bivanja, dela in pogostimi vsakodnevnimi storitvami. S tem se zagotavlja vitalnost in privlačnost prostorske enote, krepi lokalno gospodarstvo, izboljšuje pogoje za trajnostno mobilnost, zmanjšuje potrebe po dnevnih delovnih migracijah in krepi družbena povezanost.

SPRS pa tudi določa, da je potrebno rast površin pozidanih zemljišč v Sloveniji do leta 2050 ustaviti. Razvoj poselitve se zato usmerja v območja obstoječih naselij, kjer se stavbni in dediščinski fond prenavlja, vzdržuje in funkcionalno prilagaja. To pomeni, da se rast naselij izvaja navznoter, s transformacijo in zgoščanjem, ki se izvajata predvsem s pomočjo dobre organizacije prostora in prehoda na višje oblike stavbne tipologije.

URBANISTIČNI KRITERIJI ZA ZASNOVO FUNKCIONALNE IN FIZIČNE STRUKTURE NASELJA³

Po sodobnih urbanističnih načelih mora naselje z dobro fizično strukturo imeti:

- premišljeno prostorsko kompozicijo na nivoju celega naselja,
- stavbe, ki se podrejajo konfiguraciji naselja in uokvirjajo javni prostor – ulice in trge,
- povezan sistem javnih prostorov (ulic in trgov), ki omogoča socialno in gospodarsko izmenjavo,
- povezane in gosto prepletene poti z mešanim prometom,
- premišljeno superstrukturo glavnih objektov, ulic in trgov, ki krepi strukturni red in čitljivost naselja,
- strateška vozlišča in prostorske poudarke,
- ureditve, ki spodbujajo vizualni interes,
- ozelenjene ulice in bogate parkovne površine.

Osnovno pravilo za dobro funkcionalno organizacije naselja je enostaven dostop do stvari, ki jih ljudje za življenje potrebujejo. To nam omogočajo:

- hodljive soseske z velikim deležem mešanih dejavnosti, kjer ljudje lahko na peš razdalji zagotovijo večino svojih vsakodnevnih potreb;
- gosto prepleten in povezan ulični sistem, ki naselju omogoča prehodnost in lahek dostop do različnih programov;
- združevanje centralnih storitev v vozlišča,
- funkcionalna uravnoteženost naselja.

Funkcionalno uravnoteženo in dobro organizirano urbano naselje ima:

- hodljive stanovanjske soseske,
- zaposlitvena območja,
- omrežje storitvenih centrov,
- večnamenski sistem zelenih površin,
- multi–modalen prometni sistem,
- dobro preostalo gospodarsko javno infrastrukturo (GJI).

OKVIRNO UREDITVENO OBMOČJE

V urbanistični zasnovi določeno okvirno ureditveno območje naselbinske celote Dornava in Mezgovcev ob Pesnici⁴ obsega obstoječi naselji, nepozidana zemljišča namenjena graditvi objektov, ter kmetijska in gozdna in druga zemljišča, ki niso namenjena graditvi objektov in na katerih ni predviden razvoj, so pa zaradi svoje lege povezana z drugimi deli naselij in so v funkciji poselitve. Nepozidana zemljišča, ki niso stavbna, se nahajajo predvsem v predelu notranjega omrežja cest in poti, ki so sestavni del uličnega omrežja obeh naselij. Zato morajo ležati znotraj njunega ureditvenega območja.

URESNIČEVANJE URBANISTIČNE ZASNOVE

Urbanistična zasnova Dornava je načrt, ki se bo izvajal tekom daljšega časovnega obdobja. Vsebuje koncept prihodnjega razvoja naselij Dornava in Mezgovec ob Pesnici, ki skladno s SPRS temelji na notranjem razvoju.

Notranji razvoj predvideva postopno transformacijo obstoječega grajenega tkiva, vzporedno z razvojem časa. Urbanistična zasnova Dornava predvideva ponekod večjo, drugod manjšo preobrazbo sedanje grajene strukture, kar se na izvedbenem nivoju ureja z OPPN. V njih se usmeritve iz urbanistične zasnove preverijo in konkretizirajo v grafičnih in tekstualnih določilih. Ker gre za postopno transformacijo zatečene pozidave, se v obdobju do graditve novih objektov, skladno z usmeritvami urbanistične zasnove, na obstoječih objektih dopuščajo vzdrževanje, rekonstrukcije in manjše rekonstrukcije, kakor tudi izvedba nekaterih pomožnih objektov, ki glavnim stavbam omogočajo delovanje za časa njihovega obstoja.

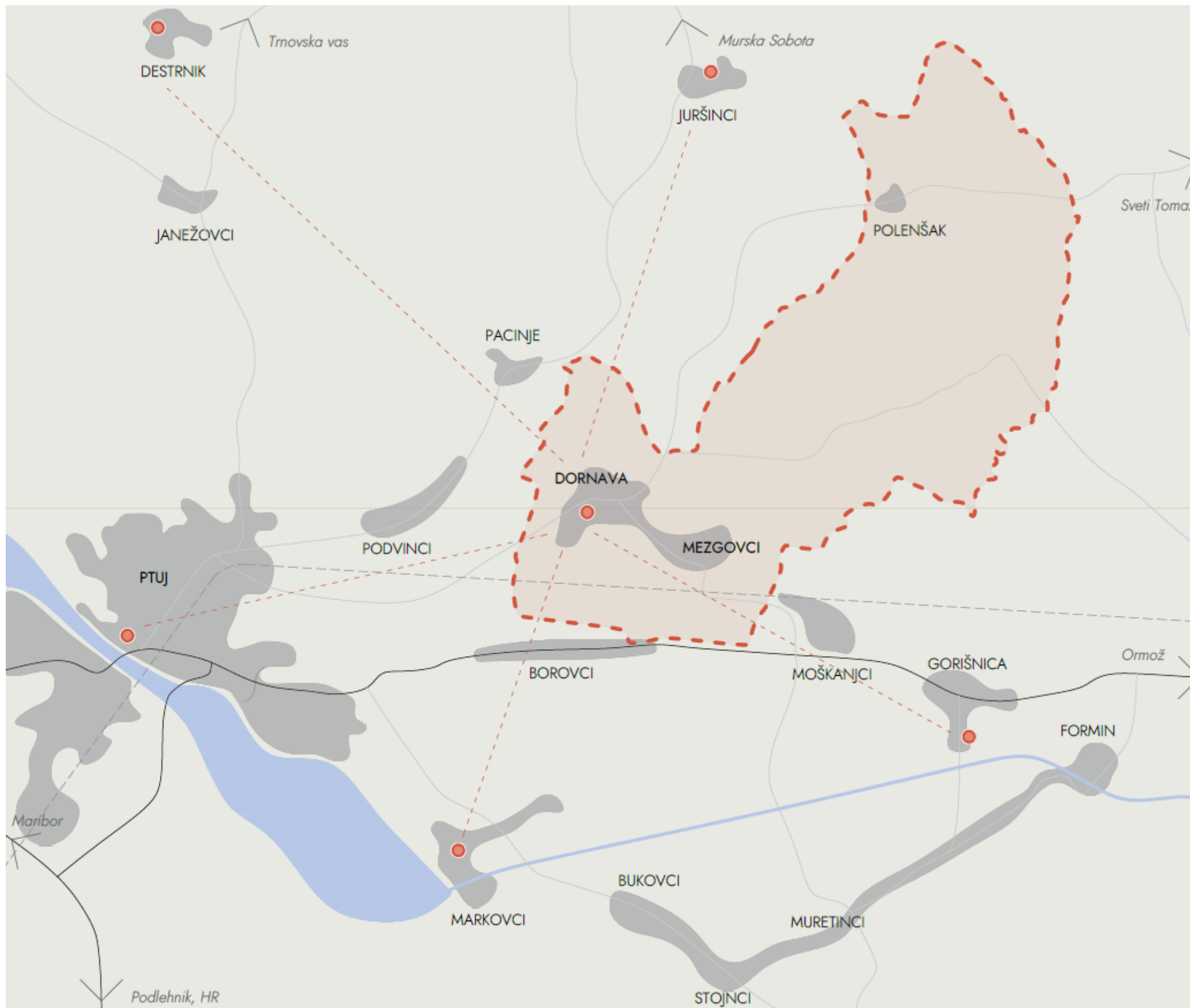
Nad uresničevanjem urbanistične zasnove se izvaja monitoring. Po cca 15-ih letih pa se pristopi k njeni posodobitvi.

¹ Zakon o urejanju prostora – ZUreP-3 (Uradni list RS, št. 199/21, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPEOVE, 95/23 – ZIUOPZP, 23/24, 109/24 in 25/25 – odl. US)

² Resolucija o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050 (Uradni list RS, št. 72/2023)

³ Povzeto po Predstavitvi urbanistične zasnove in občinskega prostorskega načrta na Skupnosti občin Slovenije, Bogdana Dražič, januar 2024

⁴ Podlaga za določitev okvirnega ureditvenega območja je 56. točka 3. člena ZUreP-3.

POLOŽAJ IN VLOGA DORNAVE V ŠIRŠEM PROSTORU

Naselje Dornava se nahaja na Ptujem polju in je tudi središče istoimenske občine. V naselju živi približno tretjina prebivalcev občine, kar je dobrih 1200 ljudi, skupaj z Mezgovci ob Pesnici pa cca 1700.

Dornava ima skoraj središčno pozicijo med sosednjimi občinskimi središči, kar ji daje pomembno vlogo v širšem prostoru in dobro povezljivost z drugimi kraji. Najbližje Dornavi je mesto Ptuj oddaljen slabih 8km.

Kot občinsko središče ima naselje svojo šolo, občino, vrtec, cerkev, ambulanto, pošto, in druge programe, ki skrbijo za funkcioniranje občine.

Ponaša se tudi z najlepšim baročnim dvorcem in največjo celotno baročno zasnovo v Sloveniji.

Južno od naselja Dornava in Mezgovcev ob Pesnici poteka pomemben železniški koridor Kijev – Barcelona, katerega del je tudi slovenska povezava Hodoš – Koper.

- območje poselitve
- območje občine Dornava
- občinsko središče
- pomembnejša cestna povezava
- druga cestna povezava

ZAVAROVANI PREDELI – KULTURNA DEDIŠČINA

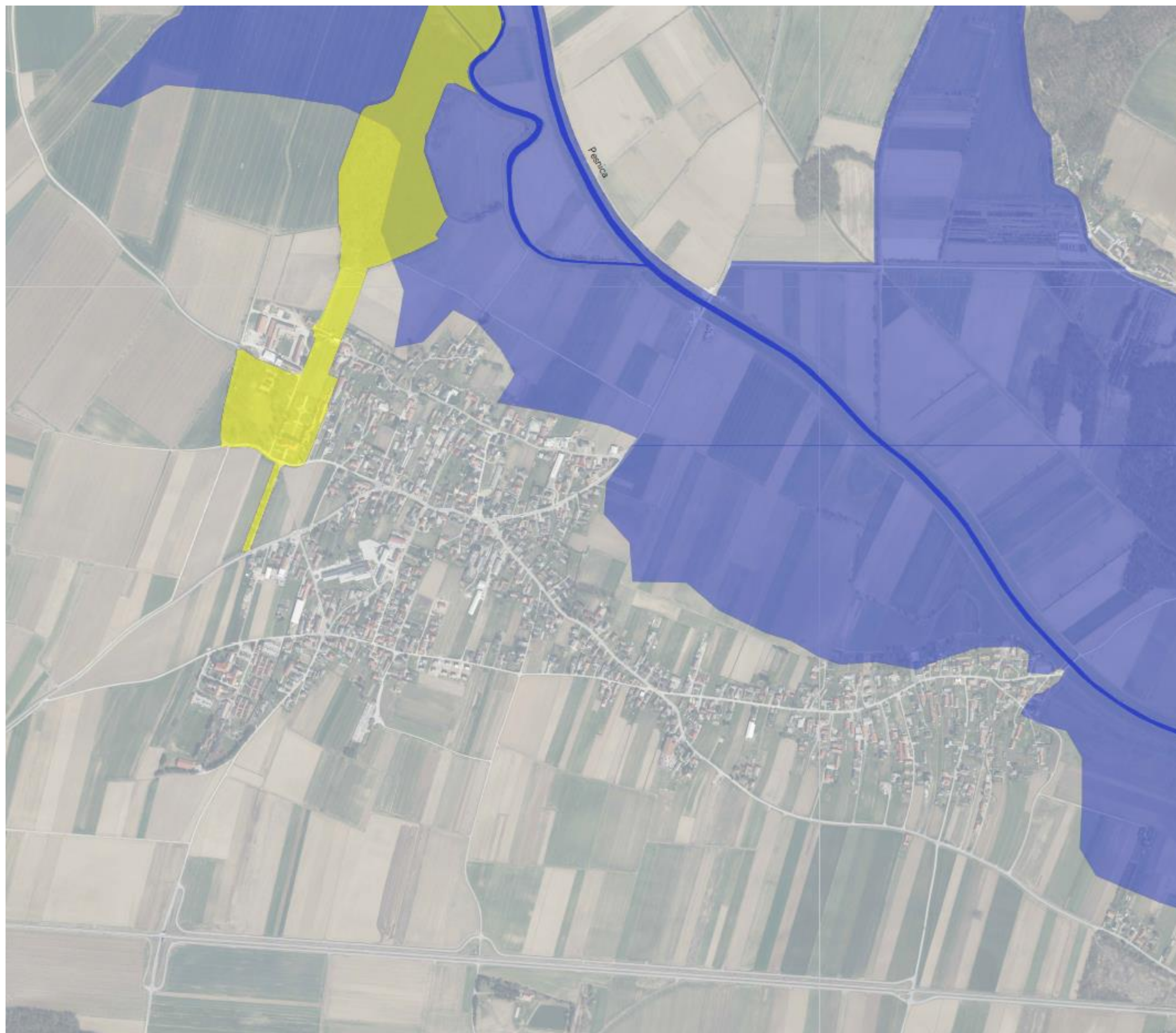
Naselje Dornava ima enega najlepših baročnih dvorcev in največjo baročno celoto v Sloveniji. Zasnova kompleksa obsega skoraj 2km dolgo os, ki se začne s kipom Brezmadežne in zaključí s kipom sv. Janeza Nepomuka. Zasnova dvorca vključuje tudi angleški park, in območje vse do kipa sv. Frančiška Ksaverija.

Žal na SZ meji na objekte proizvodne dejavnosti in zdi se, kot da ima slednja večji vpliv na dvorec kot obratno. Odstranjeni kipi krepijo zgodbo dvorca, zato se morajo vrniti na prvotno mesto. Sam dvorec potrebuje nov program, ki ga oživlja in privablja obiskovalce.

Cerkev sv. Doroteje ima delujoč program, in je kvalitetno vzdrževana. Njeno vplivno območje obsega grajeni prostor, ki pa jo bolj omejuje kot prispeva k učinkovanju njene pomembnosti.

Čušekova domačija predstavlja tipično panonsko domačijo iz začetka 20. stol. in predstavi nekdanji način življenja.

1. Kip sv. Frančiška Ksaverija
2. Spomenik padlim v 1. svetovni vojni
3. Vrbečova kapelica
4. Kip Brezmadežne
5. Cizerlova kapelica
6. Kip sv. Janeza Nepomuka
- ★ odstranjen spomenik
- Arheološko območje Gornji gaj
- Čušekova domačija
- Dvorec Dornava
- Park dvorca Dornava
- vplivno območje dvorca Dornava
- Cerkev sv. Doroteje
- vplivno območje Cerkev sv. Doroteje

ZAVAROVANI IN OGROŽENI PREDELI – VARSTVO NARAVE IN POPLAVNA OGROŽENOST

Zavarovana območja narave vsebujejo vse parkovne ureditve v sklopu dvorca.

Dornava se nahaja v neposredni bližini površine območja zelo redkih poplav. Kljub nizki poplavni frekventnosti grajena struktura na to območje ne poseže, z izjemo v Mezgovcih. V prihodnosti se je potrebno izogibati gradnji na teh območjih.

Za predel je značilna visoka podtalnica.

- površina območja zelo redkih poplav
- varstvo narave - okolje gradu

ZASNOVA PROGRAMSKE STRUKTURE

- centralne družbene dejavnosti
- pretežno poslovne dejavnosti z možnostjo stanovanj v nadstropju in mansardi
- mešano poslovno - stanovanjske dejav.
- posebne družbene dejavnosti
- odprte športne površine
- velike kmetije
- okvirno ureditveno območje naselja

URBANISTIČNA ZASNOVA NASELJA DORNAVA IN MEZGOVCI OB PESNICI

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Urška BERLIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 1715

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Bogdana DRAŽIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 0925

Sodelavci

Zvonka KELC, univ. dipl. inž. arh.

Andreja KORPIČ, mag. inž. arh.

Nina TURNŠEK, dipl. inž. arh. urb.

Petra JAMNIK, grad. teh.

Luka ČUŠ, štud. arh.

Št. projekta

24 - OPN - 07

Datum

november 2025

STANJE

Dornava in priključena vas Mezgovci ob Pesnici imata slabše organizirano funkcionalno strukturo, predvsem zaradi stihijskega prehoda iz vaške zasnove, temelječe na malih kmetijah, v urbano. Ni izoblikovanih programskih centrov / vozlišč. Med novejšo pozidavo daleč prevladuje stanovanjska raba z enodružinskimi hišami. Ohranjenih je nekaj kmetij, ki so svoj obseg povečale. Predvsem ob glavni, najbolj prometni ulici se v Dornavi in v Mezgovcih pojavljajo tudi manjše storitvene dejavnosti. Kompleks osnovne šole in vrtca je neurejen. Ogromni funkcionalni potencial gradu Dornava je v pretežni meri neizkoriščen, ravno tako tudi blizu ležeče mednarodne železnice (najbližja lokalna železniška postaja je v Moškanjcih ter regionalna Ptuj).

USMERITVE

V urbanem delu Dornave se okrepi trend koncentracije centralnih poslovnih dejavnosti ob glavni ulici, vendar še vedno mešane rabe, saj se ohranjajo tudi stanovanja. Mešanje programov se doseže tudi s pomočjo postopnega prehoda na drugačno tipologijo stavb, višine P+1+M, z gradnjo v nizu od meje do meje gradbene parcele, pri čemer je pritličje poslovno, nadstropje in mansarda pa sta lahko tudi stanovanjska.

Osnovna šola in vrtce se ohranita v osrednjem delu Dornave ob občinski stavbi, vendar se za oba zgradiata novi stavbi. Zgradiata se novi šolski stadion in telovadnica (športna dvorana), med novo osnovno šolo in vrtcem se uredijo zelene površine in otroško igrišče.

Drugod ob glavnih ulicah na Dornavi se okrepi mešana stanovanjsko-poslovna raba.

Velikim kmetijam in gospodarskim dejavnostim se omogoči delovanje na sedanjih lokacijah, ob upoštevanju prostorskega konteksta. Omogočijo se nove poslovne dejavnosti manjšega obsega.

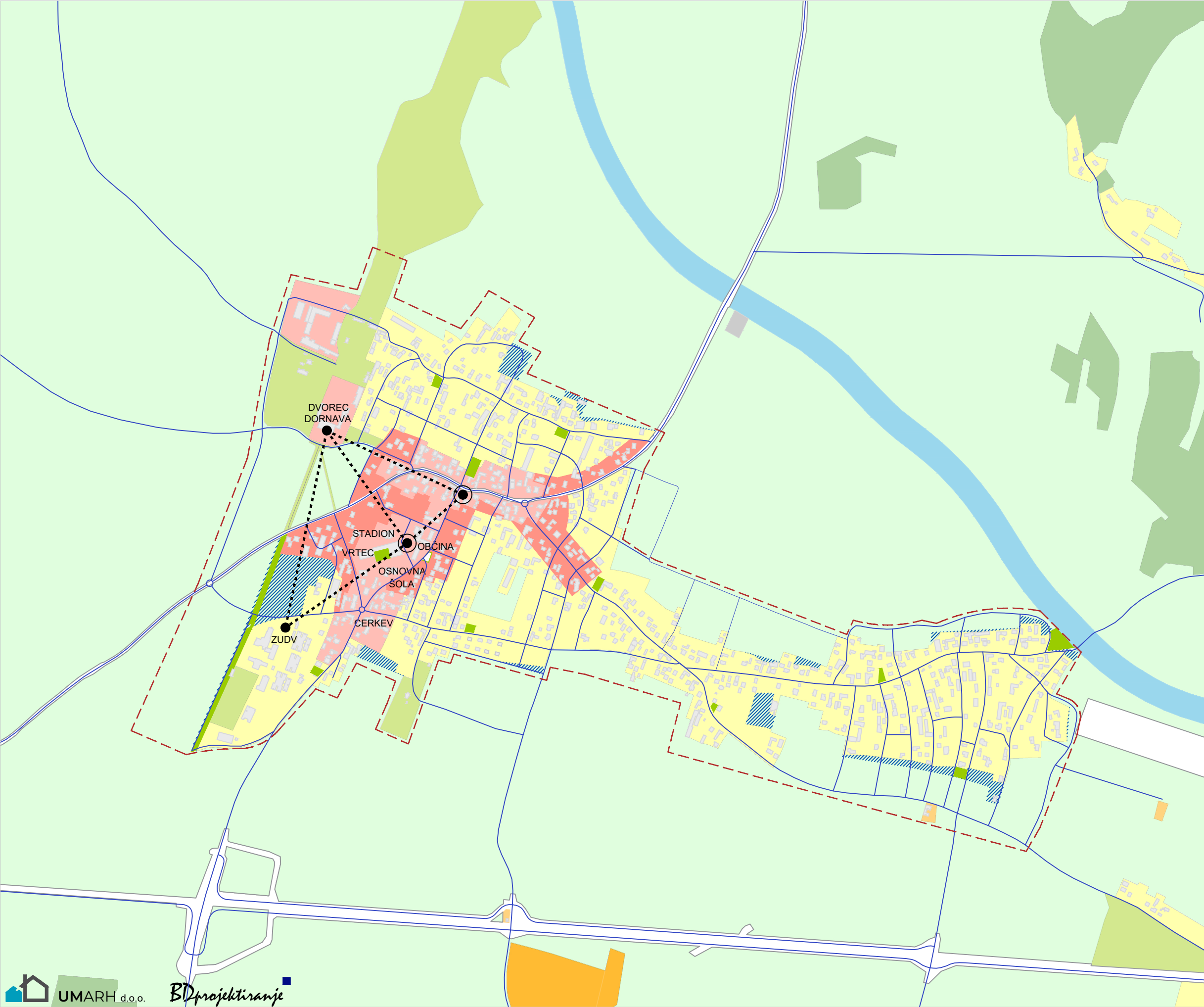
Omogoči se delovanje in notranji razvoj zavoda za usposabljanje, delo in varstvo.

Za grad Dornava se ob sodelovanju s kulturo-varstveno ustanovo pripravi programsko-razvojni načrt za izkoriščanje njegovega potenciala.

V ruralni delih se male kmetije ohranijo, kjer je to smiselno, njihov prehod v druge rabe pa izvaja organizirano na podlagi usmeritev te urbanistične zasnove.

Predeli urbane stanovanjske gradnje se organizirano dograjujejo, sledeč usmeritvam urbanistične zasnove. Dopustijo se spremljajoče dejavnosti, vendar tako, da se stanovanjska raba glavne stavbe ohrani.

Na regionalnem nivoju se pristopi k boljši izkoriščenosti potenciala pomembne železniške proge tudi za lokalna središča ob progih in v Dornavi zgradi železniška postaja.

ZASNOVA NAMENSKE RABE PROSTORA

- stanovanjske površine
- površine centralnih dejavnosti
- območja zelenih površin
- območja za turizem
- funkcionalno vozlišče naselja
- funkcionalno vozlišče regijskega pomena
- povezava med funkcionalnimi vozlišči
- območja gozdnih zemljišč
- kmetijske površine
- območja okoljske infrastrukture
- celinske vode
- površine razpršene poselitve
- območja prometnih površin
- območja zapolnitev
- okvirno ureditveno območje naselja

URBANISTIČNA ZASNOVA NASELJA DORNAVA IN MEZGOVCI OB PESNICI

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Urška BERLIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 1715

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Bogdana DRAŽIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 0925

Sodelavci

Zvonka KELC, univ. dipl. inž. arh.

Andreja KORPIČ, mag. inž. arh.

Nina TURNŠEK, dipl. inž. arh. urb.

Petra JAMNIK, grad. teh.

Luka ČUŠ, štud. arh.

Št. projekta

24 - OPN - 07

Datum

november 2025

M 1:10 000

STANJE

Prevladujoča namenska raba prostora (NRP) v Dornavi in Mezgovcih ob Pesnici je stanovanjska, in sicer: površine podeželskega naselja (SK). V središču Dornave je tudi osrednje območje centralnih dejavnosti (CU). Nekaj je še zelenih površin (ZP, ZS, ZK) in stanovanjskih površin za posebne namene (SB). Grad Dornava ima NRP osrednje območje centralnih dejavnosti (CU) in zelene površine (ZP). Prisotnih je nekaj žepov s kmetijsko rabo (K1).

V okviru obstoječih stavbnih zemljišč imata naselji Dornava in Mezgovci ob Pesnici precej prostora za zgoščanje obstoječe grajene strukture s pomočjo boljšega izkoristka razpoložljivega prostora in zapolnitev. Programskega pritiska na večjo širitev stavbnih zemljišč ni.

USMERITVE

V jedru Dornave je potrebno povečati obseg osrednjih območij centralnih dejavnosti (CU), saj te omogočajo mešano rabo prostora. S tem se med ostalim upošteva usmeritev iz SPRS, da se z umeščanjem različnih komplementarnih dejavnosti v prostorske enote doseže boljšo funkcionalno povezanost med lokacijo bivanja, dela in pogostimi vsakodnevnimi storitvami.

Stanovanjskim površinam v urbanem delu Dornave se določi stanovanjska NRP SS namesto SK.

V vaških deli Dornave in Mezgovcev ob Pesnici se ohranja NRP SK (površine podeželskega naselja).

Na primernih prostih stavbnih zemljiščih se uredijo parkovne površine in igrišča in za to določi NRP ZP ali ZS.

NRP kompleksa gradu Dornava se ohranja.

Kmetijska zemljišča v ureditvenem območju naselij Dornava in Mezgovci ob Pesnici se funkcionalno integrirajo v naselji.

Obseg stavbnih zemljišč znotraj okvirnega bmočja naselja se glede na prikazanega na tej karti lahko tudi popravi oz. poveča. Za takšne posege se pripravijo podrobnejše strokovne podlage zutemeljitvami

ZASNOVA MORFOLOGIJE IN TIPOLOGIJE OBJEKTOV

- glavne ulice (5,5m cestišče, 4m pločnik)
- stranske ulice/poti (3m cestišče, 1,5m pločnik/vgreznjen robnik)
- zeleni poti
- trgi, ploščadi
- parki, igrišča
- odprte športne površine
- P javno parkirišče - (klet) + parter + 1N
- gradnja v nizu od meje do meje
- večje točkovne stavbe
- manjše točkovne stavbe
- potok
- okvirno ureditveno območje naselja

OPOMBA- prikaz tipologije objektov je simboličen in ne označuje dejanskega tlorisa stavbe

URBANISTIČNA ZASNOVA NASELJA DORNAVA IN MEZGOVCI OB PESNICI

Pooblaščen arhitekt, prostorska načrtovalka

Urška BERLIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 1715

Pooblaščen arhitekt, prostorska načrtovalka

Bogdana DRAŽIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 0925

Sodelavci

Zvonka KELC, univ. dipl. inž. arh.

Andreja KORPIČ, mag. inž. arh.

Nina TURNŠEK, dipl. inž. arh. urb.

Petra JAMNIK, grad. teh.

Luka ČUŠ, štud. arh.

Št. projekta

24 - OPN - 07

Datum

november 2025

M 1:10 000

STANJE

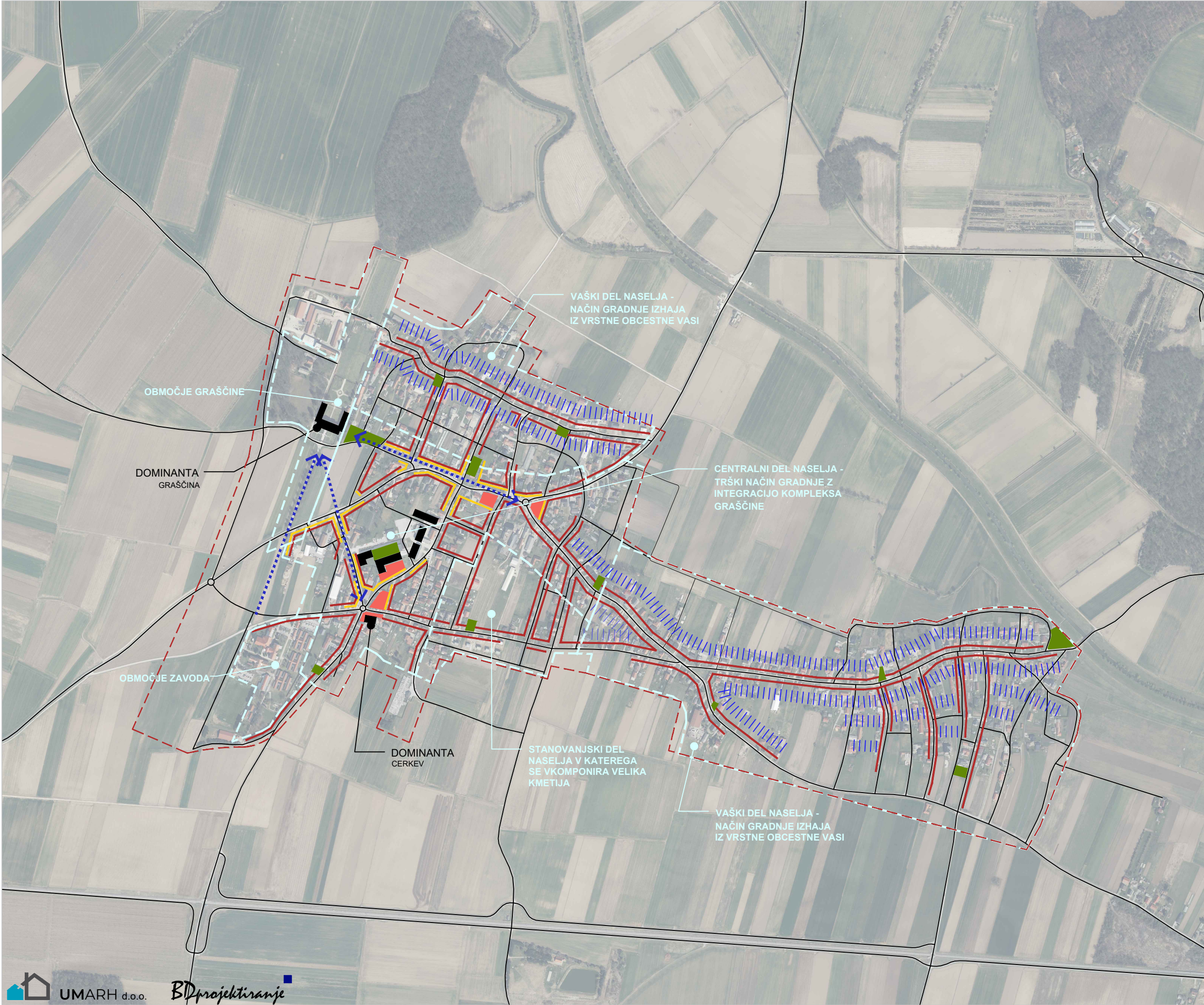
Morfologija in stavbna tipologija v Dornavi in Mezgovcih ob Pesnici se nahajata v procesu preobrazbe iz vaške strukture z malimi kmetijami v urbano strukturo nižje gostote. Zahodni rob Dornave zaznamujeta dve posebni morfološki enoti - impozantna graščina Dornava s spremljajočimi objekti in ureditvami ter kompleks zavoda za usposabljanje in delo. Veliko je možnosti za zgoščanje naselbinske strukture s preходом na tipologijo objektov višje gostote.

USMERITVE

V Dornavi se v jedru naselja oz. vzdolž glavnih ulic vzpostavi morfologija t.i. trškega naselja, to je: gradnja enonadstropnih stavb vzdolž ulične gradbene linije, pretežno v nizu od roba do roba gradbene parcele, z nagnjeno streho (cca 45°) in izkoriščenim podstrešjem (višina stavbe: P+1+M). Pomožne stavbe se na gradbeni parceli umestijo zadaj za glavno stavbo in okrog notranjega dvorišča, s svojimi višinskimi gabariti pa ne smejo nadvladovati glavne stavbe. V predelu osnovne šole in občine so lahko stavbe tudi dvonadstropne z ravno streho (lahko tudi naklona do 15°). Posebna enota jedra Dornave je kompleks osnovne šole, kjer se zgradi nova stavba osnovne šole in vrtca, šolski stadion in šolska telovadnica (z elementi športne dvorane). Pred osnovno šolo se uredi vstopna ploščad (možnost prireditve), med šolo in vrtcem pa zelenica z otroškim igriščem. Glavna fasada šole se orientira proti ulici, ob kateri stoji tudi občinska stavba, glavna fasada vrtca pa vzdolž ulice proti graščini. Ob šoli se uredi parkirišče (s proučitvijo možnosti podzemne garaže, ki lahko sega tudi pod ploščad pred šolo). V vaških delih obeh naselij se ohrani oblikovna tipologija nekdanjih malih kmetij, to je: pritličnih stavb tlorisnega razmerja 1: (najmanj) 2, s strehami naklona 45° in slemenimi pravokotno na glavno ulico naselja. Glavna stavba hiša ali osrednja stavba dejavnosti leži ob glavni dostopni poti, pomožne stavbe pa za njo, zgrajene v liniji za glavno stavbo ali vzporedno z njo, po vzoru nekdanjih malih kmetij. Pomožne stavbe se lahko medsebojno in z glavno stavbo tudi stikujejo, da nastane gradnja v liniji, značilna za vaško oblikovno tipologijo. V predelih urbane stanovanjske gradnje se upošteva stavbna tipologija nizke gostote enodružinske hiše, hiše dvojčki, lahko tudi vrstne hiše. Vse pritlične in z izkoriščenim podstrešjem v primeru nagnjene strehe, ali enonadstropne v primeru ravnih streh oz. streh naklona do 15°Perspektivne kmetije in podjetja se morfološko vkomponirajo v drobno stavbno morfologijo.

V predelih urbane stanovanjske gradnje so možne enodružinske hiše, hiše dvojčki in vrstne hiše.

Kompleks graščine se ureja ob upoštevanju usmeritev kulturo-varstvene ustanove. Kompleks zavoda za usposabljanje, delo in varstvo se razvija v smeri kakovostnega vzdrževanja in posodabljanja, nove prostorske kapacitete pa se zagotavljajo s preходом na višjo stavbno tipologijo.

ZASNOVA OBLIKOVANJA GRAJENEGA TKIVA

- gradbena linija
- izpostavljena fasada
- smer slemena
- vizualni koridor
- trgi, ploščadi
- parki, igrišča
- okvirno ureditveno območje naselja

URBANISTIČNA ZASNOVA NASELJA DORNAVA IN MEZGOVCI OB PESNICI

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Urška BERLIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 1715

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Bogdana DRAŽIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 0925

Sodelavci

Zvonka KELC, univ. dipl. inž. arh.

Andreja KORPIČ, mag. inž. arh.

Nina TURNŠEK, dipl. inž. arh. urb.

Petra JAMNIK, grad. teh.

Luka ČUŠ, štud. arh.

Št. projekta

24 - OPN - 07

Datum

november 2025

M 1:10 000

STANJE

Grajeno tkivo naselij Dornava in Mezgovcev ob Pesnici je zaradi stihijskega prehoda iz nekdanje vaške strukture v urbano neurejeno. Stavbe le sporadično sledijo gradbeni liniji vzdolž dostopnih poti, tako da je ulični prostor neizoblikovan, grajena struktura pa nečitljiva. Posamezne stavbe so le redko medsebojno oblikovno usklajene in niso povezane v oblikovno čitljivo omrežje.

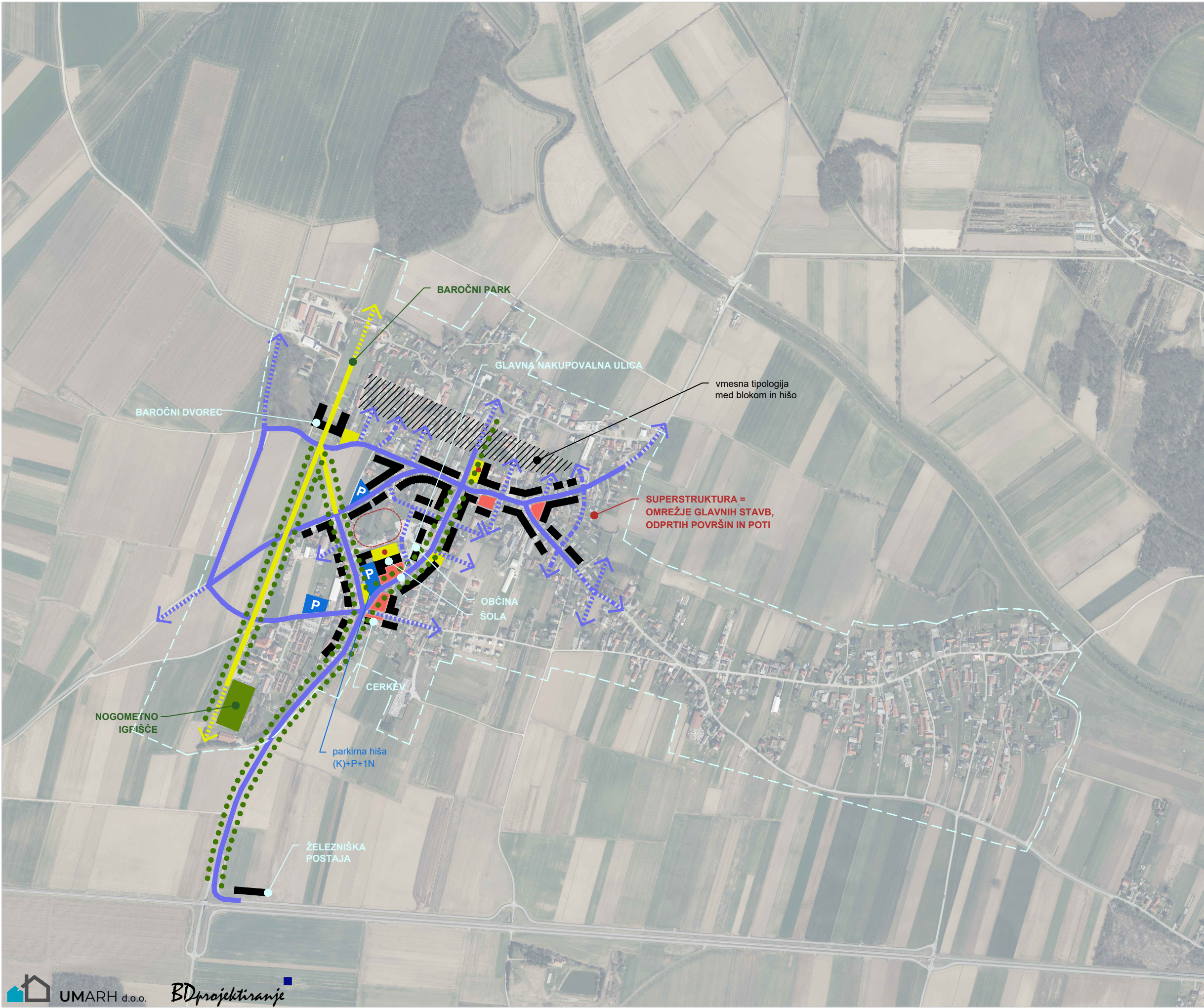
USMERITVE

Ustvariti je treba oblikovno prepoznavne predele: (1) jedro Dornave, (2) kompleks graščine, (3) vaški del Dornave, (4) območje stanovanjske gradnje Dornave, (5) območje zavoda in (6) vaški del Mezgovcev ob Pesnici.

Vzdolž glavnih cest in stranskih poti v naselju se vzpostavi gradbena linija, s katero se poravnajo glavne fasade stavb. V predelu glavnih ulic (osrednji del naselja) se lahko stavbe gradijo od meje do meje gradbene parcele. S tem se oblikuje tekoča ulična fasadna kulisa in obenem sprost ozadje gradbene parcele za pomožne objekte, notranje dvorišče in/ali vrt. Gradbena linija je vzdolž glavnih ulic/cest se odmakne od roba cestišča 4-5 m, prostor med robom cestišča in glavno fasado, ki poteka vzdolž gradbene linije, pa se nameni peš površini in tlakuje v enotnem vzorcu. V kolikor ni možen dovoz iz stranske ulice/poti, se v tem predelu uredijo tudi dostopi in dovozi v notranjost gradbene parcele (predvsem skozi pritličje glavne stavbe). Parkiranje za avtomobile se uredi v notranjosti gradbene parcele. Pred glavnimi fasadami ob ulici se ne smejo postavljati pomožne stavbe, nadstrešnice za avte in ograje. Gradbena linija vzdolž stranskih ulic/poti je odmaknjena od roba poti 4-5 m. Med glavno fasado (vzdolž gradbene linije) in potjo se uredijo dostopi, dovozi in okrasne zelenice. V tem predelu se ne smejo postavljati ograje, nadstrešnice za avtomobile in pomožne stavbe. Parkirišče za avtomobile, nadstrešnica za avto ali garaža ne sme presegati gradbene linije vzdolž dostopne poti oz. glavne fasade stavbe. Smer slemena glavne stavbe v centralnem delu Dornave je vzporedna z ulico, pomožne stavbe pa so razporejene okrog notranjega dvorišča in se lahko medsebojno in z glavno stavbo stikujejo, tako da nastane zaprto notranje dvorišče. Pomožne stavbe se lahko stikujejo tudi s stavbami na sosednjih gradbenih parcelah. V kolikor je glavna stavba večja, se lahko krilo stavbe razvije v notranjost gradbene parcele s slemenom pravokotno na ulico.

V vaškem delu je sleme glavne stavbe pravokotno na glavno ulico. V vaškem delu naj imajo tudi pomožne stavbe sleme enako usmerjeno kot glavna stavba oz. tako, da so stavbe razvrščene v liniji, pravokotno na glavno vaško ulico. Stavbe so lahko na gradbeni parceli razporejene tudi »na ključ« in zgrajene do meje.

Varujejo se pogledi na prostorske dominante - graščino in cerkev. Vizualno izpostavljene fasade stavb se oblikujejo posebej skrbno.

ZASNOVA SUPERSTRUKTURE NASELJA

- glavne ulice (5,5m cestišče, 4m pločnik)
- stranske ulice/poti (3m cestišče, 1,5m pločnik/vgreznjen robnik)
- zeleni os
- trgi, ploščadi
- parki, igrišča
- odprte športne površine
- P javno parkirišče (K) + P +1N
- gradnja v nizu od meje do meje
- večje točkovne stavbe
- otroško igrišče
- drevored
- možna umestitev tekaške steze in športnih igrišč
- okvirno ureditveno območje naselja

STANJE

Dornava nima izoblikovanega omrežja glavnih stavb, odprtih površin in poti, ki to povezujejo. Med obstoječimi glavnimi stavbami izstopajo baročni dvorec, cerkev, občinska stavba in večnamenski objekt pri občini. Ostali objekti, ki bi lahko tvorili omrežje glavnih stavb niso primerno oblikovani, ali še ne obstajajo. Neurejene so tudi povezave med (potencialnimi) glavnimi stavbami. Glavnih odprtih površin, kot so trgi in parki, ni.

USMERITVE

V jedru Dornave se izoblikuje čitljivo omrežje glavnih stavb, trgov, parkov in povezav med njimi. To naj tvori t.i. superstrukturo naselja oz. ogrodje, na katerega se navezuje grajeno tkivo za vsakdanje življenje.

Superstruktura sestoji iz glavnih ulic in stavb, ki se nizajo ob njih, ob glavne ulice pa se umeščajo tudi osrednji trgi in parki.

Pomemben del superstrukture je obsežni baročni park in njegove osne povezave z okolico. V superstrukturo se integrira tudi bodoča železniška postaja.

Znotraj ureditvenega območja naselja je možna umestitev novih športnih površin ob obstoječe nogometno igrišče.

URBANISTIČNA ZASNOVA NASELJA DORNAVA IN MEZGOVCI OB PESNICI

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Urška BERLIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 1715

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Bogdana DRAŽIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 0925

Sodelavci

Zvonka KELC, univ. dipl. inž. arh.

Andreja KORPIČ, mag. inž. arh.

Nina TURNŠEK, dipl. inž. arh. urb.

Petra JAMNIK, grad. teh.

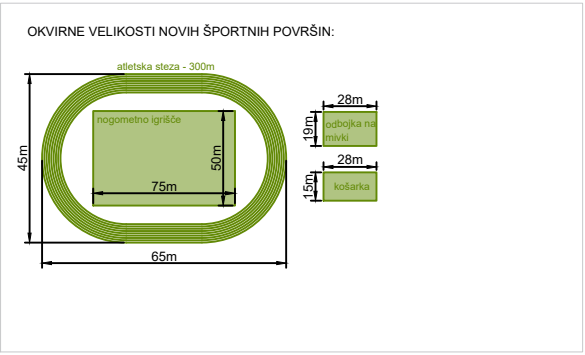
Luka ČUŠ, štud. arh.

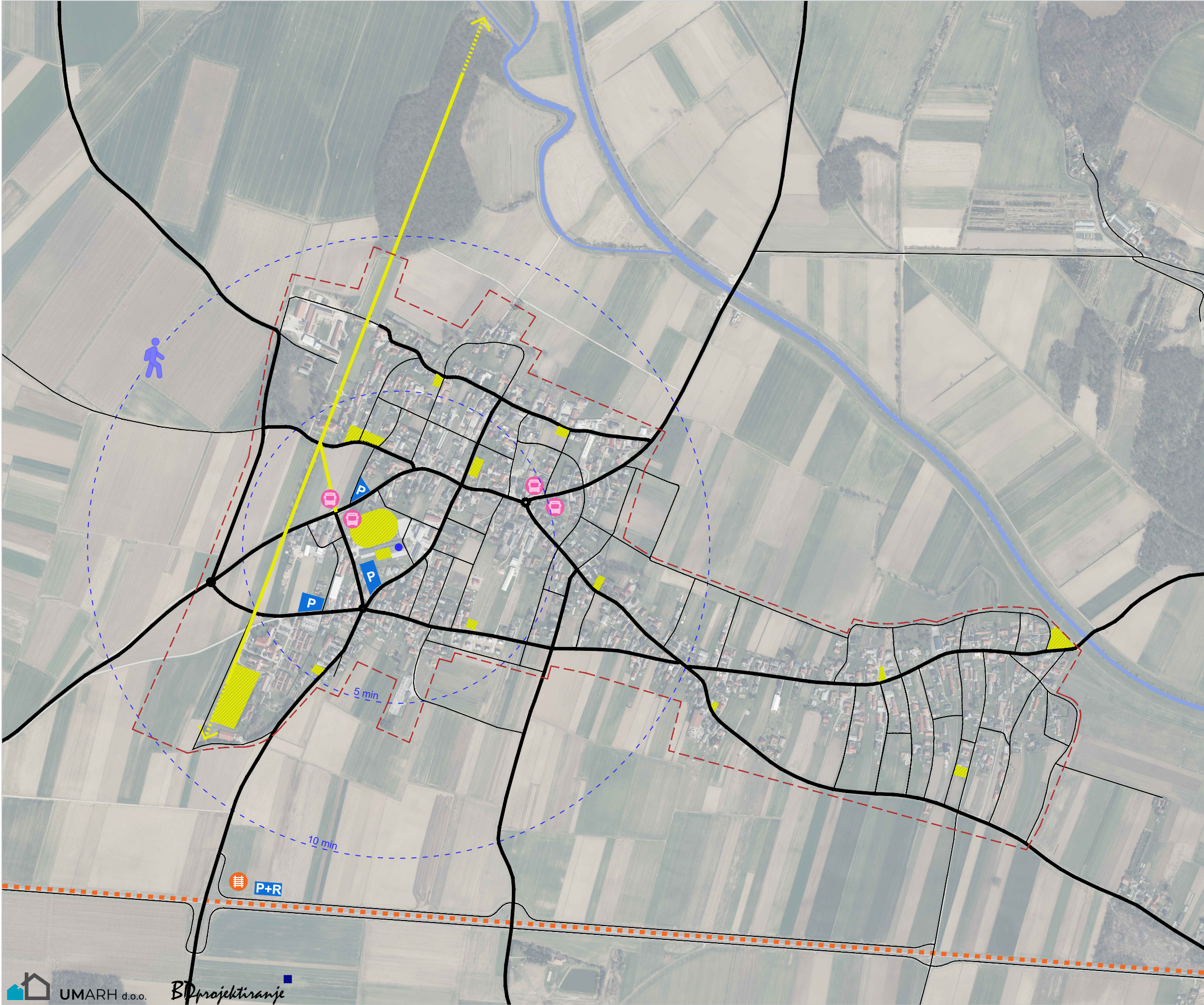
Št. projekta

24 - OPN - 07

Datum

november 2025

ZASNOVA ULIČNEGA OMREŽJA IN PROMETNIH UREDITEV

— glavne ulice/ceste - cestišče široko 5,5m ; peš površina/pločnik v predelu NRP CU sega do glavne fasade stavbe* in je širok cca 4m ; v predelu pločnikov se lahko zasadijo tudi drevesa (točkovno, z rešetko)

— stranske ulice/poti - širina ceste 3m

*OPOMBA - za glavno fasado stavbe se šteje fasada vzdolž gradbene linije iz te UZ

P javno dostopno parkirišče - nadzemni del na nivoju terena (parter) + 1N in podzemna etaža (klet)

— zelena os/ peš pot

železniška postaja

— železniška proga

avtobusno postajališče

okvirno ureditveno območje naselja

URBANISTIČNA ZASNOVA NASELJA DORNAVA IN MEZGOVCI OB PESNICI

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Urška BERLIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 1715

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Bogdana DRAŽIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 0925

Sodelavci

Zvonka KELC, univ. dipl. inž. arh.

Andreja KORPIČ, mag. inž. arh.

Nina TURNŠEK, dipl. inž. arh. urb.

Petra JAMNIK, grad. teh.

Luka ČUŠ, štud. arh.

Št. projekta

24 - OPN - 07

Datum

november 2025

M 1:10 000

STANJE

Prometno omrežje Dornave in Mezgovc ob Pesnici sestoji iz glavnih cest in stranskih poti, nedaleč od južnega roba pozidave pa poteka tudi mednarodna železniška proga. Glavno cestno omrežje je povezano in čitljivo, vendar ceste po večini nimajo pločnikov. Omrežje stranskih poti je razraslo nenačrtovano, zato je kaotično in nepregledno zaradi naključnega poteka in številnih slepih zaključkov. Železniške postaje in poti so po večini zgolj prometni koridorji, saj jim zaradi nezadostnih peščenih površin in pomanjkanja čitljivega niza stavb z aktivnimi centralnimi programi manjkata socialna in gospodarska vsebnost.

USMERITVE

V obeh naseljih se uredi javno ulično omrežje tako da se ceste in poti povežejo, na njih pa se zraven prometne funkcije okrepi socialna in gospodarska dimenzija. Urbanistična zasnova temelji na načelu »naselje za pešca«, zato se pri določanju prostorske organizacije uporabljajo krožnice hoje. Iz središča naselja so bile izrisane krožnice, ki predstavljajo približne polmere: 5 minut hoje ≈ 400–500 m 10 minut hoje ≈ 800–900 m Ti razdalji sta služili kot merila za lociranje ključnih javnih funkcij, zagotavljanje ustrezne dostopnosti osnovnih storitev, načrtovanje gostote zazidave, izboljšanje povezav za pešce in kolesarje ter razporeditev javnih površin. Na ta način zasnova zagotavlja, da so najpomembnejši programi v razumnem peš dosegu večine prebivalcev. V obnem se zagotovi čitljiva fasadna kulisa.

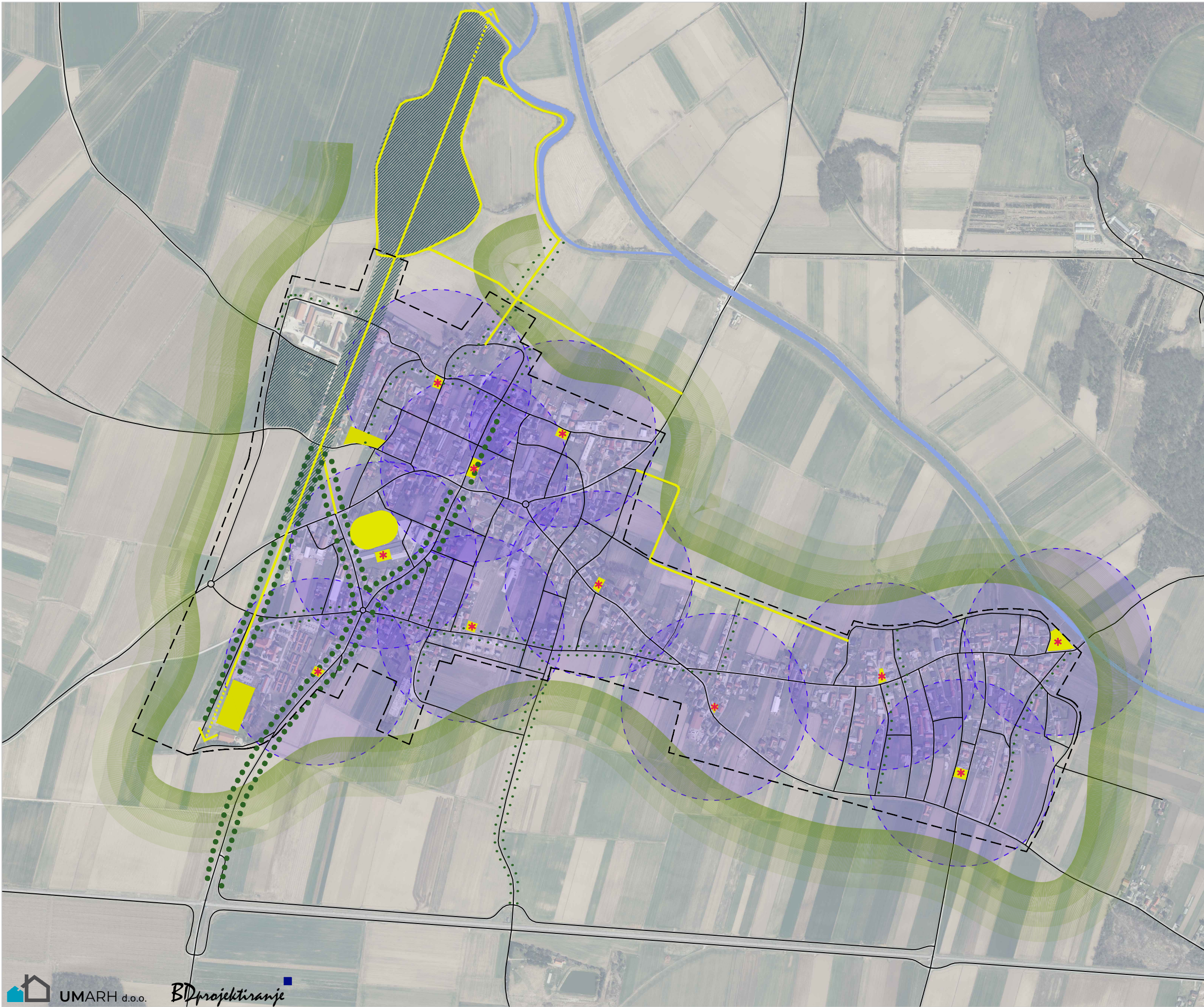
Za glavne ceste se priporoča cestišče široko 5,5 m in cca 4 m široki pločniki, ki segajo do gradbene linije fasad stavb, nanizanih vzdolž ulice.

Stranske poti po naseljih se povežejo z glavnimi cestami in tudi medsebojno v urejeno omrežje, s čimer se zagotovi dober dostop do vseh programov in zazidljivih zemljišč hkrati pa skrajšajo prometne povezave. Slednje omogoča in spodbuja hojo namesto uporabe avtomobila. Stranske dostopne poti so lahko široke 3 m z obojestranskim pločnikom širine cca 1,5 m in ugreznjenim robnikom.

Vzdolž glavne prometne povezave ulice v Dornavi in Mezgovci ob Pesnici se uredijo obojestranska avtobusna postajališča. Na železniški progi se izvede postaja ob istočasni uvedbi povezav z vlakom na regionalnem nivoju.

Na glavni prometni povezavi iz smeri Ptuja se izvedejo ukrepi za umiritev prometa ob vstopu v naselje in ukrepi za varno prečkanje pešcev in kolesarjev.

Na ključnih točkah v naselju se izvedejo javna parkirišča, ki naj imajo vsaj dve etaži (najbolje pod zemljo, če rešitev podtalnice to omogoča, sicer nad zemljo). Pri parkirišču pri novi osnovni šoli se morebitna dodatna etaža zagotovi le pod zemljo, če to zaradi visoke podtalnice izvedljivo.

ZASNOVA ZELENIH IN REKREATIVNIH POVRŠIN

- radij dostopnosti (3-5min - 230-450m)
- parki / igrišča
- otroško igrišče
- zeleno zaledje
- drevored / drevesna zasaditev
- vodno telo
- zelena os/ peš pot
- parkovna ureditev gradu
- okvirno ureditveno območje naselja

URBANISTIČNA ZASNOVA NASELJA DORNAVA IN MEZGOVCI OB PESNICI

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Urška BERLIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 1715

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Bogdana DRAŽIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 0925

Sodelavci

Zvonka KELC, univ. dipl. inž. arh.

Andreja KORPIČ, mag. inž. arh.

Nina TURNŠEK, dipl. inž. arh. urb.

Petra JAMNIK, grad. teh.

Luka ČUŠ, štud. arh.

Št. projekta

24 - OPN - 07

Datum

november 2025

STANJE

Naselji Dornava in Mezgovci ob Pesnici sta umeščeni v kultivirano kmetijsko pokrajino z reko Pesnico v ozadju, zato imata kakovostno zeleno zaledje in zagotovljen neposreden stik z naravo. Zasebna zemljišča znotraj naselja so v veliki meri ozelenjena, veliko prostora za izboljšave. Nizka stopnja pozidanosti obeh naselij omogoča ureditev javnih parkovnih zelenic in otroških igrišč, s čemer se lahko okrepi socialna dimenzija zelenih površin. Izjemen doživljajski, socialni, rekreativni in turistični potenciali nudijo baročni park gradu Dornava.

USMERITVE

Z notranjim razvojem naselbinske grajene strukture se ohranja zeleno zaledje. Uredi se rob naselja z zasaditvijo avtohtonega drevja, najboljše visokodebelnega sadnega.

V naselju se uredijo javne parkovne površine in otroška igrišča na peš razdalji od vsakega doma največ 5 min, ki se z naravo izven naselja povežejo z uličnimi drevoredi iz visokodebelnega avtohtonega drevja.

Ohranja in nadgradi se rekreacijska površina s travnatim nogometnim igriščem v Dornavi in rekreativna površina s košarkarskim igriščem na zahodu Mezgovcev ob Pesnici.

Na zasebnih gradbenih parcelah se zagotovi delež zelenic na raščeni podlagi v odvisnosti od tipologije gradnje, pri čemer naj bo faktor zelenih površin (F_{ZP}): (1) v jedru Dornave min 10% (z izjemo kompleksa osnovne šole in vrtca, kjer se upoštevajo zelenica z otroškimi igriščem in druge ozelenitve), (2) v vaškem delu Dornave in Mezgovcev min 0%, (3) v območju urbane stanovanjske gradnje min 30%, (4) v predelu zavoda za usposabljanje, delo in varstvo min 30%. Zelene površine se zagotavlja na raščem terenu.

Uredi se baročni park graščine. Med graščino in jedrom naselja Dornava se uredijo peš promenade z drevoredi.

Kmetijske površine znotraj ureditvenega območja naselja se funkcionalno integrirajo v naselje – namenijo se predvsem pridelavi povrtnin in sadja. Postavitev toplih gred je lahko le začasna.

ZASNOVA VODOVODNEGA IN KANALIZACIJSKEGA OMREŽJA

- vodovod
- kanalizacija
- čistilna naprava
- nadgradnje infrastrukturnega sistema
- prometni sistem
- okvirno ureditveno območje naselja

STANJE

Območje Občine Dornava je v celoti oskrbovano z vodo iz javnega vodovodnega omrežja. Vodooskrba občine se zagotavlja v okviru javne službe prek obstoječega vodovodnega sistema Dravsko polje.

Kanalizacijsko omrežje je zgrajeno v strnjenih naseljih Dornava in Mezgovci ob Pesnici. Zbrane komunalne odpadne vode se odvajajo in prečistijo na ČN Dornava. Odvodnik prečiščenih odpadnih vod je reka Pesnica.

USMERITVE

Rekonstruira in dopolni se obstoječe vodovodno in kanalizacijsko omrežje z namenom zagotavljanja enakovredne okoljske, komunikacijske in energetske opremljenosti, učinkovitega varstva okolja, dviga življenjske ravni in zagotovitve izvedbe predvidenih razvojnih programov v občini.

Na obstoječih in predvidenih stavbnih zemljiščih, kjer infrastruktura ne dosega ustreznih oskrbnih standardov, se izvede sanacija stanja.

Spodbuja se varčna in smotrna raba pitne vode. Z namenom zmanjšanja porabe pitne vode se v čim večji meri izkoristijo možnosti uporabe čiste padavinske vode za sanitarne potrebe.

Zaradi ranljivosti podzemnih voda in vodnih virov se dejavnosti umešča na območja najmanjše ranljivosti in s tako tehnološko prilagoditvijo rabe, da se ohranjata tako kvaliteta kot količina podzemnih voda.

Kanalizacijsko omrežje se bo nadgradilo za naselja Žamenci in Strejaci ter zaključilo z lokalnimi čistilnimi napravami ali s priključitvijo na obstoječo ČN Dornava, ki se bo v ta namen povečala. Naselji Žamenci in Strejaci se nahajata izven ureditvenega območja naselja.

URBANISTIČNA ZASNOVA NASELJA DORNAVA IN MEZGOVCI OB PESNICI

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Urška BERLIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 1715

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Bogdana DRAŽIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 0925

Sodelavci

Zvonka KELC, univ. dipl. inž. arh.

Andreja KORPIČ, mag. inž. arh.

Nina TURNŠEK, dipl. inž. arh. urb.

Petra JAMNIK, grad. teh.

Luka ČUŠ, štud. arh.

Št. projekta

24 - OPN - 07

Datum

november 2025

M 1:10 000

ZASNOVA ENERGETSKEGA IN KOMUNIKACIJSKEGA OMREŽJA

- električna energija
- elektronske komunikacije
- nadgradnje infrastrukturnega sistema
- prometni sistem

STANJE

Po severnem obodu naselja Dornava in Mezgovci poteka srednjenapetostnih nadzemni kablovod. V naselju je razvejano nizkonapetostno elektroenergetsko omrežje, ki večinoma poteka podzemno. Napetostne razmere so na celotnem območju naselja dobre. Omrežje elektronskih komunikacij je dobro razvejano. Elektroenergetsko omrežje in omrežje elektronskih komunikacij dobro oskrbujeta celotno območje naselja, nova poselitvena območja pa bodo nanj priključena.

USMERITVE

Rekonstruirati in dopolniti se obstoječe elektroenergetsko omrežje ter omrežje elektornskih komunikacij z namenom zagotavljanja enakovredne komunikacijske in energetske opremljenosti, dviga življenjske ravni in zagotoviti izvedbe predvidenih razvojnih programov v občini.

Na obstoječih in predvidenih stavbnih zemljiščih, kjer infrastruktura ne dosega ustreznih oskrbnih standardov, se izvede sanacija stanja.

Infrastrukturni vodi se na varovanih območjih narave in kulturne dediščine praviloma izvajajo podzemno, nadzemno le v primeru, če bi podzemna izvedba bistveno ogrozila enote varstva narave ali arheološke dediščine.

V krožišču ob gasilskem domu je transformatorska postaja in nadzemni kabli, kar je moteče za strnjeno središče naselja. Predvidi se izvedba elektorenergetskega omrežja v podzemni izvedbi. Zračne izvedbe so sprejemljive le na območjih redkejšje poselitve izven strnjenega naselja.

URBANISTIČNA ZASNOVA NASELJA DORNAVA IN MEZGOVCI OB PESNICI

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Urška BERLIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 1715

Pooblaščen arhitekta, prostorska načrtovalka

Bogdana DRAŽIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 0925

Sodelavci

Zvonka KELC, univ. dipl. inž. arh.

Andreja KORPIČ, mag. inž. arh.

Nina TURNŠEK, dipl. inž. arh. urb.

Petra JAMNIK, grad. teh.

Luka ČUŠ, štud. arh.

Št. projekta

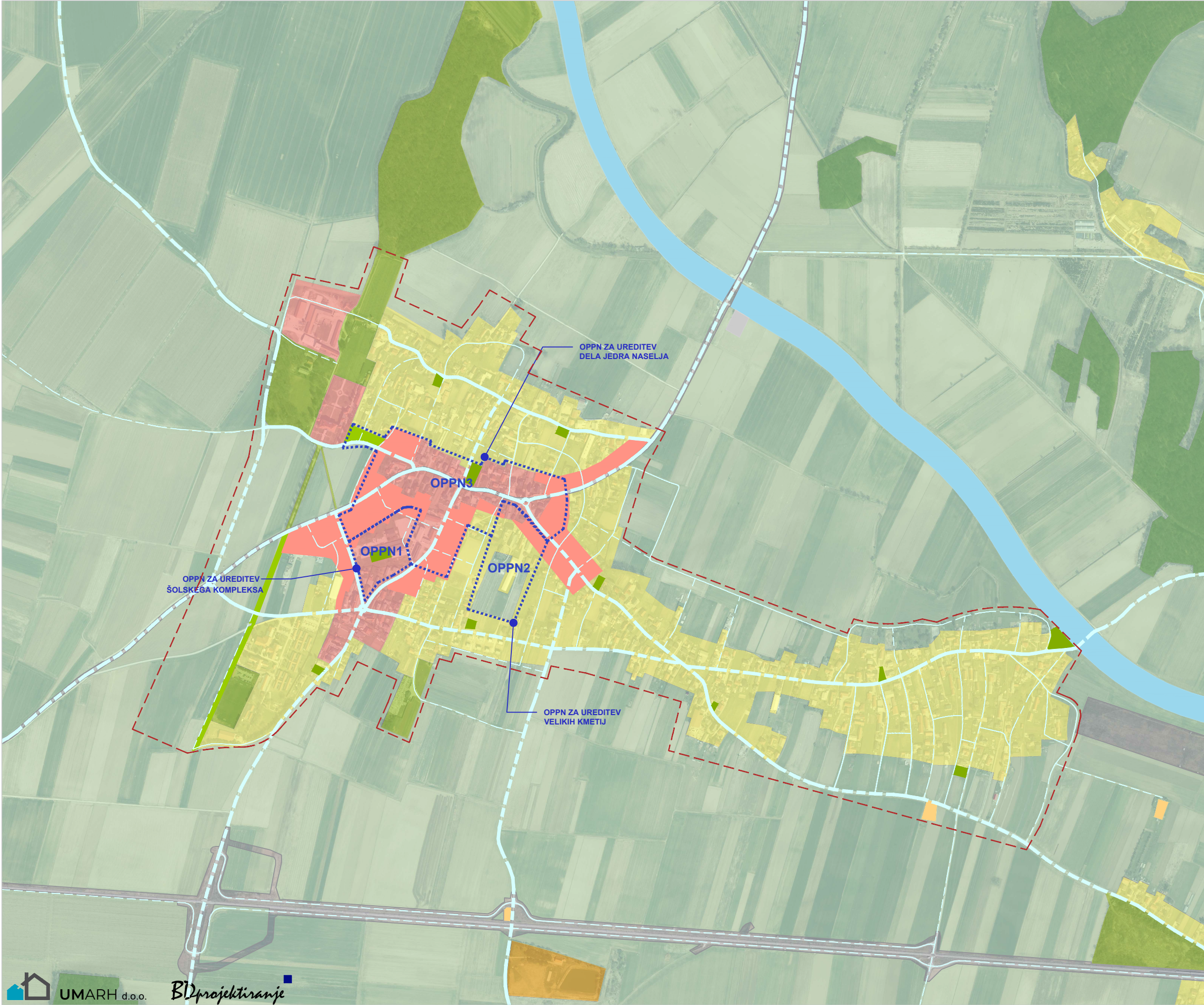
24 - OPN - 07

Datum

november 2025

M 1:10 000

OBMOČJA PREDNOSTNEGA UREJANJA

- okvirno ureditveno območje naselja
- območja prednostnega urejanja

- STANJE
- V Dornavi je nekaj posegov, ki jih jetreba izvesti v bližnji prihodnosti. Izkazuje se potreba po celovitem in sistematičnem urejanju naslednjih sklopov:
- ureditev območja šole in vrtca z:

- izgradnjo nove osnovne šole in vrtca,

- izgradnjo šolskega stadiona in telovadnice

ureditvijo spremljajočih zunanjih površin

- ureditev centralnega dela Dorave z:

- ureditvijo javnega uličnega prostora in okrepitvijo centralnega značaja jedra Dornave,

- omogočanjem prehoda na višjo tipologijo stavb

- spodbujanjem programske pestrosti

- ureditev športnih površin in objektov

- celostno načrtovanje razvoja območja zavoda za usposabljanje, delo in varstvo

- omogočanje razvoja velike kmetije v naselju.

Na celotnem osrednjem delu Dornave manjkajourejene javne površine -pločniki, trgi, ploščadi in parkovne ureditve.

USMERITVE

Urbanistična zasnova kot »masterplan« naselja nudi dolgoročno zasnovano konceptualno podlago za prihodnje podrobnejše (izvedbene) prostorske ureditve. Slednje je najbolje izvajati z občinskimi podrobnimi prostorskimi načrti (OPPN). V bližnji prihodnosti je smiselno pristopiti knačrtovanju naslednjih vsebin za območja, ki sodijo k razvojnim razvojnim prioritetam:

- OPPN za ureditev šolskega kompleksa, v okviru katerega se zgradijo nova osnovna šola, vrtec, šolski stadion in telovadnica ter uredijo zelenice z otroškim igriščem in parkiranje.

- OPPN za ureditev zahodnega dela jedra naselja, v katerem se podajo pogoji za

- krepitev programske pestrosti z mešanjem dejavnosti (predvsem storitev) in zagotavljanje temu primerne NRP (CU)

- zagotavljanje temu primerne NRP (CU)

- prehod na višjo tipologijo objektov mešane rabe in njihovo umeščanje v prostor ob ulični gradbeni liniji z možnostjo gradnje v nizu,

- izgradnjo pločnikov, trgov in ploščadi pred pomembnejšimi objekti,

- izvedbo parkirišča na vstopu v naselje iz smeri Ptuja,

- izvedbo parkovne zelenice z otroškim igriščem v centralnem delu in

- ureditev parka na prehodu glavne ulice v kompleks graščine in boljšo povezavo gradu z jedrom naselja,

- druge potrebne ureditve v jedru naselja.

- OPPN za omogočanje delovanja velike kmetije v jedru Dornave ob upoštevanju razvojnih priložnosti in prostorskih omejitev.

- izdelava podrobnejših strokovnih podlag inureditvenih načrtov za ureditev športnih kapacitet v naselju (študija variant z izbiro najustreznejše rešitve.

URBANISTIČNA ZASNOVA NASELJA DORNAVA IN MEZGOVCI OB PESNICI

Pooblaščenarhitekta, prostorska načrtovalka

Urška BERLIČ, u.d.i.a.
PA PPN ZAPS 1715

Pooblaščenarhitekta, prostorska načrtovalka

Bogdana DRAŽIČ, u.d.i.a.
PA PPN ZAPS 0925

Sodelavci
Zvonka KELC, univ. dipl. inž. arh.
Andreja KORPIČ, mag. inž. arh.
Nina TURNŠEK, dipl. inž. arh. urb.
Petra JAMNIK, grad. teh.
Luka ČUŠ, štud. arh.

Št. projekta
24 - OPN - 07

Datum
november 2025

M 1:10 000

Priloga 1: ANALITIČNI DEL URBANISTIČNE ZASNOVE

URBANISTIČNA ZASNOVA DORNAVA

ANALITIČNI DEL

november 2024

Vodja izdelave

Pooblaščenka prostorska načrtovalka

Urška BERLIČ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 1715

Svetovalka

Pooblaščenka prostorska načrtovalka

Bogdana DRAŽIĆ, u.d.i.a.

PA PPN ZAPS 0925

Sodelavci

Zvonka KELC, univ. dipl. inž. arh.

Andreja KORPIČ, mag. inž. arh.

Nina TURNŠEK, dipl. inž. arh. urb.

Petra JAMNIK, grad. teh.

Luka ČUŠ, štud. arh.

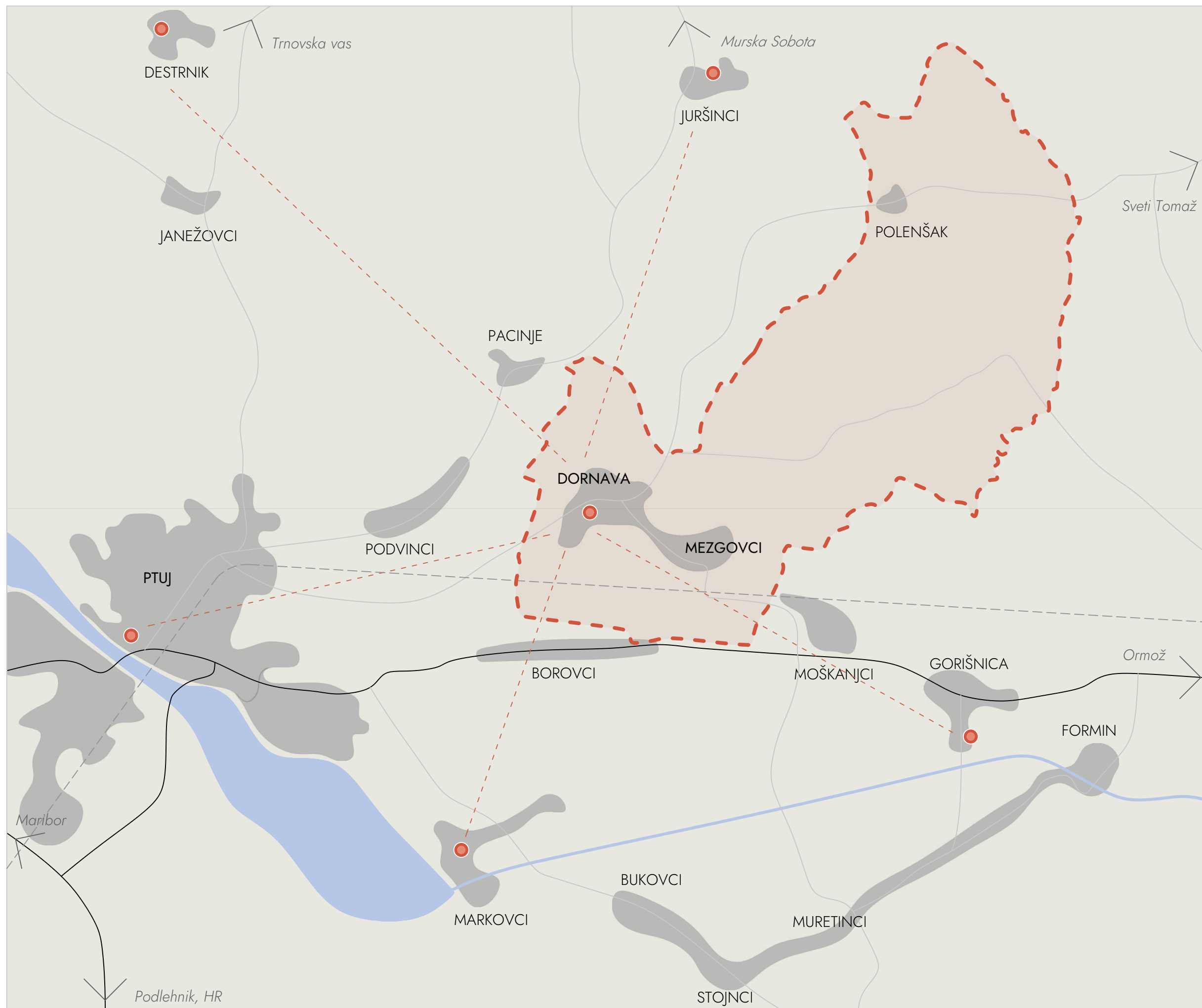
1.

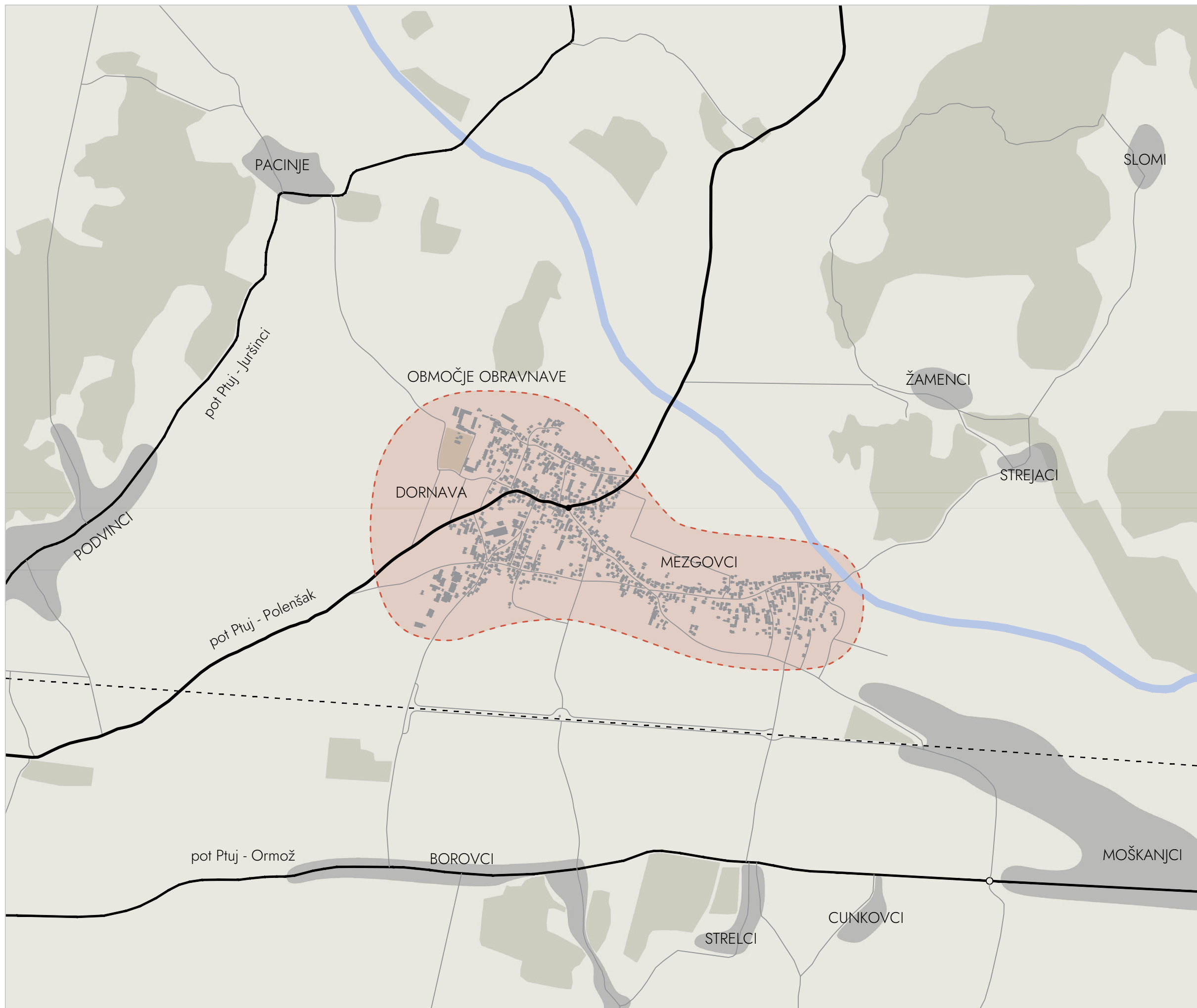
VLOGA IN POLOŽAJ NASELJA V ŠIRŠEM PROSTORU

POLOŽAJ & VLOGA NASELJA V ŠIRŠEM PROSTORU

UGOTOVITVE :

Naselje Dornava se nahaja na Ptujem polju in je tudi središče istoimenske občine. V naselju živi približno tretjina prebivalcev občine, kar je dobrih 1200 ljudi. Ima skoraj središčno pozicijo med sosednjimi občinskimi središči, kar daje naselju pomembno vlogo v širšem prostoru in dobro povezljivost z drugimi kraji. Najbližje Dornavi je mesto Ptuj oddaljen slabih 8km. Naselje ima svojo šolo, občino, vrtec, cerkev, ambulanto, pošto, in druge programe, ki skrbijo za funkcioniranje naselja. Ponaša se tudi z najlepšim baročnim dvorcem in največjo celotno baročno zasnovo v Sloveniji. Južno od naselja Dornava in Mezgovci poteka pomemben železniški koridor Kijev - Barcelona, katerega del je tudi slovenska povezava Hodoš - Koper. Najbližje lokalno ŽP je v Moškanjcih, ter regionalno na Ptuj.

GLAVNO CESTNO OMREŽJE ŠIRŠEGA OBMOČJA

UGOTOVITVE :

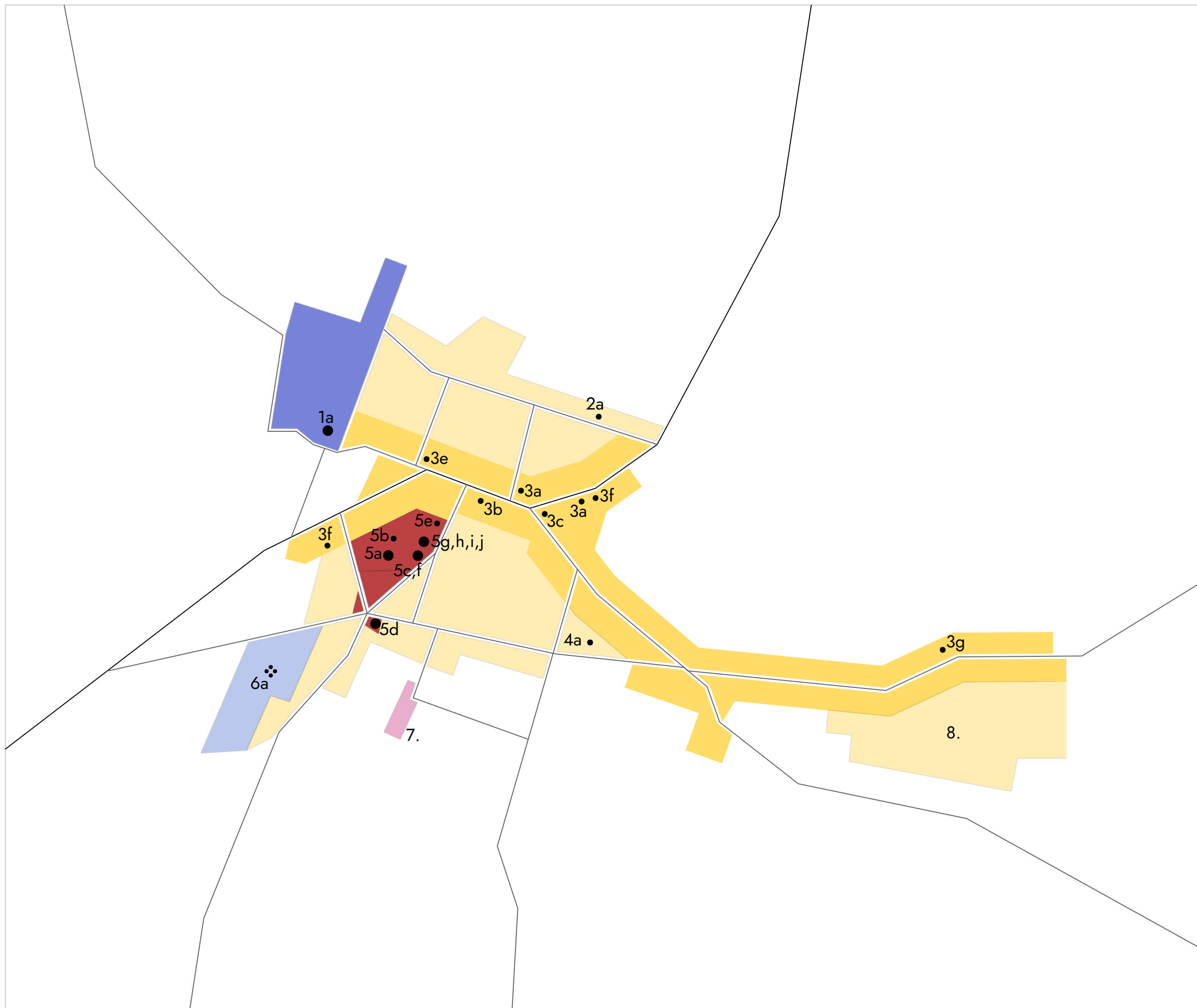
Primarno dostopno cesto v Dornavo predstavlja cesta Ptuj - Polenšak, ki poteka po sredini obravnavanega območja. Preko direktnih povezav je območje povezano še z naselji Pacinje, Borovci, Strelci in Moškanjci. Preko ceste v Moškanjce in Borovce se območje navezuje na pomembno pot Ptuj - Ormož. Tako je z vidika prometne dostopnosti in povezanosti obravnavano območje zelo ugodno. Odsotna je kolesarska steza do Ptuja.

2. ANALIZA FUNKCIONALNE STRUKTURE

KARAKTERISTIČNA OBMOČJA

UGOTOVITVE :

Znotraj naselja prepoznamo 8 karakterističnih območij. Ponekod je meja med območji fizična, drugje mejo določimo mentalno glede na več dejavnikov. Struktura naselja kaže, da mej med območji v glavnem ne predstavljajo ceste, ampak drugi vzorci. Prevladujejo stanovanjska območja, znotraj katerih so umeščene storitvene dejavnosti. Največ ob glavni cesti čez naselje Dornava. Več storitvenih dejavnosti je tudi v območju centralnih dejavnosti. Območje centralnih dejavnosti se nahaja v središču naselja, so pa ti objekti od glavne ceste odmaknjeni. Do njih vodi razvejan sistem cest, ki se pri cerkvi razdeli še v več povezav.

1. Območje Dvorca :
1a Dvorec Dornava
2. Območje stanovanj na severu naselja Dornava
2a Avtoservis
3. Območje ob glavnih prometnicah :
3a Kavarna
3b Trgovina
3c PGD Dornava
3d Mesnica
3e Frizerski salon
3f Avtohiša
3g PGD Mezgovci
4. Območje stanovanj v središču naselja Dornava
4a - Glasbena šola
5. Omočje centralnih dejavnosti :
5a Šola
5b Vrtec
5c Občina
5d Cerkev
5e Kmetijska zadruga
5f Ambulanta
5g Lekarna
5h Večnamenska dvor.
5i Glasbena šola
5j Kavarna
6. Omočje Zavoda :
6a Zavod za usposabljanje, delo im varstvo dr. Marijana Borštnarja Dornava
7. Omočje pokopališča
8. Omočje stanovanj na jugu naselja Mezgovci

- manjši objekt
- večji objekt
- več objektov

PROGRAMSKA ANALIZA OBMOČIJ & OBJEKTOV

UGOTOVITVE :

V Dornavi in Mezgovcih prevladujejo območja za bivanje, sledijo območja za oddih in rekreacijo kjer je potrebno dodati, da niso vse od teh površin javno dostopne. Območja za delo in storitvene dejavnosti so razporejena ob glavni cesti skozi Dornavo, kar dela to območje dinamično. Funkcionalna struktura bi lahko bila bolj uravnotežena, kjer se storitvene dejavnosti pojavljajo ob vozliščih in manj znotraj območij za bivanje. Po drugi strani umeščanje znotraj območij za bivanje pomeni, da ti deli živijo in se ne degradirajo. Območja sakralnih objektov se pojavijo na jugu naselja. Najbolj pestro sestavo opazimo v središču, kjer se stikajo območja za bivanje, izobraževanje, delo in rekreacijske površine. Območje za oskrbo je na robu naselja in se širi navzven. Opazna je dislociranost rekreativne površine na jugu, odsotna pa je gospodarska cona ter železniško postajališče.

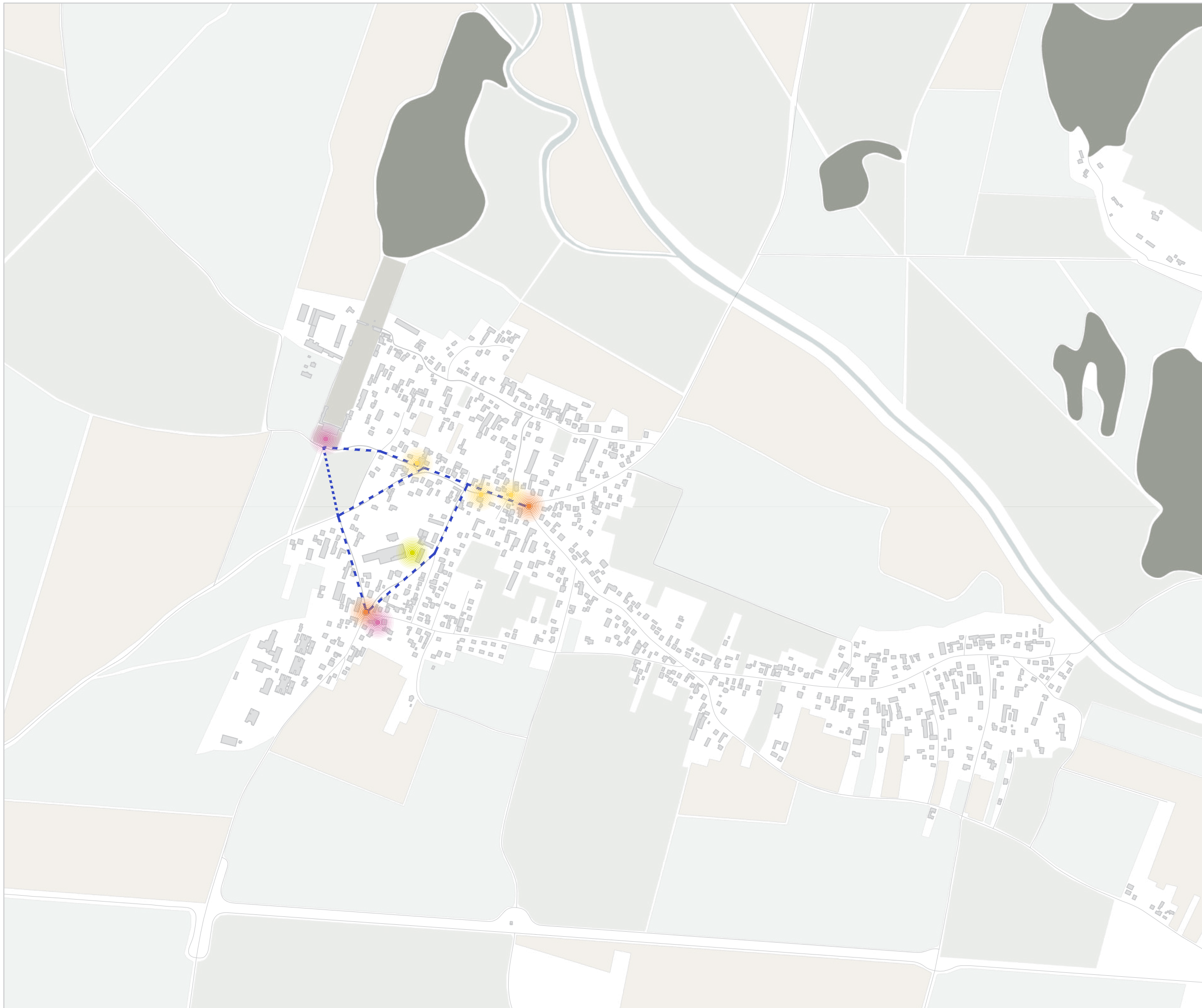
- objekti za oskrbo
- objekti storitvenih dejavnosti
- objekti za izobraževanje
- sakralni objekti
- objekti proizvodnih dejavnosti
- kulturni spomeniki
- objekti poslovno - upravnih dejavnosti
- objekti športnih dejavnost
- območje za bivanje
- območje za izobraževanje
- območje za oddih & rekreacijo
- območje za oskrbo
- območje za delo
- območje sakralnih objektov

FORMIRANJE & ZAZNAVA CENTROV

UGOTOVITVE :

Center naselja v Dornavi ni eno območje ampak vlogo centra izmenično prevzema več območij glede na 4 kriterije. To pomeni da prostor ni jasno organiziran in hierarhično oblikovan. Center naselja po 1. kriteriju kot sestavu pomembnih stavb predstavlja območje občine in šole. Tukaj se srečujejo izobraževalni, poslovno-upravni, storitveni in rekreacijski programi. Da bi območje bilo center naselja vseeno manjka program, ki privablja obiskovalce skozi cel dan in ne samo v času službe, kasneje pa je območje brez uporabnikov. Center kot pomembno križanje ulic se pojavi 3 krat. To vlogo še najbolj prevzema krožišče ob gasilskem domu in ima tudi potencial da to postane. Center kot frekventno območje uporabnikov predstavljajo storitvena vozlišča ob glavni cesti. To nakazuje, da središče lahko dojemamo tudi kot linearno potezo, ne zgolj točkovno ureditev. Center naselja pa po kriteriju kulturne pomembnosti objektov prevzemata dvorec in cerkev. Vlogo centra bosta v današnjem času težka prevzela kot samostojna programa, absolutno pa sta lahko sestavni del centra naselja Dornava. Dobra povezanost vpliva na formiranje centra in dojemanje nekega območja kot središča naselja.

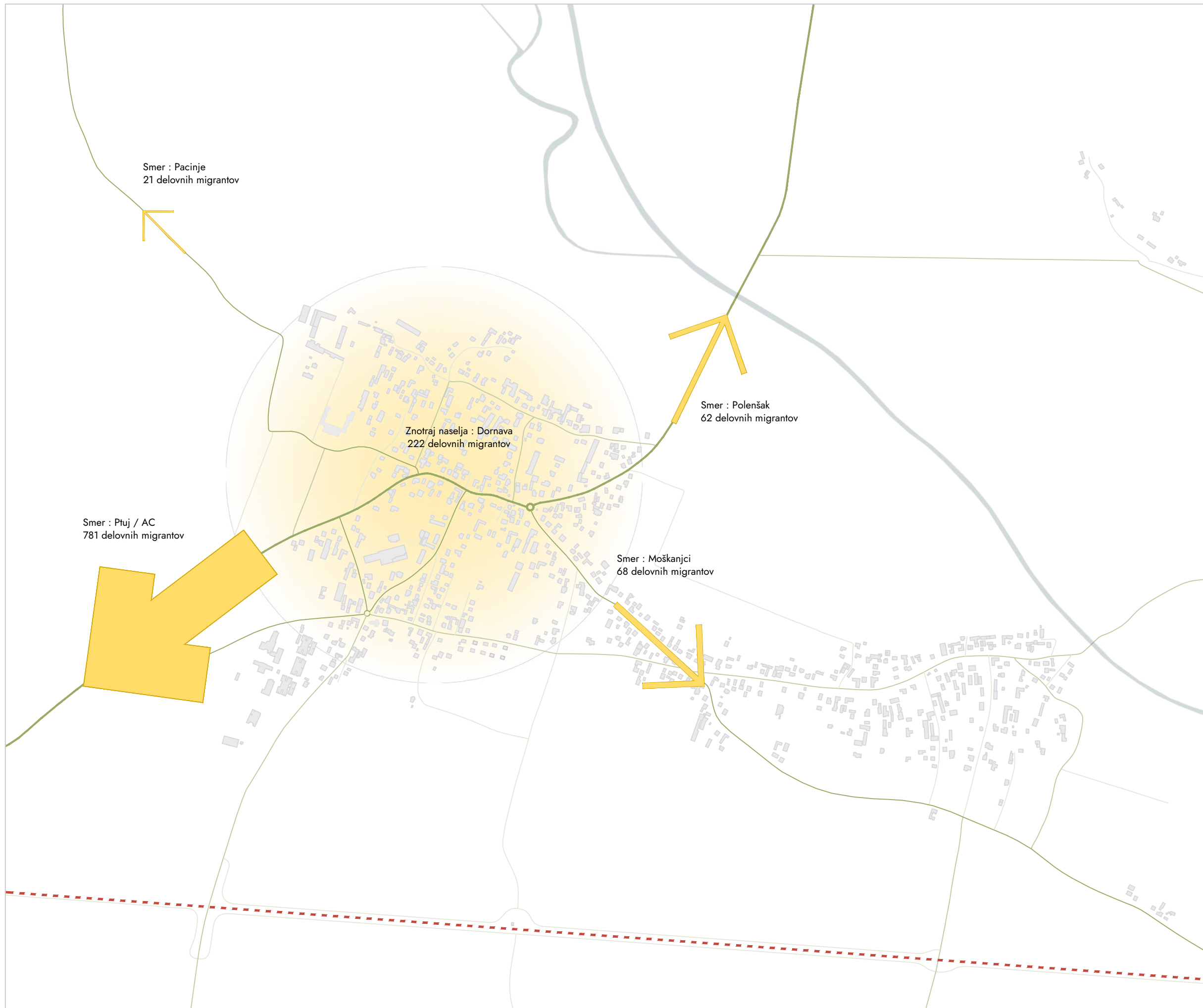
- center - pomembne stavbe
- center - križanje poti
- center - frekventnost uporabnikov
- center - kulturno zgodovinski pomen objekta
- glavne povezave centrov

PROMETNA OBREMENJENOST & MIGRACIJSKI TOKOVI

UGOTOVITVE :

Analiza je pokazala, da večina prebivalcev Dornave dnevno potuje v službo v smeri Ptuja in avtoceste. Uporabljeno prevozno sredstvo je avtomobil ali avtobus, saj je kolesarska steza odsotna, železniško postajališče pa je preveč oddaljeno, najbližje je v Moškanjcih. Po številu delovnih migrantov sledijo migracije znotraj naselja. Tudi tukaj slabe povezave silijo k uporabi avta. Železnica predstavlja neizkoriščen potencial trajnostne mobilnosti. Možnost P+R (park & ride) sistema za kolesa in avtomobile v povezavi z železnico, bi zmanjšala prometno obremenjenost cest, in prispevala k manjšemu onesnaževanju okolja.

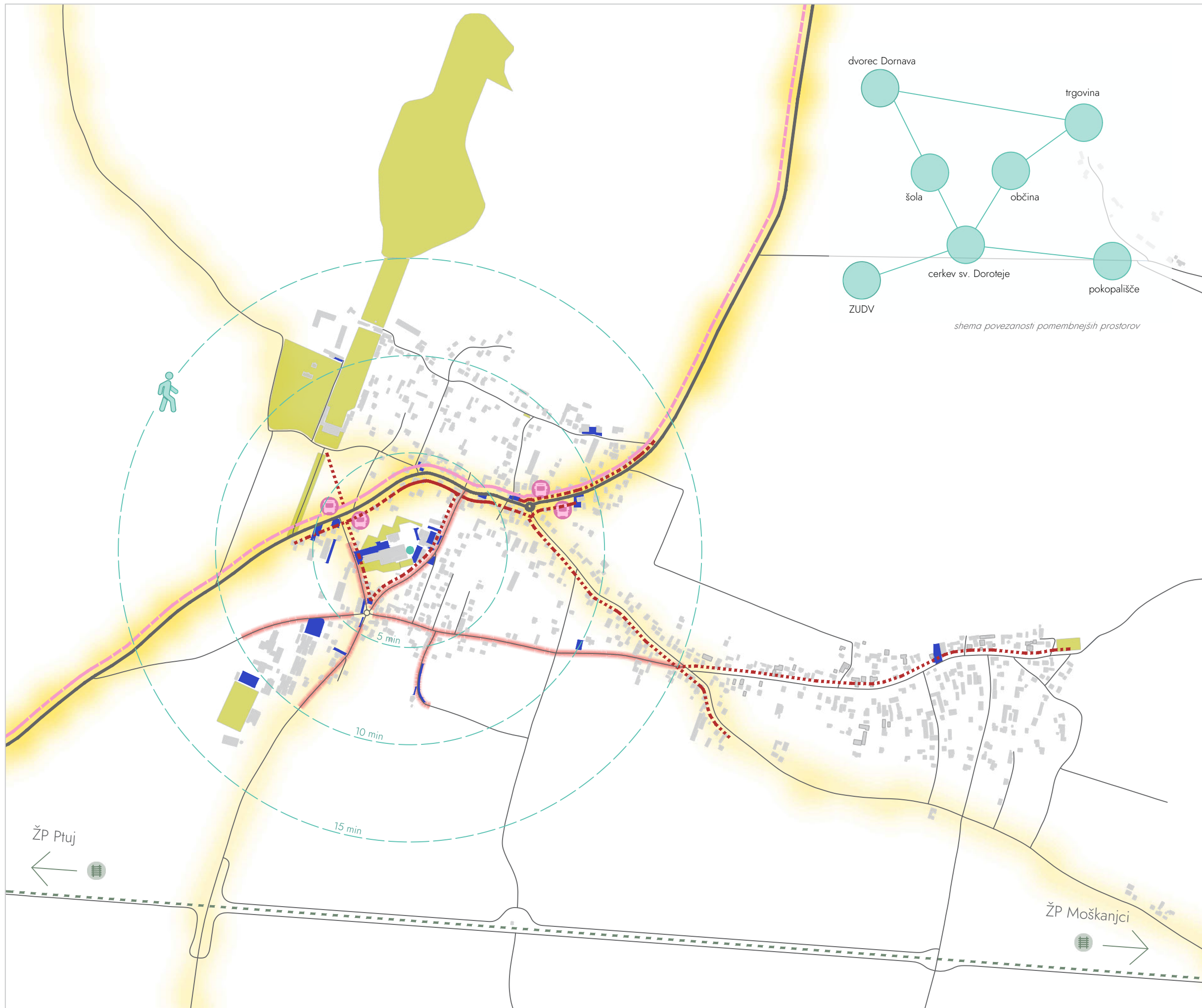

- ← smer in kvantiteta migracijskih tokov
- zelo obremenjena cesta
- precej obremenjena cesta
- srednje obremenjena cesta
- malo obremenjena cesta
- neizkoriščen potencial

ANALIZA PROMETA IN POTI

UGOTOVITVE :

Prometno najbolj obremenjena cesta v naselju je državna cesta v smeri Ptuj - Polenšak. Ob tej sta dva postajališča za avtobus na vsaki strani ceste. Pločnik se pojavi le na določenem odseku te poti, kar je potrebno izboljšati in ga urediti na obeh straneh ceste ter razširiti, tako da je primeren za hkratno uporabo pešcev in kolesarjev. Urediti je potrebno peš poti za boljšo povezljivost po celotnem naselju in narediti bolj privlačne za uporabo, tudi z ureditvijo javnega obcestnega prostora. S tem se spodbuja trajnostna mobilnost. Vidno iz sheme poti, manjka povezava od šole do občine, od trgovine do pokopališča ter od ZUDV do dvorca. Hkrati shema prikaže, da je vozlišče poti pri cerkvi, kar daje omočju vlogo centra naselja. Sama ureditev na to ne opozarja. Uvedba novih cestnih povezav bi bila potrebna znotraj stavbnih otokov, kjer so slepe ulice. Manjka ŽP, ki bi naselje boljše povezala z drugimi kraji in vzpostavila javno dostopno trajnostno prevozno sredstvo.

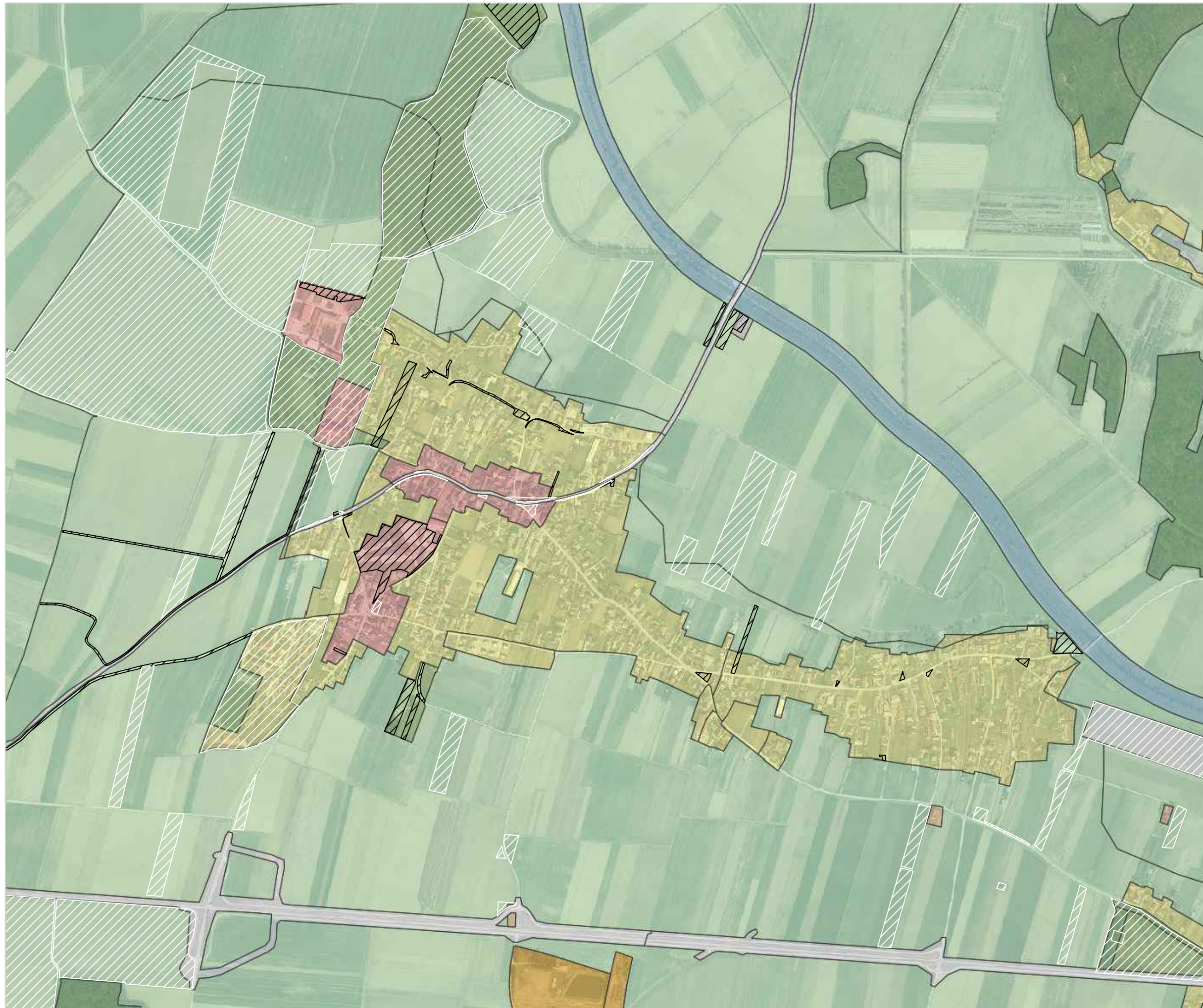

- državna cesta
- lokalna cesta
- pločnik / steza za pešce
- linija javnega prevoza
- železnica
- zelo obremenjena cesta
- srednje obremenjena cesta
- zelene površine
- območje omejene hitrosti
- parkirišče
- avtobusno postajališče
- železniško postajališče

ANALIZA ZEMLJIŠČ

UGOTOVITVE :

Na zemljiščih v lasti občine, so možne ureditve v javnem interesu. Teh zemljišč je bistveno manj, kot je v okolici zemljišč v lasti RS. Nepozidane sanovanjske površine je potrebno vključiti v razvojni program občine. Primerna je pozidava teh zemljišč, ne ustvarjanje novih stanovanjskih površin. Posebno pozornost pri zasnovi je potrebno nameniti vzpostavitvi novih povezav za boljšo prehodnost območja. Te so ponekod že nakazane in jih je smiselno nadaljevati.

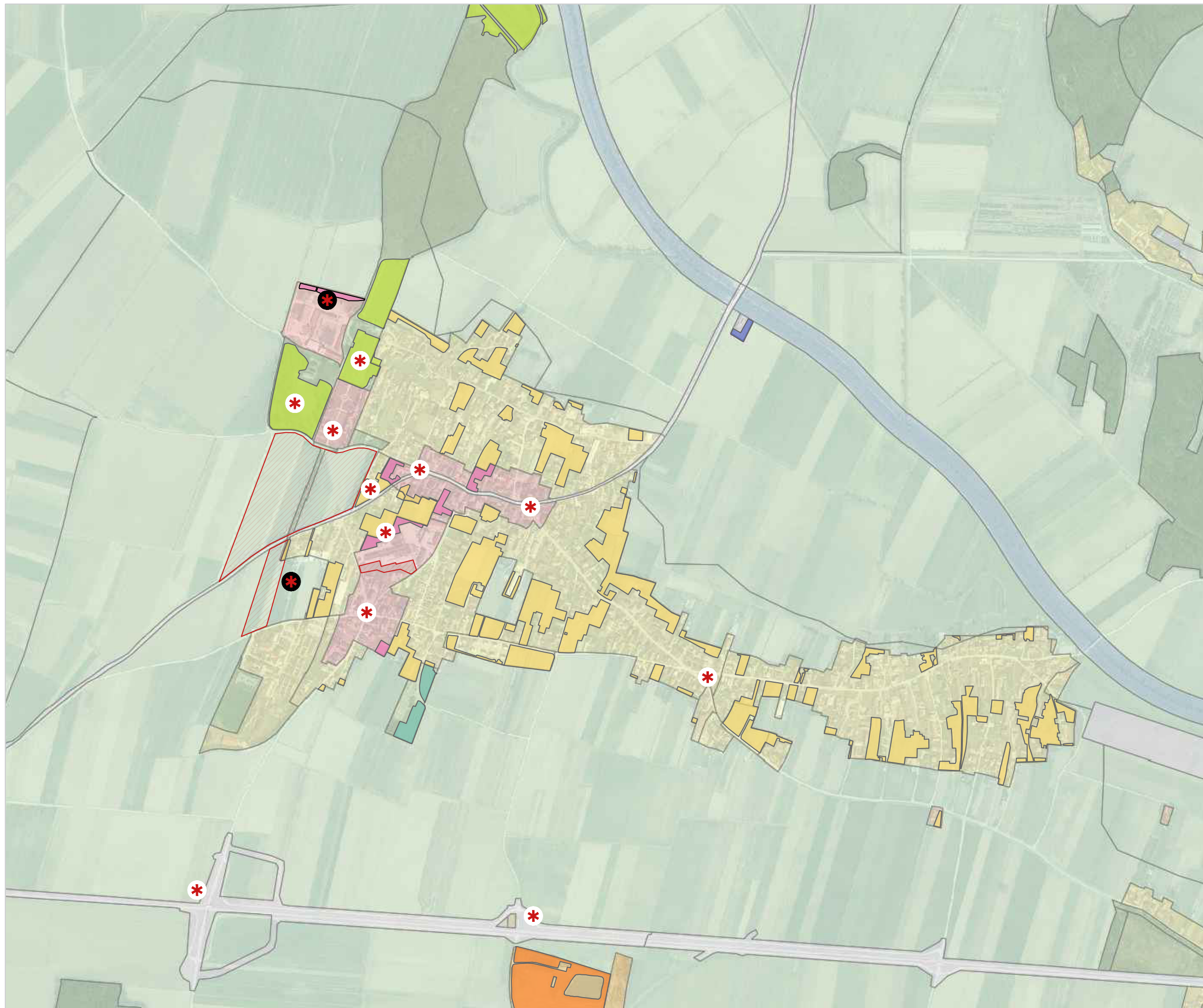
 zemljišča v lasti RS

 zemljišča v lasti Občine Dornava

ZEMLIŠČA Z RAZVOJNIM POTENCIALOM

UGOTOVITVE :

Največ nezazidanih površin je namenjenih stanovanjem, kar predstavlja velik razvojni potencial naselja. Smiselno je zgoščevanje obstoječih stanovanjskih območij, kot gradnja navzven naselja. Prepoznanih je veliko območij potenciala in premalo izkoriščenih območij. Sploh oblikovanje javnega prostora na območju šole in občine. Posebno pozornost je potrebno nameniti razvojnemu potencialu dvorca in uporabi njegovih zunanjih površin ter ureditvi degradiranega območja v bližini. Gre za parkirišča strojev in drugih proizvodnih pripomočkov. Ponekod je potrebno razmisliti o smiselnosti nepozidanih površin, saj lahko tam z gradnjo uničimo sedanjo fizično strukturo naselja.

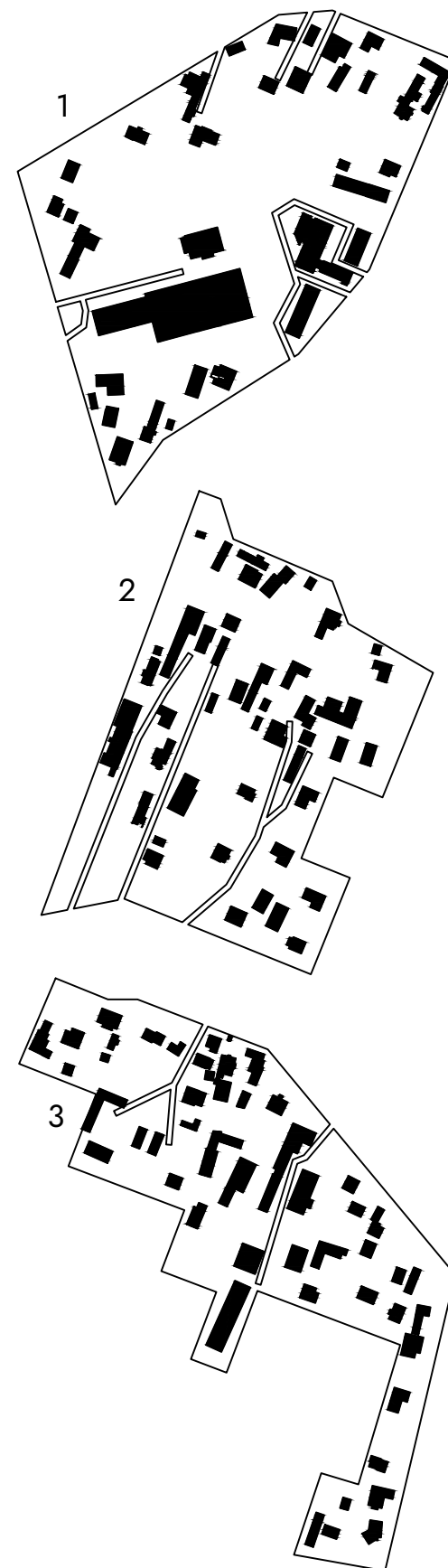
	nezazidane stanovanjske površine	19,8381 ha
	nezazidane površine pokopališča	0,6963 ha
	nezazidane površine za turizem	3,6369 ha
	nezazidane površine parka	8,9453 ha
	nezazidane površine centralnih dejavnosti	1,0388 ha
	nezazidane površine okoljske infrastrukture	0,1376 ha
	območja potenciala & premalo izkoriščena obm.	7,4575 ha
	degradirano območje.	0,3880 ha

3. ANALIZA FIZIČNE STRUKTURE

ANALIZA GEOMETRIJSKE MREŽE

UGOTOVITVE :

Geometrijo prostora definirajo ulice, med katerimi nastajajo stavbni otoki. Vglavnem je sistem stavnih otokov ortogonalen, nekje pa se pojavijo diagonale. Proti robovom naselja se zazidani otoki manjšajo in drobijo. Ponekod se že kažejo vzorci kjer se bodo manjši zazidani otoki združili v eno večje območje, vendar je znotraj teh potrebno uvesti nove povezave za dobro fluidnost in povezanost naselja. Sistem sekundarnih ulic znotraj stavnih otokov je precej slabše urejen in nepovezan, zato je geometrija prostora na drobnejšem merilu slabše čitljiva in jo je potrebno izboljšati. Dodatne povezave je smiselno uvesti v jedru naselja.

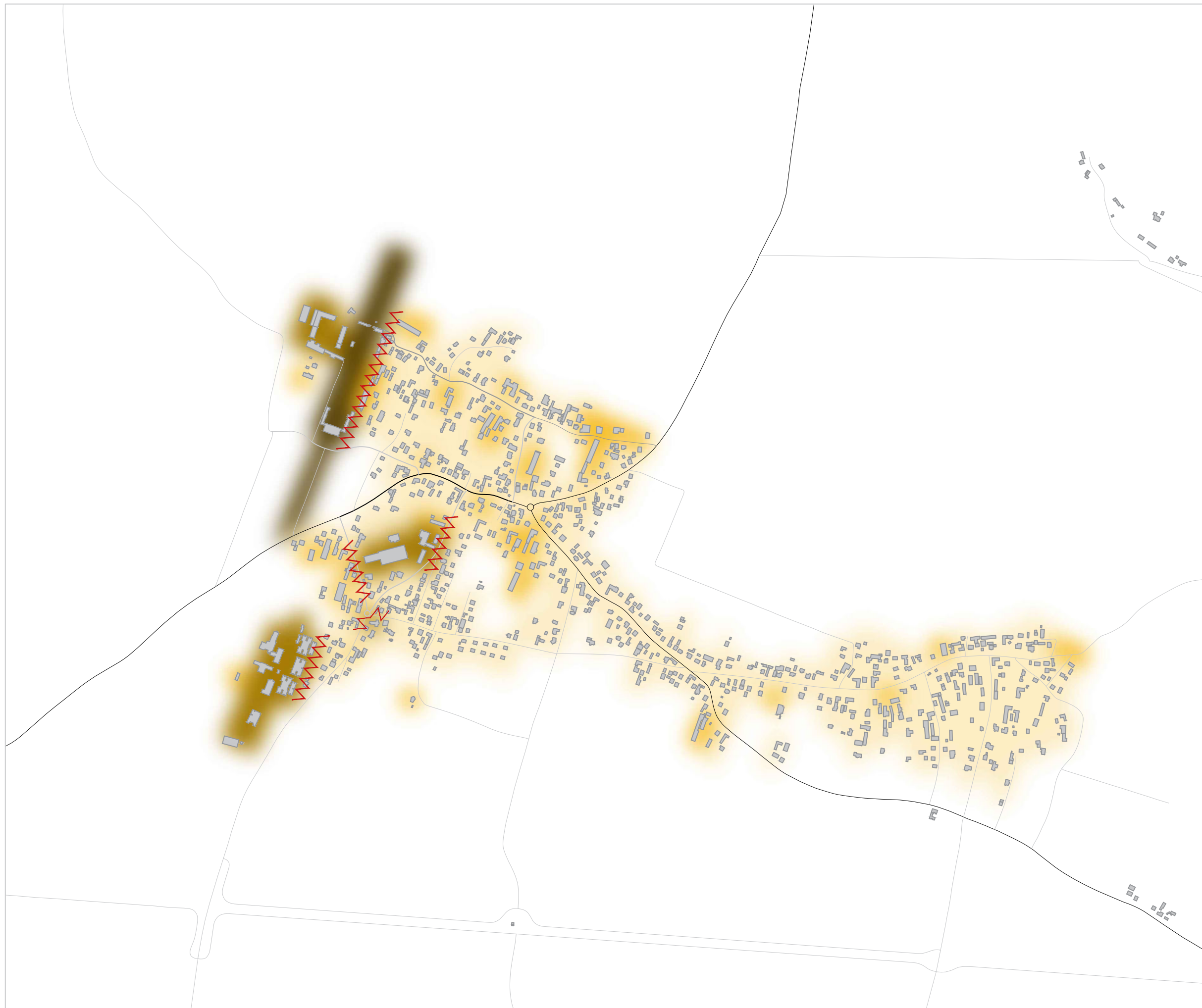
* primeri manjših enot z neurejeno notranjo geometrijo

- glavne smeri geometrije prostora
- enotno/neprekinjeno območje grajene strukture/zazidave

HOMOGENOST STRUKTURE

UGOTOVITVE :

Večino naselja predstavlja drobna zidava v obliki enodružinskih hiš in manjših kmetij. Srednjeveliki objekti so v glavnem zasebnega značaja v obliki večjih kmetij. Veliki objekti se z izjemo zavoda pojavljajo v središču naselja. Del večje ureditve predstavlja kompleks dvorca. Do trenj prihaja na stiku med nezaporednima območjema enotne homogene strukture. To predstavlja oster prehod in vpliva na vizualno berljivost naselja kot celote. Na teh mestih je možna višja zidava, ki ta območja poveže. Na drugih mestih naj se ohranja in krepi obstoječa struktura. Naselje v celoti deluje homogeno, z izjemo izpostavljenih problematičnih stikov.

manjši objekt

srednje velik objekt

velik objekt

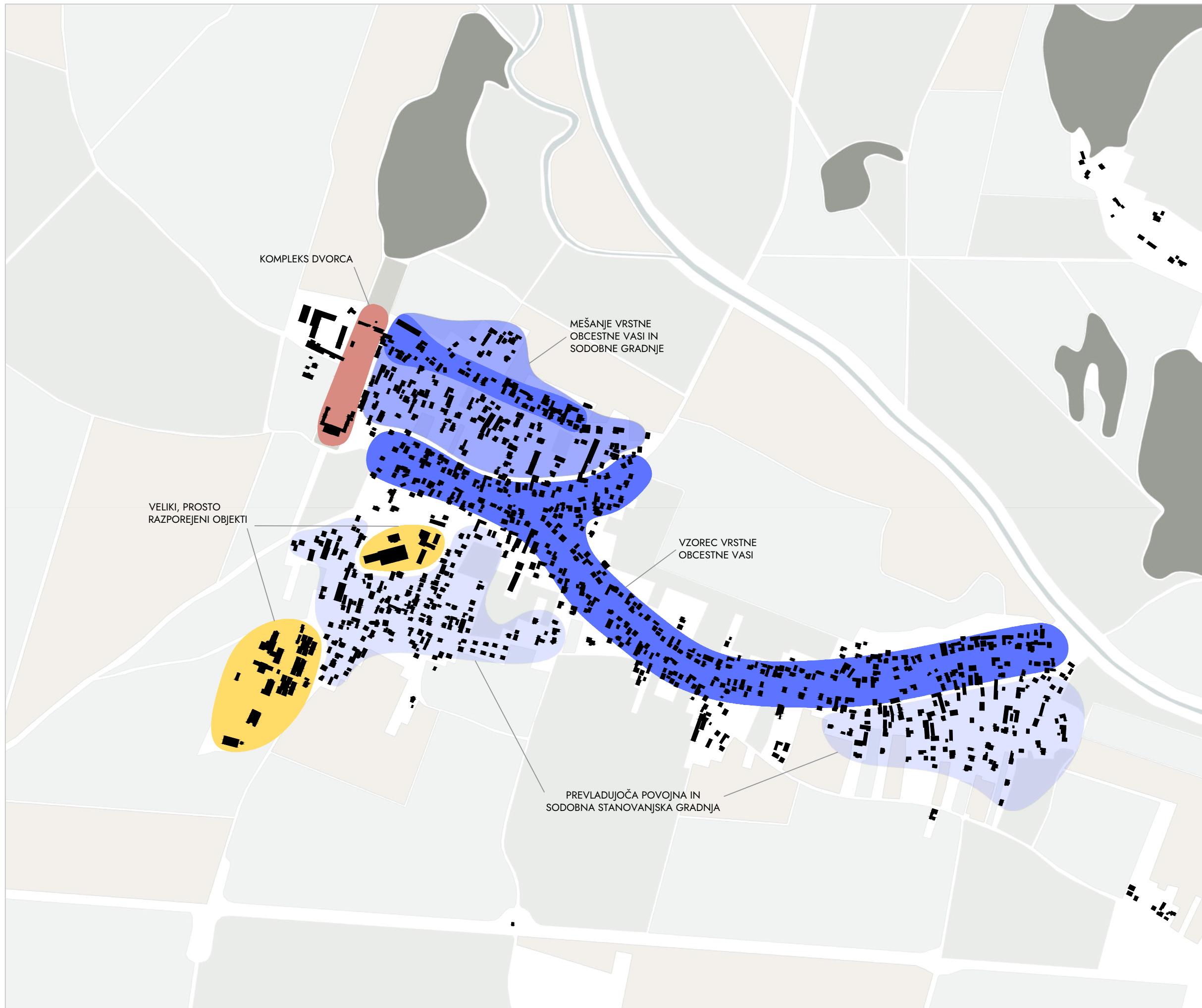
večja ureditev

problematičen stik - oster prehod med nezaporednima območjema enotne homogene strukture

MORFOLOŠKA ANALIZA - POLNO/PRAZNO & MORFOLOŠKI TIP NASELJA

UGOTOVITVE :

Analiza nam pokaže enotne vzorce zidave, iz katerih opazimo da prevladuje nizka gostota gradnje. Poseben morfološki tip zidave se pojavi ob glavnih prometnicah in na S naselja Dornava in sicer gostejša gradnja na ruralni osnovi vrstne obcestne vasi, kjer so hiše orientirane pravokotno na ulico. Iz teh vzorcev zidave prepoznamo tudi razvoj naselja. Novejše stavbe se pojavijo na J naselja in se tudi v to smer širijo. Javne stavbe so v prostor umeščene po modernističnem načinu - prosto brez skupnega koncepta oblikovanja. Nadaljnji razvoj naj temelji na zgoščanju delov naselja, kjer je prostor že pozidan in k čim manjšemu širjenju naselja navzven.

ANALIZA NAČINA UMEŠČANJA STAVB V PROSTOR

UGOTOVITVE :

Analiza načina umeščanja stavb v prostor je pokazala, da imajo objekti severno od glavne ceste večinoma isto orientacijo zidave v smeri SJ, prav tako ob cesti v Mezgovce, kar je delno še posledica prvotne orientacije objektov. Objekti zgrajeni po letu 1950 imajo redko enotno orientacijo ali sledijo skupnemu vzorcu. Na podlagi tega se določa vzorec pozidave. Kjer so območja starejše grajenih skturktur se da prepoznati dolg linijski vzorec zidave, ki ga je potrebno ohraniti in okrepiti. Območja novejših objektov so bolj razčlenjena - tukaj se tudi pojavijo linijski vzorci pozidave vendar so te linije občutno krajše. Območje pomembnih objektov ima točkovni vzorec pozidave, kar pomeni, da stavbe ne sledijo enotni potezi ampak je vsaka v prostor postavljena kot posamična stavba. Območja brez izrazite orientacije stavb je potrebno vključiti v razpoznavni vzorec zidave, s preходом na drugo tipologijo gradnje.

Način in orientacijo pomembnih javnih stavb je potrebno okrepiti vzdolž ulične gradbene linije, s ciljem oblikovanja ulične fasadne kulise.

Ohranja se umeščanje stavb vzdolž ulične gradbene linije in dopusti gradnja od meje do meje s ciljem oblikovanja skladne ulične fasadne kulise.

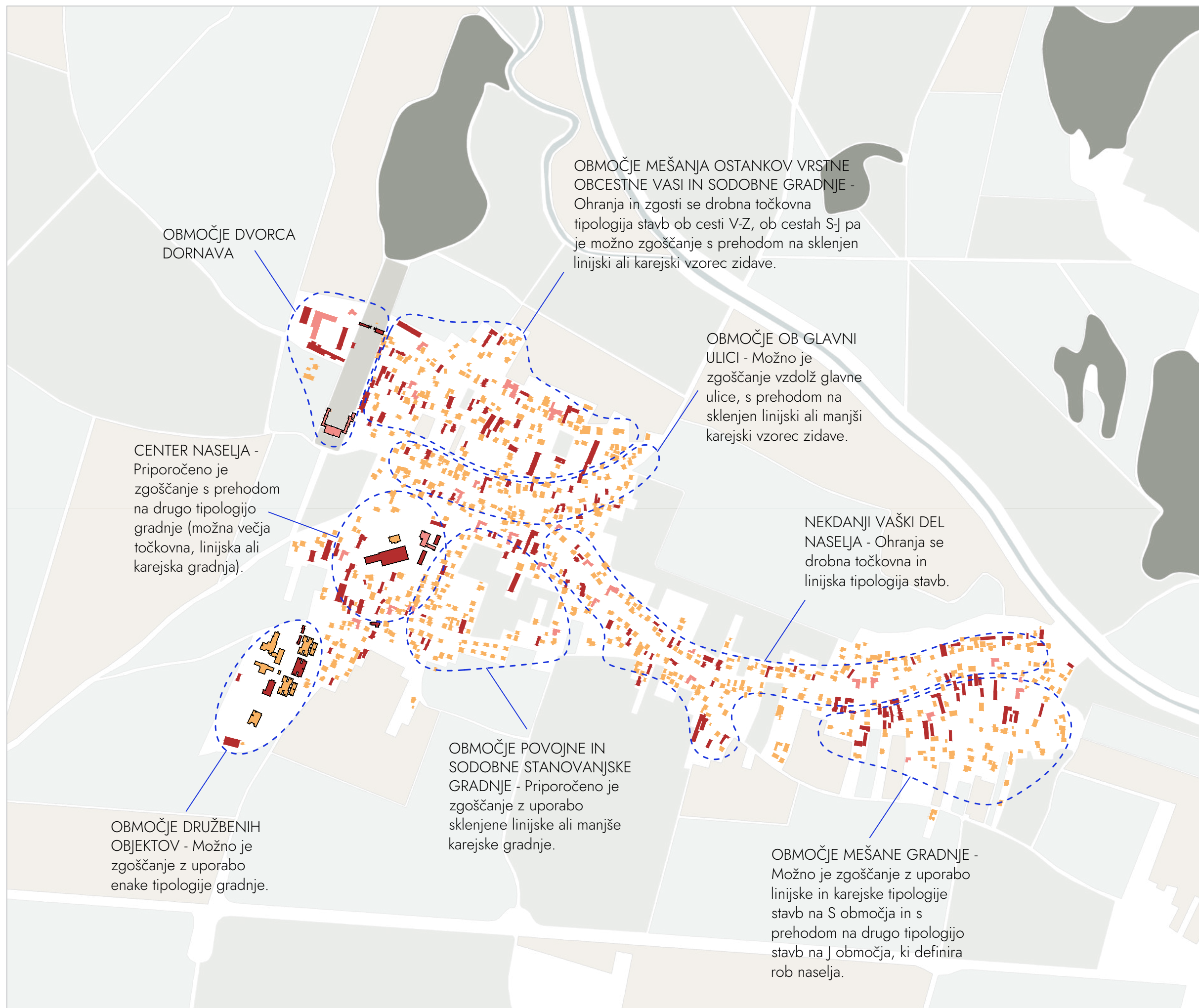
Fizična struktura znotraj stavbnega bloka, se spreminja v vrstno ali atrijsko/zaprto strukturo.

- posamične stavbe
- vrstna gradnja z večino slemen pravokotno na ulico
- ▨ območje brez izrazite orientacije stavb
- nadaljnji način umeščanja stavb v prostor

ANALIZA TIPOLOGIJE STAVB

UGOTOVITVE :

V naselju prevladuje drobna točkovna stavbna tipologija v obliki enodružinskih hiš in malih kmetij. Večji objekti ravno tako sodijo med točkovne, z izjemo nekaj objektov linijske tipologije. Severozahodno od dvorca Dornava se nakazuje tudi karejski - mrežni vzorec zidave. Drobna točkovna gradnja dopušča možnost za zgoščanje naselja s pomočjo prehoda na drugačno tipologijo objektov, kar še posebej velja za center naselja. V ta namen se lahko uporabijo linijski ali večji točkovni objekti, v nekaterih primerih pa tudi karejska gradnja.

ANALIZA VIŠIN STAVB

UGOTOVITVE :

V naselju prevladuje nizka zidava v obliki enodružinskih hiš in malih kmetij. Ti objekti so pritlični ali P+1. Na teh območjih naj se ohranja nizka zidava, višji objekti pa so možni ob že obstoječih višjih stavbah. Visoka zidava se pojavi v centru naselja, z izjemo treh višinskih dominant. To so dvorec, cerkev in antenski stolp. Po analizi vidimo, da ima naselje kvalitetno strukturo, kjer se višje stavbe pojavijo v centru naselja in ob vozliščih, obdajajo pa jih nižji objekti. Ta vzorec je smiselno okrepiti in ohranjati. Pri tem je potrebno poudariti, da je primerna višina novih objektov P+2, saj bi drugače konkurirali dominantm.

BERLJIVOST STRUKTURE

UGOTOVITVE :

Grajena struktura ima pomembno vlogo pri berljivosti naselja in izkušnji njegovih uporabnikov. IZOBlikovan ulični fasadni niz se pojavi pri dvorcu in na mestih nekdanje obcestne vrstne vasi, kjer je bila večja gostota zazidanosti. Na teh mestih dajejo stavbe vtis urejenosti in sledijo uličnim gradbenim linijam. V primerih, kjer je ulični fasadni niz nakazan, gre za stanovanjske stavbe, ki so po merilu, velikosti, postavitvi poenotene, se pa vmes pojavijo tudi objekti, ki od skupnega načela oblikovanja izstopajo. Kjer je ulični fasadni niz ODSOTEN se prepleta več oblikovalskih izhodišč neodvisno od poteka ulic. Ulični prostor je v teh primerih slabo definiran. Posebaj pomembna je izoblikovanost uličnega fasdnega niza na mestu občine v odnosu s sosednjimi objekti. Pojavi se tudi nekaj območij neurejene grajene strukture, kar prostor drobi in slabo definira. Do velikih odstopanj berljivosti prostora kot kontinuitete prihaja na stikih izoblikovane in neurejene grajene strukture in kjer neurejena grajena struktura meji na prometnice.

Začetek naselja ima pomembno vlogo, saj predstavlja prvi stik obiskovalca z naseljem. Pomanjkanje koncepta pri oblikovanju je možno zaznati, kar predstavlja problem.

Predele s čitljivo fasadno kuliso je potrebno dodatno okrepiti, kjer je to možno na obeh straneh ulice.

Pomanjkanje enotnega koncepta pri umeščanju in oblikovanju objektov v centru naselja je posebej pereče.

- izoblikovan ulični fasadni niz
- nakazan ulični fasadni niz
- odsoten ulični fasadni niz
- neurejena grajena struktura

ANALIZA JAVNEGA PROSTORA

UGOTOVITVE :

Javni prostori, ki sestojijo iz ulic, trgov, ploščadi pred objekti, parkov, sprehajališč, igrišč...so v Dornavi slabo izoblikovani. Največji delež javnih površin predstavljajo zelene površine. To so gozd na severu, park ob dvorcu, travnata površina ob šoli, ter območje ribnika. Ulice večinoma nimajo pešcevih površin, ali pa so preozke za sočasno srečanje pešca in kolesarja ter imajo pogosto neustrezno ulično fasadno kuliso. Zato so vse preveč zgolj prometni koridorji za avtomobile in premalo socialni prostori. V naselju Dornava ne najdemo trgov, ploščad pred občino pa je izpostavljena poletni pripeki. Izstopajo javne zunanje površine okrog dvorca, ki pa jih je potrebno dodatno okrepiti, tako da so povezane po celotni osi in nudijo privlačne prostore za zadrževanje in druge aktivnosti. Nekateri predeli ob križanju ulic imajo potencial razvoja v glavni trg naselja. Tukaj bi se tudi tipološko neprimerni objekti nadomestili z lokaciji primernimi. Dodatno centralno točko naselja je sposobna formirati železniška postaja, kot objekt centralnega značaja, vendar je ta v prostoru trenutno odsotna. Sama pot do ŽP tudi postane zelo pomembna javna površina.

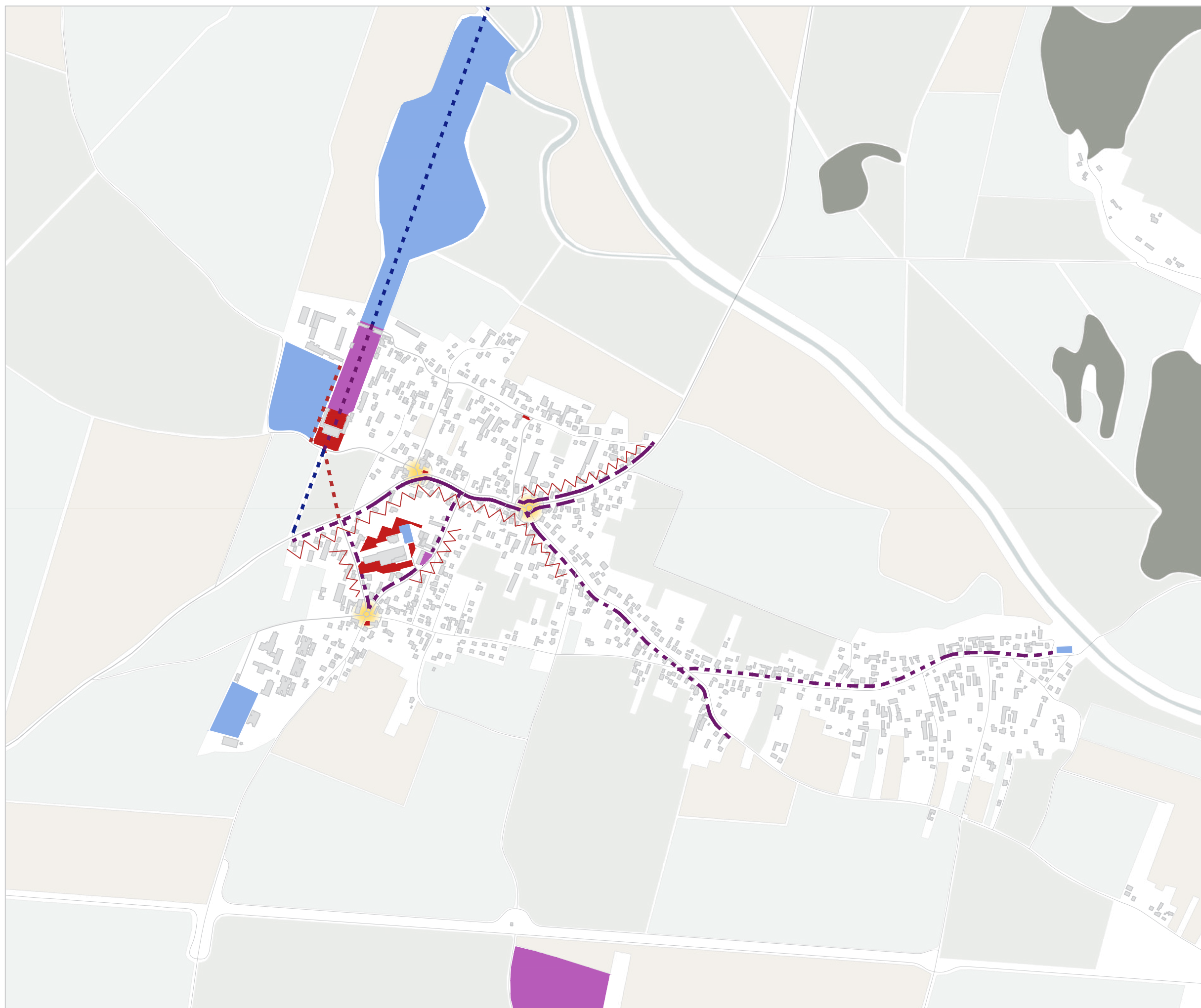

- ploščadi
- tlakovane površine
- igrišča
- zelene površine
- potencial razvoja v trg
- sprehajališča
- ceste & ulice
- slabo izoblikovana ulična kulisa

IZOBLIKOVANOST JAVNEGA PROSTORA

UGOTOVITVE :

Javni prostori, ki sestojijo iz ulic, trgov, ploščadi pred objekti, parkov, sprehajališč, igrišč...so v Dornavi slabo izoblikovani. Ulice večinoma nimajo pešcevh površin, ali pa so preozke za sočasno srečanje pešca in kolesarja ter imajo pogosto neustrezno ulično fasadno kuliso. Zato so vse preveč zgolj prometni koridorji za avtomobile in premalo socialni prostori. V naselju Dornava ne najdemo trgov, ploščad pred občino pa je izpostavljena poletni pripeki. Izstopajo javne zunanje površine okrog dvorca, ki pa jih je potrebno dodatno okrepiti, tako da so povezane po celotni osi in nudijo privlačne prostore za zadrževanje in druge aktivnosti. Nekateri predeli ob križanju ulic imajo potencial razvoja v glavni trg naselja. Tukaj bi se tudi tipološko neprimerni objekti nadomestili z lokaciji primernimi.

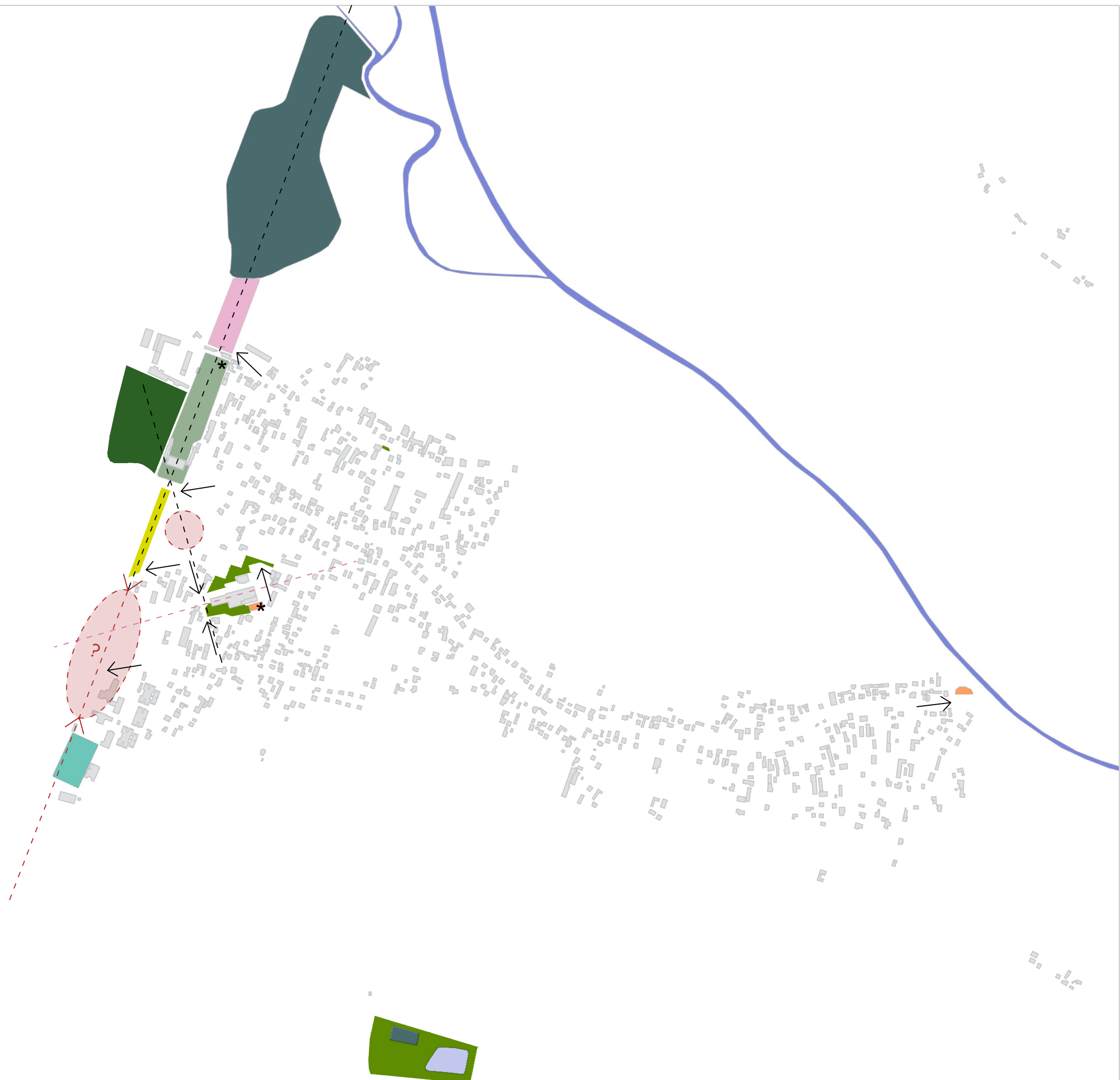

- ★ potencial razvoja v trg
- ~ slabo izoblikovana ulična kulisa
- kvaliteta izoblikovanost
- slabša izoblikovanost
- nekvalitetna izoblikovanost

ANALIZA ZELENIH & VODNIH POVRŠIN

UGOTOVITVE :

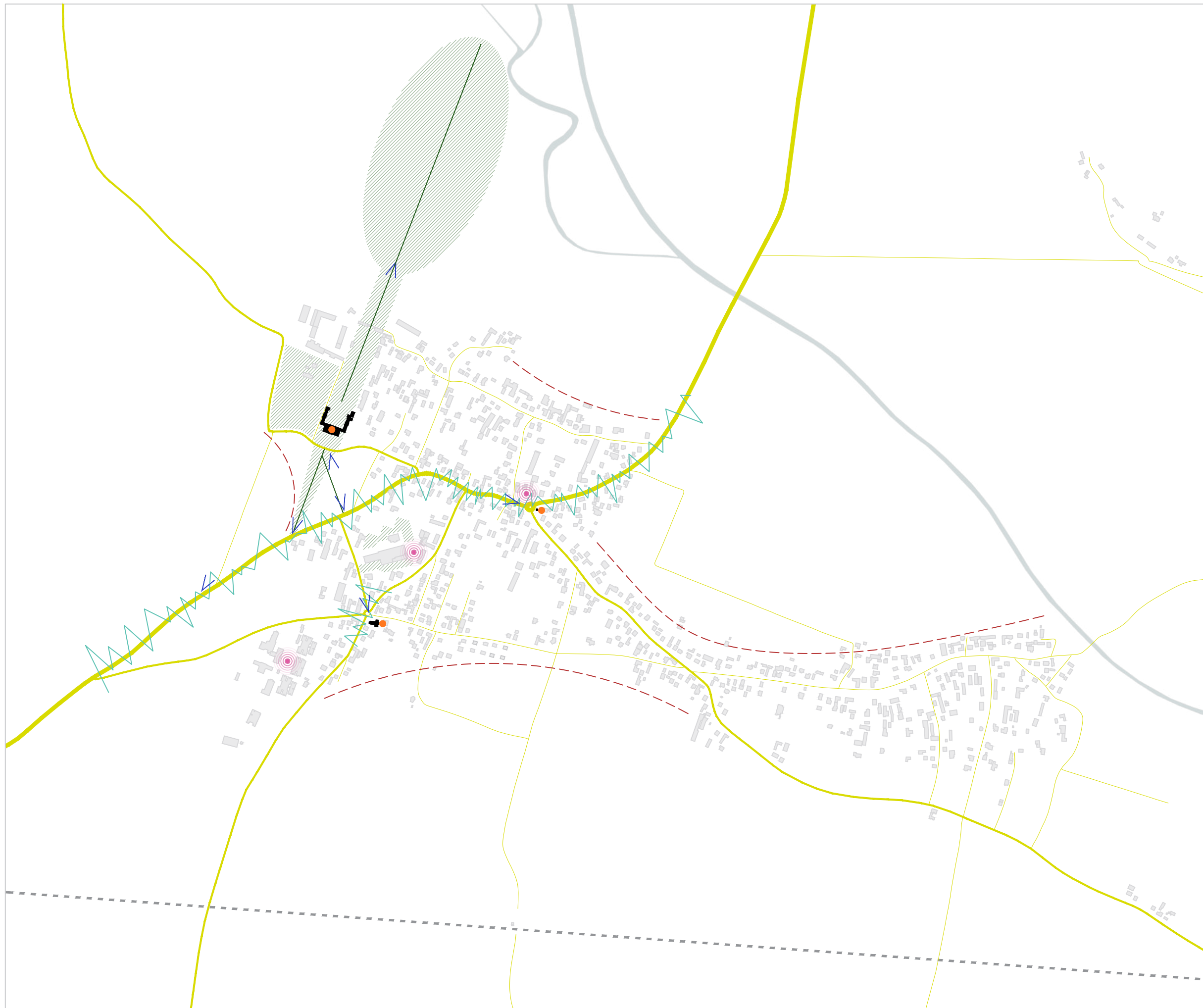
Zelene površine se v glavnem pojavijo na zahodnem robu naselja v linijski zasnovi, kot del zunanjih ureditev dvorca. Ker gre za največje in programsko raznovrstne površine mora biti omogočena dobra dostopnost do teh površin na več mestih iz vseh delov naselja. Smiselno bi bilo nadaljevanje zelene povezave med drevoredom in nogometnim igriščem z vzpostavljitvijo novih površin za oddih in rekreacijo. Prav tako med šolo in dvorcem, kjer je sedaj njiva. Nekatere od teh površin so trenutno ograjene in nedostopne, te je potrebno ponuditi v uporabo. Sklenitev osi med drevoredom in parkom se trenutno prekine zaradi dvorca in jo je absolutno potrebno skleniti. Reka Pesnica in ribnik ponujata tudi možnosti za razvoj vodnih aktivnosti in športov.

ZAZNAVNA ANALIZA

UGOTOVITVE :

V naselju prepoznamo tri dominate (dvorec, cerkev in antenski stolp). V okviru teh se pojavijo pomembni pogledi v naselju. Izstopa pogled od cerkve do dvorca. Vozlišča kot družabni centri in območja z največjo prehodnostjo uporabnikov se pojavijo 3 krat. To so območje Zavoda, centralno območje šole in občine, ter območje kavarne ob krožišču. Ta vozlišča lahko povežemo z eno linijo, fizična povezava med njimi pa je vse prej kot direktna. Zelene površine so predvsem zunanje ureditve v sklopu dvorca, po katerih vodi sprehajalna pot. Robovi naselja so jasno definirani na S in J. Jasen rob vzpostavi tudi zunanji ureditvi dvorca. Območja z večjo prometno obremenjenostjo spremlja intenzivnost hrupa, kar dela ta območja neprijetna za zadrževanje.

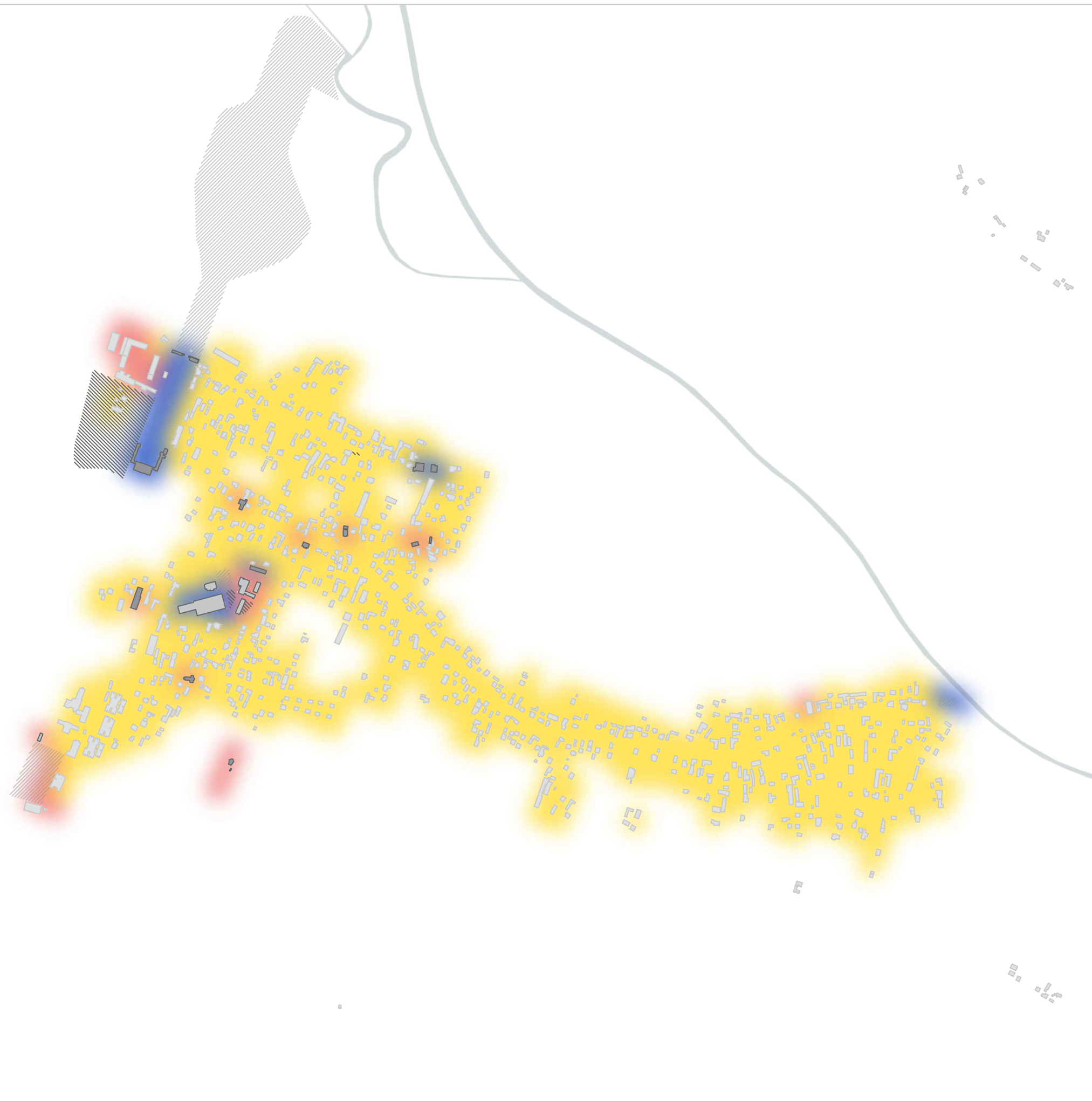

- cesta primarnega pomena
- cesta sekundarnega pomena
- cesta terciarnega pomena
- rob
- pogledi
- dominanta
- vozlišče
- parkovna ureditev
- poti
- intenzivnost hrupa in prometa

ANALIZA ČASOVNE UPORABE PROSTOROV & OBMOČJA ZADRŽEVANJA IN PREHODNOSTI UPORABNIKOV

UGOTOVITVE :

Zadrževanje uporabnikov govori o pomembnosti prostora in zato zahteva primerno oblikovanje objektov in zunanjih prostorov. Po analizi je bilo ugotovljeno, da objekti z največ uporabniki (npr. šola) ne predstavljajo območja daljše časovne uporabe. V bližini so tudi prostori krajšega zadrževanja. Prostori daljšega zadrževanja so tam, kjer se izvajajo aktivnosti daljšega časovega okvirja npr. igrišča, ali tako zasnovani prostori npr. sprehajalna pot skozi gozd. Območja daljšega zadrževanja se pojavijo tudi vzdolž glavne ulice, kar bi kazalo k bolj kvalitetno oblikovanem občestnem javnem prostoru.

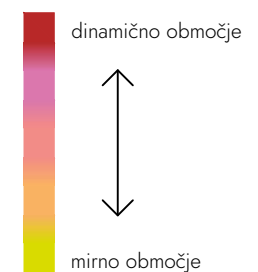
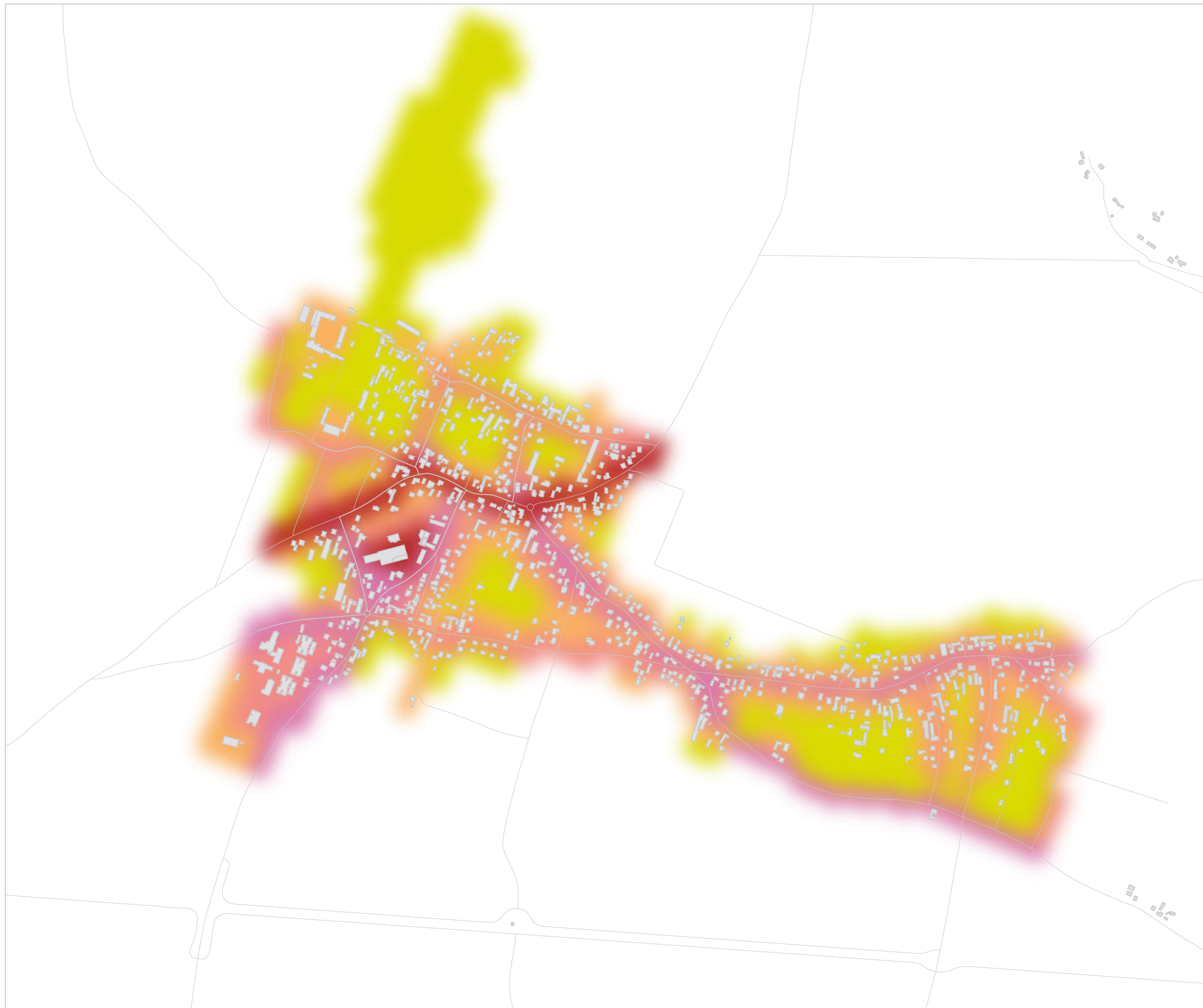
MIRNE & DINAMIČNE CONE

UGOTOVITVE :

Območja z veliko koncentracijo in prepletanjem uporabnikov označujemo kot dinamična območja.

To je območje ob glavni cesti in območje občine in šole. Na podlagi tega bi se dalo sklepati, da je to območje glavno vozlišče naselja.

Česar pa ne potrjuje tudi zasnova poti in prometnih povezav v naselju. Kot kvaliteto lahko izpostavimo, da ima naselje veliko mirnih območij, večinoma na robu, kjer grajena struktura meji na kmetijske površine.

DOMINANTE PROSTORA & NJIHOVO OBMOČJE UČINKOVANJA

UGOTOVITVE :

Naselje ima dve dominantni in sicer baročni dvorec ter cerkev. Območje učinkovanja dvorca se širi proti SV in JZ, ter se kasneje odpre proti J na obcestne vasi Ptujskega polja. Dvorec in cerkveni zvonik sta tista ki v širšem okolju določita lego Dornave. Dvorec in park baročnega dvorca spadata pod nepremični spomenik državnega pomena, kar pomeni da imata izjemno kulturno vrednost. Sama ureditev v prostoru, pa ne dosega tako visoke ravni kakovosti. Do dvorca vodi pot skozi urejen drevored, manjka pa izhodišče osi, ki je kip Brezmadežne. Dvorec je ohranjen a prazen, kar se pozna na njegovi zunanji podobi. Je objekt velikega potenciala, z učinkovanjem na lokalno skupnost in širše okolje. Vanj je potrebno umestiti program ali več teh, ki ga lahko napajajo in ohranjajo delujočega. Zunanje ureditve predstavljajo večji del zelenih površin naselja, vendar sama kakovost tudi ne dosega ravni, ki bi jim bila pripisana. Del osi je že javna sprehajalna pot, vendar se ta prekine in s tem ustvari slepe ulice. To je potrebno povezati in parkovne ureditve odpreti javnosti. Območje učinkovanja cerkve se širi proti J in Z ter tudi predstavlja identiteto naselja. Oblikovanost prostora ob cerkvi je omejena, saj jo obdaja cesta in s tem onemogoča navzočnost predprostora ali trga pred cerkvijo. Tudi ograja, ki obdaja cerkev, omeji njeno učinkovanje in pomembnost za naselje.

območje učinkovanja Dvorca Dornava

območje učinkovanja cerkve sv. Doroteje

Visoko kakovostno izoblikovano območje, katerega doživljajsko vrednost za uporabnike je potrebno ohranjati in dodatno okrepiti.

DVOREC
DORNAVA

CERKEV
SV. DOROTEJE

Območje, ki s svojo izoblikovanostjo ne dosega ravni svoje pomembnosti za uporabnike.

KOMPOZICIJA NASELJA

UGOTOVITVE :

Naselje Dornava izhaja iz panonske obcestne vrstne vasi. Grajena struktura je danes najbolj čitljiva ravno na mestih, ki izhajajo iz obcestne vrstne vasi. To je ob glavni cesti, ki povezuje Dornavo in Mezgovce. Baročna zasnova se v Dornavi nasloni ob rob naselja in vanj s svojim konceptom ne posega. Iz tega lahko rečemo, da je jasnost koncepta najbolj opazna pri dvorcu, ne v naselju. Izoblikovanost superstrukture, kot povezave pomembnih javnih površin in objektov, je v naselju Dornava vidna, vendar na vseh mestih ni enako močna. Skelet naselja je viden v povezavi dvorca in baročnega parka, diagonalni povezavi dvorca in cekve s slabo izoblikovano ulico, ob kateri je tudi šola, povezava med cerkvijo in glavno storitveno ulico ob kateri je občina, vendar je ta ulični prostor potreben izboljšave kakor tudi ploščad pred občino ter povezava storitvene ulice, ki se navezuje na dvorec. V prihodnosti je potrebno v skelet vključiti tudi povezavo do železniške postaje. Manjka zaokrožen skelet na katerega se pripenja tkivo za vsakdanje življenje in poveže vse dele naselja. Zanimiva je pozicija pomembnih objektov, ki se ne pojavijo ob glavnih vozliščih, ki že imajo dobro dostopnost in povezanost z vsemi deli naselja. Superstuktura bi bila tako boljše izoblikovana.

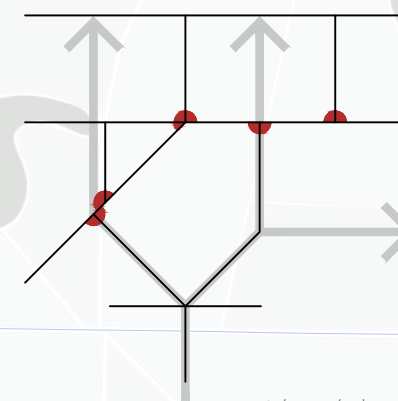

- zelene površine
- ostanek obcestne vrstne vasi
- pomembni objekti naselja
- • povezava zelenih površin
- glavne ulice
- pomembna stičišča ulic

ULIČNI SISTEM

UGOTOVITVE :

Povezanost notranjega mestnega prometnega omrežja kaže odsotnost urejanja po enotnem konceptu. Ulice, ki se priključujejo na glavno cesto se ne nadaljujejo tudi preko nje, ampak se tam zaključijo. Sekundarne dovozne ceste se večinoma zaključujejo slepo, kar podaljšuje poti in sili k uporabi avta. Povzroča slabo prehodnost in dostopnost, nečitljivost javnega uličnega sistema in slabo orientacijo v prostoru. Ceste ponekod delujejo utesnjeno, tudi pločniki vzdolž glavne ceste so preozki ali pa jih ni. Manjka tudi trgov in drugih pešcu prijaznih zunanjih ureditev z družabnim namenom. Nove notranje povezave morajo uvesti dobro povezan sistem, ki omogoča dostopnost do programov. Zato bi bilo smiselno uvesti novo povezavo s severnim delom naselja in znotraj stavbega bloka, vzhodno od občine. Upoštevati se mora, da ulice niso samo prometni koridorji ampak tudi socialni prostori za srečevanje, druženje in rekreacijo. To so tudi prostori za gospodarsko izmenjavo, če se vzdolž njih odpirajo aktivni poslovni programi. Do posebnih nejasnosti v prostoru prihaja na dveh mestih. Tukaj uporabnik izgubi orientacijo v prostoru, zaradi prevelike zgoščenosti in podvajanja cest.

*shema (ne)povezanosti uličnega sistema

Način in orientacijo pomembnih javnih stavb je potrebno okrepiti vzdolž ulične gradbene linije, s ciljem oblikovanja ulične fasadne kulise.

Ohranja se umeščanje stavb vzdolž ulične gradbene linije in dopusti gradnja od meje do meje s ciljem oblikovanja skladne ulične fasadne kulise.

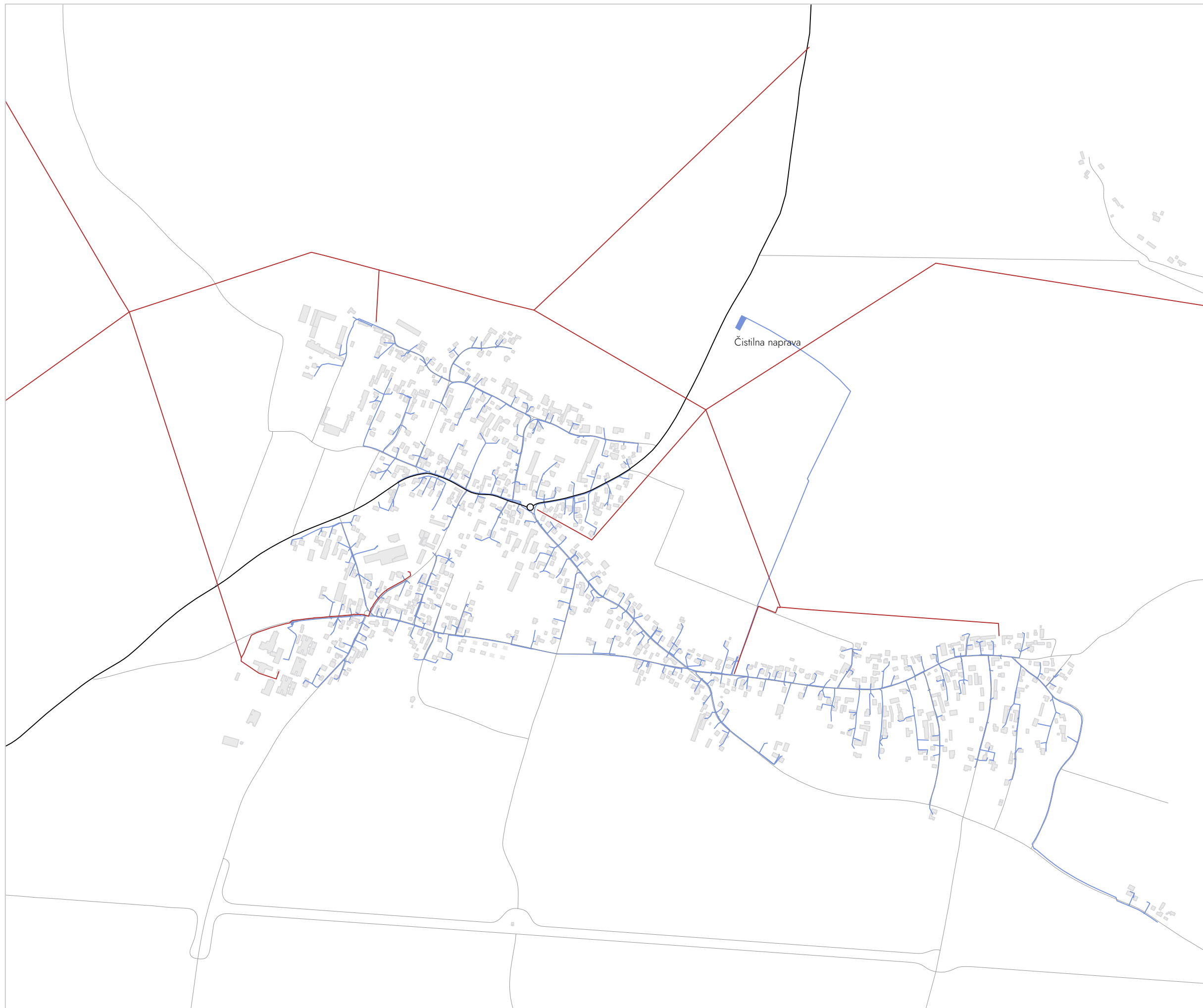
Vzpostavi se več povezav znotraj bloka, s ciljem boljše povezanosti s centralnim območjem naselja. Fizična struktura znotraj stavbnega bloka, se spreminja v vrstno ali atrijsko/zaprto strukturo.

- odsotnost trga
- T slepa ulica
- X nejasnost / slaba orientacija v prostoru
- ↑ utesnjenost / preozka ulica
- manjkajoča povezava za boljšo prehodnost
- obstoječa steza za pešce in kolesarje
- odsotnost pločnika / kolesarske steze

GOSPODARSKA JAVNA INFRASTRUKTURA

UGOTOVITVE :

GJI je po naselju dobro razvejana in
omogoča nadaljni razvoj naselja.

- državna cesta
- lokalna cesta
- elektroenergetski vod
- komunalni vod

4.

OKOLJE, ZAVAROVANA IN OGROŽENA OBMOČJA

ANALIZA KULTURNE DEDIŠČINE

UGOTOVITVE :

Naselje Dornava ima enega najlepših baročnih dvorcev in največjo baročno celoto v Sloveniji. Zasnova kompleksa obsega skoraj 2km dolgo os, ki se začne s kipom Brezmadežne in zaključi s kipom sv. Janeza Nepomuka. Zasnova dvorca vključuje tudi angleški park, in območje vse do kipa sv. Frančiška Ksaverija. Žal na SZ meji na objekte proizvodne dejavnosti in zdi se, kot da ima slednja večji vpliv na dvorec kot obratno. Odstranjeni kipi krepijo zgodbo dvorca, zato se morajo vrniti na prvotno mesto. Sam dvorec potrebuje nov program, ki ga oživlja in privablja obiskovalce. Cerkev sv. Doroteje ima delujoč program, in je kvalitetno vzdrževana. Njeno vplivno območje, obsega grajeni prostor, ki pa jo bolj omejuje kot prispeva k učinkovanju njene pomembnosti. Čušekova domačija predstavlja tipično panonsko domačijo iz začetka 20. stol. in predstavi nekdanji način življenja.

1. Kip sv. Frančiška Ksaverija
2. Spomenik padlim v 1. svetovni vojni
3. Vrbečova kapelica
4. Kip Brezmadežne
5. Cizerlova kapelica
6. Kip sv. Janeza Nepomuka

* *odstranjen spomenik*

Arheološko območje Gornji gaj

Čušekova domačija

Dvorec Dornava

Park dvorca Dornava

vplivno območje dvorca Dornava

Cerkev sv. Doroteje

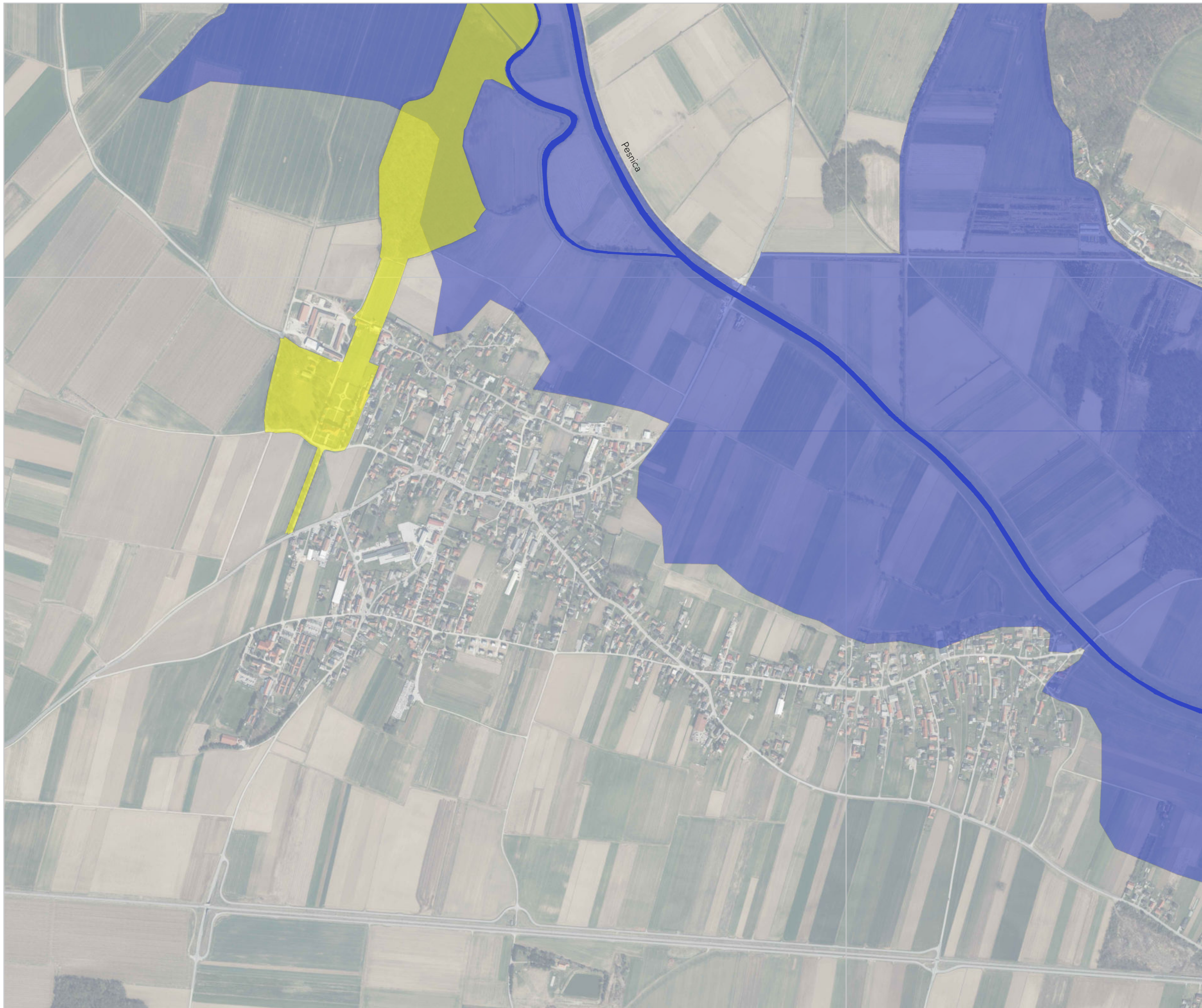
vplivno območje Cerkev sv. Doroteje

OPOZORILNA KARTA POPLAV & ZAVAROVANA OBMOČJA NARAVE

UGOTOVITVE :

Dornava se nahaja v neposredni bližini površine območja zelo redkih poplav. Kljub nizki poplavni frekventnosti grajena struktura na to območje ne poseže z izjemo v Mezgovcih. V prihodnosti se je potrebno izogibati gradnji na teh območjih. Zavarovana območja narave vsebujejo vse ureditve v sklopu dvorca.

- površina območja zelo redkih poplav
- varstvo narave - okolje gradu

SINTEZA - PROBLEMSKA OBMOČJA

PROBLEMSKA OBMOČJA

- problemsko območje
- nedefiniran rob naselja
- prekinjena povezava
- širitev razpršene gradnje
- dominanta naselja
- obm. potenciala & premalo izkoriščeno obm.
- degradirano območje
- neurejena grajena struktura
- odsotna površina za pešce in kolesarje

NEUPORABA

Dvorec nima stalne vsebine. Prekinjene so peš povezave po dolžini zelene osi. Kulturna dediščina meji na proizvodne dejavnosti.

PROMETNI KAOS

Podvajanje križišč vpliva na izgubo orientacije v prostoru. Tlakovane površine so neuporabne.

VSTOP

Hiša ob vstopu dominira prostoru in dvorcu. Odsotnost kipa Brezmadežne. Vstopna točka naj prezentira naselje in umiri promet.

POTENCIAL

Stična točka glavnih cest ima velik razvojni potencial, ki je premalo izkoriščen.

ONEMOGOČEN RAZVOJ

Hiše onemogočajo nadaljnjo širjenje, kar ustvarja slepe ulice.

POMEN DOMINANT?

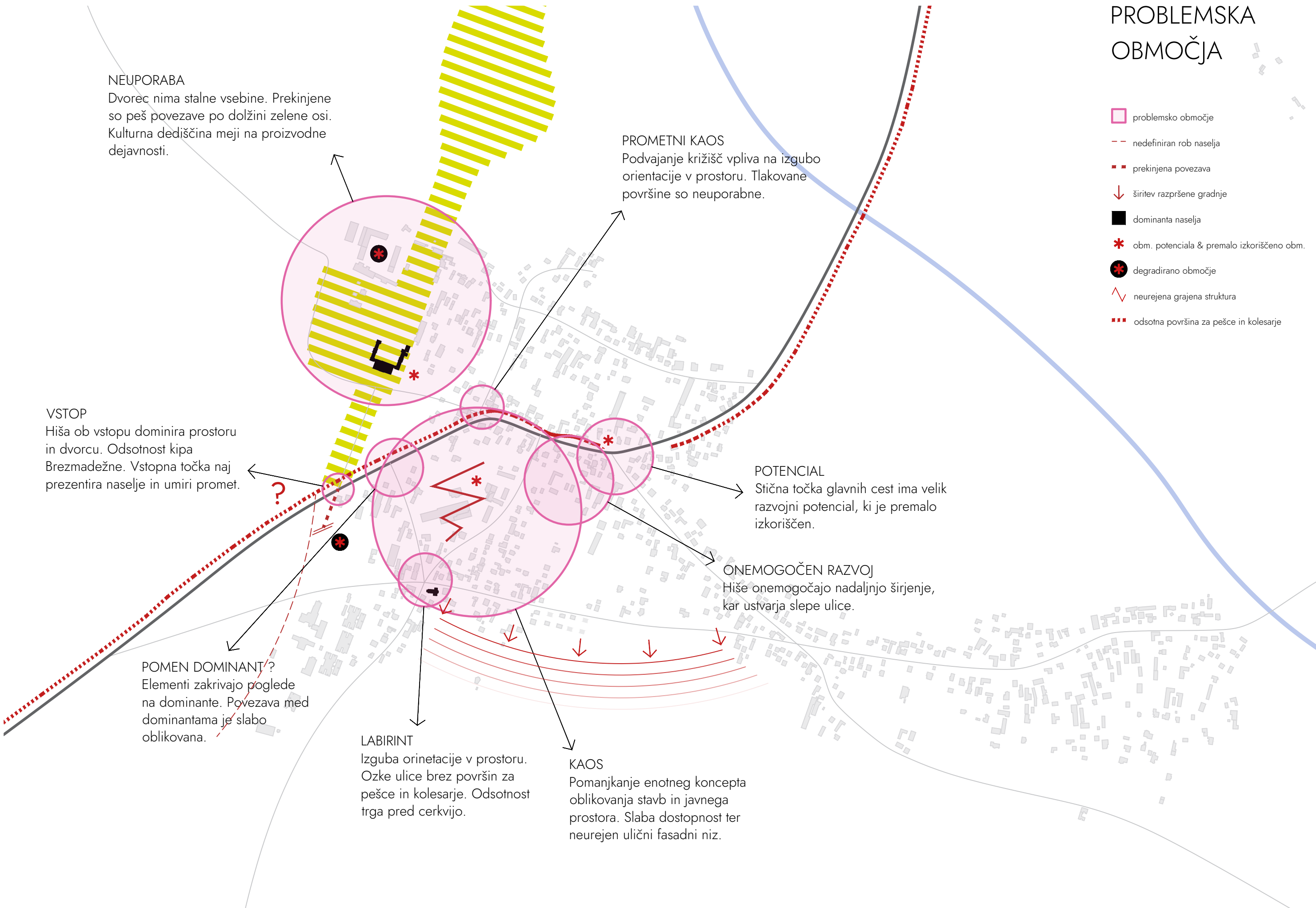
Elementi zakrivajo poglede na dominante. Povezava med dominantama je slabo oblikovana.

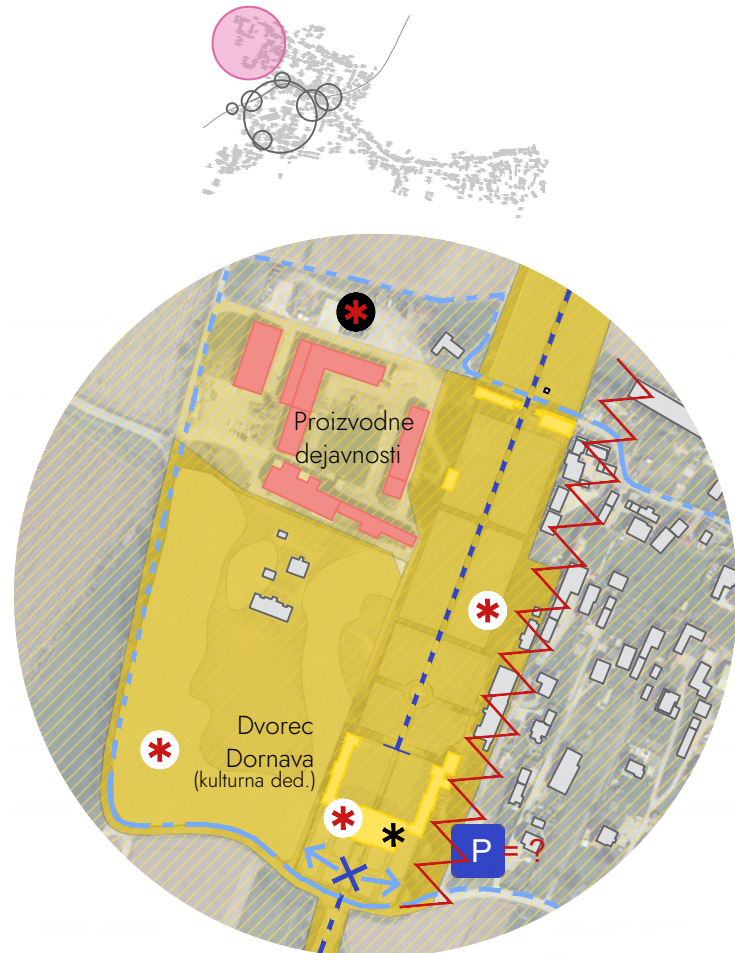
LABIRINT

Izguba orinetacije v prostoru. Ozke ulice brez površin za pešce in kolesarje. Odsotnost trga pred cerkvijo.

KAOS

Pomanjkanje enotnega koncepta oblikovanja stavb in javnega prostora. Slaba dostopnost ter neurejen ulični fasadni niz.

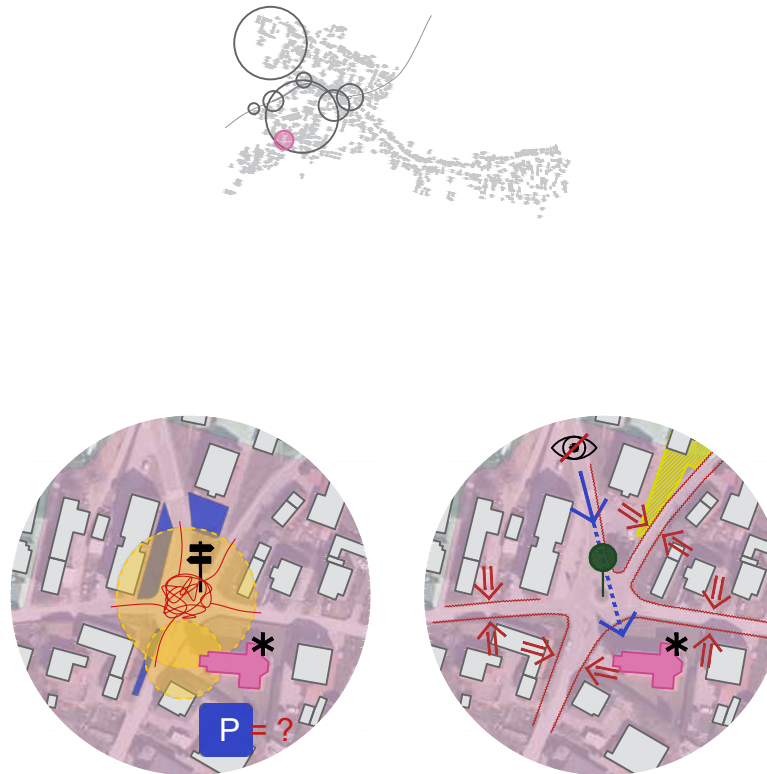

- /// vplivno območje Dvorca
- nekdanje območje kompleksa Dvorca
- današnje območje kompleksa Dvorca
- sprehajalna pot & glavna os zasnove kompleksa
- alternativni poti, ki se priključita na glavno os zasnove kompleksa

NEUPORABA

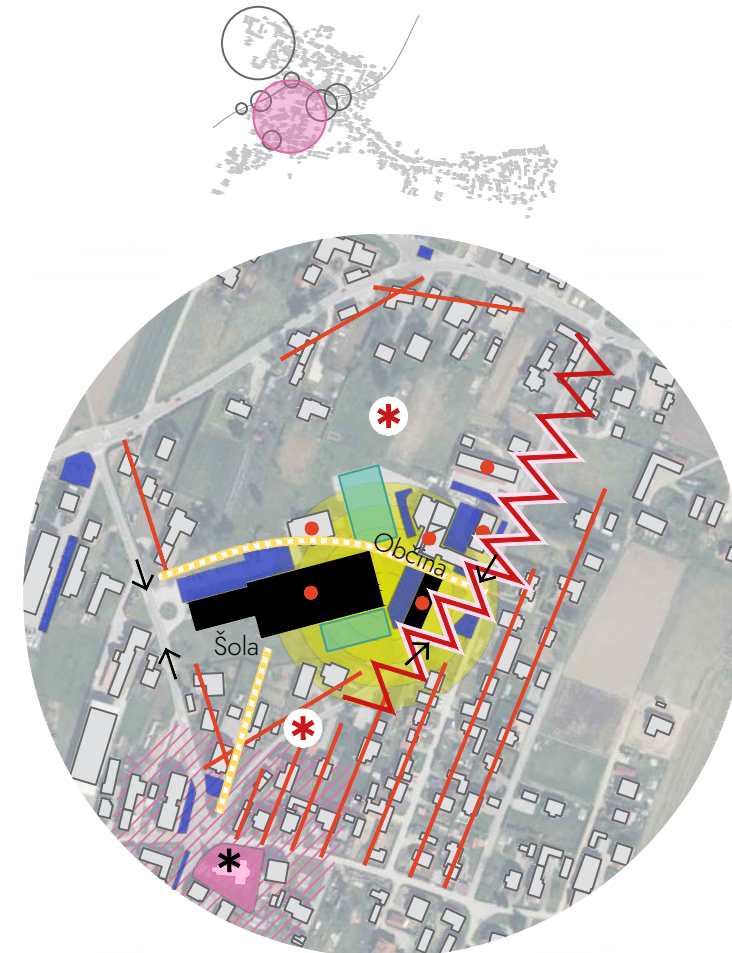
Območje definira zasnova baročnega dvorca z zunanjimi površinami. Nekdanji del kompleksa dvorca na S, je danes območje proizvodnje, kar pomeni da industrija meji na kulturno dediščno, na drugi strani kompleks dvorca ukleščajo hiše. Gre za problematičen stik dveh enot različne homogene strukture, kar vnaša v prostor nejasnost in zanemarja vlogo dvorca. Dvorec sam nima jasne vsebine, zato je redko uporabljen. Predstavlja ogromen potencial občine in kulturno znamenitost slovenskega prostora. V okviru tega bi bilo potrebno zasnovati površine za parkiranje ob dogodkih, servisne dostope za zaposlene ipd., ki so v podrejenem položaju do vloge dvorca. Skoraj 2 km dolga os predstavlja prvovrstno sprehajališče za obiskovalce in zeleno oazo miru prebivalcem občine. Problematična je prekinitev te osi (oviro predstavlja dvorec) in odsotna pot, ki bi uporabnika ponovno popeljala na os. Sedaj je potrebno uporabiti poti, ki se zelo umaknejo od osi in izpustijo velik del zunanjih ureditev dvorca. Možna bi bila pot skozi dvorec, tako da se del pritličja odpre in s tem sklene pot, kar bi nedvomno imelo silno močan vpliv na uporabnika in okrepilo izvrstno zasnovo kompleksa. Zunanje ureditve so v zadnjem času vse bolj deležne pozornosti, vseeno pa še vedno predstavljajo velike površine neizkoriščenega potenciala.

- potencialno območje razvoja v trg
- Cerkve sv. Doroteje
- vplivno območje cerkve
- zemljišče v lasti občine
- ✗ nečitljivost prostora - izguba orientacije
- ✗ slabo pregledne table
- ✗ gradnja do meje utesnjuje prostor
- oviran pogled na dominantno

LABIRINT

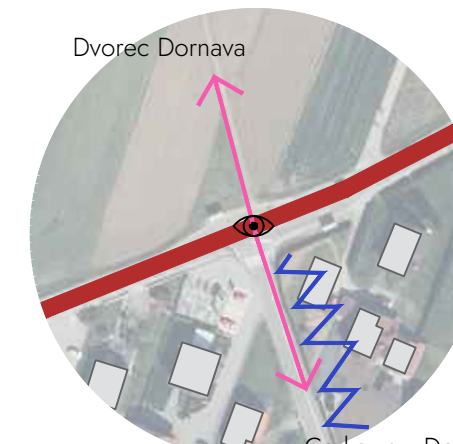
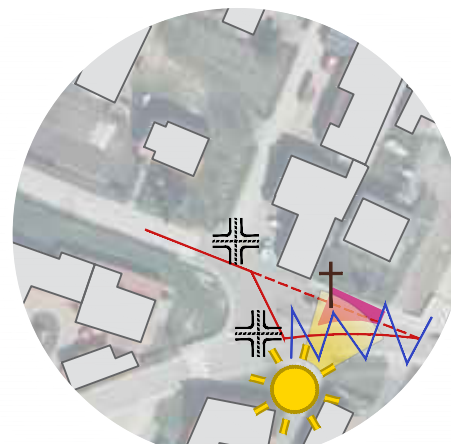
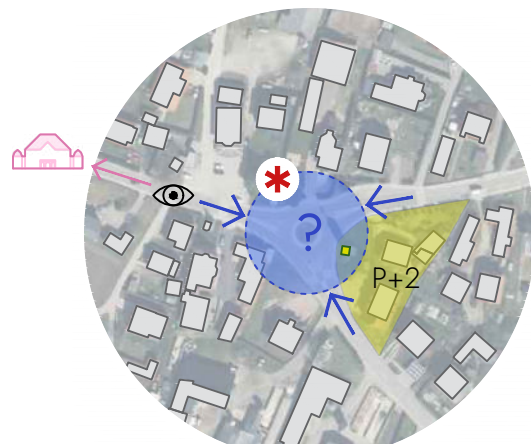
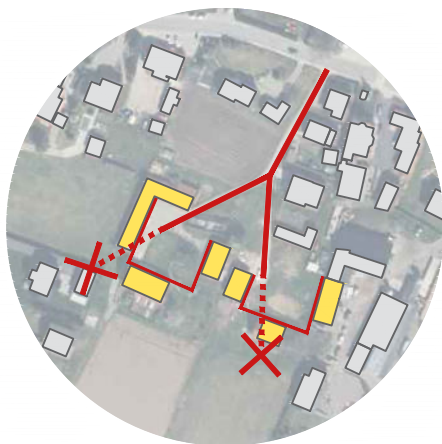
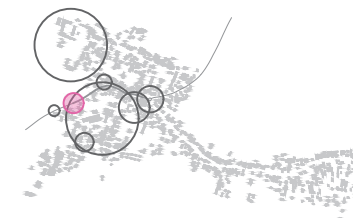
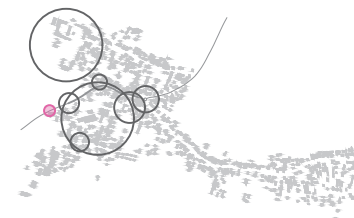
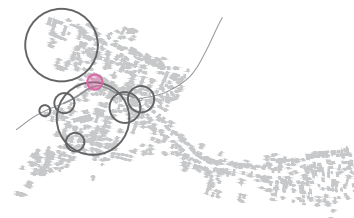
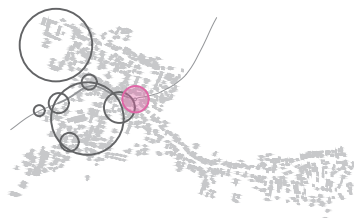
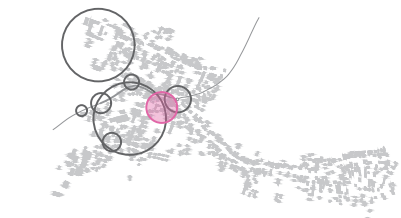
Območje v veliki meri predstavlja vplivno območje cerkve kot kulturnega spomenika. Je dominantna naselja in prostorski orientir širšega okolja. Kljub temu, je ponekod pogled na ceker zakrit z drevesi saj so previsoka in pregosta. S tem se tudi zmanjša preglednost prostora, ki je že tako težko berljiv. Ob krožišču je ponekod preveč zgoščenosti (kot posledica gradnje do meje ceste), kar vpliva na manjšo vidljivost in jasnost območja. Takšna politika gradnje do meje tudi utesnjuje javni prostor, kar ga dela nepriljubljeno. To je posebej pereče v ulici od cerkve do občine. K boljši orientaciji bi pripomogle tudi table v krožišču na primerni poziciji. Manjka skupno parkirišče in javna površina pred cerkvijo.

- /// vplivno območje cerkve sv. Doroteje
- odsotnost trga (potencialno območje trga)
- igrišča
- manjkajoče povezave za boljšo prehodnost
- neizoblikovan ulični fasadni niz
- linijski vzorec zidave
- posamične stavbe

KAOS

To območje po funkcijah stavb in programih predstavlja center naselja. Definirata ga dve oklepajoči cesti, ki se na J združita. Na S in J robu območja so enodružinske hiše, v sredinski coni pa se pojavijo večji objekti javnega značaja. Posebej problematično je oblikovanje teh "represntativnih" objektov, saj ne sledijo enotnemu konceptu, ampak imajo vsak svojo logiko oblikovanja in umeščanja v prostor. To se jasno vidi tudi iz analize vzorcev zidave, kjer so za razliko od okolice, ki ima linijski vzorec zidave, pomembnejši objekti v prostor umeščeni točkovno. Območju manjka urejen trg, kot glavna središčna površina naselja in območje kulturnih in drugih dogodkov. Za boljšo dostopnost do območja bi bile potrebne dodatne povezave iz S in V naselja, ter boljše oblikovanje ter pozicija informacijskih tabel, ki vodijo do območja. Tudi oblikovanje cest in obcestnega prostora pripomore k boljši berljivosti prostora in jasni logiki, kam poti vodijo. Lega območja je približno na sredini med dvema dominantama (dvorcem in cerkvijo), zato te stavbe ne smejo presegati višine P+2, občutek mestnosti se lahko doseže z zgoščevanjem namesto rastjo v višino. Pozicija igrišča in otroških igral staršem onemogoča hkratno opazovanje otrok na različnih mestih. Vredno je razmisliti o skupni površini teh prostorov. Za boljšo prehodnost in jasnost organizacije prostora se uvedeta dve novi povezavi, horizontalno in vertikalno po območju. Rezultat neenotnega koncepta pri oblikovanju je tudi neizoblikovan ulični fasadni niz, ravno na mestu kjer bi bil najbolj potreben.

— fizična ovira - onemogočeno nadaljevanje strukture, kar ustvarja slepo ulico

ONEMOGOČEN RAZVOJ

Neurejenost grajene strukture znotraj stavbnega bloka onemogoča nadaljno širjenje in razvoj. To ustvarja slepe ulice in območja brez razvojnega potenciala.

□ potencialno območje razvoja v trg

□ spreminjanje strukture : možni večji javni objekti

□ višinska dominantna

POTENCIAL

Območje krožišča ob Gasilskem domu ima velik potencial, saj predstavlja stično točko 3 glavnih cest in v nekem smislu opravlja vlogo centra naselja. Zagotovo ima potencial, razvojne možnosti in vse nastavke da to tudi postane. Prav tako je sklenjena vizualna povezava z dvorcem, kar vrednost območja dodatno okrepi. Na vzhodnem robu krožišča so možni večji objekti javnega značaja ureditev trga ali drugih oblik javnega prostora.

☀ izpostavljenost poletni pripeki

□ tlakovana površina

— potek ceste

--- alternativni potek ceste

∧ intenzivnost hrupa in prometa

⊕ križišče

PROMETNI KAOS

Na tem območju se v neposredni bližini pojavita dva križišča. Rezultat tega podvajanja je izguba orientacije v prostoru. Tlakovana površina, kjer so Znamenje in klopi je izpostavljena poletni pripeki, avtomobilom ter hrupu, zato zadrževanje na tem prostoru ni dolgotrajno ali privlačno.

□ problematična višina objekta

▲ odstranjen kip Brezmadežne - začetek baročne osi

--- nadaljevanje baročne osi

— podoba ob vstopu v naselje zahteva več pozornosti

VSTOP

Vstopna točka v naselje predstavlja neizkoriščen potencial pri oblikovanju. Ko se obiskovalec približuje naselju izstopa izjemna zasnova dvorca, ob vstopu v naselje pa njegova vloga izgine. Namesto tega je glavna podoba na vstopu v naselje hiša, ki zaradi višine dominira prostoru in dvorcu. Posebaj pereča je odsotnost kipa Brezmadežne, ki predstavlja začetek skoraj 2km dolge baročne osi. Smiselno bi bilo, da se kip in baročna os na drugi strani ceste bolje povežeta, saj gre za enotno skladno zasnovo, kjer eno brez drugega težko smiselno funkcionira.

— glavna cesta = primarni pomen

— "kulturna os" = sekundarni pomen

∧ elementi zakrivajo pogled na dvorec

POMEN DOMINANT ?

Glavna cesta skozi naselje Dornava se na tem mestu križa z direktno povezavo med dvorcem in cerkvijo. Gre za zelo pomembno os, ki mora tudi oblikovalsko izražati svojo pomembno vlogo. Primerno bi bilo, da ima enakovreden ali celo večji pomen kot glavna cesta. Problem so tudi nekateri elementi ob cesti, ki zakrivajo poglede na dominantni.

👁 pogledi

↑ dostop

□ parkirišče

* dominantna naselja

* obm. potenciala & premalo izkoriščeno obm.

* degradirano območje

∧ problematičen stik različnih območij homogene strukture

USMERITVE

V analitičnem delu so bile prepoznane šibke točke v naselju Dornava in območja, ki so potrebna pozornosti pri oblikovanju. Glede na to so nastale usmeritve za urbanistično zasnovo Dornave. Za dobro funkcioniranje naselja je potrebno uvesti **nove povezave** za promet, znotraj obstoječih stavbnih otokov, s čimer se razbremenijo ceste in odpravi slepe ulice. To pripomore k dobri povezanosti in dostopnosti do vseh območij ter omogoča nadaljnji razvoj naselja. Sočasno je potrebno urediti **železniško postajališče** z možnostjo P+R sistema. Oblikuje se nova **vstopna točka** v naselje, v obliki krožišča, ki umiri promet in ga preusmeri na nove povezave. S tem drevored pred dvorcem sprostimo motornega prometa in lahko prostor zaživi kot **sprehajalna promenada** naselja. Drevored se vključi v sistem dolge **neprekinjene zelene osi**, vse od kipa sv. Janeza Nepomuka na severu do ZUDV na jugu, možno pa je tudi podaljšanje te osi. Zajame vse zunanje ureditve dvorca, dvorec sam, levo in desno pa se na os priključujejo še druge zelene površine naselja, kot so nogometno igrišče, angleški park, igrišče idr. **Dvorec** sam potrebuje stalen in živ program, ki ga napaja, saj ima velik potencial za občino in lokalno skupnost. **Center naselja** predstavlja območje šole in občine, kjer je potrebna ureditev glavnega trga naselja in drugih javnih površin. V tem prostoru je trenutno odsotna **javna površina** za druženje in krepitev skupnosti, namenjena vsem generacijskim skupinam. Na območju centra je smiselno zgoščevanje stavb in gradnja do višine **P+2**. Tukaj bi se tudi pojavile **storitvene dejavnosti**, z namenom oživitve prostora. Temu bi sledil ponoven premislek o dostopih v sam center naselja. Povezavo **med dvorcem in cerkvijo** je potrebno poudariti in urediti, tako da reflektira njeno pomembnost. Obstoječe **krožišče ob gasilskem domu** opravlja vlogo centra Dornave za voznika, ki se zgolj pelje skozi naselje, zato je tudi ta prostor potrebno s tem v skladu oblikovati in mu dati večjo vrednost. Pereče je tudi območje **proizvodnih dejavnosti** saj meji na kulturno dediščino in ima močno vizualno prisotnost. Učinkovit ukrep je zasaditev dreves po obodu območja, ali ureditev nove **gospodarske cone** ob železnici, ki ustvarja delovna mesta za prebivalce občine. Uvesti je potrebno tudi novo povezavo **med šolo in igriščem**, saj gre za prostore, ki funkcionirajo kot celota in so soodvisni. Predlagamo tudi ureditev **krožnih poti**, z manjšo in večjo zanko, kot glavno površino za rekreacijo in preživljanje prostega časa.

Priloga 2: ANALIZA DEMOGRAFSKEGA IN GOSPODARSKEGA RAZVOJA⁵

⁵ Pripravljeni sta bili ANALIZA GOSPODARSKEGA RAZVOJA IN KVALITATIVNA ANALIZA IZZIVOV ZA OBČINO DORNAVA in DEMOGRAFSKA ŠTUDIJA IN PROJEKCIJE ZA OBČINO DORNAVA, ki sta priloženi v posebnih elaboratih.

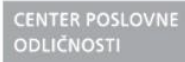
OBČINA DORNAVA

DEMOGRAFSKA ŠTUDIJA IN PROJEKCIJE ZA OBČINO DORNAVA

**(vključno s projekcijami izobrazbene strukture
in delovne aktivnosti)**

Ig in Ljubljana, maj 2025

Vrsta projektne dokumentacije:	DEMOGRAFSKA ŠTUDIJA IN PROJEKCIJE ZA OBČINO DORNAVA (vključno s projekcijami izobrazbene strukture in delovne aktivnosti)
Št. projekta:	56/2024
Številka in datum naročila:	25-00005 z dne 08. januar 2025
Faza:	Končno poročilo
Datum:	Maj 2025
Naročnik:	OBČINA DORNAVA Dornava 135a 2252 Dornava
Župan:	Jože Brumen
Izdelovalec naloge:	LUČKA, okoljske in prostorske študije, Vanja Šendlinger s. p., Vrbljene 21, 1292 Ig pri Ljubljani W: www.lucka-okolje.si E: lucka.sendlinger@gmail.com T: 031 512 193
Vodja projekta:	mag. Vanja Šendlinger, univ. dipl. geog.
Izdelovalec naloge:	Center poslovne odličnosti Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 17, 1000 Ljubljana E: cpoef@ef.uni-lj.si T: 01 5892 771
Avtor naloge:	prof. dr. Jože Sambt za Center poslovne odličnosti Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani

KAZALO

1	VARIANTE DEMOGRAFSKIH PROJEKCIJ IN PREDPOSTAVKE	4
1.1	Variante demografskih projekcij.....	4
1.2	Rodnost	5
1.3	Umrljivost	11
1.4	Selitve.....	14
2	OBSTOJEČA STAROSTNA STRUKTURA PREBIVALSTVA.....	19
3	REZULTATI DEMOGRAFSKIH PROJEKCIJ ZA OBČINO DORNAVA....	22
3.1	Srednja varianta projekcij za občino Dornava.....	23
3.2	Visoka varianta projekcij za občino Dornava.....	27
3.3	Nizka varianta projekcij za občino Dornava	28
3.4	Varianta projekcij za občino Dornava z ničelnimi selitvami	30
4	REZULTATI PROJEKCIJ PO STOPNJI IZOBRAZBE	32
4.1	Srednja varianta projekcij prebivalstva po stopnji izobrazbe.....	36
4.2	Visoka varianta projekcij prebivalstva po stopnji izobrazbe.....	38
4.3	Nizka varianta projekcij prebivalstva po stopnji izobrazbe	40
4.4	Projekcije prebivalstva po stopnji izobrazbe, varianta z ničelnimi selitvami.....	42
5	REZULTATI PROJEKCIJ PO DELOVNI AKTIVNOSTI	44
5.1	Srednja varianta projekcij prebivalstva po delovni aktivnosti.....	46
5.2	Visoka varianta projekcij prebivalstva po delovni aktivnosti.....	47
5.3	Nizka varianta projekcij prebivalstva po delovni aktivnosti.....	49
5.4	Projekcije prebivalstva po delovni aktivnosti, varianta z ničelnimi selitvami	50
6	SKLEP	51
	LITERATURA IN VIRI	54

1 VARIANTE DEMOGRAFSKIH PROJEKCIJ IN PREDPOSTAVKE

V tem poglavju predstavimo in komentiramo demografske projekcije za 4 variante oz. scenarije demografskih projekcij gibanja prebivalstva v občini Dornava v prihodnje. Hkrati prikažemo, komentiramo in utemeljimo uporabljene predpostavke, ki so vsebovane v izračunih oz. projekcijah.

Pri vseh rezultatih projekcij je število prebivalstva po starostnih razredih izračunano za obdobje do leta 2060. V samem besedilu študije so v obliki tabel rezultati prikazani za izbrana leta, medtem ko so v priloženi Excelovi datoteki rezultati v obliki tabel prikazani tudi za vsa vmesna leta in tako omogočajo samostojno uporabo rezultatov in morebitne samostojne nadaljnje izračune tudi za vsa vmesna leta. Na ta način lahko uporabnik podrobneje analizira posamezna obdobja – npr. začetna leta projekcij, oblikuje lastne kazalnike za poljubna podobdobja itd. Rezultati so prikazani ločeno po spolu in starosti, kar je lahko osnova za analizo potreb po vrtcih, šolah in domovih za starejše, pa tudi stanovanjih itd.

1.1 Variante demografskih projekcij

V nadaljevanju predstavljamo štiri variante demografskih projekcij, ki se običajno pripravijo pri izdelavi demografskih projekcij:

- srednja varianta,
- visoka varianta,
- nizka varianta,
- varianta z ničelnimi selitvami.

Srednja, včasih imenovana tudi »osnovna« varianta projekcij v demografiji predpostavlja prihodnje gibanje rodnosti, umrljivosti in selitev, ki je po mnenju oblikovalca projekcij najbolj verjetno. Visoka varianta predpostavlja višjo rodnost, nižjo umrljivost ter višje neto selitve od srednje variante – z vidika števila prebivalstva so torej vse tri predpostavke bolj optimistične kot v srednji varianti. Nizka varianta pa kombinira nižjo rodnost, višjo umrljivost in nižje neto selitve. Pri tem bomo pri določanju zgornjih in spodnjih meja upoštevali smiselne predpostavke na osnovi preteklih Eurostatovih demografskih projekcij za Slovenijo – najnovejše so EUROPOP2023 iz leta 2023 (Eurostat, 2023) – uporabili bomo pa tudi razne druge demografske projekcije, podatke, informacije in strokovno znanje. Kot posebna varianta, še posebej če gre za majhna območja, se pripravi tudi varianta za primer, če ne bi bilo selitev – torej varianta z ničelnimi selitvami. Majhna območja so namreč še posebej občutljiva na selitve. Hkrati se lahko morebitna pozitivna selitvena gibanja iz preteklosti

hitro ustavijo ali celo obrnejo v negativne vrednosti, zato je dobro pogledati tudi varianto za primer, če v prihodnje pozitivnih učinkov iz naslova selitev ne bi bilo več.

Na gibanje števila prebivalstva torej vplivajo trije demografski procesi: rodnost, umrljivost in selitve. V nadaljevanju tako najprej predstavimo gibanje rodnosti, umrljivosti in selitev v preteklosti. Te informacije nato uporabimo za predpostavke glede njihovega gibanja v prihodnje. Hkrati upoštevamo predpostavke, ki so bile na ravni Slovenije uporabljene pri projekcijah prebivalstva Slovenije v letu 2023 s strani Eurostata (Eurostat, 2023). Gibanje prebivalstva v prihodnje je močno odvisno tudi od obstoječega števila in starostne porazdelitve prebivalstva. Tu uporabimo najnovejše razpoložljive podatke o številu prebivalstva občine Dornava s strani Statističnega urada RS.

1.2 Rodnost

Število živorojenih je odvisno od tega, 1) koliko otrok v povprečju rodi ženska tekom svoje rodne dobe in 2) kakšno je število in starostna struktura žensk v rodni dobi. Glede prve točke se uporablja kazalnik »stopnja celotne rodnosti« (angl. *Total fertility rate, TFR*), ki kaže, koliko otrok bi rodila ženska tekom svoje rodne dobe, to je od 15. do 49. leta starosti, ob predpostavki, da bi doživela 49. leto starosti. Pri tem se za posamezno starost med 15. in 49. letom starosti uporabijo ravni rodnosti, ki so jih beležile druge ženske v koledarskem letu, za katerega se ta kazalnik izračuna.

Če povprečna starost mater ob porodu narašča, kar pomeni, da se rodnost odlaga v višjo starost, je ta kazalnik podvržen vplivu tempo učinka (Bongaarts & Feeney, 1998; Bongaarts & Sobotka, 2012; Sambt & Žilnik, 2011). To pomeni, da kaže nižje vrednosti kot pa je število otrok, ki bi ga ženske v prihodnosti imele ob ohranjanju vzorcev rodnosti iz proučevanega leta. Tako se je npr. v Sloveniji med letoma 1984 in 2010 povprečna starost žensk ob porodu povišala za 5 let, kar pomeni v povprečju 0,2 leti na leto. Povedano drugače, ženske si niso želele tako nizke rodnosti kot je znašal kazalnik stopnje celotne rodnosti, temveč je ta kazalnik kazal rodnost, ki je bila za okrog 20 % nižja kot pa število otrok, ki bi ga ob teh vzorcih rodnosti imele ženske tekom svoje rodne dobe. V povprečju je namreč v tem obdobju torej vsaka peta ženska zamaknila rojstvo otroka v naslednje koledarsko leto. Še vedno pa je ta kazalnik ustrezen z vidika dejanske rodnosti, ki jo beležimo v posameznem letu. Rodnost v posameznem letu je torej bila dejansko tako zelo nizka kot kaže stopnja celotne rodnosti in ta rojstva se za to preteklo obdobje ne bodo nikoli nadoknadila. Ne pričakujemo namreč, da bi se povprečna starost žensk ob porodu začela kdaj ponovno zniževati, zato so ta rojstva trajno izgubljena oz. se ne bodo nekoč pospešeno realizirala

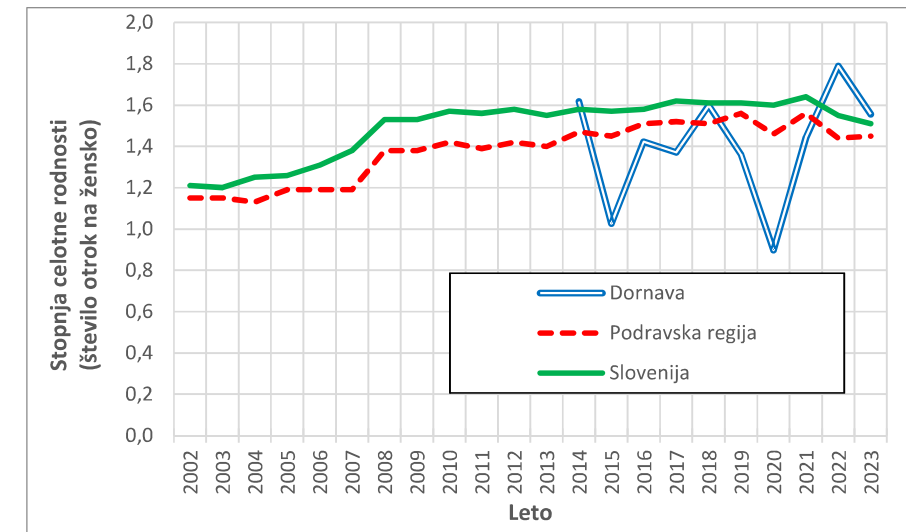
za nazaj. V zadnjem desetletju pa se naraščanje povprečne starosti žensk ob porodu upočasnjuje, zato smo bili v Sloveniji po letu 2003, ko je bila rodnost najnižja, priča povišanju vrednosti tega kazalnika. V zadnjih letih je poviševanje povprečne starosti stabilno in ne narašča več tako hitro, kar tudi v veliki meri pojasni ustalitev stopnje celotne rodnosti na ravni okrog 1,6 otroka na žensko. Še vedno pa je to daleč pod ravni 2,1 otroka na žensko, kolikor bi morala znašati stopnja celotne rodnosti za obnavljanje prebivalstva na dolgi rok. Če to mejo izrazimo na dve decimalki natančno in gre hkrati za zelo razvito državo, kjer je umrljivost žensk do starosti, ko večina žensk zaključi z reprodukcijo za naslednji rod, zelo nizka (kar v Sloveniji je), potem je ta vrednost 2,07 otroka na žensko.

Zapisano navajamo za namene razumevanja gibanja rodnosti v preteklosti. Dobra novica torej je, da zelo nizka rodnost od 1980-ih do 2000-ih ni pomenila, da bi si v Sloveniji želeli tako nizko število otrok (najnižja vrednost je bila zgolj 1,2 otroka na žensko leta 2003). Hkrati pa je slaba novica to, da je bilo »okrevanje« rodnosti po letu 2003 v veliki meri tehnične narave in ne pomeni trenda, da bi si želeli vedno več otrok. Tako tudi za v prihodnje ne moremo računati na nadaljevanje hitrega tega trenda naraščanja, ki smo mu bili priča v nekaj letih po letu 2003. To vidimo tudi iz ustalitve rodnosti na ravni 1,6 otroka na žensko v zadnjih letih.

Kot omenjeno, je drugi element, ki bo vplival na število živorojenih v prihodnje, število in starostna struktura žensk v rodni dobi. Nizko število mladih, ki so se rodili v 1990-ih in 2000-ih, ko je bila rodnost še posebej nizka, bo bistveno vplivalo na število živorojenih v prihodnje, kar se bo kazalo tudi v rezultatih naših projekcij. Te številčno majhne generacije bodo namreč tekom obdobja projekcij vstopale v delovno starost, ženske pa tudi v rodno dobo. Na trgu dela se bo zaostrovalo razmerje med starimi prebivalci in prebivalci v delovni starosti, hkrati pa bo povzročalo tudi upadanje števila živorojenih v prihodnje.

V nadaljevanju tako najprej prikažemo gibanje omenjenega kazalnika »stopnja celotne rodnosti« v preteklosti – a) za Slovenjo, b) Podravsko statistično regijo (lažjo berljivost bomo v nadaljevanju pridevnik »statistična« večinoma izpuščali), kamor Dornava spada, in c) občino Dornava.

Grafikon 1: Gibanje stopnje celotne rodnosti za občino Dornava ter primerjava s Podravsko regijo in Slovenijo kot celoto

Vir: Statistični urad RS, 2025d, 2025c; Statistični urad RS, 2025, podatki po naročilu.

Kot prikazuje Grafikon 1, je bila v celotnem obdobju od leta 2002 do 2010 raven rodnosti v Podravski nižja kot v Sloveniji kot celoti. Za občino Dornava smo stopnjo celotne rodnosti izračunali na osnovi starostne porazdelitve žensk v rodni dobi in števila živorojenih v posameznem letu na osnovi podatkov, ki smo jih po naročilu dobili od Statističnega urada RS. Ta izračun smo naredili za obdobje od leta 2014 do 2023. Rezultati kažejo, da je bila v tem obdobju raven rodnosti v povprečju nižja tako od Slovenije kot od podravske regije. Hkrati vrednosti iz leta v leto zelo nihajo, kar je posledica majhnosti občine Dornava v primerjavi s Slovenijo in Podravsko regijo, zato vpliv slučajnega dejavnika velik. Raven rodnosti prikazujemo s stopnjo celotne rodnosti – to je kazalnikom, ki se najpogosteje uporablja za merjenje ravni rodnosti in ki ga bomo rabili tudi za demografske projekcije. Kot že omenjeno, stopnja celotne rodnosti kaže število otrok, ki bi jih rodila ena ženska tekom svoje rodne, če bi bila rodnost v posamezni starosti takšna, kot je bila v tistem letu, za katerega smo izračunali rezultat, ob predpostavki, da bi ženska doživela konec svoje rodne dobe. Vrednosti za vse tri teritorialne enote po posameznih koledarskih letih predstavljamo tudi v Tabeli 1. V projekcijah bomo uporabili informacijo, da je bila v občini Dornava v zadnjih 10 letih stopnja celotne rodnosti v povprečju za -0,18 otroka na žensko nižja kot v Sloveniji.

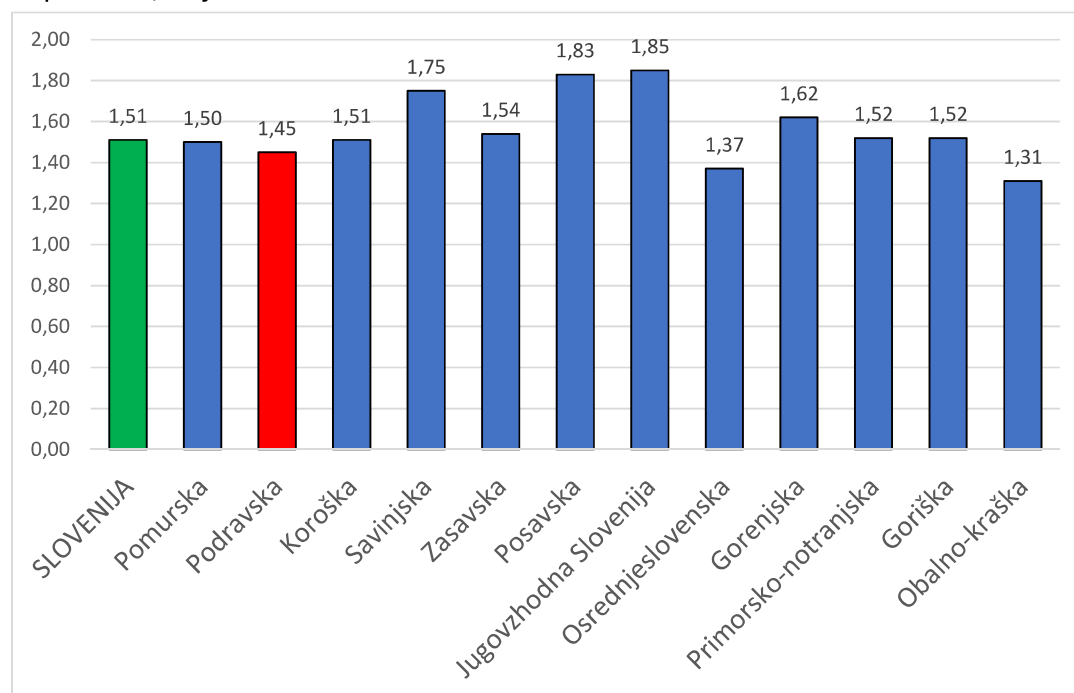
Tabela 1: Gibanje stopnje celotne rodnosti za občino Dornava ter primerjava s podravsko regijo in Slovenijo

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Slovenija	1,53	1,53	1,57	1,56	1,58	1,55	1,58	1,57	1,58	1,62	1,61	1,61	1,60	1,64	1,55	1,51
Podravska regija	1,38	1,38	1,42	1,39	1,42	1,40	1,47	1,45	1,51	1,52	1,51	1,56	1,46	1,56	1,44	1,45
Občina Dornava							1,62	1,03	1,42	1,37	1,60	1,36	0,90	1,44	1,79	1,56

Vir: Statistični urad RS, 2025a; Statistični urad RS, 2025b; Statistični urad RS; 2025, podatki po naročilu.

V Grafikonu 2 informativno predstavljamo tudi raven rodnosti v podravski regiji glede na ostale regije v Sloveniji. Vidimo lahko, da je bila v letu 2023 stopnja celotne rodnosti v podravski regiji 1,45, kar je bila tretja najnižja vrednost izmed 12 slovenskih statističnih regij. Za občino Dornava pa je povprečje za zadnjih 10 let še nekoliko nižje, saj znaša 1,41 živorojenih otrok na žensko. Nizka rodnost bo imela v demografskih projekcijah negativen vpliv na število prebivalstva, hkrati pa bo tudi večji pritisk na staranje prebivalstva v primerjavi s Slovenijo kot celoto.

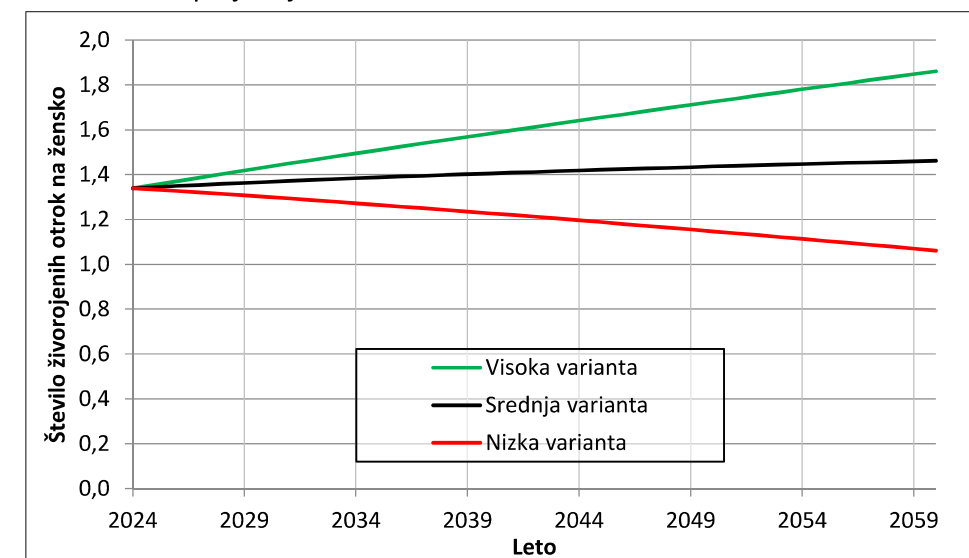
Grafikon 2: Raven rodnosti v letu 2023 po posameznih slovenskih statističnih regijah, izražena kot stopnja celotne rodnosti – to je število otrok, ki jih v povprečju rodi ena ženska v svoji rodni dobi, s predpostavko, da je doživela 49. leto starosti

Vir: Statistični urad RS, 2025d.

Glede prihodnjega gibanja rodnosti bomo v projekcijah predpostavili, da se bo tekom obdobja projekcij ohranila razlika med povprečno stopnjo celotne rodnosti za zadnjih 10 let (to je v obdobju 2014–2023) v občini Dornava (1,41 živorojenih otrok na žensko) in slovenskim povprečjem za zadnjih 10 let (1,59 živorojenih otrok na žensko). To pomeni, da se bo rodnost za občino Dornava povečevala z enakim tempom kot predpostavlja Eurostat (2023) v svojih projekcijah za Slovenijo kot celoto, vendar se bo ohranila navedena razlika -0,18 živorojenih otrok na žensko. Hkrati pa upoštevamo razliko med dejansko stopnjo celotne rodnosti v letu 2023 in vrednostjo, ki jo je za leto 2023 Eurostat takrat predpostavljal, saj dejanskih podatkov za leto 2023 takrat še ni bilo na voljo. Tako v srednji varianti demografskih projekcij predpostavljamo, da se bo število otrok na žensko postopno povišalo z 1,34 v letu 2024 na 1,46 v letu 2060 (Grafikon 3).

Grafikon 3: Predpostavke o gibanju stopnje celotne rodnosti v prihodnje za občino Dornava po posameznih variantah projekcij

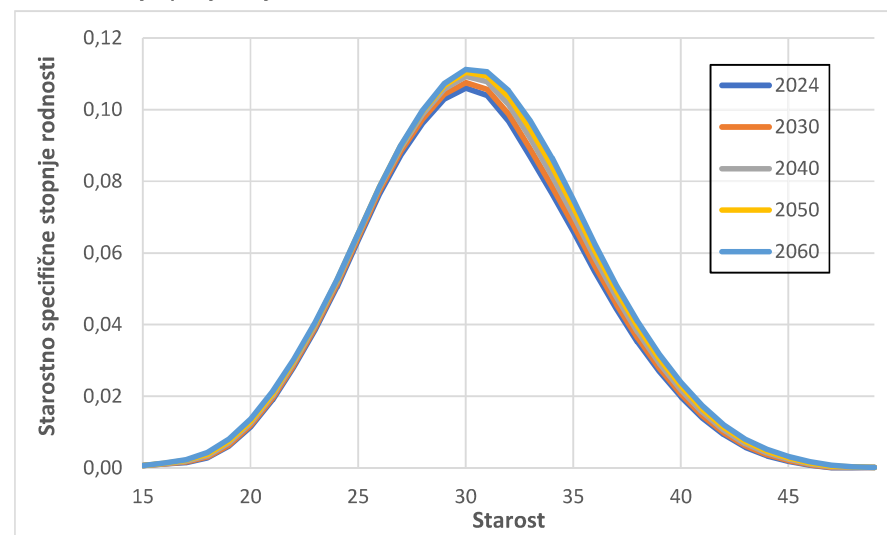
Vir: Statistični urad RS, 2025a; Eurostat, 2023a.

Poleg opisanega gibanja predpostavke o rodnosti v srednji varianti projekcij moramo oblikovati tudi predpostavke o gibanju rodnosti v ostalih treh variantah. V varianti z ničelnimi selitvami predpostavljamo isto gibanje rodnosti kot v srednji varianti, saj je razlika med obema variantama samo v selitvah. V visoki varianti predpostavljamo, da bo v letu 2060 stopnja celotne rodnosti za 0,4 otroka na žensko višja kot v srednji varianti. To bi pomenilo, da bi v letu 2060 dosegli vrednost 1,86 otroka na žensko. To vrednost smo določili po zgledu Eurostatovih demografskih projekcij za Slovenijo iz leta 2004 (Eurostat, 2005), ko je Eurostat še pripravljal tudi visoko in nizko varianto projekcij, v poznejših projekcijah pa ju je opustil. Takrat so namreč predpostavljali, da bi bila

stopnja celotne rodnosti v končnem letu projekcij za 0,4 leta višja kot v srednji varianti. Na drugi strani v nizki varianti predpostavljamo, da bo stopnja celotne rodnosti v letu 2060 za 0,4 otroka na žensko nižja kot v srednji varianti – ponovno po zgledu Eurostatovih projekcij iz leta 2004. Takrat so torej predpostavljali, da bi bila v nizki varianti vrednost v končnem letu za 0,4 otroka na žensko nižja kot v srednji varianti. Za leto 2060 to pomeni 1,06 otroka na žensko. Prehod na omenjene ravni je postopen in v skladu z obliko naraščanja tekom obdobja projekcij v Eurostatovih demografskih projekcijah EUROPOP2023. Naš izbor potrjuje tudi odločitev Eurostata, ki je v svojih projekcijah EUROPOP2023 izdelal »lower fertility« scenarij, kjer je preizkušal občutljivost demografskih projekcij na nevarnost nižje rodnosti. Pri tem je v končnem letu predpostavil za 0,34 nižjo stopnjo celotne rodnosti kot v osnovnem scenariju.

Hkrati je za vsako koledarsko leto projekcij v ozadju izračunov predpostavka o porazdelitvi rodnosti po starosti žensk. Uporabili smo enako relativno starostno porazdelitev (in njeno spreminjanje skozi čas) kot jo je predpostavljala Eurostat v demografskih projekcijah za Slovenijo EUROPOP2023 (Eurostat, 2023). Starostno porazdelitev prikazujemo v Grafikonu 4, kjer vidimo, da je starostna porazdelitev rodnosti podobna v vseh letih projekcij, se pa porazdelitev pomika rahlo »navzgor«, torej na višje ravni, in sicer v skladu s predpostavljeno rastjo stopnje celotne rodnosti. Obenem predpostavljamo (ponovno po vzoru Eurostata) rahlo zamikanje rodnosti v višjo starost žensk. Starostno specifične stopnje rodnosti dobimo tako, da število živorojenih otrok v posamezni starosti delimo s številom žensk v posamezni starosti (glej Grafikon 4).

Grafikon 4: Starostna porazdelitev rodnosti (starostno specifične stopnje rodnosti) v občini Dornava tekom obdobja projekcij 2023-2060

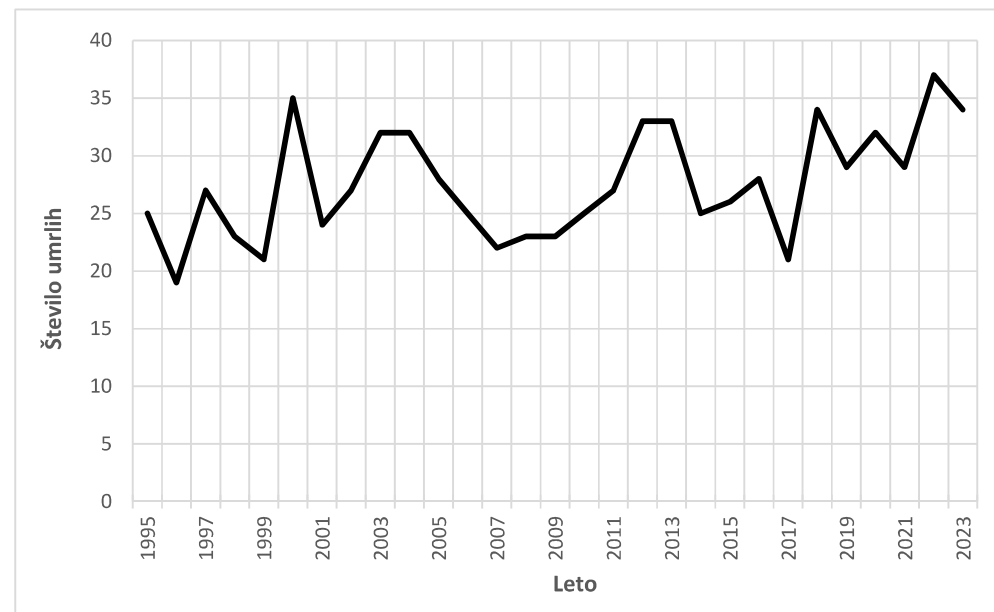
Vir: Eurostat, 2023; lastni izračuni.

1.3 Umrljivost

Druga predpostavka pri oblikovanju demografskih projekcij je predpostavka o umrljivosti. Pri tem moramo poleg gibanja agregatne ravni umrljivosti predpostaviti tudi, kako se bo umrljivost gibala v posamezni starosti. Obenem morajo biti predpostavke oblikovane ločeno za moške in za ženske, saj je za ženske umrljivost praviloma bistveno nižja kot za moške. Tehnično so vhodni podatki v projekcije verjetnosti preživetja v posamezni starosti. S temi verjetnostmi preživetja se namreč v vsakem koledarskem letu množi število prebivalcev iz začetka koledarskega leta, da dobimo število prebivalcev na koncu tega koledarskega leta, kar hkrati predstavlja porazdelitev števila prebivalcev po starosti v začetku naslednjega koledarskega leta. Ob tem moramo umrljivost ustrezno aplicirati tudi na osebe, ki so se tekom leta priselile in se potem postopoma pomikajo v višje starostne razrede.

Na agregatni ravni se predpostavke glede gibanja umrljivosti običajno oblikujejo s kazalnikom »življenjsko pričakovanje ob rojstvu«. Gre za kazalnik iz tablic umrljivosti, ki ga izračunamo na osnovi stopenj umrljivosti v posamezni starosti in ločeno po spolu. Tablic umrljivosti ni smiselno izračunavati za raven slovenskih občin, saj je število umrlih v posameznih starostnih razredih premajhno in bi zato bil vpliv slučajnega dejavnika prevelik. Okvirna meja, kdaj je tablice umrljivosti še smiselno računati, je 50 tisoč prebivalcev (Scherbov & Ediev, 2011). Statistični urad RS zato tablic umrljivosti za raven občin ne izračunava, in tudi če bi imeli na voljo ustrezno razčlenjene podatke o umrljivosti (da bi lahko tablice umrljivosti sami izračunali), to ne bi imelo smisla, saj je število prebivalcev premajhno, torej bistveno pod 50 tisoč prebivalcev. Močan vpliv slučajnih dejavnikov potrjuje že gibanje števila umrlih v občini Dornava, ki ga prikazujemo v Grafikonu 5. Kot vidimo, lahko gibanje števila umrlih iz leta v leto zaradi slučajnega dejavnika precej niha. Zato v projekcijah izhajamo iz življenjskega pričakovanja za regijo, ki ji občina Dornava pripada – torej iz življenjskega pričakovanja za podravsko regijo.

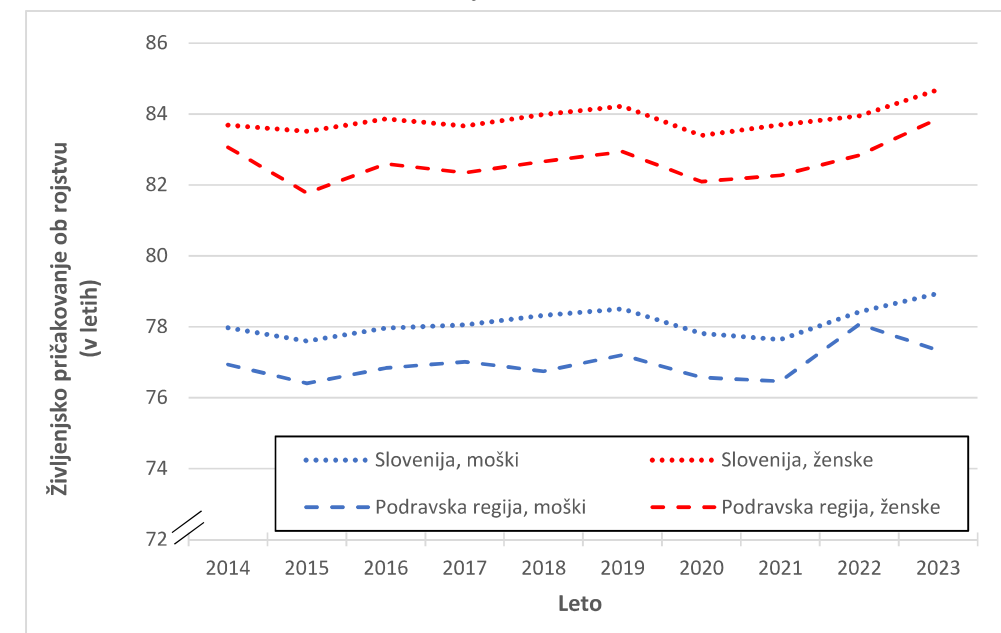
Grafikon 5: Gibanje števila umrlih v občini Dornava v obdobju 1995-2023

Vir: Statistični urad RS, 2025b.

V Grafikonu 6 prikazujemo gibanje življenjskega pričakovanja ob rojstvu za obe večji območji, za kateri so podatki na voljo – za Slovenijo in podravsko regijo. Življenjsko pričakovanje ob rojstvu je v podravski regiji za moške 1,16 leta krajše od slovenskega povprečja, za ženske pa je za 1,22 let krajše (gre za povprečje za obdobje 2014–2023, torej za zadnjih 10 let). Kot omenjeno, Statistični urad RS življenjskega pričakovanja za raven občin ne izračunava in tudi sami ga nismo šli izračunavat oziroma ocenjevat, saj je območje za kaj takega premajhno, saj je število umrlih po posameznih starostnih razredih prenizko. Tako bomo predpostavljali, da je umrljivost v občini Dornava enaka kot je v podravski regiji kot celoti. Podobno kot pri rodnosti, smo se v projekcijah glede prihodnjega gibanja življenjskega pričakovanja ob rojstvu zgledovali po Eurostatovih predpostavkah (EUROPOP2023) za Slovenijo, ob tem, da smo ohranjali razliko med podravsko regijo in Slovenijo kot celoto iz obdobja 2014–2023. Hkrati smo upoštevali, da je bilo življenjsko pričakovanje v letu 2023 dejansko rahlo višje kot je za leto 2023 Eurostat predpostavljal v svojih projekcijah iz leta 2023, ko podatki za leto 2023 še niso bili na voljo.

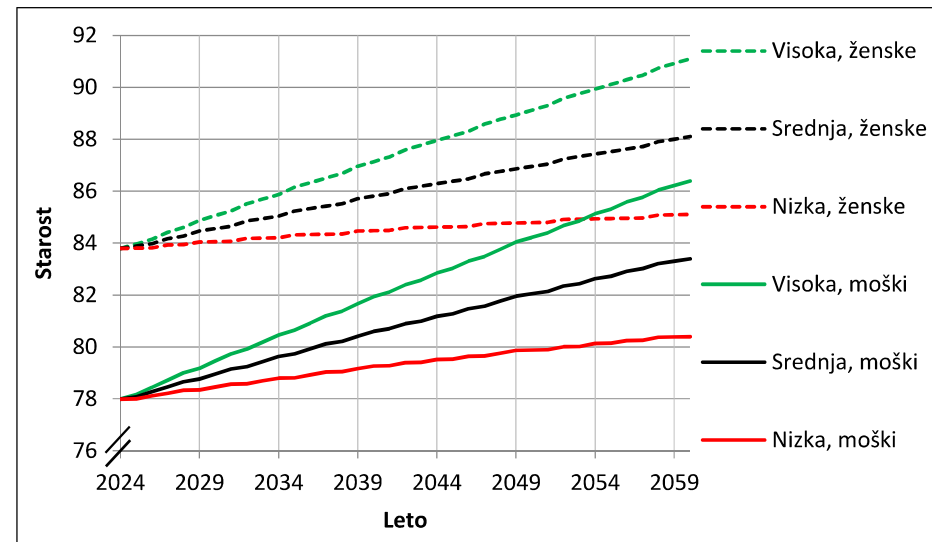
Grafikon 6: Gibanje življenjskega pričakovanja ob rojstvu za Slovenijo in Podravsko regijo v obdobju 2014-2023

Vir: Statistični urad RS, 2025i.

Opisano gibanje predpostavk o življenjskem pričakovanju v srednji varianti prikazujemo v Grafikonu 7. V visoki varianti predpostavljamo, da se bo življenjsko pričakovanje do leta 2060 povišalo za tri leta bolj kot v srednji varianti projekcij, medtem ko v nizki varianti predpostavljamo za tri leta nižje povišanje. Približno tolikšno razliko med visoko in srednjo varianto ter nizko in srednjo varianto so predpostavljali tudi v Eurostatovih projekcijah EUROPOP2004 (Eurostat, 2005). Kot prikazano v Grafikonu 7, je predpostavljen porast na navedeno razliko treh let postopen. V varianti z ničelnimi selitvami bomo predpostavljali, da so predpostavke glede umrljivosti in rodnosti iste kot pri srednji varianti in da so razlike med njima torej samo v selitvah.

Grafikon 7: Predpostavke glede prihodnjega gibanja umrljivosti (življenjsko pričakovanje ob rojstvu) v obdobju 2023-2060 v občini Dornava po posameznih variantah

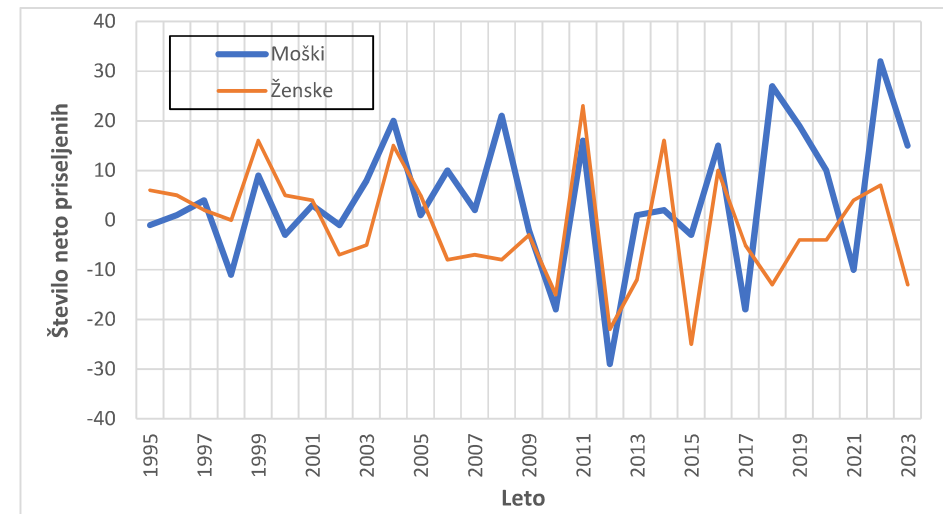

Vir: Eurostat, 2023; Statistični urad RS, 2025i.

1.4 Selitve

Oblikovanje predpostavk glede prihodnjega gibanja selitev je bolj negotovo kot glede umrljivosti in rodnosti. To velja že za mnogo večje teritorialne enote – kot je npr. Slovenija – za tako majhna območja, kot so občine, pa je je negotovost še toliko večja. Gibanje neto selitev (to je število priseljenih, od katerega odštejemo število odseljenih) v obdobju 1995-2023 prikazujemo v Grafikonu 8.

Grafikon 8: Gibanje neto selitev (priselitve minus odselitve) v občini Dornava v obdobju 1995-2023

Vir: Statistični urad RS, 2025j.

Za smiselno postavitev predpostavk v zvezi s prihodnjim gibanjem selitev po posameznih variantah smo izhajali iz povprečja preteklega gibanja neto selitev. Neto selitve so rahlo pozitivne tako za celotno obdobje 1995–2023 (v povprečju 3 osebe na leto) kot tudi za zadnje 10 letno obdobje (2014–2023), za katero znaša povprečje 6,2 oseb na leto. Hkrati lahko vidimo, da gre iz leta v leto za zelo velika nihanja, kar je pričakovano, saj je na tako majhnih geografskih območjih vpliv slučajnega dejavnika zelo velik. Tudi pri predpostavkah prihodnjega gibanja neto selitev bomo namreč uporabili povprečje zadnjih desetih let, kot smo to naredili pri rodnosti in umrljivosti.

V projekcijah potrebujemo neto selitve razčlenjene tudi po spolu, pri čemer ugotovimo, da je bilo med 6,2 neto priseljenimi na leto 8,9 moških in -2,7 žensk v povprečju na leto. Tudi za daljše obdobje (1995–2023) velja, da so se moški neto priseljevali (4,1 osebe v povprečju na leto), ženske pa odseljevale (-1,1 osebe na leto). Ta dolgo trajajoči trend se odraža tudi na starostni strukturi prebivalstva občine Dornava. V tabeli 2 prikazujemo indeks feminitete, ki kaže število žensk na 100 moških. Vidimo lahko, da je to razmerje v občini Dornava mnogo nižje kot je za Slovenijo kot celoto, čeprav je tudi že v Sloveniji to razmerje neobičajno nizko. Tudi na ravni Slovenije smo namreč priča bistveno večjemu priseljevanju moških kot žensk in tako je v letu 2019 število moških prvič preseglo število žensk in v začetku leta 2024 je bilo za 1,2 % manj žensk kot moških (Statistični urad RS, 2025g). Vendar pa je v občini Dornava situacija mnogo bolj drastična. V celotnem prebivalstvu je 9,1 % manj žensk kot moških, v starostnem razredu 20–39 let pa je žensk kar za 26,3 % manj kot moških (indeks feminitete je 73,7). Na majhnih območjih je

to sicer lahko manjši problem kot na nacionalni ravni, saj si lahko npr. mladi moški najdejo partnerice iz sosednjih občin ali pa je neravnotežje manjše kot prikazujejo statistični podatki, saj sta npr. partner in partnerica iz sosednjih vasi, ki pa spadata v različni občini. Lahko tudi gre za mlade moške, ki so prišli na teritorij zgolj začasno ali pa npr. gre za moške, ki imajo družino v drugi državi, iz katere so se preselili in pošiljajo del dohodkov drugim članom družine, ki so ostali doma ipd. Po pregledu rezultatov še za druge slovenske občine ugotavljamo, da je izmed slovenskih občin 8 % takih, ki imajo tako nizek (ali nižji) indeks feminitete v starosti 15–49 let (Statistični urad RS, 2025g). Ali gre za neravnotežje med spoloma zgolj v administrativnem smislu ali pa so kake socialne ali ekonomske implikacije tega nizkega indeksa feminitete, na osnovi razpoložljivih podatkov ne moremo ugotoviti.

Tabela 2: Indeks feminitete (število žensk na 100 moških) v Sloveniji in občini Dornava v letu 2024

Starost	Slovenija	Občina Dornava
Vse starosti skupaj	98,8	90,7
0-19	94,3	94,1
20-39	87,0	73,7
40-64	93,7	86,5
65+	128,5	123,5

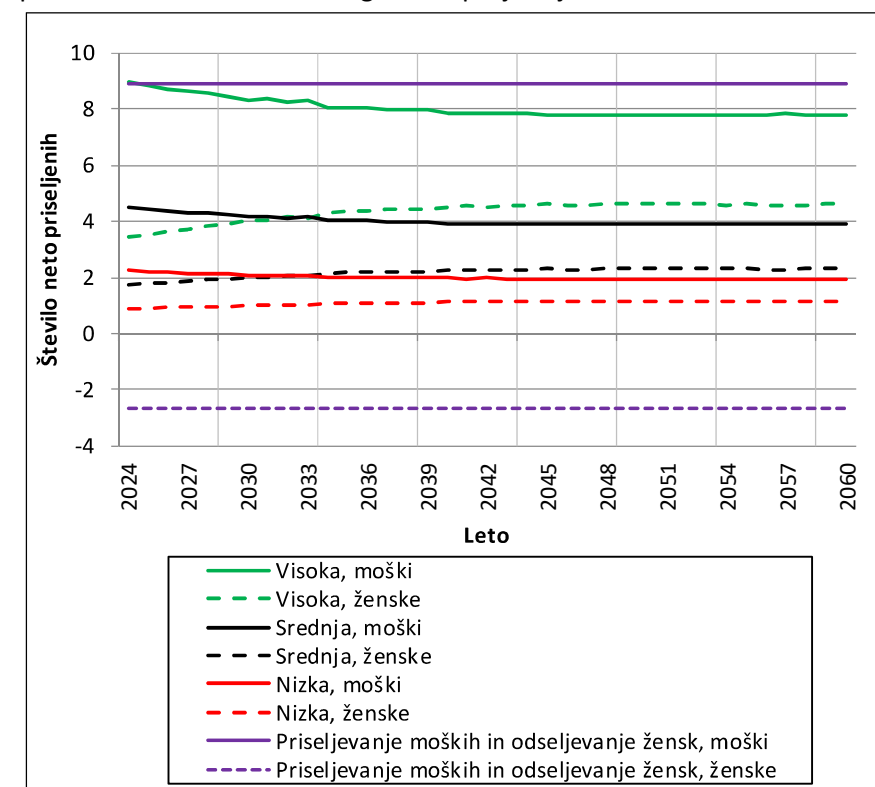
Vir: Statistični urad RS, 2025g.

V srednji varianti projekcij bomo predpostavljali, da bi bile ugotovljene povprečne selitve v višini 6,2 neto priseljenih na leto prisotne tudi v celotnem obdobju projekcij 2024–2060. Vendar pa bomo predpostavljali, da bi bile neto selitve porazdeljene po spolu v takem razmerju, kot so za Slovenijo kot celoto. Če bi namreč predpostavljali, da se bo še naprej priseljevalo v povprečju 8,9 moških na leto in odseljevalo 2,7 žensk na leto, bi bilo do leta 2060 v celotnem prebivalstvu občine Dornava samo še 67,6 žensk na 100 moških, v starostnem razredu 20–39 let pa celo samo še 47,3 žensk na 100 moških. To varianto projekcij sicer predstavljamo v Prilogi 1, vendar ji ne bomo posvečali večje pozornosti. V visoki in nizki varianti bomo predpostavljene selitve po spolu iz srednje variante podvojili (visoka varianta) oz. prepolovili (nizka varianta). Visoka varianta bo torej imela za 100 % višje neto priseljevanje kot srednja varianta, nizka varianta pa bo imela za 50 % nižje neto priseljevanje kot srednja varianta.

Če 6,2 neto priselitev, kolikor znaša povprečje za obdobje 2014–2023, izrazimo glede na število prebivalcev v začetku leta 2024, dobimo stopnjo neto selitev, ki znaša 0,21 odstotka. To pomeni, da prebivalstvo občine Dornava približno za toliko odstotkov na leto narašča iz naslova (neto) selitev. Za primerjavo navedimo, da za Slovenijo kot celoto za to isto obdobje vrednost znaša 0,34 odstotka. Občina Dornava je torej deležna podpovprečnega neto priseljevanja v primerjavi s Slovenijo kot celoto, je pa to neto priseljevanje še vedno pozitivno.

Pri oblikovanju projekcij se lahko zastavi vprašanje, ali bo na proučevanem območju tudi na dolgi rok neto priseljevanje pozitivno. Vprašanje torej je, ali bo območje dovolj zanimivo za stalno neto priseljevanje in s tem povečevanje števila prebivalstva iz naslova selitev. Zato se pri izdelavi demografskih projekcij oblikuje še dodatna varianta projekcij, kjer se predpostavlja ničelne selitve. Gre torej za varianto, ki je običajna že pri demografskih projekcijah na ravni države, medtem ko je na nižjih ravneh teritorialne razčlenitve (še posebej občin) še toliko bolj aktualna. Zaradi velike negotovosti na manjših teritorialnih območjih je še toliko bolj tvegano predpostavljati trajno pozitivne ali trajno negativne selitve, ko delamo projekcije za tri do štiri desetletja naprej. Selitve imajo namreč lahko močan vpliv na število prebivalcev, ki se hitro akumulira, še posebej če so vrednosti visoke – bodisi v pozitivno bodisi v negativno smer.

Grafikon 9: Predpostavke glede prihodnjega gibanja neto selitev v obdobju 2023-2060 v občini Dornava po posameznih variantah demografskih projekcij

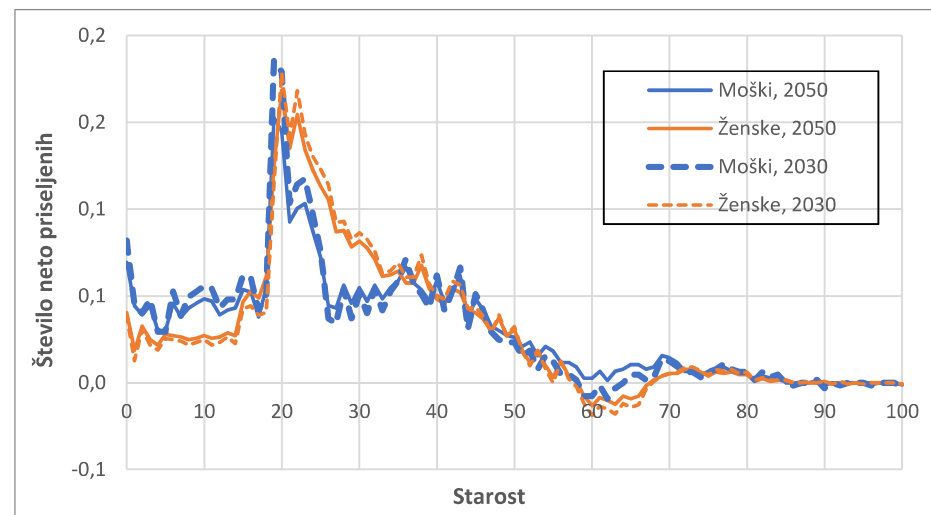

Vir: Statistični urad RS, 2020e; Eurostat, 2023a.

Poleg števila neto selitev moramo v projekcijah hkrati določiti tudi porazdelitev neto priseljenih po starosti in spolu. Pri tem sledimo relativni porazdelitvi po starosti, ki jo je Eurostat predpostavil

v EUROPOP2023 projekcijah za Slovenijo (Eurostat, 2023). Kot vidimo v Grafikonu 10, se starostna porazdelitev med spoloma nekoliko razlikuje. Predpostavljene vrednosti glede števila selitev, porazdelitev selitev po starosti itd. izražamo zvezno, torej v decimalnih vrednostih. Gre za vmesno računsko stopnjo, da zaradi zaokroževanja na cele vrednosti ne izgubljamo natančnosti, medtem ko v končnih rezultatih projekcij število oseb zaokrožimo na cele vrednosti. Porazdelitev prikazujemo samo za dve leti – to je za leto 2030 in 2050, sicer pa je približno enak vzorec starostne porazdelitve tudi v ostalih letih, le da ga Eurostat v manjši meri spreminja za vsako koledarsko leto obdobja projekcij.

Grafikon 10: Starostna porazdelitev neto priseljenih v srednji varianti projekcij (6,2 povprečno letno priseljenih) v občini Dornava v letu 2030 in 2050 – v zvezni oz. decimalni obliki

Vir: Statistični urad RS, 2025e; Eurostat, 2023a.

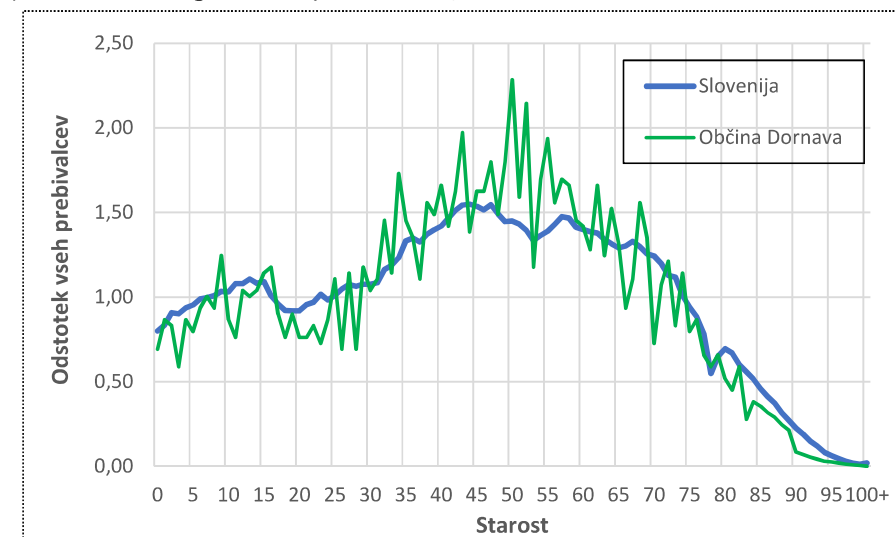
Za visoko in nizko varianto starostne porazdelitve ne prikazujemo, saj je relativna porazdelitev povsem enaka kot v srednji varianti, le da je raven ustrezno višja (dvakratne vrednosti v visoki varianti) oz. nižja (polovične vrednosti v nizki varianti). Pri varianti z ničelnimi selitvami se seveda predpostavlja, da neto selitev ni – niti na agregatni ravni niti po posameznih starostnih razredih.

Hkrati vidimo, da gre pri porazdeljevanju neto selitev po starosti za splošno ustaljen vzorec, da se najbolj intenzivno selijo oz. neto priseljujejo predvsem v starostnem razredu 20–30 let, medtem ko je v starosti 60 let in več neto selitev malo. Ta stabilen starostni vzorec, ki ga je uporabil Eurostat v demografskih projekcijah za Slovenijo, bi uporabili tudi v primeru, če bi imeli na voljo podatke za dejansko starostno porazdelitev v občini Dornava. Podatki bi namreč na tako majhnem številu prebivalstva močno nihali.

2 OBSTOJEČA STAROSTNA STRUKTURA PREBIVALSTVA

Obstoječa starostna struktura prebivalstva je rezultat gibanja rodnosti, umrljivosti in selitev v preteklosti. Hkrati pa bo obstoječa starostna struktura prebivalstva močno vplivala na število in starostno strukturo prebivalstva v prihodnjih desetletjih. V Grafikonu 11 prikazujemo starostno strukturo prebivalstva Slovenije in občine Dornava. Vidimo, da bo z demografskega in ekonomskega vidika starostna struktura tako Slovenije kot občine Dornava neugodna za ekonomsko vzdržnost v prihodnjih treh desetletjih.

Grafikon 11: Relativna starostna struktura prebivalstva občine Dornava in Slovenije na dan 1. 1. 2024 (v % od celotnega števila prebivalcev)

Vir: Statistični urad RS, 2025f; Statistični urad RS, 2025i (*opomba: od starosti 0 do 84 so za občine na voljo enoletni podatki, za starost 85+ pa samo skupna vrednost, zato smo to starostno skupino razporedili v enoletne razrede v skladu s porazdelitvijo prebivalcev Slovenije v tem starostnem razredu).

Trenutno so namreč najbolj številčne generacije tiste v starosti okrog 35–60 let, medtem ko je število prebivalstva v starosti 20–25 let bistveno nižje, kar je v občini Dornava še posebej poudarjeno. Mlade generacije (če smo natančni, je ustrezen izraz »kohorta«), ki so sedaj v starosti 0–30 let in so številčno majhne, bodo v prihodnjih desetletjih vedno bolj predstavljale osebe v delovni starosti, kar bo negativno vplivalo na število delovno aktivnih v primerjavi s sedanjim stanjem. Na drugi strani se bodo s trga dela umikale starejše generacije, ki so sedaj v starosti 35–60 let in so številčno mnogo večje. Te generacije bodo v prihodnje prestopale med upokojene,

kar bo stopnjevalo pritisk na javnofinančne izdatke na državni ravni, na občinski ravni pa npr. zmanjšanje prilivov iz naslova dohodnine. Hkrati bodo te številčno velike starejše generacije potrebovale zdravstvene storitve in storitve dolgotrajne oskrbe (domovi za starejše, patronaža, pomoč na domu ipd.) itd. Hkrati se bo tem generacijam še naprej podaljševalo življenjsko pričakovanje, tako da lahko pričakujemo, da bosta v projekcijah njihovo število in njihov delež v celotnem prebivalstvu hitro naraščala.

Za nazorno predstavitev porazdelitve prebivalcev po starosti in spolu prikazujemo v Grafikonu 12 tudi starostno piramido prebivalstva občine Dornava. Hkrati smo v piramidi označili še tri velike starostne skupine, ki so aktualne z ekonomskega vidika. V starosti 0-19 let večina prebivalcev še ni aktivnih (modra barva), v delovni starosti oz. »delovnem kontingentu« 20-64 let je večina prebivalcev aktivnih (zelená barva), medtem ko jih v starosti 65 let in več večina ponovno več ni aktivna (siva barva).

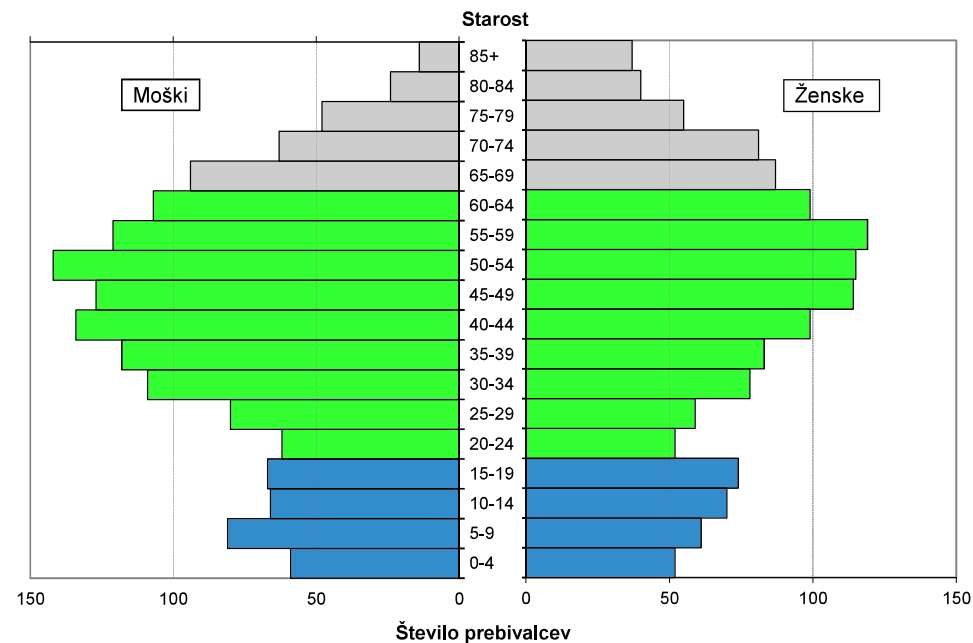
Statistični urad RS objavlja podatke po enoletnih starostnih razredih za starosti od 0, 1, 2... 83, 84 do starostnega razreda 85+ (Statistični urad RS, 2025f), vendar pri tem ne poda hkrati tudi razčlenitve po spolu. V drugem prikazu pa na svoji domači strani podajo razčlenitev po spolu in tudi za starosti nad 85 let (Statistični urad RS, 2025g), vendar samo po 5-letnih starostnih razredih, torej 0–4, 5–9... 90–94, 95–99, 100+. Tako smo uporabili relativna razmerja po spolu iz 5-letnih starostnih razredov in jih aplicirali na enoletne razrede od starosti 0 pa do starosti 84 leta starosti. To pomeni, da smo za starost 0, 1, 2, 3 in 4 za razčlenitev podatkov o številu prebivalcev za oba spola skupaj uporabili isto razmerje po spolu – torej iz starostnega razreda 0-4 leta. Ta pristop som uporabil za starosti do 84 let starosti. Za starosti 85, 86, 87,... 98, 99, 100+ pa smo uporabili podatke po 5-letnih starostnih razredih, ki so razčlenjeni tudi po spolu, vendar ne po starosti. Za starostno porazdelitev iz 5-letnih starostnih razredov v enoletne starostne razrede pa smo uporabili starostno strukturo prebivalstva Slovenije znotraj teh 5-letnih starostnih razredov (Statistični urad RS, 2025e).

Pri interpretaciji Grafikona 11 in morebitni uporabi enoletnih starostnih podatkov za občino Dornava iz priložene Excelove datoteke se torej moramo zavedati, da gre za ocene na osnovi opisanih predpostavk. Vendar pa gre hkrati za ocene, za katere pričakujemo, da so zelo blizu pravim vrednostim, še posebej gre za predstavitve rezultatov po petletnih starostnih razredih. Ob tem smo po naročilu dobili tudi podatke od SURS, ki jih lahko raziskovalec uporablja za izračune, ne sme pa jih posredovati naprej v tako podrobno razčlenjeni obliki. Ob primerjavi ocenjenih in dejanskih podatkov smo ugotovili, da ob uporabljenih predpostavkah za izhodiščno leto skoraj popolnoma reproduciramo dejanske podatke. Z dejanskimi podatki smo tudi testno izvedli demografske projekcije in ugotovili, da so rezultati praktično identični. Zato v nadaljevanju

uporabljamo opisane ocene in s tem tudi lahko v priloženi Excelovi datoteki posredujemo vse vmesne in končne podatke in rezultate brez kakršnihkoli omejitev.

V Grafikonu 12 predstavljamo vsebino grafikona 11 še ločeno po spolu in hkrati z barvami razloženo po treh ekonomsko ključnih starostnih skupinah – mlade, delovni kontingent ter stare 65 let in več. Starostna piramida kaže, da je število žensk, ki so trenutno v starosti okrog 20 let, majhno. To bo v prihodnje vplivalo negativno na število živorojenih, še posebej, ko bodo te ženske prišle v starosti 25–34 let, to je v starostne razrede rodne dobe, kjer je rodnost najvišja. Kot opisano, v projekcijah predpostavljamo, da se bo stopnja celotne rodnosti v obdobju projekcij rahlo povečevala (Grafikon 3). Vendar pa se bo absolutno število živorojenih v obdobju do 2030 zmanjševalo, saj bo v rodni dobi bistveno manjše število žensk kot jih je bilo v preteklosti. To se bo odražalo v zmanjševanju števila prebivalcev v najnižjih starostnih razredih. Nato bodo v starost z najvišjo rodnostjo vstopale ženske, ki so trenutno stare okrog 10 let in te starostne skupine so številčno večje kot starostne skupine žensk, ki so sedaj v starosti 20 let. Tako se bo število živorojenih v desetletju, ki bo sledilo (od okrog leta 2030 do okrog leta 2040) predvidoma ponovno povečevalo in nato do leta 2060 ponovno zmanjševalo. Šlo bo torej za gibanje števila živorojenih v valovih, vendar na nizki ravni in ti živorojeni bodo sčasoma vstopali v rodno dobo (ženske) in v delovno starost (tako ženske kot moški). V vsakem primeru pa bodo to številčno bistveno manjše generacije kot so sedanje v starosti 40–65 let. Prebivalci, ki so sedaj v starosti 40–65 let, pa se bodo vedno bolj pomikali iz delovne aktivnosti v upokojitev.

Grafikon 12: Starostna piramida za občino Dornava na dan 1. 1. 2024

Vir: Statistični urad RS, 2025g.

3 REZULTATI DEMOGRAFSKIH PROJEKCIJ ZA OBČINO DORNAVA

V nadaljevanju prikazujemo razpon prihodnjega gibanja števila prebivalstva v skladu s štirimi variantami demografskih projekcij: srednjo, visoko, nizko varianto in varianto z ničelnimi selitvami. S tem do določene mere tudi predstavimo vpliv demografskih procesov (rodnosti, umrljivosti in selitev) na prihodnje gibanje prebivalstva, ob dani začetni starostno-spolni strukturi prebivalstva. V Prilogi 1 prikazujemo še peto varianto, kjer predpostavljamo, da bi se ob predpostavljenem neto priseljevanju (6,2 oseb letno za oba spola skupaj), moški še naprej priseljevali, ženske pa odseljevale. Tako je namreč bilo v zadnjih desetih letih (2014–2023) in tudi v celotnem obdobju 1995–2023, za katerega so na voljo podatki na domači strani Statističnega urada RS. Kar se tiče števila in starostne strukture prebivalstva, bi ta varianta bila za višje starostne razrede zelo podobna srednji varianti demografskih projekcij, ki jo bomo predstavili v nadaljevanju, vendar bi bilo razmerje med številom žensk in številom moških zelo nenavadno nizko. Hkrati bi se tekom obdobja projekcij število živorojenih v primerjavi s srednjo varianto vedno bolj zmanjševalo. Priseljene ženske namreč v projekcijah rojevajo otroke, priseljeni moški

pa ne. S prehajanjem živorojenih v vedno višje starostne razrede tekom obdobja projekcije bi se tudi vedno bolj zniževalo prebivalcev v vedno višjih starostnih razredih.

Pri vseh variantah rezultate predstavljamo na vsakih 5 let (2025, 2030,... do leta 2060) in po 5-letnih starostnih razredih. Podrobni rezultati po 1-letnih starostnih razredih in za vsako koledarsko leto projekcij (in hkrati tudi ločeno po spolu) so v priloženi Excelovi datoteki. Pri tem ponovno opozarjamo, da Statistični urad Republike Slovenije ne objavlja natančnih podatkov po enoletnih starostnih razredih in spolu, temveč smo izračunali ocene na enoletne starostne razrede in spolu kot prej opisano.

Prikaz rezultatov v nadaljevanju je za vse variante poenoten: 1) najprej v tabeli povzamemo uporabljene predpostavke glede prihodnjega gibanja rodnosti, umrljivosti in selitev, 2) sledi tabela z rezultati projekcij števila prebivalstva po 5-letnih starostnih razredih in 3) grafičen prikaz v obliki strukturnih stolpcev, ki nazorno prikaže spreminjanje deležev prebivalcev v treh starostnih skupinah: a) 0-19 let, b) 20–64 let ter c) 65 let in več. Ti trije starostni razredi so oblikovani z demografsko-ekonomskega vidika aktivnosti prebivalstva, ki smo jih opisali že prej: stari 0-19 let večinoma še ne delajo, stari 20–64 so v delovni starosti in so večinoma aktivni (aktivni se naprej delijo na zaposlene in brezposelne), medtem ko stari 65 let in več večinoma več niso aktivni. Hkrati tudi prikažemo število prebivalcev v starosti: a) 1–5 let, ki predstavljajo potencialno število otrok za vrtce, b) 6–14 let, ki predstavljajo potencialno število otrok v osnovnih šolah in c) 80+ let, kar je aktualno z vidika potreb po dolgotrajni oskrbi (domovi za starejše, patronaža, pomoč na domu).

Ko prikazujemo rezultate, jih tudi na kratko vsebinsko komentiramo. Bralec naj upošteva, da gre pri spreminjanju posamezne predpostavke glede rodnosti, umrljivosti ali selitev za hkraten učinek medsebojne prepletenosti delovanja teh dejavnikov. Če se npr. rodi ali priseli deklica oz. ženska v starosti 0–19 let, bo to povečalo število prebivalcev v starosti 0–19 let za eno osebo, tekom rodne dobe te deklice pa se bo prebivalstvo povečalo za nadaljnjega enega do dva otroke, ki ju bo ta ženska v povprečju rodila (in s tem povečala takratno število prebivalcev v starosti 0–19 let), sama pa bo takrat štela oz. prispevala k višjemu številu prebivalcev v delovni starosti 20–64 let itd.

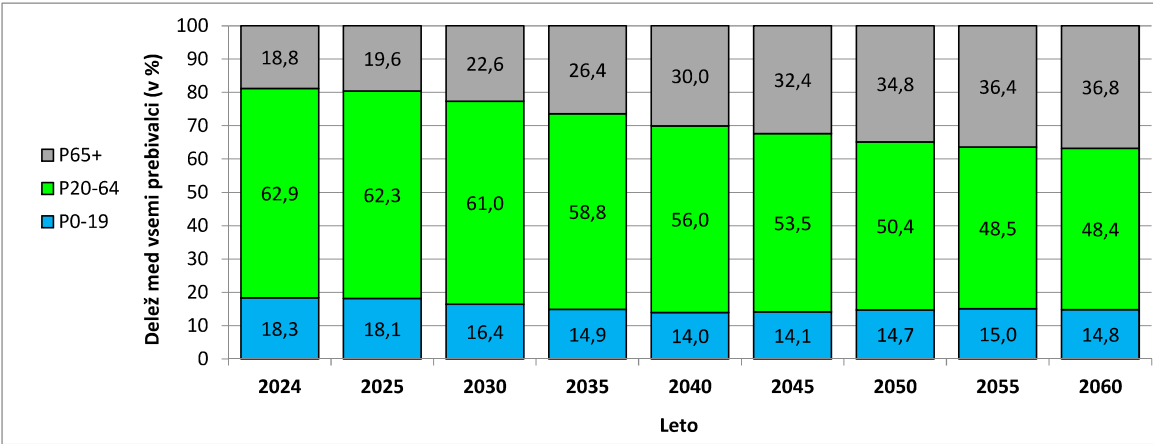
3.1 Srednja varianta projekcij za občino Dornava

Predpostavke in projekcije prebivalstva za občino Dornava na vsakih 5 let; število prebivalcev se nanaša na začetek leta

Predpostavke	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Stopnja celotne rodnosti	1,34	1,34	1,37	1,39	1,41	1,42	1,44	1,45	1,46
e ₀ , moški	78,0	78,1	79,0	79,7	80,6	81,3	82,0	82,7	83,4
e ₀ , ženske	83,8	83,9	84,6	85,2	85,8	86,4	87,0	87,5	88,1
Neto selitve, moški	4,5	4,4	4,2	4,0	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
Neto selitve, ženske	1,7	1,8	2,0	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3

Opomba: e₀ označuje življenjsko pričakovanje ob rojstvu – koliko let življenja lahko oseba ob rojstvu pričakuje, da bo živel, če bi bile razmere ves čas njenega življenja takšne, kot v letu, na katerega se podatek nanaša.

Število prebivalcev	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
0-4	111	104	87	89	99	101	93	84	77
5-9	142	131	106	89	90	100	102	95	85
10-14	136	142	133	107	90	92	102	104	97
15-19	141	146	144	135	110	92	94	104	106
20-24	114	117	152	150	141	115	98	100	110
25-29	139	131	122	157	155	145	120	103	105
30-34	187	172	134	125	160	158	148	123	106
35-39	201	208	174	137	128	163	161	151	126
40-44	233	236	210	176	139	130	165	163	153
45-49	241	229	237	211	177	140	132	166	164
50-54	257	259	227	235	210	176	140	132	166
55-59	240	246	254	223	231	207	174	139	131
60-64	206	202	237	246	217	225	202	170	136
65-69	181	183	191	225	235	208	216	194	164
70-74	144	147	169	177	210	220	196	204	185
75-79	103	113	129	149	158	189	200	179	188
80-84	64	68	90	105	122	131	159	171	154
85+	51	54	68	90	112	135	155	187	216
Skupaj	2.891	2.889	2.864	2.826	2.782	2.728	2.657	2.568	2.467

Starost	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
1-5	114	111	89	88	97	102	96	86	78
6-14	255	249	220	179	162	172	184	181	165
80+	115	122	159	195	234	266	314	358	370

Vir: lastni izračuni

V srednji varianti projekcij za občino Dornava predpostavljamo postopno poviševanje stopnje celotne rodnosti z 1,34 v letu 2024 na 1,46 otroka na žensko v letu 2060. Kljub temu poviševanju rodnosti tekom obdobja projekcij bi se ob opisanih predpostavkah število prebivalcev v starostnem razredu 0–4 do leta 2032 zniževalo, nakar bi začelo naraščati. To bo predvsem posledica vstopanja manj številčnih generacij žensk v starostne razrede, kjer je rodnost najvišja tekom rodne dobe (med 25 in 34 let). Na drugi strani bodo baby-boom generacije prestopale iz delovne starosti v upokojitev. Hkrati se tem generacijam tudi podaljšuje življenjsko pričakovanje. Tako bi se delež starejših (65+) povečal z 18,8 % v letu 2024 na 36,8 % v letu 2056. Za primerjavo: za Slovenijo kot celoto projekcije kažejo povečanje z 21,8 % v letu 2024 na 31,6 % v letu 2060. V občini Dornava se torej pričakuje bistveno bolj intenzivno staranje prebivalstva kot v Sloveniji kot celoti. Ustrezno bolj naj bi se v občini Dornava znižal tudi delež prebivalcev v delovni starosti (20–64 let) s 62,9 % vseh prebivalcev v letu 2024 na 48,4 % v letu 2060 (v Sloveniji s 58,6 % v letu 2024 na 51,0 % v letu 2060). Za delež otrok oz. mladih v starosti 0–19 let pa vidimo, da naj bi se tekom obdobja projekcij precej znižalo – z 18,3 % vseh prebivalcev v letu 2024 na 14,8 % vseh prebivalcev v letu 2060. Ob tem naj bi se v Sloveniji delež mladih v starosti 0–19 let znižal z 19,6 % v letu 2024 na 17,4 % v letu 2060.

V primerjavi z demografskimi projekcijami za Slovenijo torej ugotavljamo, da naj bi bilo staranje prebivalstva v občini Dornava precej bolj izrazito kot v Sloveniji kot celoti. Delež starih 65 let in več naj bi se namreč v prihodnje povišal za precej bolj kot v Sloveniji kot celoti, še posebej ker ima občina Dornava v začetnem letu 2024 manjši delež starih 65+, v končnem letu pa bistveno višjega kot Slovenija. Ustrezno bolj naj bi se znižal tudi delež prebivalcev v delovni starosti (20-64 let), kar je z ekonomskega vidika za občino Dornava bolj neugodno kot za Slovenijo kot celoto. Razlika je tudi posledica nižjega predpostavljenega neto priseljevanja v Dornavo kot v Slovenijo (izraženo na število prebivalcev), ki smo ga predpostavili na osnovi gibanja v preteklosti. Predpostavljeno število neto priseljenih na leto tekom obdobja projekcij predstavlja 0,21 % vseh prebivalcev v letu 2024, medtem ko za Slovenijo znaša povprečno letno število priseljenih za obdobje 2020-2060 okrog 0,30 % vseh prebivalcev Slovenije v letu 2024. Ker se priseljujejo pretežno mladi, priseljevanje v Dornavi blaži staranje prebivalstva manj kot v projekcijah za Slovenijo. Predvsem pa je v občini Dornava rodnost še bistveno nižja kot v Sloveniji, kar pospešuje staranje prebivalstva v primerjavi s Slovenijo kot celoto. Hkrati pa je tudi že v Sloveniji stopnja celotne rodnosti daleč po ravni 2,1 živorojenega otroka na žensko, kolikor bi bilo potrebno za obnavljanje prebivalstva na dolgi rok v odsotnosti selitev.

Hkrati pa to pomeni, da je prikazano prihodnje gibanje prebivalstva odvisno od nadaljevanja pozitivnega priseljevanja, kot je to bilo v preteklosti. Učinek pozitivnih neto selitev bo razviden iz

primerjave z varianto z ničelnimi selitvami, kjer tega pozitivnega učinka ne bo. Umrljivost, ki jo izražamo z življenjskim pričakovanjem ob rojstvu, je v občini Dornava (po predpostavki enaka kot za podravsko regijo) za 1,2 leti nižja kot za Slovenijo kot celoto. Tudi to vpliva negativno na število prebivalcev v primerjavi s Slovenijo kot celoto, hkrati pa ta element rahlo zavre staranje prebivalstva ob vsem ostalem nespremenjenem.

Prikazujemo tudi število prebivalcev po izbranih starostnih skupinah, ki so lahko aktualne z vidika uporabnika študije. **Starostna skupina 1-5 let** se nanaša na število otrok, ki bodo potencialno vključeni v vrtec. Podobno kot smo prej opisovali gibanje prebivalcev v starosti 0–4 leta, se bo v tej srednji varianti projekcij število otrok v starosti 1–5 let v prvem desetletju projekcij zmanjšalo s 114 otrok v letu 2024 na 87 otrok v letu 2033 (razvidno iz rezultatov v priloženi Excelovi datoteki), nato pa bi začelo postopno naraščati in bi ob predstavljenih predpostavkah v naslednjem desetletju (2033-2044) ponovno naraslo na 102 otroka, nato bi pa do leta 2060 upadlo na 78 otrok. Zmanjševanje števila otrok v starosti 1–5 let je predvsem posledica nizke rodnosti (kljub temu, da tekom obdobja projekcij stopnja celotne rodnosti rahlo narašča) in majhnega števila žensk v rodni dobi.

Nadalje prikazujemo **starostno skupino 6-14 let**, ki je aktualna z vidika števila otrok, vključenih v osnovnošolsko izobraževanje. Število v tej starostni skupini se bo glede na projekcije zmanjševalo z ravni 255 otrok v letu 2024 na 162 v letu 2040 upadlo za več kot tretjino (na 63 % ravni iz leta 2024). Nato naj bi ponovno začelo rahlo naraščati – na 185 do leta 2052, nakar bi do leta 2060 ponovno upadlo na 165 oseb.

Kot tretjo starostno skupino predstavljamo še **starostno skupino 80 let in več**, saj v tej starostni skupini precej visok delež posameznikov potrebuje storitve dolgotrajne oskrbe. Kot vidimo, se število posameznikov v tej starostni skupini poveča s 115 oseb v letu 2024 na 370 oseb v letu 2060, torej se število prebivalcev v tej starosti poveča kar 3,1 krat. To je posledica nadaljnjega podaljševanja življenjskega pričakovanja, predvsem tega, da bodo v starost 80+ vstopali posamezniki, ki so v letu 2024 stari med 40 in 65 let. To so namreč številčno velike generacije in posamezniki iz te starosti bodo leta 2060 v starostni skupini 80+ (tisti, ki bodo takrat še živi).

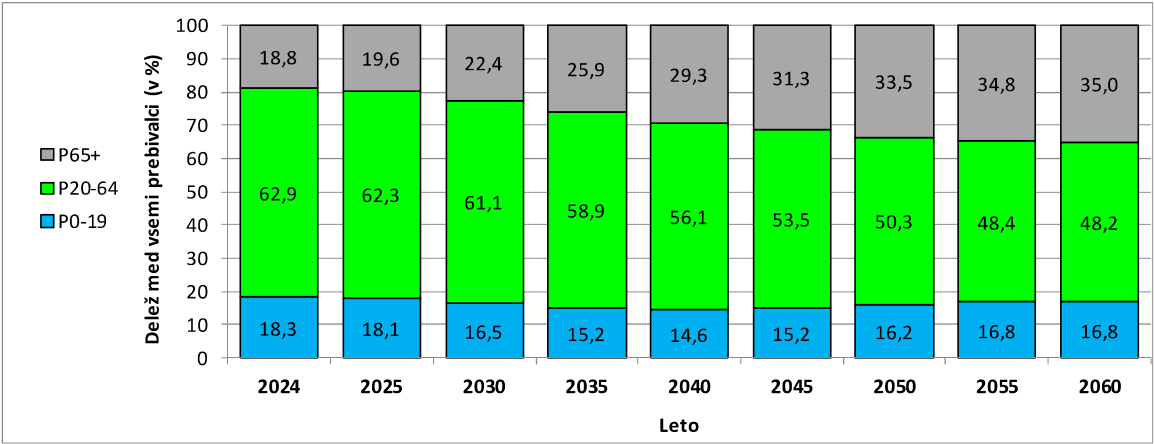
3.2 Visoka varianta projekcij za občino Dornava

Predpostavke in projekcije prebivalstva za občino Dornava na vsakih 5 let - število prebivalcev se nanaša na začetek leta

Predpostavke	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Stopnja celotne rodnosti	1,34	1,36	1,43	1,51	1,58	1,65	1,72	1,79	1,86
e ₀ , moški	78,0	78,2	79,5	80,6	81,9	83,0	84,2	85,3	86,4
e ₀ , ženske	83,8	84,0	85,1	86,1	87,1	88,1	89,1	90,1	91,1
Neto selitve, moški	9,0	8,9	8,3	8,0	7,9	7,8	7,8	7,8	7,8
Neto selitve, ženske	3,4	3,5	4,1	4,4	4,5	4,6	4,6	4,6	4,6

Opomba: e₀ označuje življenjsko pričakovanje ob rojstvu – koliko let življenja lahko oseba ob rojstvu pričakuje, da bo živel, če bi bile razmere ves čas njenega življenja takšne, kot v letu, na katerega se podatek nanaša.

Število prebivalcev	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
0-4	111	105	91	99	115	123	120	114	113
5-9	142	132	107	94	102	118	126	123	117
10-14	136	143	135	111	97	105	121	130	127
15-19	141	146	147	139	115	102	110	126	134
20-24	114	118	159	159	150	126	113	121	138
25-29	139	132	129	169	169	160	136	123	131
30-34	187	172	138	136	176	175	167	143	129
35-39	201	209	178	144	142	181	181	172	148
40-44	233	237	214	182	149	147	186	186	177
45-49	241	229	239	216	186	152	150	189	189
50-54	257	259	229	239	217	186	154	152	191
55-59	240	246	255	226	236	215	185	153	151
60-64	206	202	236	247	219	231	211	182	151
65-69	181	183	190	225	237	212	224	205	178
70-74	144	147	169	178	212	225	203	215	199
75-79	103	113	130	151	161	195	209	191	204
80-84	64	68	91	107	127	138	171	186	172
85+	51	54	69	94	120	151	179	224	269
Skupaj	2.891	2.895	2.907	2.916	2.930	2.944	2.946	2.936	2.918

Starost	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
1-5	114	111	92	97	112	123	122	116	113
6-14	255	249	223	186	178	198	223	229	221
80+	115	122	160	201	247	289	350	411	441

Vir: lastni izračuni

V visoki varianti je projicirano število prebivalcev višje kot v srednji varianti, saj so vse tri predpostavke ugodnejše za število prebivalstva od tistih v srednji varianti: rodnost je višja (postopno povečevanje razlike na 0,40 živorojenih otrok na žensko do leta 2060 v primerjavi s srednjo varianto), umrljivost je nižja (ljudje živijo dlje – razlika glede na srednjo varianto postopno narašča za 3 leta do leta 2060) in neto priseljevanje je višje (dvakratnik vrednosti iz srednje variante). V letu 2060 je po visoki varianti število prebivalcev za 450 oseb višje kot v srednji varianti, to je kar za 18,2 %. Hkrati so višje tudi vrednosti v starostnih skupinah 1–5 let (za 35 oseb), 6–14 let (za 56 oseb) in 80+ let (za 71 oseb). Glede starostne strukture prebivalstva pa se navedeni dejavniki dinamike prebivalstva v določeni meri med seboj izničijo. Ker v visoki varianti predpostavljamo, da ljudje živijo dlje kot v srednji varianti projekcij, to deluje v smer višjega deleža starih 65 let in več, vendar pa je na drugi strani višja tudi rodnost in neto priseljevanje (mladih), kar oboje deluje v smer zniževanja deleža prebivalcev, starih 65 let in več. Rezultati kažejo, da učinek višje rodnosti in višjih neto priselitev prevlada nad učinkom višje dolgaživosti, saj je delež prebivalcev, starih 65+ let, v celotnem prebivalstvu v visoki varianti nižji (delež starih 65+ je sedaj v visoki varianti 35,0 %, v srednji varianti pa je bil 36,8 %).

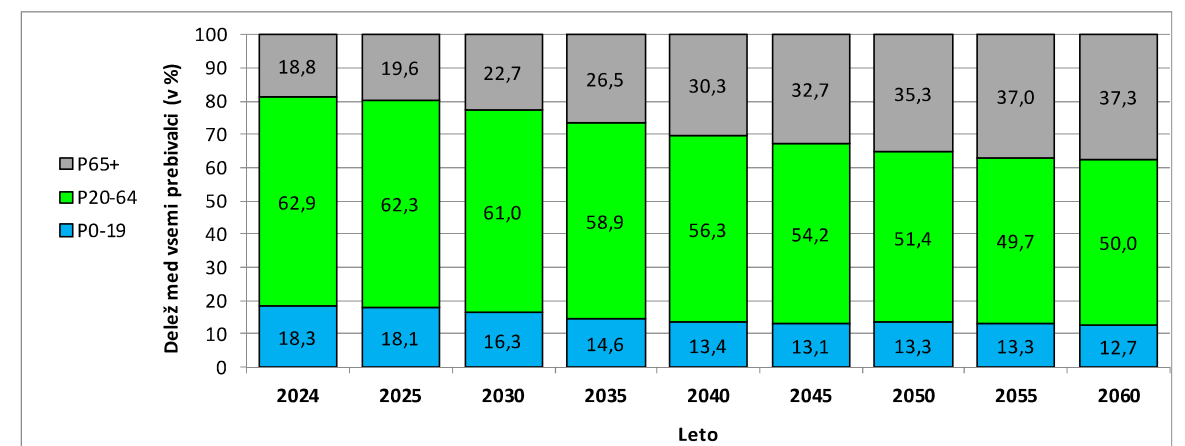
3.3 Nizka varianta projekcij za občino Dornava

Predpostavke in projekcije prebivalstva za občino Dornava na vsakih 5 let – število prebivalcev se nanaša na začetek leta

Predpostavke	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Stopnja celotne rodnosti	1,34	1,33	1,30	1,27	1,23	1,19	1,15	1,10	1,06
e₀, moški	78,0	78,0	78,5	78,8	79,3	79,5	79,9	80,1	80,4
e₀, ženske	83,8	83,8	84,1	84,3	84,5	84,6	84,8	84,9	85,1
Neto selitve, moški	2,2	2,2	2,1	2,0	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9
Neto selitve, ženske	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2

Opomba: e₀ označuje življenjsko pričakovanje ob rojstvu – koliko let življenja lahko oseba ob rojstvu pričakuje, da bo živela, če bi bile razmere ves čas njenega življenja takšne, kot v letu, na katerega se podatek nanaša.

Število prebivalcev	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
0-4	111	104	84	82	86	83	73	61	52
5-9	142	131	105	85	82	86	84	74	62
10-14	136	142	132	106	86	83	87	85	75
15-19	141	145	143	133	107	87	84	88	86
20-24	114	116	148	146	136	109	89	87	91
25-29	139	130	118	151	148	138	112	92	89
30-34	187	171	132	120	152	150	139	113	93
35-39	201	208	172	133	121	153	151	140	114
40-44	233	236	209	173	134	122	154	151	141
45-49	241	229	235	208	173	134	122	154	152
50-54	257	259	227	233	206	171	133	121	153
55-59	240	246	254	222	229	203	168	131	120
60-64	206	202	237	245	215	221	196	163	127
65-69	181	183	191	224	232	204	210	187	155
70-74	144	147	168	175	207	215	189	194	174
75-79	103	113	129	147	154	183	190	168	172
80-84	64	68	90	102	117	124	148	155	136
85+	51	54	67	87	104	121	132	154	170
Skupaj	2.891	2.886	2.840	2.771	2.687	2.586	2.462	2.318	2.162

Starost	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
1-5	114	111	86	81	85	85	76	64	54
6-14	255	248	218	174	151	152	155	145	125
80+	115	122	157	189	221	244	280	309	306

Vir: lastni izračuni

V nizki varianti so predpostavke po vseh treh demografskih dejavnikih manj ugodne za število prebivalstva kot v srednji varianti: rodnost je nižja (postopno povečevanje razlike na -0,40 živorojenih otrok na žensko do leta 2060 v primerjavi s srednjo varianto), umrljivost je višja (ljudem se po predpostavki življenjsko pričakovanje do leta 2060 zviša za 3 leta manj kot v srednji varianti, s postopnim naraščanjem te razlike), nižje so tudi neto selitve (0,5-kratnik tistih v srednji varianti). V nizki varianti je tako število prebivalcev v letu 2060 za 305 oseb oz. za 12,4 % nižje kot

v srednji varianti projekcij. To hkrati pomeni, da bi ob teh predpostavkah število prebivalcev Dornave od leta 2024 do 2060 upadlo kar za 729 oseb oz. za 25,2 %. Poleg tega, da se število prebivalstva močno zmanjša, se še nekoliko bolj kot v prejšnjih dveh variantah spremeni starostna struktura prebivalstva, še posebej delež starostne skupine 0–19 let in delež starih 65+. Zaradi nižje rodnosti je namreč delež starostne skupine 0–19 let v nizki varianti bistveno nižji kot v srednji varianti – v letu 2060 znaša zgolj 12,7 % namesto 14,8 %, kolikor znaša v srednji varianti. Število otrok v starosti 1–5 let (vrtec) in 6–14 let (osnovna šola) se v tej varianti na dolgi rok precej zmanjša – v obeh primerih se več kot prepolovi. Na drugi strani pa se bolj kot v srednji varianti poveča delež starih 65 let in več (v letu 2060 znaša 37,3 %, medtem ko v srednji varianti znaša 36,8 %) in to kljub temu, da je absolutno število oseb v starosti 65 let in več v letu 2060 nižje kot v srednji varianti (807 v visoki varianti in 907 prebivalcev, kolikor je bilo v srednji varianti).

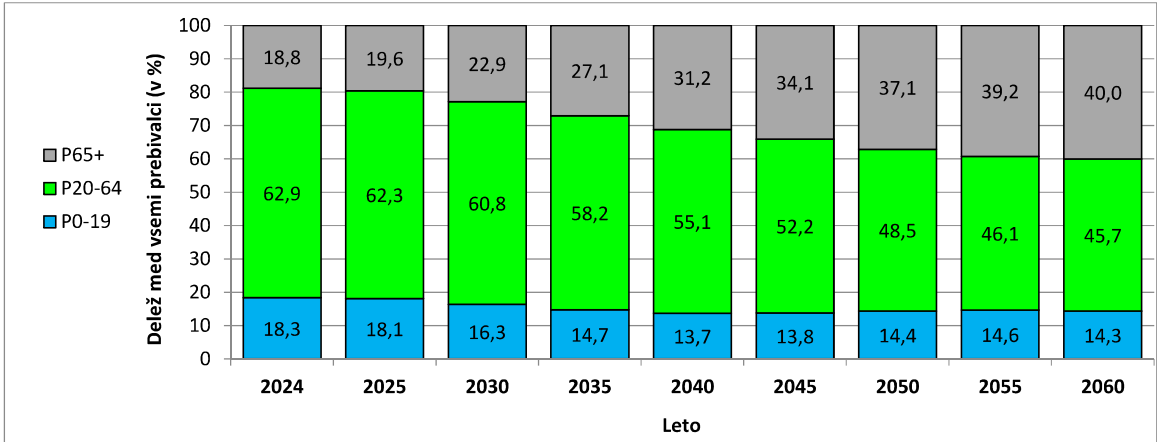
3.4 Varianta projekcij za občino Dornava z ničelnimi selitvami

Predpostavke in projekcije prebivalstva za občino Dornava na vsakih 5 let – število prebivalcev se nanaša na začetek leta

Predpostavke	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Stopnja celotne rodnosti	1,34	1,34	1,37	1,39	1,41	1,42	1,44	1,45	1,46
e ₀ , moški	78,0	78,1	79,0	79,7	80,6	81,3	82,0	82,7	83,4
e ₀ , ženske	83,8	83,9	84,6	85,2	85,8	86,4	87,0	87,5	88,1
Neto selitve, moški	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Neto selitve, ženske	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Opomba: e₀ označuje življenjsko pričakovanje ob rojstvu – koliko let življenja lahko oseba ob rojstvu pričakuje, da bo živel, če bi bile razmere ves čas njenega življenja takšne, kot v letu, na katerega se podatek nanaša.

Število prebivalcev	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
0-4	111	104	85	85	93	93	85	74	66
5-9	142	131	104	85	85	93	93	85	73
10-14	136	142	131	104	85	85	93	93	84
15-19	141	145	142	131	104	85	85	93	93
20-24	114	115	145	142	131	104	85	85	93
25-29	139	130	115	145	141	130	104	85	85
30-34	187	171	130	115	144	141	130	104	85
35-39	201	208	170	129	114	144	141	130	103
40-44	233	236	207	170	129	114	143	140	129
45-49	241	229	234	206	169	128	113	143	140
50-54	257	259	226	231	203	167	127	112	142
55-59	240	246	254	222	227	200	164	125	111
60-64	206	202	237	246	215	221	195	160	122
65-69	181	183	191	226	235	206	212	188	155
70-74	144	147	168	177	210	220	194	200	178
75-79	103	113	129	148	158	189	200	177	184
80-84	64	68	90	104	121	131	159	170	152
85+	51	54	68	90	111	134	154	187	215
Skupaj	2.891	2.883	2.826	2.754	2.676	2.586	2.477	2.350	2.211

Starost	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
1-5	114	111	87	84	91	94	87	76	67
6-14	255	248	217	173	153	159	168	162	144
80+	115	122	158	194	232	265	313	357	368

Vir: lastni izračuni

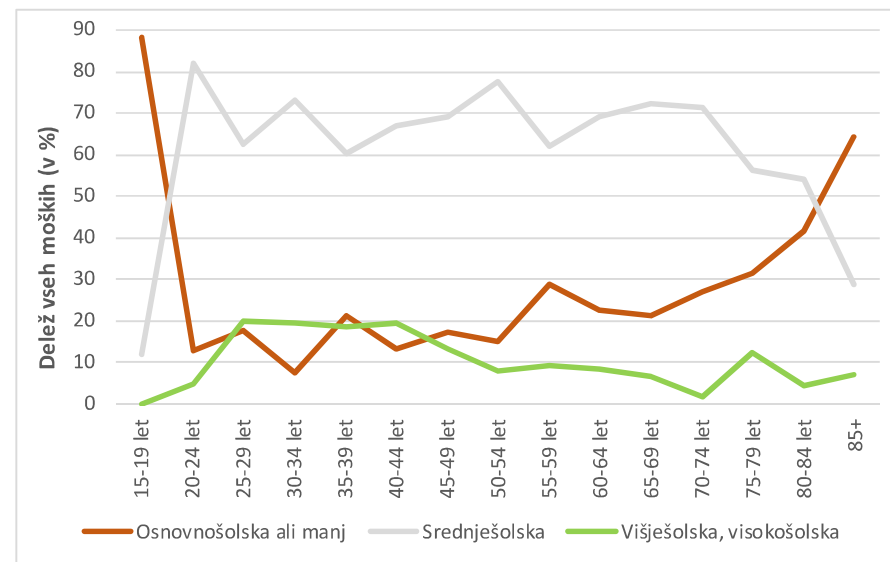
Varianta z ničelnimi selitvami pokaže, kako pomembna je za rezultate srednje variante predpostavka, da bi se pozitivno neto priseljevanje, ki ga je občina Dornava bila deležna v preteklosti, nadaljevalo tudi v prihodnje. Razlika v selitvah je namreč edina razlika med srednjo varianto in varianto z ničelnimi selitvami, saj so predpostavke glede rodnosti in umrljivosti popolnoma enake v obeh variantah.

Rezultati kažejo, da bi bilo ob odsotnosti selitev število prebivalstva nižje, razlika glede na srednjo varianto pa se postopoma povečuje tekom obdobja projekcij. V letu 2060 bi tako bilo v občini Dornava samo še 2.211 prebivalcev, kar je za 256 oseb oz. za 10,4 % manj kot v srednji varianti. Hkrati je to za 680 oseb oz. 23,5 % manj kot je imela Dornava prebivalcev v začetku leta 2024. Ob nizki rodnosti v občini Dornava bi v odsotnosti (neto) priseljevanja prebivalstvo torej upadalo še precej bolj kot sicer. V varianti z ničelnimi se že do leta 2040 delež prebivalcev v starosti 65 let in več poveča na 31,2 % vseh prebivalcev, do leta 2060 pa na kar 40,0 % vseh prebivalcev. Hkrati se delež prebivalcev v delovni starosti (20–64 let) s 62,9 % v letu 2024 do leta 2060 zniža na zgolj 45,7 %. Delež otrok oziroma mladih (0–19 let) se zniža z 18,3 % v letu 2024 na 14,7 % že do leta 2035, nato pa se do konca obdobja projekcij giblje na ravni med 13,7 % in 14,6 %. Število otrok, ki jim je aktualen vrtec (1–5 let) je do leta 2060 za 12 otrok oz. 10,1 % nižje kot v srednji varianti; število otrok, ki jim je aktualna osnovna šola (6–14 let) je za 21 otrok oz. 8,4 % nižje kot v srednji varianti, število prebivalcev v starosti 80+ pa je za 2 prebivalca oz. 2,1 % nižje kot v srednji varianti.

4 REZULTATI PROJEKCIJ PO STOPNJI IZOBRAZBE

V nadaljevanju predstavljamo vse štiri variante projekcij še po stopnji izobrazbe. Pri tem smo uporabili podatke Statističnega urada RS, ki smo jih dobili za občino Dornava po naročilu. Na osnovi dobljenih podatkov smo izračunali, kakšen delež v posamezni starosti predstavljajo posamezniki z a) osnovnošolsko izobrazbo ali manj, b) srednješolsko in c) višješolsko ali visokošolsko izobrazbo. V nadaljevanju jih bomo imenovali tudi a) primarna, b) sekundarna in c) terciarna stopnja izobrazbe. V Grafikonu 13 prikazujemo rezultate za moške, v Grafikonu 14 pa za ženske. V starosti od 25 do 44 let je delež moških z višješolsko in visokošolsko izobrazbo okrog 20 %, medtem ko je delež žensk okrog 45–50 %. Za ženske so torej vrednosti mnogo višje kot za moške, za oba spola pa so ti deleži v starosti 25 do 44 let mnogo višji kot v višjih starostnih razredih. V zadnjih desetletjih se je namreč močno povečal delež oseb, so nadaljevale izobraževanje na terciarni ravni in ga tudi zaključile. To je še posebej izrazito med ženskami.

Grafikon 13: Moški v občini Dornava, stari 15 let in več po starosti in izobrazbi na dan 1. 1. 2024

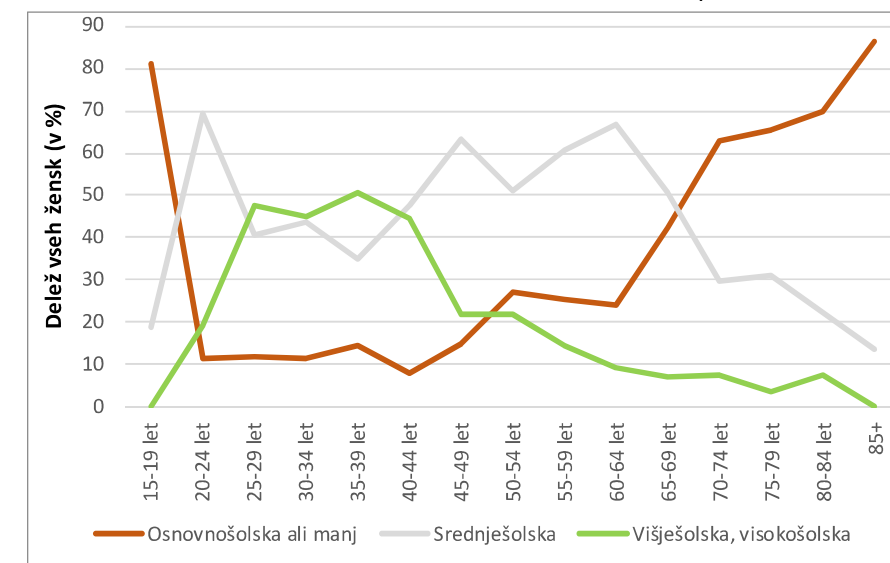

Vir: Statistični urad RS, 2025, podatki po naročilu.

Omenjeno povečanje nadaljevana študija na terciarni ravni je bilo prisotno tudi v drugih evropskih državah, s tem da so stopnje vpisa v terciarno izobraževanje v Sloveniji med najvišjimi v Evropi. V Prilogi 2 prikazujemo rezultate tudi za Slovenijo, tako da lahko primerjamo izobrazbeno strukturo v občini Dornava z izobrazbeno strukturo Slovenije kot celote. V primerjavi s Slovenijo vrednosti za občino Dornava mnogo bolj nihajo zaradi majhnosti območja in s tem večjega vpliva slučajnega dejavnika. Ne glede na to pa lahko razberemo, da je delež terciarno

izobraženih v občini Dornava nižji kot v Sloveniji. V starostni skupini 25 do 44 let je v Sloveniji med vsemi moškimi delež terciarno izobraženih skoraj 30 %, medtem ko je v Dornavi 20 %. Med vsemi ženskami v tem starostnem razredu je v Sloveniji delež terciarno izobraženih žensk med 50 % in 55 %, medtem ko je v Dornavi med 45 % in 50 %. Kar se terciarno izobraženih v starostni skupini 25 do 44 let tiče, je torej v občini Dornava delež terciarno izobraženih moških v tej starostni skupini za okrog 10 odstotnih točk nižji kot v Sloveniji, delež terciarno izobraženih žensk pa je okrog 5 odstotnih točk nižji kot v Sloveniji.

Grafikon 14: Ženske v občini Dornava, stare 15 let in več po starosti in izobrazbi na dan 1. 1. 2024

Vir: Statistični urad RS, 2025, podatki po naročilu.

V projekcijah posamezniki iz te starostne skupine (25–44 let) svojo doseženo stopnjo izobrazbe nesejo s sabo v višje starostne razrede. Hkrati predpostavljamo, da bodo na novo vstopajoči v petletne starostne razrede med starostjo 25 in 44 let iz nižjih starostnih razredov pridobivali terciarno stopnjo izobraženosti v enakih deležih kot je trenutno stanje. Vidimo namreč, da so deleži terciarno izobraženih precej izenačeni za vse petletne razrede v starostnem razponu 25–44 let. Hkrati to potrjujejo tudi stopnje vpisa v višje in visoke šole, ki so se v zadnjem času ustalile in več ne naraščajo.

Ob tem, ko se je v tem starostnem razredu (25–44 let) povečeval delež terciarno izobraženih, se je na drugi strani zmanjševal delež prebivalcev z osnovnošolsko izobrazbo ali manj (torej primarno izobraženih). Sedaj znaša delež primarno izobraženih v starostnem razredu 25–44 let samo še med 10 % in 20 % za moške in okrog 10 % za ženske, medtem ko je med starimi 85 let in

več ta delež čez 60 % za moške in čez 80 % za ženske. Kar se primerjave s Slovenijo tiče, ugotovimo, da je v občini Dornava v starosti 25–44 let delež žensk s primarno izobrazbo nekoliko višji kot v Sloveniji kot celoti, vendar razlike niso velike (v Sloveniji je nekoliko pod 10 %, v občini Dornava pa nekoliko nad 10 %). Za moške pa so razlike večje – medtem ko je za Slovenijo kot celoto delež okrog 10 %, je v občini Dornava ta delež med 10 % in 20 %, s tem da je nihanje med posameznimi petletnimi starostnimi razredi veliko.

V projekcijah bomo tudi tokrat predpostavljali, da tekom obdobja projekcij posamezniki doseženo stopnjo izobrazbe nesejo s sabo v višje starostne razrede. Hkrati bodo na novo vstopajoči iz nižjih starostnih razredov po predpostavki prevzemali te nizke deleže, kar se primarne izobrazbe tiče. Predpostavljali bomo namreč, da jih bo še naprej velika večina po pridobitvi primarne izobrazbe nadaljevala z izobraževanjem in da jih bo velika večina zaključila še sekundarno izobraževanje, mnogi pa tudi še terciarno izobraževanje. Delež primarno izobraženih v celotnem prebivalstvu se bo tako v prihodnje močno zmanjšal.

Vmesna stopnja izobrazbe med terciarno in primarno stopnjo izobrazbe je sekundarna stopnja izobrazbe, torej srednješolska izobrazba. Predstavljamo jo na zadnjem mestu, saj jo v projekcijah izračunavamo kot komplementarno kategorijo oz. ostanek, ki ostane, ko od vseh prebivalcev v posamezni starosti odštejemo projekcije števila prebivalcev s terciarno stopnjo izobrazbe in primarno stopnjo izobrazbe. Ta stopnja izobrazbe je vmesna stopnja izobrazbe gledano tudi skozi čas v procesu vedno višje stopnje izobraženosti prebivalstva. Kot prikazujeta Grafikon 13 in Grafikon 14, se je namreč povečevanje deleža sekundarno izobraženih začelo že nekaj desetletij prej kot povečevanje deleža terciarno izobraženih. Tako smo bili zgodovinsko najprej priča povečevanju deleža sekundarno izobraženih in ustreznega zmanjševanja deleža primarno izobraženih. Nato pa se je začelo še povečevanje deleža terciarno izobraženih, pri čemer je bil delež sekundarno izobraženih vmesna oz. neto kategorija. Po eni strani je vedno več posameznikov vstopalo in zaključevalo sekundarno stopnjo izobrazbe, saj so nadaljevali izobraževanje po zaključku primarnega izobraževanja, na drugi strani pa so posamezniki izstopali iz te kategorije, saj jih je vedno več nadaljevalo izobraževanje še na terciarni ravni.

V projekcijah moramo uporabiti tudi predpostavko glede dosežene izobrazbene ravni tistih, ki se priselijo. Ker podatki o izobrazbeni ravni priseljenih niso na voljo, implicitno predpostavljamo, da je izobrazbena struktura priseljenih enaka kot izobrazbena struktura obstoječih prebivalcev. Manimo, da morebitni odmiki od te predpostavke ne bi smeli imeti bistvenega vpliva na rezultate projekcij, še posebej v srednji varianti projekcij. V srednji varianti projekcij namreč predpostavljamo enako raven priseljavanja, kot je bila v preteklosti, tako da se izobrazbena struktura tistih, ki so se priseljevali v preteklosti, že odraža v trenutni izobrazbeni strukturi

prebivalstva. Predvsem pa bo imel na izobrazbeno strukturo prebivalstva daleč največji vpliv proces pomikanja obstoječih prebivalcev (iz starostnih razredov med 25 in 44 let) v višje starostne razrede.

Z upoštevanjem opisanega predpostavljenega gibanja primarno in terciarno izobraženih v prihodnje (doseženo izobrazbo nesejo s sabo v višje starostne razrede, na novo vstopajoči pa prevzemajo obstoječe stopnje v nižjih starostnih razredih) in sekundarno izobraženimi kot vmesno kategorijo predstavljamo projekcije števila prebivalcev po teh treh stopnjah izobrazbe v prihodnje. Pri tem rezultate ponovno predstavljamo po vseh štirih variantah demografskih projekcij.

Kot predstavljeno v nadaljevanju, bi se upoštevala srednjo varianto demografskih projekcij delež terciarno izobraženih močno povečal – s 16,1 % v letu 2024 na 21,6 % v letu 2040 in nadalje na 28,1 % v letu 2060. Na drugi strani bi se delež primarno izobraženih močno znižal – s 27,7 % v letu 2024 na 21,1 % v letu 2040 in nadalje na 17,1 % v letu 2060. Delež prebivalcev s sekundarno stopnjo izobrazbe pa bo predvidoma ostal precej stabilen tekom obdobja projekcij. Najprej se bo predvidoma rahlo povečal s 56,2 % v letu 2024 na 57,3 % v letu 2040, nato naj bi do leta 2060 upadel na 54,8 %. Tudi pri vseh treh ostalih variantah demografskih projekcij so deleži posameznih izobrazbenih skupin zelo podobni kot v srednji varianti. Razlika je samo v absolutnem številu oseb v posamezni izobrazbeni skupini, vendar pa smo gibanje števila prebivalcev po posameznih variantah demografskih projekcij predstavili že v okviru demografskih projekcij, zato jih na tem mestu ne bomo ponavljali.

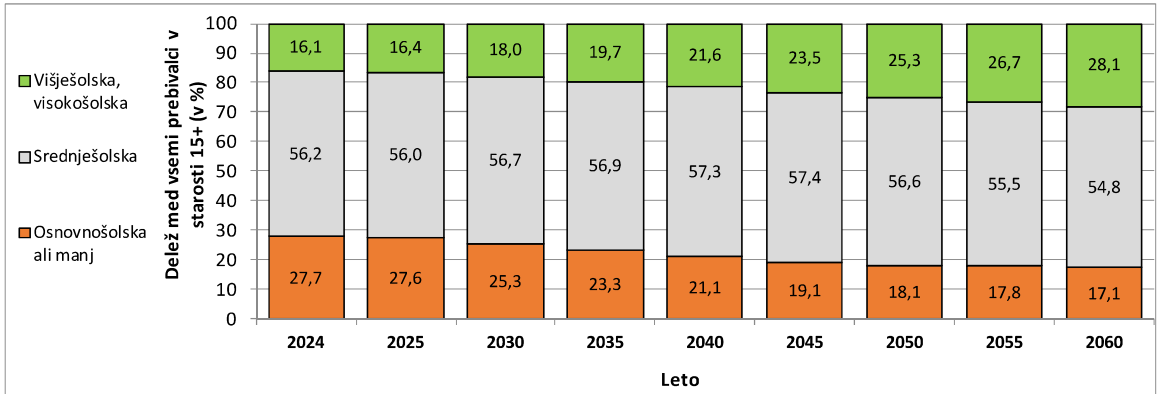
4.1 Srednja varianta projekcij prebivalstva po stopnji izobrazbe

Osnovnošolska ali manj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	119	123	122	115	93	78	80	88	90
20-24	14	14	19	18	17	14	12	12	13
25-29	21	20	15	19	19	18	15	13	13
30-34	17	18	20	15	20	19	18	15	13
35-39	37	34	18	20	16	20	20	19	15
40-44	26	30	35	18	20	16	20	20	19
45-49	39	35	30	35	18	20	16	20	20
50-54	52	51	34	30	35	18	20	16	20
55-59	65	63	50	34	29	34	18	20	16
60-64	48	49	61	48	33	28	33	18	20
65-69	57	55	46	58	46	31	27	32	17
70-74	68	64	51	43	54	44	29	25	30
75-79	51	56	57	45	38	49	40	27	23
80-84	38	39	45	47	38	32	41	34	23
85+	41	42	41	47	53	43	37	48	45
Skupaj	693	692	643	593	528	465	427	408	378

Srednješolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	22	23	22	20	17	14	14	16	16
20-24	87	89	115	114	108	88	75	76	83
25-29	74	70	67	85	85	81	66	56	58
30-34	114	102	72	69	86	87	83	68	58
35-39	100	107	100	72	69	85	86	83	68
40-44	137	134	108	101	73	70	87	87	84
45-49	160	148	135	108	101	74	71	87	88
50-54	169	171	147	134	107	101	74	71	87
55-59	147	152	167	145	131	106	100	73	70
60-64	140	135	147	161	140	127	103	97	71
65-69	112	116	127	139	153	134	122	99	93
70-74	69	75	106	118	130	143	126	115	93
75-79	44	49	65	93	105	117	130	115	105
80-84	22	25	39	52	75	87	98	110	99
85+	9	11	23	37	53	82	103	115	136
Skupaj	1406	1406	1439	1447	1434	1397	1336	1268	1210

Višje in visokošolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20-24	13	14	19	18	16	13	11	12	13
25-29	44	42	40	53	51	46	39	34	34
30-34	56	52	42	41	54	52	47	40	35
35-39	64	67	56	45	43	57	55	50	42
40-44	70	72	68	57	46	44	58	56	50
45-49	42	46	72	68	57	46	44	58	56
50-54	36	38	46	72	68	57	46	44	58
55-59	28	30	38	45	71	67	57	46	44
60-64	18	19	29	36	44	69	66	56	45
65-69	12	13	18	28	35	42	67	64	54
70-74	7	8	12	17	26	33	40	64	61
75-79	8	8	7	11	15	24	31	37	59
80-84	4	4	6	6	9	12	20	27	32
85+	1	2	4	6	6	10	15	24	35
Skupaj	403	413	456	501	540	573	596	610	620

Vse starosti skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Osnovnošolska ali manj	693	692	643	593	528	465	427	408	378
Srednješolska	1406	1406	1439	1447	1434	1397	1336	1268	1210
Višje in visokošolska	403	413	456	501	540	573	596	610	620

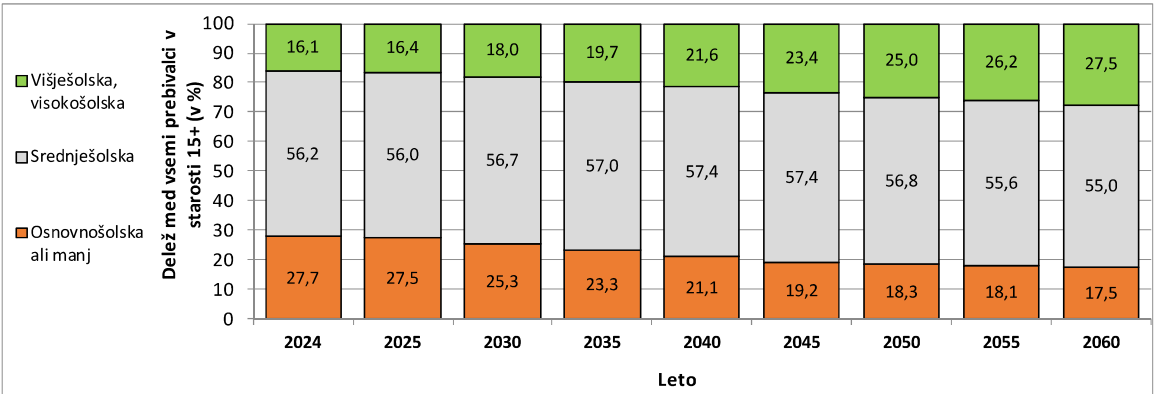
4.2 Visoka varianta projekcij prebivalstva po stopnji izobrazbe

Osnovnošolska ali manj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	119	124	124	118	98	86	93	107	114
20-24	14	15	19	19	19	16	14	15	17
25-29	21	20	16	21	21	20	17	15	16
30-34	17	18	20	17	22	22	21	18	16
35-39	37	35	18	21	17	22	22	21	18
40-44	26	30	35	19	22	18	23	23	22
45-49	39	35	30	36	19	22	19	23	23
50-54	52	51	35	30	36	19	22	19	23
55-59	65	63	50	34	30	36	19	22	19
60-64	48	49	61	48	33	29	35	19	22
65-69	57	55	46	58	47	32	28	34	18
70-74	68	64	51	43	55	44	31	27	33
75-79	51	56	58	46	39	50	42	29	25
80-84	38	39	46	49	39	33	44	37	26
85+	41	42	41	49	57	49	43	58	56
Skupaj	693	693	651	608	552	498	471	466	448

Srednješolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	22	23	23	21	18	16	17	19	21
20-24	87	90	120	121	115	96	86	92	105
25-29	74	70	72	92	93	90	76	68	72
30-34	114	102	75	76	96	97	94	79	72
35-39	100	108	102	76	77	97	97	95	81
40-44	137	135	109	105	79	80	99	100	98
45-49	160	148	136	111	107	81	82	101	102
50-54	169	171	148	136	111	107	81	83	102
55-59	147	152	167	146	134	110	106	81	83
60-64	140	134	146	162	142	131	107	104	80
65-69	112	116	127	139	155	137	127	104	101
70-74	69	75	106	118	131	147	131	121	101
75-79	44	49	65	94	107	121	136	123	114
80-84	22	25	39	53	79	92	105	120	111
85+	9	11	23	38	57	92	119	137	169
Skupaj	1406	1409	1460	1489	1501	1491	1463	1428	1410

Višje in visokošolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20-24	13	14	19	19	17	14	13	14	16
25-29	44	42	42	57	55	50	44	40	42
30-34	56	52	43	43	58	57	52	46	42
35-39	64	67	57	47	47	63	61	56	49
40-44	70	72	69	59	48	48	64	63	58
45-49	42	46	73	70	60	49	50	65	64
50-54	36	38	46	73	70	60	50	50	66
55-59	28	30	38	45	72	69	60	50	50
60-64	18	19	29	37	44	71	68	59	49
65-69	12	13	18	28	35	43	69	67	58
70-74	7	8	12	17	26	34	41	67	65
75-79	8	8	7	11	15	24	32	39	64
80-84	4	4	6	6	9	13	22	29	36
85+	1	2	4	6	7	11	17	29	44
Skupaj	403	414	463	516	564	608	643	674	703

Vse starosti skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Osnovnošolska ali manj	693	693	651	608	552	498	471	466	448
Srednješolska	1406	1409	1460	1489	1501	1491	1463	1428	1410
Višje in visokošolska	403	414	463	516	564	608	643	674	703

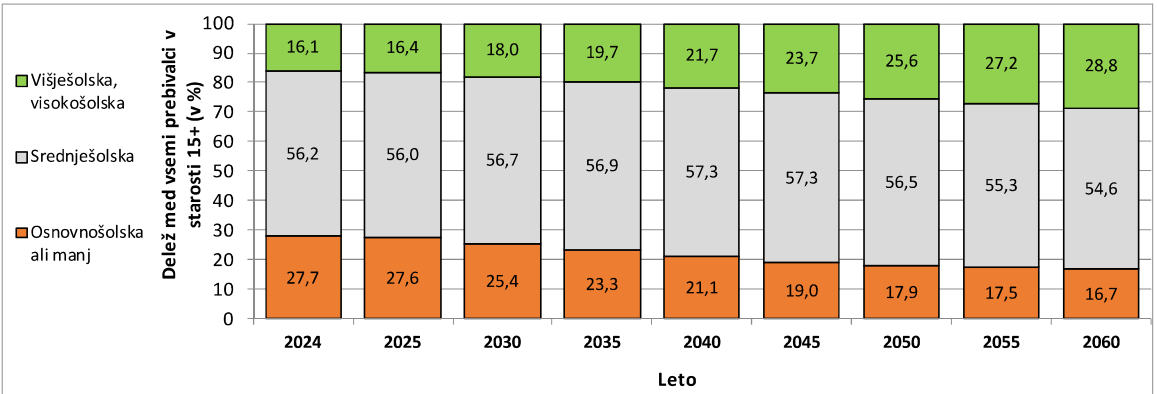
4.3 Nizka varianta projekcij prebivalstva po stopnji izobrazbe

Osnovnošolska ali manj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	119	123	121	113	90	73	71	75	73
20-24	14	14	18	18	17	13	11	11	11
25-29	21	20	15	18	18	17	14	11	11
30-34	17	18	19	15	19	18	17	14	11
35-39	37	34	18	19	15	19	18	17	14
40-44	26	30	34	18	19	15	19	19	17
45-49	39	35	30	34	18	19	15	19	19
50-54	52	51	34	29	34	18	19	15	19
55-59	65	63	50	34	29	33	17	19	15
60-64	48	49	61	48	32	28	32	17	18
65-69	57	55	46	58	46	31	26	31	16
70-74	68	64	51	42	53	43	28	24	28
75-79	51	56	57	45	37	47	38	25	21
80-84	38	39	45	46	36	30	38	31	20
85+	41	42	40	46	49	39	32	40	35
Skupaj	693	691	639	583	513	443	397	367	329

Srednješolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	22	23	22	20	16	13	13	14	13
20-24	87	88	112	111	104	83	68	66	69
25-29	74	69	65	81	81	77	61	50	49
30-34	114	102	71	66	82	81	78	62	51
35-39	100	107	99	70	65	80	80	76	61
40-44	137	134	107	99	70	65	80	80	77
45-49	160	148	134	106	99	70	66	80	80
50-54	169	171	147	132	105	98	70	65	80
55-59	147	152	167	144	130	103	96	68	64
60-64	140	135	147	161	139	125	100	93	66
65-69	112	116	127	139	152	132	118	95	88
70-74	69	75	105	117	128	140	122	109	87
75-79	44	49	65	92	103	113	123	108	96
80-84	22	25	38	50	72	82	91	99	87
85+	9	11	23	36	49	73	88	94	107
Skupaj	1406	1405	1428	1422	1394	1337	1253	1160	1077

Višje in visokošolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20-24	13	13	18	17	15	13	10	10	11
25-29	44	41	39	51	49	44	37	30	29
30-34	56	52	42	39	52	50	44	37	31
35-39	64	66	56	44	41	55	52	47	39
40-44	70	72	67	56	44	42	55	53	47
45-49	42	46	72	67	56	44	42	55	53
50-54	36	38	46	71	67	56	44	41	55
55-59	28	30	37	45	70	66	55	43	41
60-64	18	19	29	36	43	68	64	53	42
65-69	12	13	18	28	35	41	65	61	51
70-74	7	8	12	16	26	33	39	61	58
75-79	8	8	7	10	14	23	29	35	55
80-84	4	4	6	5	8	12	19	24	29
85+	1	2	4	6	6	9	13	20	28
Skupaj	403	413	453	493	527	554	568	571	567

Vse starosti skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Osnovnošolska ali manj	693	691	639	583	513	443	397	367	329
Srednješolska	1406	1405	1428	1422	1394	1337	1253	1160	1077
Višje in visokošolska	403	413	453	493	527	554	568	571	567

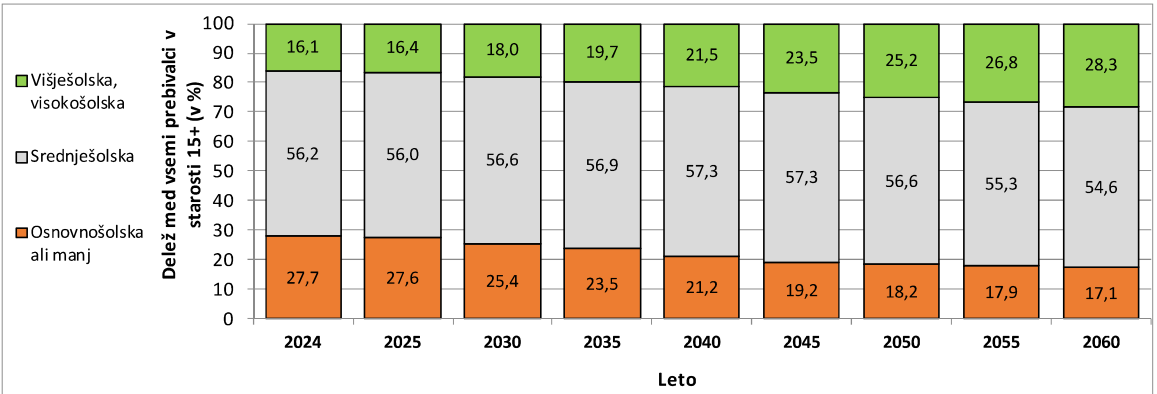
4.4 Projekcije prebivalstva po stopnji izobrazbe, varianta z ničelnimi selitvami

Osnovnošolska ali manj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	119	122	120	111	88	72	72	78	79
20-24	14	14	18	17	16	13	10	10	11
25-29	21	20	14	18	17	16	13	10	10
30-34	17	18	19	14	18	17	16	13	10
35-39	37	34	18	19	14	18	17	16	13
40-44	26	30	34	17	19	14	17	17	16
45-49	39	35	29	34	17	19	14	17	17
50-54	52	51	34	29	34	17	18	14	17
55-59	65	63	50	34	29	33	17	18	14
60-64	48	49	61	48	33	28	32	17	18
65-69	57	55	46	58	46	31	27	31	16
70-74	68	64	51	43	54	43	29	25	29
75-79	51	56	57	45	38	49	40	27	23
80-84	38	39	45	47	37	32	41	34	23
85+	41	42	41	47	52	43	37	48	45
Skupaj	693	691	637	582	512	444	401	376	341

Srednješolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	22	23	22	20	16	13	13	14	14
20-24	87	87	109	107	100	79	65	65	70
25-29	74	69	63	77	77	73	57	46	46
30-34	114	102	70	63	77	77	72	57	46
35-39	100	107	97	68	61	74	74	70	55
40-44	137	134	106	97	67	61	74	74	70
45-49	160	148	133	105	96	67	60	74	73
50-54	169	171	146	131	104	95	66	60	73
55-59	147	152	167	143	129	102	94	65	59
60-64	140	135	147	161	139	125	99	91	64
65-69	112	116	127	140	154	133	120	95	88
70-74	69	75	106	118	130	143	125	113	90
75-79	44	49	65	93	105	117	129	114	103
80-84	22	25	39	51	75	87	98	109	98
85+	9	11	23	37	53	82	102	114	135
Skupaj	1406	1403	1419	1411	1382	1327	1249	1162	1085

Višje in visokošolska	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20-24	13	13	18	17	15	12	10	10	11
25-29	44	41	38	50	47	42	34	28	28
30-34	56	52	41	38	50	47	42	34	28
35-39	64	66	55	43	39	52	50	43	36
40-44	70	72	67	55	43	39	52	49	43
45-49	42	46	71	67	55	43	39	52	49
50-54	36	38	45	71	66	54	42	39	51
55-59	28	30	37	45	70	65	54	42	38
60-64	18	19	29	36	43	68	64	53	41
65-69	12	13	18	28	35	42	66	62	51
70-74	7	8	12	17	26	33	40	63	59
75-79	8	8	7	10	15	24	31	37	58
80-84	4	4	6	6	9	12	20	26	32
85+	1	2	4	6	6	10	15	24	35
Skupaj	403	412	450	487	519	543	557	562	561

Vse starosti skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Osnovnošolska ali manj	693	691	637	582	512	444	401	376	341
Srednješolska	1406	1403	1419	1411	1382	1327	1249	1162	1085
Višje in visokošolska	403	412	450	487	519	543	557	562	561

5 REZULTATI PROJEKCIJ PO DELOVNI AKTIVNOSTI

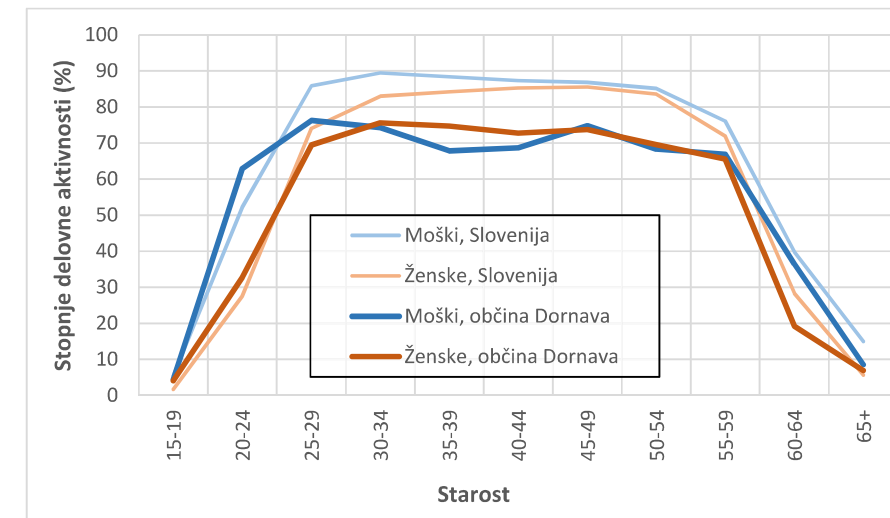
Starostna struktura prebivalstva močno vpliva tudi na to, kakšen delež prebivalstva bodo predstavljali zaposleni. To, ali je nekdo zaposlen ali ne, je namreč zelo močno odvisno od njegove starosti. Če gre za otroka pod 15 let starosti, ta še ni zaposlen. Vsi kazalniki trga dela in statistika trga dela nasploh so naravnani izključno na starost 15 let in več. Na drugi strani posamezniki v najvišjih starostnih razredih (npr. v starosti 80 let in več) več niso zaposleni. Starost torej ključno določa človekovo ekonomsko oz. delovno aktivnost že z vidika, da v najvišjih in najnižjih starostih ljudje preprosto niso še oz. niso več delovno aktivni. Za gibanje števila delovno aktivnih je ključno gibanje števila prebivalcev v delovnem kontingentu, to je v starosti 20–64 let. Okrog zgornje meje tega starostnega razreda namreč večina posameznikov prehaja iz statusa delovno aktivne osebe v status upokojene osebe. Hkrati pa je zelo pomembno tudi, kakšen delež prebivalcev v delovni starosti je delovno aktiven. Razlike med posameznimi državami in območji znotraj držav so lahko glede tega velike.

V grafikonu 15 tako prikazujemo stopnje delovne aktivnosti za občino Dornava, ločeno po spolu, in jih hkrati primerjamo s stopnjami delovne aktivnosti za Slovenijo po petletnih starostnih razredih. Stopnje delovne aktivnosti za posamezni starostni razred dobimo tako, da število delovno aktivnih v posameznem starostnem razredu delimo s številom prebivalcev v tem starostnem razredu in pomnožimo s 100. Stopnje delovne aktivnosti nam torej kažejo, kolikšen odstotek prebivalcev posamezne starosti je v posamezni starostni skupini delovno aktiven. V našem primeru smo uporabil podatke o številu delovno aktivnih na dan 31. 12. 2023, ki so na voljo na domači strani Statističnega urada RS (Statistični urad RS, 2025a), ki smo jih delili s številom prebivalcev na dan 1. 1. 2024 (Statistični urad RS, 2025g).

Stopnje delovne aktivnosti v občini Dornava med starostjo 25 in 59 let so znatno nižje kot v Sloveniji tako za moške kot za ženske. Za celotni starostni razred 15–59 let znaša stopnja delovne aktivnosti za Dornavo za moške 65,5 %, medtem ko znaša za Slovenijo 75,9 %. Za ženske pa znašata stopnja delovne aktivnosti v starostnem razredu 15–59 let 62,5 % za občino Dornava in 69,7 % za Slovenijo kot celoto. V primerjavi s Slovenijo ima torej občina Dornava še precej potenciala za povečanje stopenj delovne aktivnosti, še posebej pri moških. V splošnem so lahko podpovprečne stopnje aktivnosti posledica nadpovprečne brezposelnosti ali nadpovprečne neaktivnosti. Stopnja registrirane brezposelnosti (podatki registra) je za občino Dornava v januarju leta 2024 znašala 7,1 %, za Slovenijo pa 5,2 % (Statistični urad RS, 2025g; Zavod RS za zaposlovanje, 2025). Razlika v brezposelnosti tako le v manjši meri pojasni razliko v stopnjah delovne aktivnosti med občino Dornava in Slovenijo. Večina razlike prihaja iz naslova večje

neaktivnosti prebivalstva v starosti 15–64 let v občini Dornava, ko torej ljudje niso delovno aktivni (zaposleni) niti niso prijavljeni na Zavodu RS za zaposlovanje, da delo iščejo.

Grafikon 15: Stopnje delovne aktivnosti za občino Dornava in Slovenijo po starosti in spolu

Vir: Statistični urad RS, 2025g, 2025a.

Pri projekcijah delovno aktivnih prebivalcev izhajamo iz prikazanega začetnega stanja v začetku leta 2024. Za v prihodnje predpostavljamo, da se bodo stopnje delovne aktivnosti po posameznih petletnih starostnih razredih spreminjale za toliko (odstotnih točk), kot je to v svojih simulacijah za Slovenijo predpostavljala Evropska komisija iz leta 2024 (European Commission, 2024). Ključno je predvsem povečevanje stopenj delovne aktivnosti v zadnjih dveh petletnih starostnih razredih, to je v starostnem razredu 55–59 let in 60–64 let. To povečevanje je v simulacijah Evropske komisije posledica simuliranih učinkov Slovenske pokojninske zakonodaje iz leta 2023, ko so se simulacije pripravljale, in značilnosti posameznikov, ki vplivajo na izpolnjevanje pogojev za upokojitev. Predvsem gre za učinke poznejšega izpolnjevanja pogojev za upokojitev. Mlajši posamezniki (npr. v starosti okrog 40 let) imajo bistveno manj pokojninske dobe kot posamezniki, ki se trenutno upokojujejo, zato bodo morali ostati v delovni aktivnosti dlje časa, da bodo izpolnili pogoje za upokojitev. Konkretno to pomeni, da bi se ljudje umikali iz statusa zaposlenega približno 3 leta pozneje, kot pa so se v letu 2024.

Tudi tokrat rezultate predstavljamo po vseh štirih variantah demografskih projekcij – srednji, visoki, nizki varianti in pa varianti z ničelnimi selitvami. Pri vsaki varianti v prvih treh tabelah predstavimo projekcije gibanja delovno aktivnih po starosti – v prvi za moške, v drugi za ženske in v tretji za oba spola skupaj. V zadnji tabeli predstavimo število delovno aktivnih za vse starosti

skupaj, hkrati pa pokažemo še število vseh ostalih prebivalcev, ki niso delovno aktivni. Končno v grafikonu pri vsaki varianti predstavimo delež, ki ga imajo a) delovno aktivni prebivalci in b) ostali prebivalci v celotnem prebivalstvu.

Kot smo videli že pri prikazu rezultatov demografskih projekcij, se bo delež starih 65 let in več predvidoma močno povečal, delež prebivalcev v delovnem kontingentu (20–64 let) pa močno zmanjšal. Deloma se sicer to zaostrovanje omili s približno tri leta poznejšim umikanjem iz statusa delovne aktivnosti. Če pri projekcijah števila delovno aktivnih uporabimo srednjo varianto demografskih projekcij, potem naj bi se delež delovno aktivnih v celotnem prebivalstvu zmanjšal s 47,8 % v letu 2024 na zgolj 36,7 % vseh prebivalcev v letu 2060. Povedano drugače, na 100 delovno aktivnih oseb je v letu 2024 prišlo 109 oseb, ki niso delovno aktivne (so brezposelna ali neaktivne), v letu 2060 pa bi jih prišlo že 172.

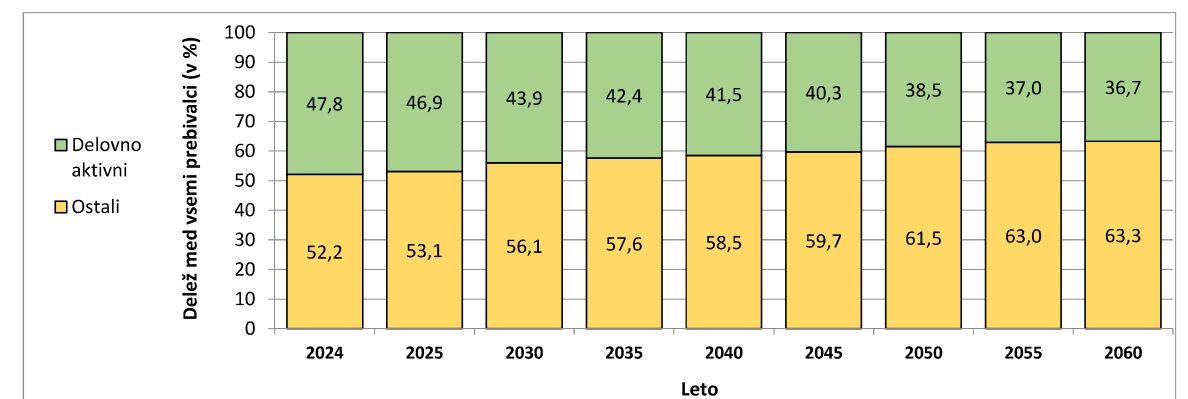
5.1 Srednja varianta projekcij prebivalstva po delovni aktivnosti

Moški	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	3	3	3	3	2	2	2	2	2
20-24	39	38	44	47	49	38	31	32	35
25-29	61	56	49	57	60	62	48	41	41
30-34	81	74	58	51	60	62	63	50	42
35-39	80	82	67	54	48	55	57	59	47
40-44	92	93	82	69	55	49	56	58	60
45-49	95	91	100	90	75	60	54	62	64
50-54	97	96	79	89	81	68	54	48	56
55-59	81	84	94	81	94	86	72	58	52
60-64	39	39	51	64	61	72	66	56	45
65+	8	7	7	7	8	7	8	8	7
Skupaj	676	664	634	612	591	559	513	472	449

Ženske	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	3	3	3	2	2	2	2	2	2
20-24	17	17	23	22	19	16	14	14	16
25-29	41	38	37	52	49	41	36	32	32
30-34	59	54	42	42	60	56	47	42	36
35-39	62	64	53	42	42	60	56	47	42
40-44	72	71	61	51	42	42	58	55	46
45-49	84	78	71	62	52	42	42	59	55
50-54	80	81	73	67	59	49	40	40	56
55-59	78	79	79	74	70	62	52	42	43
60-64	19	20	31	38	43	43	38	32	26
65+	6	6	9	10	10	10	9	8	7
Skupaj	521	513	482	464	447	423	395	373	361

Oba spola skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	6	6	6	5	4	4	4	4	4
20-24	56	56	67	69	67	54	45	46	50
25-29	102	95	86	110	109	103	85	72	74
30-34	140	128	100	93	119	118	111	92	79
35-39	142	146	120	96	90	115	113	106	88
40-44	164	164	143	120	96	90	114	113	106
45-49	179	169	171	152	127	102	96	120	119
50-54	177	177	152	156	139	117	94	88	112
55-59	159	163	172	155	164	148	125	100	94
60-64	58	60	82	102	103	115	104	88	71
65+	14	13	16	18	17	17	18	16	14
Skupaj	1197	1177	1115	1076	1038	982	908	845	811

	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Delovno aktivni	1197	1177	1115	1076	1038	982	908	845	811
Ostali	1305	1334	1423	1464	1465	1453	1452	1440	1398

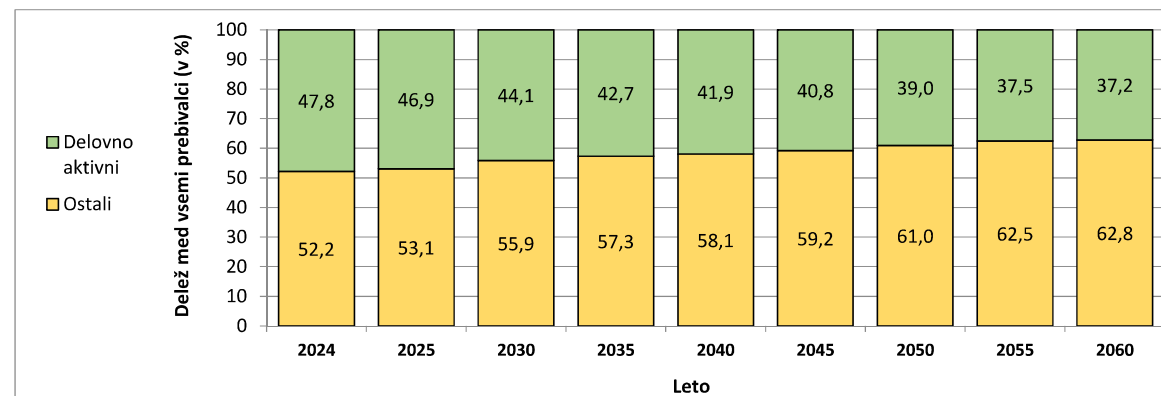
5.2 Visoka varianta projekcij prebivalstva po delovni aktivnosti

Moški	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	3	3	3	3	3	2	2	3	3
20-24	39	39	47	50	52	42	37	39	44
25-29	61	57	53	64	67	69	56	50	53
30-34	81	74	60	58	68	71	73	60	54
35-39	80	82	69	58	55	64	67	68	57
40-44	92	93	84	72	60	57	66	69	70
45-49	95	91	102	93	80	66	64	74	76
50-54	97	96	80	91	84	72	60	58	67
55-59	81	84	94	82	96	90	78	65	63
60-64	39	39	51	64	62	74	69	60	51
65+	8	7	7	7	8	7	9	8	7
Skupaj	676	667	649	641	633	615	580	553	544

Ženske	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	3	3	3	2	2	2	2	2	2
20-24	17	18	24	23	20	18	16	17	19
25-29	41	38	38	55	52	45	40	37	39
30-34	59	54	43	44	63	60	52	47	43
35-39	62	64	53	44	45	64	61	53	48
40-44	72	72	62	53	43	45	63	60	52
45-49	84	78	71	63	54	44	46	64	61
50-54	80	81	73	68	60	51	43	44	61
55-59	78	79	79	74	72	64	55	45	47
60-64	19	20	31	38	43	44	39	34	28
65+	6	6	9	11	10	10	10	9	7
Skupaj	521	514	486	474	464	446	425	411	408

Oba spola skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	6	6	6	6	5	4	4	5	5
20-24	56	57	71	74	72	60	53	56	64
25-29	102	95	91	119	119	114	96	87	92
30-34	140	128	103	101	131	131	124	106	96
35-39	142	146	122	101	100	128	127	121	104
40-44	164	165	146	124	103	102	129	129	122
45-49	179	169	173	156	133	111	109	137	137
50-54	177	177	153	159	144	124	103	102	128
55-59	159	163	173	156	167	154	133	111	110
60-64	58	60	82	103	105	118	108	94	79
65+	14	13	16	18	17	17	18	17	15
Skupaj	1197	1180	1136	1116	1097	1060	1005	964	952

	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Delovno aktivni	1197	1180	1136	1116	1097	1060	1005	964	952
Ostali	1305	1336	1439	1497	1520	1537	1573	1605	1609

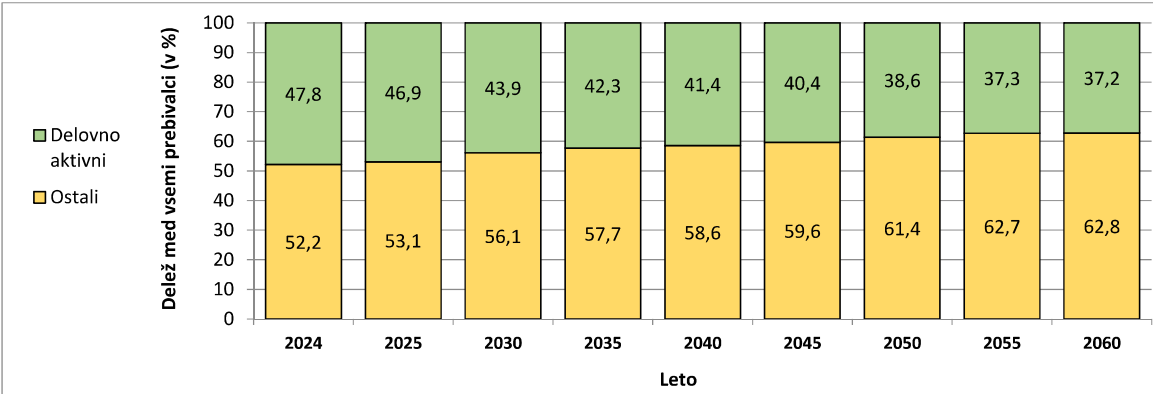
5.3 Nizka varianta projekcij prebivalstva po delovni aktivnosti

Moški	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	3	3	3	3	2	2	2	2	2
20-24	39	38	43	45	47	36	28	27	29
25-29	61	56	47	54	57	58	44	36	35
30-34	81	74	56	48	55	57	59	45	37
35-39	80	81	66	52	44	51	53	54	42
40-44	92	93	81	67	52	45	51	53	54
45-49	95	91	99	89	73	57	49	56	58
50-54	97	96	79	88	79	65	51	43	50
55-59	81	84	93	80	92	84	69	54	46
60-64	39	40	51	64	60	70	64	53	41
65+	8	7	7	7	8	7	8	7	6
Skupaj	676	663	626	597	569	531	477	430	398

Ženske	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	3	3	3	2	2	2	1	2	2
20-24	17	17	23	22	18	16	13	13	13
25-29	41	38	36	51	48	40	34	29	28
30-34	59	53	42	41	58	54	45	39	33
35-39	62	64	52	42	41	58	54	45	39
40-44	72	71	61	51	41	40	56	52	43
45-49	84	78	71	61	51	41	40	56	52
50-54	80	81	73	67	58	48	39	38	53
55-59	78	79	79	74	70	61	51	41	40
60-64	19	20	31	38	42	42	37	31	25
65+	6	6	9	10	10	9	9	8	7
Skupaj	521	513	479	459	439	411	379	353	335

Oba spola skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	6	6	6	5	4	3	3	3	3
20-24	56	55	66	67	65	51	41	40	42
25-29	102	94	83	105	105	98	79	64	63
30-34	140	127	98	89	113	112	104	84	69
35-39	142	145	119	93	85	108	106	98	80
40-44	164	164	142	118	93	85	107	105	98
45-49	179	169	170	150	124	97	89	112	110
50-54	177	177	152	155	137	114	89	82	103
55-59	159	163	172	154	162	145	120	95	87
60-64	58	60	82	102	102	112	101	84	66
65+	14	13	16	18	17	16	17	15	13
Skupaj	1197	1176	1105	1056	1007	942	857	782	733

	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Delovno aktivni	1197	1176	1105	1056	1007	942	857	782	733
Ostali	1305	1333	1414	1443	1426	1391	1361	1316	1240

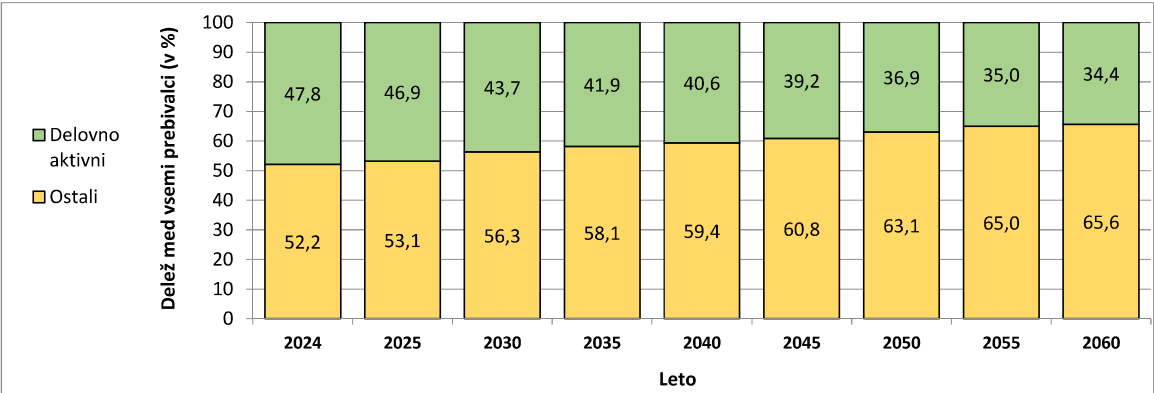
5.4 Projekcije prebivalstva po delovni aktivnosti, varianta z ničelnimi selitvami

Moški	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	3	3	3	3	2	2	2	2	2
20-24	39	38	41	44	45	33	27	26	29
25-29	61	56	45	51	53	54	41	32	32
30-34	81	74	55	45	51	53	54	41	32
35-39	80	81	65	50	41	46	48	49	37
40-44	92	93	80	66	49	40	46	48	49
45-49	95	91	99	87	71	53	44	50	52
50-54	97	96	78	87	78	63	48	39	44
55-59	81	84	93	80	92	83	68	51	42
60-64	39	40	51	64	60	70	64	52	39
65+	8	7	7	8	8	7	8	7	6
Skupaj	676	662	618	583	549	506	448	397	364

Ženske	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	3	3	3	2	2	2	1	2	2
20-24	17	17	23	21	18	15	13	12	14
25-29	41	38	36	50	47	38	33	27	27
30-34	59	53	42	40	56	52	43	37	31
35-39	62	64	52	41	40	56	51	42	36
40-44	72	71	61	50	40	39	54	50	41
45-49	84	78	70	61	50	40	38	54	50
50-54	80	81	73	66	57	47	38	36	51
55-59	78	79	79	74	69	60	50	40	38
60-64	19	20	31	38	42	42	37	30	24
65+	6	6	9	10	10	10	9	8	7
Skupaj	521	512	477	455	431	400	366	338	320

Oba spola skupaj	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
15-19	6	6	6	5	4	3	3	3	4
20-24	56	55	64	65	62	48	39	39	42
25-29	102	94	81	101	100	92	73	60	60
30-34	140	127	96	85	108	105	97	77	63
35-39	142	145	117	91	81	102	99	91	73
40-44	164	164	141	116	89	79	100	97	90
45-49	179	169	169	148	121	93	82	103	101
50-54	177	177	151	153	135	111	85	75	95
55-59	159	163	172	154	161	143	118	90	80
60-64	58	60	83	102	102	112	100	83	63
65+	14	13	16	18	17	17	17	15	13
Skupaj	1197	1174	1096	1038	980	906	814	735	684

	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Delovno aktivni	1197	1174	1096	1038	980	906	814	735	684
Ostali	1305	1332	1411	1442	1432	1408	1393	1364	1304

6 SKLEP

Prihodnje gibanje števila in starostne strukture prebivalstva je odvisno od trenutnega števila in starostne strukture prebivalstva, prihodnjega gibanja rodnosti, umrljivosti, selitev. Izhodišče projekcij je začetek leta 2024. V primerjavi s Slovenijo kot celoto je bilo nadpovprečno veliko prebivalcev v starosti 30–60 let in podpovprečno veliko prebivalcev v starosti pod 30 let. V obdobju projekcij do leta 2060 bo prva skupina prehajala v starost 65+, druga skupina pa v delovno starost. Z vidika obstoječe starostne strukture prebivalstva bi tako bilo staranje še nekoliko bolj intenzivno kot za Slovenijo kot celoto. Povprečna stopnja celotne rodnosti za zadnjih deset let znaša 1,41 in je za 0,18 živorojenega otroka na žensko nižja od slovenskega povprečja, obe sta pa daleč pod potrebno mejo 2,1 otroka na žensko, kolikor bi morala roditi ena ženska

tekom svoje rodne dobe, da bi se prebivalstvo na dolgi rok obnavljalo (v odsotnosti selitev). Do leta 2060 po vzoru Eurostatovih predpostavk za Slovenijo predpostavljamo porast stopnje celotne rodnosti za 0,12 živorojenega otroka na žensko. Za izračun življenjskega pričakovanja ob rojstvu (torej dolgoživosti) je prebivalstvo Dornave premajhno, zato smo uporabili vrednost za jugovzhodno Slovenijo. Razlika do slovenskega povprečja je za zadnjih deset let negativna in znaša 1,2 leti življenja. V sredni varianti projekcij predpostavljamo po Eurostatovem vzoru za Slovenijo do leta 2060 porast za 5,4 leta za moške in za 4,3 leta za ženske. Neto selitve (število priseljenih minus število odseljenih) so sicer pozitivne, vendar so glede na velikost prebivalstva manj pozitivne kot za Slovenijo kot celoto. Za celotno obdobje do leta 2060 predpostavljamo neto priseljevanje v višini 6,2 osebe na leto, kolikor znaša povprečje za zadnjih 10 let.

Vse variante projekcij tako kažejo, da se bo v prebivalstvo občine Dornava v prihodnje hitro staralo – še precej hitreje kot prebivalstvo Slovenije kot celote. Delež starih 65 let in več bi po srednji varianti demografskih projekcij z 18,8 % v letu 2024 že do leta 2040 porasel na 30 %, do leta 2060 pa na kar 36,8 %. Na drugi strani bi se zmanjšal delež prebivalcev v delovni starosti (20–64 let) z 62,9 % v letu 2024 na 48,4 % v letu 2060. Zmanjšal bi se tudi delež mladih v starosti 0–19 let z 18,3 % v letu 2024 na 14,8 % v letu 2060. Število prebivalcev bi se 2891 v letu 2024 do leta 2060 zmanjšalo na 2467 prebivalcev, kar je za 14,6 %.

V visoki varianti predpostavljamo v letu 2060 za 0,40 živorojenih otrok višjo stopnjo celotne rodnosti in za 3 leta višje življenjsko pričakovanje kot v srednji varianti, pri čemer bi razlika do srednje variante naraščala do leta 2060 postopno. Glede neto selitev pa predpostavljamo, da bi bile dvakrat tolikšne kot v srednji varianti. V tem primeru bi se prebivalstvo občine Dornava približno ravno ohranjalo, še vedno pa bi bili priča močnemu staranju prebivalstva, saj bi do leta 2060 delež starih 65 let in več narasel na 35,0 % medtem ko bi se delež starih 20 do 64 let znižal na 48,2 %. V nizki varianti pa na drugi strani predpostavljamo za 0,40 živorojenih otrok nižjo stopnjo celotne rodnosti, glede življenjskega pričakovanja ob rojstvu pa predpostavljamo v letu 2060 za 3 leta nižje vrednosti kot v srednji varianti, ob tem pa bi prehod do leta 2060 bil ponovno postopen. Selitve znašajo samo toliko kot v srednji varianti torej 3,1 neto priseljenih na leto. V nizki varianti bi se tako število prebivalstva občine Dornava do leta 2060 znižalo kar za 729 prebivalcev, kar je za 25,2 %. Delež prebivalcev v starosti 65 let in več bi se do leta 2060 povišal na 37,3 %, delež starih 20 do 64 let pa bi se znižal na 50,0 %. Končno smo pripravili še varianto z ničelnimi selitvami, kjer smo glede rodnosti in umrljivosti uporabili iste predpostavke kot v srednji varianti. Če torej ne bi bilo neto priseljevanja, bi se število prebivalcev znižalo za 680 prebivalcev, kar predstavlja 23,5 %. Staranje prebivalstva bi bilo v tej varianti najbolj intenzivno, saj bi se delež starih 65 let in več povečal kar na 40,0 %, delež prebivalcev v delovni starosti 20 do 64 let pa bi se zmanjšal na vsega 45,7 %.

Kar se izobrazbene strukture tiče, je za moške v starostni skupini 25 do 44 let v Sloveniji delež terciarno izobraženih skoraj 30 %, medtem ko je v Dornavi 20 %. Za ženske v Sloveniji je ta delež med 50 % in 55 %, medtem ko je v Dornavi med 45 % in 50 %. Na drugi strani je delež primarno izobraženih v starostnem razredu 25–44 let samo še med 10 % in 20 % za moške in okrog 10 % za ženske, medtem ko je med starimi 85 let in več ta delež čez 60 % za moške in čez 80 % za ženske. Kar se primerjave s Slovenijo tiče, ugotovimo, da je v občini Dornava v starosti 25–44 let delež žensk s primarno izobrazbo v občini Dornava le malenkostno višji kot v Sloveniji, za moške pa so razlike večje – medtem ko je za Slovenijo kot celoto delež okrog 10 %, je v občini Dornava ta delež med 10 % in 20 %. V projekcijah posamezniki iz te starostne skupine svojo doseženo stopnjo izobrazbo nesejo s sabo v višje starostne razrede. Hkrati predpostavljamo, da bodo na novo vstopajoči v te starostne razrede iz nižjih starostnih razredov zaključevali terciarno stopnjo izobraževanja v enakih deležih kot je trenutno stanje. Število sekundarno izobraženih je vmesna kategorija, ki je v projekcijah izračunana kot ostanek, tako da od vseh moških oz. žensk v posamezni starosti odštejemo število terciarno izobraženih in primarno izobraženih.

Gospodarska aktivnost je odvisna od števila delovno aktivnih prebivalcev (to je števila zaposlenih). Stopnje delovne aktivnosti v občini Dornava med starostjo 25 in 59 let so nižje kot v Sloveniji tako za moške kot za ženske. Za celotni starostni razpon 15–59 let znaša stopnja delovne aktivnosti za Dornavo za moške 65,5 %, medtem ko znaša za Slovenijo 75,9 %. Za ženske znašata ti dve vrednosti 62,5 % za občino Dornava in 69,7 % za Slovenijo. Za v prihodnje predpostavljamo, da se bodo stopnje delovne aktivnosti po posameznih petletnih starostnih razredih spreminjale za toliko (odstotnih točk), kot je to v svojih simulacijah za Slovenijo predpostavljala Evropska komisija. Ključno je predvsem povečevanje stopenj delovne aktivnosti v zadnjih dveh petletnih starostnih razredih, to je v starostnem razredu 55–59 let in 60–64 let, ki je posledica simuliranih učinkov pokojninske zakonodaje iz leta 2023. Že iz rezultatov demografskih projekcij izhaja, da se bo delež starih 65 let in več močno povečal, delež prebivalcev v delovnem kontingentu (20–64 let) pa močno zmanjšal. Deloma se sicer to zaostrovanje omili s približno tri leta poznejšim umikanjem iz delovne aktivnosti, kar je v skladu s projekcijami števila delovno aktivnih za Slovenijo, ki so bile s strani Evropske komisije predstavljene in uporabljene v Poročilu o staranju 2024. Upošteva se srednjo varianto demografskih projekcij, naj bi se delež delovno aktivnih v celotnem prebivalstvu zmanjšal s 47,8 % v letu 2024 na zgolj 36,7 % v letu 2060. To pomeni, da je na 100 delovno aktivnih oseb v letu 2024 prišlo 109 oseb, ki niso delovno aktivne (so brezposelna ali neaktivne), v letu 2060 pa bi jih prišlo že 172.

Če sklenemo, ima občina Dornava izrazito neugodno starostno strukturo prebivalstva, kar se tiče staranja prebivalstva v prihodnje. Hkrati ima v primerjavi s Slovenijo nižjo raven rodnosti, nižjo

raven dolgoživosti in nižje neto priseljevanje, kar bo vse delovalo v smer močnejšega relativnega zmanjšanja števila prebivalcev kot to velja za celotno Slovenijo. Hkrati so nižje tudi stopnje delovne aktivnosti, zato se bo razmerje med številom ekonomsko odvisnih (brezposelnih in neaktivnih, vključno z mladimi, upokojenci itd.) in številom delovno aktivnih v prihodnje še posebej povečalo. Tudi izobrazbena struktura je v občini Dornava manj ugodna od slovenskega povprečja, saj je v starosti 25–44 let delež terciarno izobraženih manjši kov v Sloveniji, delež primarno izobraženih pa večji. Se bo pa delež terciarno izobraženih v prihodnje močno povečal in delež primarno izobraženih močno zmanjšal, saj bodo mlajše generacije z bistveno višjo izobrazbo nadomeščale starejše generacije – kar velja tudi za Slovenijo in druge evropske države. Hkrati pa to tudi pomeni, da ima občina Dornava v primerjavi s Slovenijo bistveno več prostora oz. potenciala za izboljšave na vseh omenjenih področjih, če jih bo uspela ustrezno izboljšati.

LITERATURA IN VIRI

- Bongaarts, J., & Feeney, G. (1998). On the Quantum and Tempo of Fertility. *Population & Development Review*, 24(2), 271–291.
- Bongaarts, J., & Sobotka, T. (2012). A Demographic Explanation for the Recent Rise in European Fertility. *Population and Development Review*, 38(1), 83–120.
<https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2012.00473.x>
- European Commission. (2024). *2024 Ageing Report. Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2022-2070)* [Text]. https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en
- Eurostat. (2005). *Population projections EUROPOP2004*.
- Eurostat. (2023). *Population projections EUROPOP2023*.
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/PROJ_23NP/default/table?lang=en
- Sambt, J., & Žilnik, I. (2011). *Are we witnessing a new baby boom in Slovenia? Vol. B* (J. Malačič & M. Gams, Eds.; pp. 25–28). Insitut Jožef Stefan.
- Scherbov, S., & Ediev, D. (2011). Significance of life table estimates for small populations: Simulation-based study of estimation errors. *Demographic Research*, 24, 527–550.
<http://dx.doi.org/10.4054/DemRes.2011.24.22>
- Statistični urad RS. (2025a). *Delovno aktivno prebivalstvo po občinah prebivališča, petletnih starostnih skupinah in spolu, Slovenija, letno*.
<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0764621S.px>
- Statistični urad RS. (2025b). *Osnovni podatki o umrlih po spolu, občine, Slovenija, letno*. Podatkovna Baza SISTAT. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05L2020S.px>
- Statistični urad RS. (2025c). *Osnovni podatki o živorojenih, občine, Slovenija, letno*. Podatkovna Baza SISTAT. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05J2014S.px>

- Statistični urad RS. (2025d). *Osnovni podatki o živorojenih, statistične regije, Slovenija, letno*. SI-STAT Podatkovni Portal. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05J2008S.px>
- Statistični urad RS. (2025e). *Prebivalstvo po starosti in spolu, statistične regije, Slovenija, polletno*. Podatkovna Baza SISTAT. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C2001S.px>
- Statistični urad RS. (2025f). *Prebivalstvo po starosti, občine, Slovenija, polletno*. Podatkovna Baza SiStat. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C4003S.px>
- Statistični urad RS. (2025g). *Prebivalstvo po velikih in petletnih starostnih skupinah in spolu, občine, Slovenija, polletno*. Podatkovna Baza SiStat. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C4004S.px>
- Statistični urad RS. (2025h). *Prebivalstvo, staro 15 ali več let, po izobrazbi, starosti in spolu, Slovenija, letno*. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05G2002S.px>
- Statistični urad RS. (2025i). *Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu po spolu, statistične regije, Slovenija, letno*. Podatkovna Baza SISTAT. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05L4010S.px/table/tableViewLayout2/>
- Statistični urad RS. (2025j). *Selitveno gibanje prebivalstva, občine, Slovenija, letno*. Podatkovna Baza SISTAT. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05I2002S.px>
- Zavod RS za zaposlovanje. (2025). *Registrirana brezposelnost po občinah*. <https://www.ess.gov.si/partnerji/trg-dela/trg-dela-v-stevilkah/registrirana-brezposelnost/>

PRILOGE

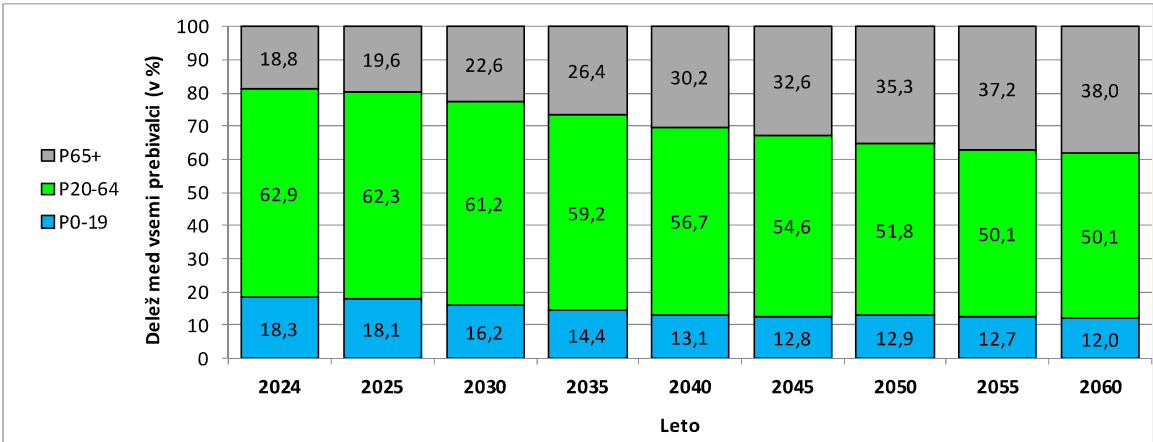
Priloga 1: Srednja varianta projekcij za občino Dornava, kjer predpostavljamo, da se moški še naprej priseljujejo, ženske pa odseljujejo

Predpostavke in projekcije prebivalstva za občino Dornava na vsakih 5 let; število prebivalcev se nanaša na začetek leta

Predpostavke	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Stopnja celotne rodnosti	1,34	1,34	1,37	1,39	1,41	1,42	1,44	1,45	1,46
e ₀ , moški	78,0	78,1	79,0	79,7	80,6	81,3	82,0	82,7	83,4
e ₀ , ženske	83,8	83,9	84,6	85,2	85,8	86,4	87,0	87,5	88,1
Neto selitve, moški	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9
Neto selitve, ženske	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7

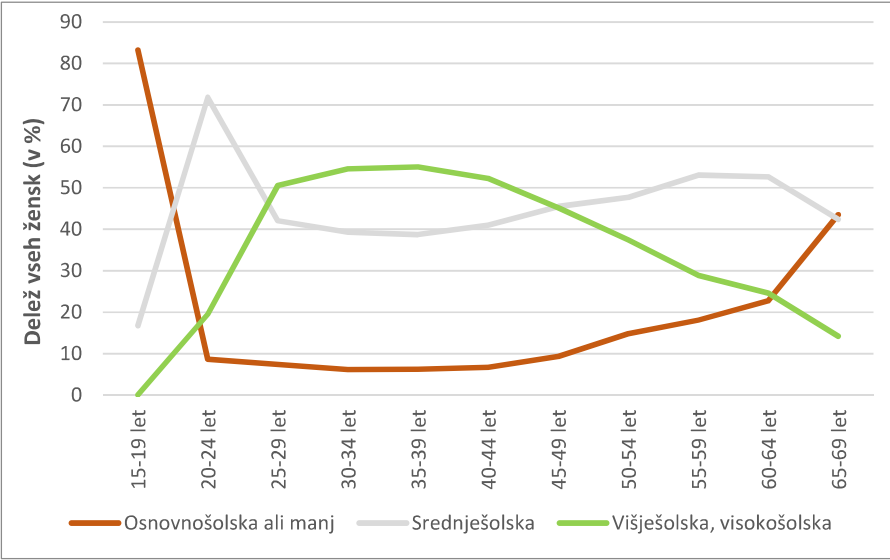
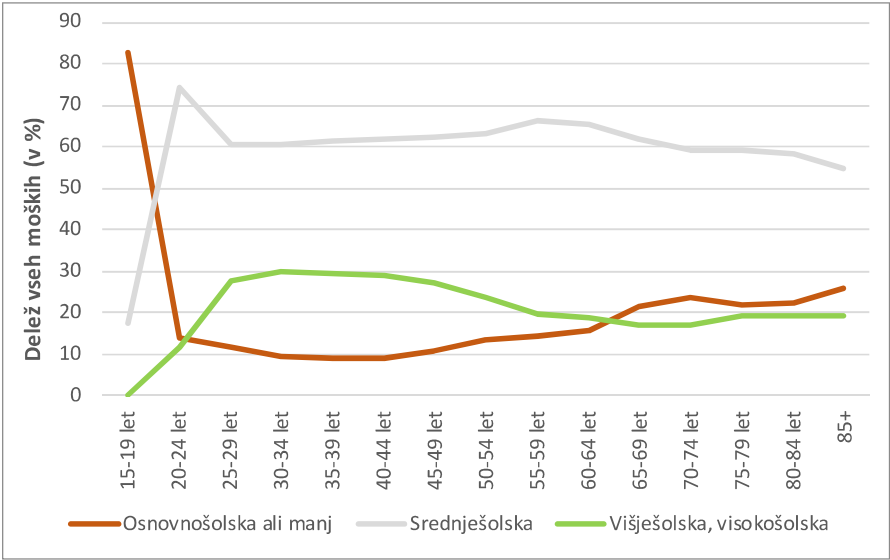
Opomba: e₀ označuje življenjsko pričakovanje ob rojstvu – koliko let življenja lahko oseba ob rojstvu pričakuje, da bo živela, če bi bile razmere ves čas njenega življenja takšne, kot v letu, na katerega se podatek nanaša.

Število prebivalcev	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
0-4	111	104	84	82	87	85	75	63	54
5-9	142	131	105	85	83	88	86	76	64
10-14	136	142	131	105	86	84	89	87	77
15-19	141	145	143	133	107	88	86	91	90
20-24	114	117	151	149	139	113	94	92	97
25-29	139	131	124	158	156	146	120	100	98
30-34	187	172	136	129	163	160	150	124	105
35-39	201	209	175	139	132	166	163	153	127
40-44	233	236	210	177	142	134	168	165	155
45-49	241	229	237	211	178	143	135	169	166
50-54	257	259	228	235	210	177	143	135	168
55-59	240	246	254	223	231	207	175	141	134
60-64	206	202	237	246	216	224	201	170	137
65-69	181	183	190	224	234	206	214	193	164
70-74	144	147	168	176	209	219	194	202	183
75-79	103	113	129	149	157	189	199	178	186
80-84	64	68	90	105	121	131	159	170	153
85+	51	54	68	90	112	135	154	186	215
Skupaj	2.891	2.889	2.862	2.817	2.762	2.693	2.604	2.495	2.372

Starost	2024	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
1-5	114	111	86	82	86	87	78	65	55
6-14	255	248	218	174	152	154	158	149	129
80+	115	122	159	195	233	265	313	356	367

Priloga 2: Moški (prvi grafikon) in ženske (drugi grafikon) v Sloveniji, stari(e) 15 let in več po starosti in izobrazbi na dan 1. 1. 2024

Vir: Statistični urad RS, 2025h.

OBČINA DORNAVA

ANALIZA GOSPODARSKEGA RAZVOJA IN KVALITATIVNA ANALIZA IZZIVOV ZA OBČINO DORNAVA

Ig in Ljubljana, maj 2025

Vrsta projektne dokumentacije:	ANALIZA GOSPODARSKEGA RAZVOJA IN KVALITATIVNA ANALIZA IZZIVOV ZA OBČINO DORNAVA
Št. projekta:	56/2024
Številka in datum naročila:	25-00005 z dne 08. januar 2025
Faza:	Končno poročilo
Datum:	Maj 2025
Naročnik:	OBČINA DORNAVA Dornava 135a 2252 Dornava
Župan:	Jože Brumen
Izdelovalec naloge:	LUČKA, okoljske in prostorske študije, Vanja Šendlinger s. p., Vrbljene 21, 1292 Ig pri Ljubljani W: www.lucka-okolje.si E: lucka.sendlinger@gmail.com T: 031 512 193
Vodja projekta:	mag. Vanja Šendlinger, univ. dipl. geog.
Izdelovalec naloge:	Center poslovne odličnosti Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 17, 1000 Ljubljana E: cpoef@ef.uni-lj.si T: 01 5892 771
Avtorica naloge:	red. prof. dr. Tjaša Redek za Center poslovne odličnosti Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani

KAZALO

1	UVOD.....	1
2	PREBIVALSTVO IN KAKOVOST BIVANJA	2
2.1	Stanovanjska infrastruktura in kakovost stanovanj.....	2
2.2	Mobilnost: osebni avtomobili	4
2.3	Komunalni odpadki	8
2.4	Izobraževanje	11
2.4.1	Vrtci in vključenost otrok.....	11
2.4.2	Osnovnošolsko izobraževanje.....	14
2.4.3	Srednješolsko izobraževanje	17
2.4.4	Študenti.....	19
2.5	Sklepne misli	22
3	GOSPODARSKI RAZVOJ	23
3.1	Kmetijstvo	23
3.2	Podjetja	30
3.2.1	Število in velikost podjetij.....	30
3.2.2	Prihodek podjetij	33
3.2.3	Število zaposlenih v občinah in prihodek na zaposlenega	36
3.3	Zaposleni in plače	41
3.3.1	Delovno-aktivno prebivalstvo po prebivališču	41
3.3.2	Delovno-aktivno prebivalstvo po delovnem mestu.....	43
3.3.3	Povprečne nominalne bruto in neto plače.....	46
3.4	Delovne migracije	50
3.4.1	Intenzivnost delovnih migracij v analiziranih občinah.....	50
3.4.2	Občine, v katerih delajo prebivalci Dornave.....	54
4	KVALITATIVNA ANALIZA	57
4.1	Metodologija	57
4.2	Rezultati.....	57
4.2.1	Gospodarski razvoj občine ter razvojni potenciali občine	57
4.2.2	Razvoj infrastrukture	58
4.2.3	Razvoj občine kot lokacije, ki omogoča "visoko kakovost bivanja in pobeg iz mesta z bližino mesta".....	59
4.2.4	Trajnostna mobilnost	60
5	SKLEPI IN PRIPOROČILA.....	60
6	LITERATURA IN VIRI.....	63

KAZALO SLIK

Slika 1: Število stanovanj - 1. januar in indeks le teh (2011=100).....	2
Slika 2: Število stanovanj (na 1.000 prebivalcev) in indeks le teh (2011=100).....	3
Slika 3: Število osebnih avtomobilov - 31. december: indeks (2008=100)	5
Slika 4: Indeks števila osebnih avtomobilov (na 1.000 prebivalcev) - 31. december*	6
Slika 5: Povprečna starost osebnih avtomobilov - indeks (2008=100)	7
Slika 6: Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom: indeks (2008=100)	9
Slika 7: Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (kg/prebivalca): indeks (2008=100)	10
Slika 8: Indeks števila otrok (2008=100)	13
Slika 9: Šolski okoliš OŠ dr. Franca Žgeča v Dornavi.....	14
Slika 10 Lokacija osnovne šole v Dornavi	14
Slika 11: Indeks števila učencev po občinah, 2008=100.....	16
Slika 12: Indeks števila dijakov, 2008=100	18
Slika 13: Indeks števila študentov, ki živijo v občinah (2008=100)	20
Slika 14: Indeks števila študentov na 1000 prebivalcev, 2008=100	21
Slika 15: Indeks števila podjetij (2008=100)	31
Slika 16: Indeks prihodka podjetij (2008=100)	34
Slika 17: Indeks nominalnega prihodka na podjetje (2008=100)	36
Slika 18: Število zaposlenih oseb po delovnem mestu - indeks števila zaposlenih (2008=100)	37
Slika 19: Število zaposlenih na podjetje - indeks (2008=100)	39
Slika 20: Indeks nominalnega prihodka na zaposlenega (2008=100)	41
Slika 21: Število delovno aktivnih prebivalcev (po prebivališču) - indeks (2008=100).....	42
Slika 22: Število delovno aktivnih prebivalcev (po delovnem mestu) - indeks (2008=100)	44
Slika 23: Stopnja delovne aktivnosti (%)	45
Slika 24: Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR) - indeks (2008=100)	47
Slika 25: Povprečna nominalna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR) - indeks (2008=100)	49
Slika 26: Indeks delovne migracije: delovno aktivno prebivalstvo [brez kmetov] po občini delovnega mesta / delovno aktivno prebivalstvo [brez kmetov] po občini prebivališča x 100	50
Slika 27: Indeks delovne migracije: delovno aktivno prebivalstvo [brez kmetov] po občini delovnega mesta / delovno aktivno prebivalstvo [brez kmetov] po občini prebivališča x 100	52
Slika 28: Delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča: % med vsemi delovno aktivnimi prebivalci v občini.....	53
Slika 29: Delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča: % med vsemi delovno aktivnimi prebivalci v občini, 2023.....	54
Slika 30: Delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča, po občinah dela: % med vsemi delovno aktivnimi prebivalci v občini, 2023.....	55
Slika 31: Moški - delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča, po občinah dela: % med vsemi delovno aktivnimi prebivalci v občini, 2023	55
Slika 32: Ženske - delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča, po občinah dela: % med vsemi delovno aktivnimi prebivalci v občini, 2023	56

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število stanovanj - 1. januar in indeks le teh (2011=100)	2
Tabela 2: Število stanovanj (na 1.000 prebivalcev) in indeks le teh (2011=100)	3
Tabela 3: Tri- ali več sobna stanovanja (% med vsemi stanovanji)	4
Tabela 4: Povprečna uporabna površina stanovanj (m ²) in indeks le teh (2011=100)	4
Tabela 5: Število osebnih avtomobilov - 31. december	5
Tabela 6: Število osebnih avtomobilov (na 1.000 prebivalcev) - 31. december in indeks le teh (2008=100)	6
Tabela 7: Povprečna starost osebnih avtomobilov (leta) - 31. december in indeks le teh (2008=100)	7
Tabela 8: Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (tone) in indeks le teh (2008=100)	8
Tabela 9: Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (kg/prebivalca) in indeks le teh (2008=100)	10
Tabela 10: Število vrtcev	11
Tabela 11: Število otrok v občinah	12
Tabela 12: Vključenost otrok v vrtce (2018 dobi Dornava nov vrtec)	13
Tabela 13: Število šol	15
Tabela 14: Število učencev in indeks le-tega, 2008=100	16
Tabela 15: Število dijakov, ki živijo v občini	17
Tabela 16: Število študentov, ki živijo v občini	19
Tabela 17: Število študentov na 1000 prebivalcev	20
Tabela 18: Število diplomantov , ki živijo v občini	22
Tabela 19: Kmetijska zemljišča in gospodarstva glede na rabo	24
Tabela 20: Kmetijska zemljišča v Dornavi po velikostnih razredih	25
Tabela 21: Struktura kmetijskih zemljišč in gospodarstev glede na rabo tal, v % in ha* ...	25
Tabela 22: Indeks rabe kmetijskih zemljišč in števila kmetijskih gospodarstev v letu 2020 v primerjavi z letom 2000 (2000=100)	28
Tabela 23: Število podjetij in indeks števila podjetij (2008=100)	30
Tabela 24: Število in struktura podjetij po velikosti	32
Tabela 25: Prihodek podjetij (v tisoč EUR)	33
Tabela 26: Prihodek na podjetje – nominalni, v 1000 EUR	35
Tabela 27: Število zaposlenih oseb po delovnem mestu in indeks števila zaposlenih (2008=100)	37
Tabela 28: Število zaposlenih na podjetje (2008=100)	38
Tabela 29: Nominalni prihodek na zaposlenega (2008=100)	40
Tabela 30: Število delovno aktivnih prebivalcev (po prebivališču)	42
Tabela 31: Število delovno aktivnih prebivalcev (po delovnem mestu)	43
Tabela 32: Stopnja delovne aktivnosti (%)	45
Tabela 33: Povprečna nominalna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR)	46
Tabela 34: Povprečna mesečna bruto plača v primerjavi s povprečjem Slovenije (indeks, SI=100)	47
Tabela 35: Povprečna mesečna nominalna neto plača na zaposleno osebo (EUR) in indeks le-teh (2008=100)	48
Tabela 36: Povprečna nominalna mesečna neto plača v primerjavi s povprečjem Slovenije (indeks, SI=100)	49

Tabela 37: Indeks delovne migracije: delovno aktivno prebivalstvo [brez kmetov] po občini delovnega mesta / delovno aktivno prebivalstvo [brez kmetov] po občini prebivališča x 100	51
---	----

1 UVOD

Občina Dornava je umeščena v severovzhodni del Slovenije, nekaj kilometrov vzhodno od Ptuja. Naselji Dornava in Mezgovci ob Pesnici sta locirani na Ptujskem polju, kjer geomorfološka sestava terena omogoča prehod v gričevnato območje Slovenskih goric. V tem delu se nahaja deset naselij: Bratislavci, Brezovci, Lasigovci, Polenci, Polenšak, Prerad, Slomi, Strejaci, Strmec pri Polenšaku in Žamenci. Administrativno je občina razdeljena na štiri odbore: Dornava, Mezgovci ob Pesnici, Polenšak in Žamenci (Občina Dornava, 2023, 2025; Statistični urad Republike Slovenije, 2025a).

Občina Dornava pokriva površino 24 km² in šteje približno 3000 prebivalcev. Gospodarska dejavnost temelji na kmetijstvu, s poudarkom na poljedelstvu na ravninskih predelih ter živinoreji v gričevnatih območjih. Poleg tega sta pomembno razvita obrt in podjetništvo, zlasti v naseljih Dornava in Mezgovci ob Pesnici. Kulturna dinamika občine se odraža v številnih tradicionalnih prireditvah, ki ohranjajo kulturno dediščino in promovirajo razvoj lokalnega gospodarstva. Izobraževalna infrastruktura vključuje devetletno osnovno šolo dr. Franja Žgeča z vrtcem ter podružnično šolo na Polenšaku. Na področju glasbenega izobraževanja delujeta dve zasebni ustanovi: Glasbena šola Nocturno in Glasbena šola Zlatka Munda (Občina Dornava, 2023, 2025).

Jedro gospodarske aktivnosti je predvsem malo gospodarstvo, mikro, majhna in srednja podjetja, ki delujejo v več različnih dejavnostih. Pomembno institucijo predstavlja Zavod za varstvo in usposabljanje dr. Marjana Borštnarja Dornava, ki je eden največjih zavodov v Sloveniji, namenjen otrokom in mladostnikom z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Osrednji arhitekturni spomenik občine je baročni dvorec Dornava, prvič omenjen leta 1435. Dvorec je bil skozi zgodovino v lasti plemiških družin Herberstein, Sauer, Attems in Pongratz. Okoliško krajinsko arhitekturo zaznamuje park z lipovim drevoredom, ki vodi do oranžerije, ter Neptunov vodnjak z antičnimi skulpturami, ki simbolizirajo modrost in človeški duh (Občina Dornava, 2023, 2025).

Cilj pričujoče raziskave je analizirati gospodarski razvoj in smernice ter izzive razvoja v občini Dornava. Pri tem se bomo v analizi osredotočili na gospodarstvo, kvaliteto življenja, infrastrukturo, strukturo prebivalstva ter migracijska gibanja. V ekonomskem delu analize ter v analizi kakovosti življenja v občini bomo občino Dornava primerjali s sosednjimi občinami, in sicer Dornava, Gorišnica, Juršinci, Markovci, Ormož, Ptuj in Sveti Tomaž. Zaradi primerjave in ocene stanja bomo v analizo dodali še večje regionalne centre v okolici, kamor že sodi občina Ptuj, dodali pa bomo še Maribor, Mursko Soboto, podana pa bo tudi primerjava s stanjem v Sloveniji v povprečju (Občina Dornava, 2023, 2025). Metodološko analiza temelji na pregledu statističnih podatkov, analizi razlik in trendov; narejena pa je bila tudi kvalitativna analiza (intervju in fokusna skupina) z namenom pridobivanja mnenj o izzivih v občini. Ta poglobljeni vpogled je dragocen pri interpretaciji podatkov ter pripravi priporočil.

Poročilo je sestavljeno iz več poglavij. Najprej je podan pregled statističnih podatkov po področjih, sledi kvalitativna analiza ter priporočila.

2 PREBIVALSTVO IN KAKOVOST BIVANJA

Podatki, predstavljeni v pričujočem poglavju, ponujajo celosten vpogled v kakovost bivanja, ki zajema več dimenzij – od stanovanjske infrastrukture, osebne mobilnosti, ravni komunalnih odpadkov, do izobraževalne in zaposlitvene dinamike. Pri analizi so uporabljene različne tabele, ki kažejo tako absolutne vrednosti kot indekse številke (s referenco 2011 ali 2008), kar omogoča primerjavo med časovnimi obdobji in med občinami.

2.1 Stanovanjska infrastruktura in kakovost stanovanj

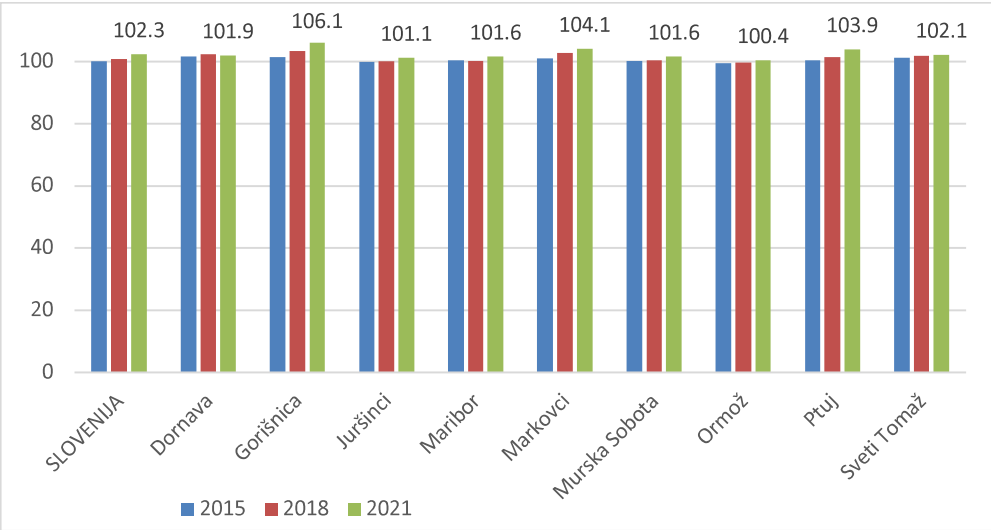
Tabela 1 prikazuje število stanovanj na 1. januar in indeks stanovanj. Seveda je število stanovanj vezano na število prebivalstva, kar predstavljamo kasneje. Namen tega dela je predstaviti predvsem trende na področju stanovanjske infrastrukture. V občini Dornava se število stanovanj giblje okoli 1043 do 1067, kar je primerljivo z nekaterimi sosednjimi občinami, kot so Juršinci (okoli 1057–1069) in Gorišnica (1352–1435), medtem ko občina Ptuj nudi znatno več stanovanj (9724–10107).

Tabela 1: Število stanovanj - 1. januar in indeks le teh (2011=100)

	2011	2015	2018	2021
SLOVENIJA	844656	845415	852181	864323
Dornava	1043	1060	1067	1063
Gorišnica	1352	1372	1396	1435
Juršinci	1057	1056	1057	1069
Maribor	52060	52315	52218	52893
Markovci	1320	1334	1356	1374
Murska Sobota	7778	7802	7818	7899
Ormož	5180	5151	5163	5203
Ptuj	9724	9771	9866	10107
Sveti Tomaž	885	895	900	904

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 1: Število stanovanj - 1. januar in indeks le teh (2011=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Vendar pa Dornava, čeprav manjša po številu stanovanj, morda ponuja višji stanovanjski standard, kot nakazuje Tabela 4, kjer Dornava beleži povprečno uporabno površino stanovanj, ki je nekoliko višja (86,5–90,4 m²) v primerjavi s slovenskim povprečjem (79,6–83,3 m²). Trendi skozi čas kažejo rahlo rast v kakovosti stanovanj in površini, kar kaže na nenehno izboljševanje bivalnih pogojev.

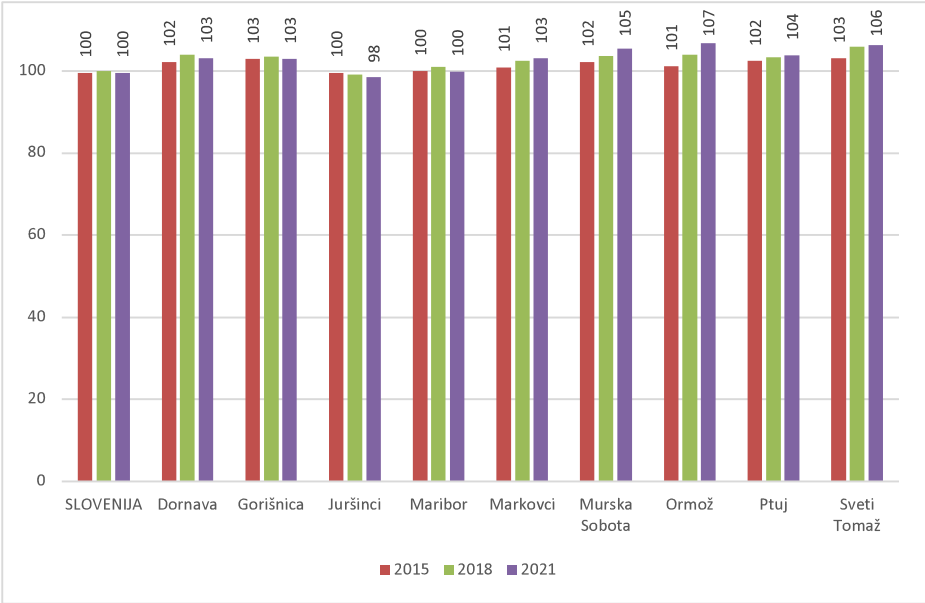
Vendar pa v primerjavi s sosednjimi občinami Dornava vseeno beleži manj stanovanj na 1000 prebivalcev. Tabela 2 normalizira število stanovanj glede na število prebivalcev in predstavlja indeks, ki omogoča primerjavo med občinami. Indeks v Dornavi se giblje okoli 356–370, kar nakazuje nekoliko nižjo gostoto stanovanj v primerjavi s sosednjimi občinami, kot so Gorišnica (335–347) in Juršinci (449–442).

Tabela 2: Število stanovanj (na 1.000 prebivalcev) in indeks le teh (2011=100)

	2011	2015	2018	2021
SLOVENIJA	412	410	412	410
Dornava	356	364	370	367
Gorišnica	335	345	347	345
Juršinci	449	447	445	442
Maribor	466	466	471	465
Markovci	331	334	339	341
Murska Sobota	402	411	417	424
Ormož	410	415	426	438
Ptuj	412	422	426	428
Sveti Tomaž	423	436	448	450

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 2: Število stanovanj (na 1.000 prebivalcev) in indeks le teh (2011=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 3 prikazuje, kolikšen delež vseh stanovanj ima tri ali več sob, kar je pomemben pokazatelj bivalne kakovosti. Dornava beleži delež med 65% in 69%, kar je nekoliko nad slovenskim povprečjem in nakazuje, da so stanovanjski pogoji v občini nekoliko boljši. Slika verjetno odraža tudi dejstvo, da je Dornava manj urbanizirana od večjih mest, zato je večji delež hiš.

Tabela 3: Tri- ali več sobna stanovanja (% med vsemi stanovanji)

	2011	2015	2018	2021
SLOVENIJA	60	61	62	62
Dornava	65	66	67	69
Gorišnica	73	74	76	77
Juršinci	54	57	58	60
Maribor	47	47	47	48
Markovci	74	76	77	79
Murska Sobota	61	61	62	62
Ormož	59	60	61	62
Ptuj	61	61	62	63
Sveti Tomaž	57	57	58	59

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 4 prikazuje povprečno uporabno površino stanovanj, izraženo v kvadratnih metrih, in indeks, kjer so vrednosti primerjane s slovenskim povprečjem. Dornava ima povprečno uporabno površino med 86,5 in 90,4 m², kar je bistveno nad slovenskim povprečjem (79,6–83,3 m²). Ta višja površina kaže na boljše bivalne pogoje, kar je pozitivno za kakovost bivanja, še posebej v manj urbanih občinah.

Tabela 4: Povprečna uporabna površina stanovanj (m²) in indeks le teh (2011=100)

	2011	2015	2018	2021
SLOVENIJA	79.6	80.4	81.5	83.3
Dornava	86.5	85.9	87.8	90.4
Gorišnica	91.5	93.6	96.3	99.7
Juršinci	76.7	78.1	80.5	82.7
Maribor	68.0	68.7	69.0	70.6
Markovci	96.8	99.7	101.0	105.3
Murska Sobota	82.7	83.0	83.4	84.3
Ormož	76.7	78.1	79.1	81.1
Ptuj	79.1	79.9	81.1	82.7
Sveti Tomaž	78.3	79.0	80.1	82.3

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

2.2 Mobilnost: osebni avtomobili

Tabela 5 in Tabela 6, ki prikazujeta število osebnih avtomobilov in njihovo gostoto (na 1.000 prebivalcev), kažeta, da Dornava običajno beleži nižjo stopnjo lastništva avtomobilov kot večja mesta (na primer Maribor), kar je lahko posledica nižje urbanizacije in drugačnega življenjskega sloga. Prav tako Tabela 7, ki meri povprečno starost vozil, nakazuje, da so vozila v Dornavi nekoliko starejša, kar bi lahko odražalo manjše investicije v modernizacijo transportne infrastrukture.

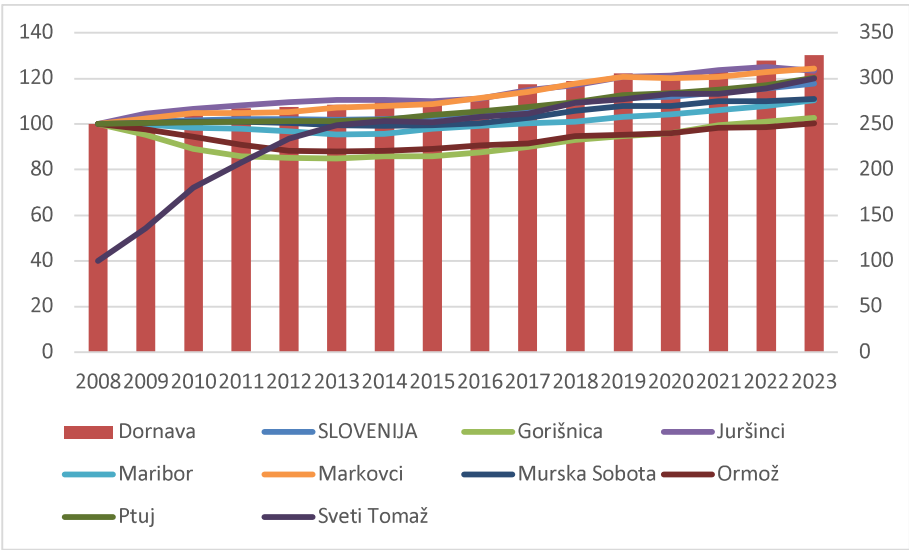
Tabela 5 prikazuje absolutno število osebnih avtomobilov v posameznih občinah na zadnji dan v letu, skupaj z indeksom, ki se nanaša na leto 2008 (2008=100, Slika 3). Gre za absolutne podatke, ki niso noramlizirani glede na število prebivalstva, so pa vseeno relevantni z vidika razvoja prometne infrastrukture. V Sloveniji kot celoti se je število osebnih avtomobilov povečalo z 1.045.183 (2008) na 1.230.565 (2023). Indeks tako nakazuje naraščajoč trend rasti voznega parka. V občini Dornava je v letu 2008 beleženih 1.256 avtomobilov, leta 2023 pa 1.636. Tudi tu vidimo stabilno rast; tudi indeks kaže, da se je število povečalo za več kot 30 %. Druge občine, denimo Gorišnica ali Ptuj, imajo različno dinamiko. Gorišnica je leta 2008 imela 2.372 vozil in se je v letu 2023 povzpela na 2.435, medtem ko Ptuj beleži rast z 11.953 (2008) na 14.374 (2023). Ptuj in Maribor (58.503 avtomobilov leta 2023) po absolutnem številu logično izstopata, saj gre za večji urbani središči. Dornava s 1.636 avtomobili ostaja med občinami z manjšim voznim parkom, vendar z zmerno rastjo skozi celotno obdobje 2008–2023. Povsod se opaža naraščanje števila avtomobilov, kar je lahko posledica gospodarske rasti, boljše dostopnosti vozil ter potreb prebivalcev po mobilnosti.

Tabela 5: Število osebnih avtomobilov - 31. december

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	1045183	1061646	1078737	1170690	1230565
Dornava	1256	1309	1361	1527	1636
Gorišnica	2372	2111	2036	2278	2435
Juršinci	1107	1181	1218	1342	1366
Maribor	52960	52099	51871	55248	58503
Markovci	1905	1995	2072	2291	2367
Murska Sobota	9536	9638	9481	10302	10578
Ormož	7028	6633	6270	6755	7046
Ptuj	11953	12049	12428	13562	14374
Sveti Tomaž	425	765	1070	1202	1274

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 3: Število osebnih avtomobilov - 31. december: indeks (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

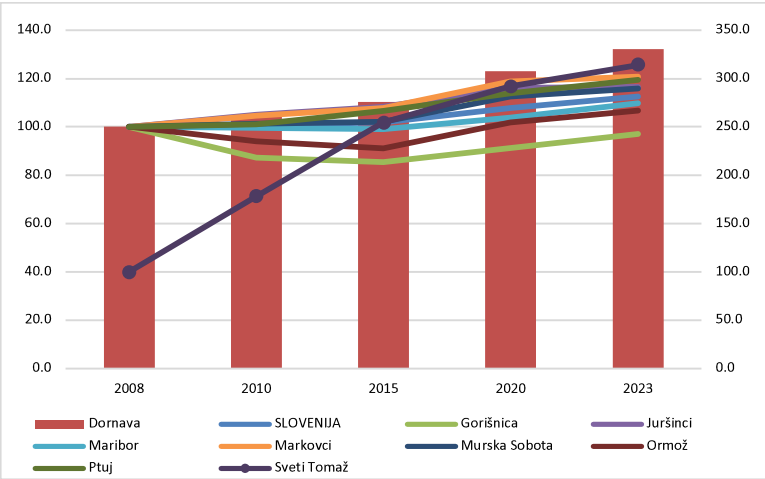
Tabela 6 normalizira število osebnih avtomobilov glede na število prebivalcev v občini. Tako izvemo, koliko avtomobilov je v povprečju na 1.000 prebivalcev, ter spremljamo indeks rasti glede na leto 2008 (Slika 4). V Sloveniji je število avtomobilov na 1.000 prebivalcev naraslo z 514 (2008) na 579 (2023). V Dornavi je v letu 2008 bilo 428 avtomobilov na 1.000 prebivalcev, leta 2023 pa 566, kar kaže na izrazitejšo rast mobilnosti v občini. Nekatere občine (npr. Gorišnica in Sveti Tomaž) imajo ob koncu obdobja višji indeks in več avtomobilov na 1.000 prebivalcev, kar lahko kaže na močnejšo avtomobilsko kulturo ali manj razvit javni prevoz ali pa oboje. Dornava se po letu 2020 s 527 do 566 avtomobilov na 1.000 prebivalcev uvršča v srednji velikostni razred po številu avtomobilov na 1000 prebivalcev med obravnavanimi občinami. Skoraj vse občine beležijo naraščanje števila avtomobilov na 1.000 prebivalcev, kar je del splošnega trenda motorizacije v Sloveniji. Dornava tako sledi splošnemu slovenskemu trendu, a se kljub temu ohranja razlika v primerjavi z večjimi mestnimi središči, kjer je število vozil na 1.000 prebivalcev prav tako visoko, vendar se lahko spreminja zaradi demografskih in prostorskih dejavnikov.

Tabela 6: Število osebnih avtomobilov (na 1.000 prebivalcev) - 31. december in indeks le teh (2008=100)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	514	518	523	555	579
Dornava	428	446	472	527	566
Gorišnica	599	523	512	547	581
Juršinci	477	502	517	554	556
Maribor	468	466	464	486	514
Markovci	479	501	517	569	579
Murska Sobota	491	498	501	553	569
Ormož	558	525	509	568	596
Ptuj	504	510	537	574	602
Sveti Tomaž	205	366	522	599	644

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 4: Indeks števila osebnih avtomobilov (na 1.000 prebivalcev) - 31. december*

*Sveti Tomaž zaradi visokih vrednosti prikazan na ločeni osi.

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

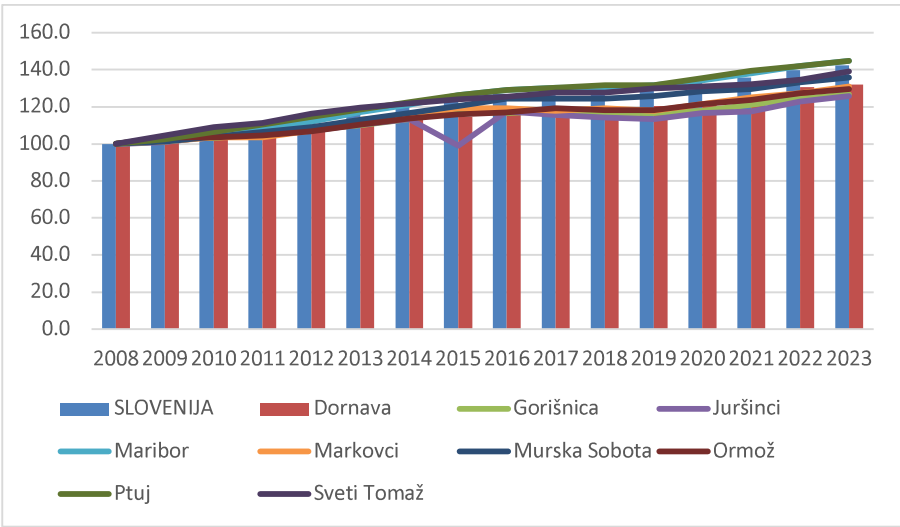
Tabela 7 prikazuje povprečno starost osebnih avtomobilov, ki so registrirani v posamezni občini, Slika 5 pa prikazuje pripadajoči indeks v primerjavi z letom 2008. V Sloveniji se je povprečna starost vozil dvignila s 7,8 (2008) na 11,1 leta (2023). To pomeni, da se vozni park stara, verjetno zaradi gospodarskih razmer, sprememb preferenc, pa morda tudi podaljšane življenjske dobe avtomobilov. V Dornavi je povprečna starost leta 2023 11,6 let, kar je višje od slovenskega povprečja. Leta 2008 je bila 8,8, kar kaže na občuten dvig starosti vozil. V občinah, kot sta Juršinci in Sveti Tomaž, so vrednosti leta 2023 še nekoliko višje (12,2 in 12,1 let), medtem ko v Mariboru in Ptuj ostajajo malenkost nižje (okoli 11,0 let). Razlike med občinami kažejo, da so manj urbane in gospodarsko šibkejšje občine nagnjene k daljši uporabi vozil, kar vpliva na višjo povprečno starost. Večja urbana središča (Maribor, Murska Sobota, Ptuj) pogosto beležijo nekoliko mlajši vozni park, morda zaradi večjega pretoka vozil, strukture prebivalstva, dohodkovnih značilnosti, boljšega dostopa do financiranja in pogostejše zamenjave. Povsod je opaziti dvig povprečne starosti vozil med letoma 2008 in 2023. To lahko vpliva na varnost v prometu, okoljske vidike (izpusti) in stroške vzdrževanja.

Tabela 7: Povprečna starost osebnih avtomobilov (leta) - 31. december in indeks le teh (2008=100)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	7,8	8,2	9,7	10,4	11,1
Dornava	8,8	9,2	10,1	10,8	11,6
Gorišnica	9,0	9,3	10,6	10,6	11,4
Juršinci	9,7	10,1	9,6	11,3	12,2
Maribor	7,6	7,9	9,6	10,2	11,0
Markovci	8,4	8,7	10,0	10,2	11,0
Murska Sobota	7,8	8,1	9,4	10,0	10,6
Ormož	8,8	9,1	10,2	10,7	11,4
Ptuj	7,6	8,1	9,6	10,3	11,0
Sveti Tomaž	8,7	9,5	10,8	11,4	12,1

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 5: Povprečna starost osebnih avtomobilov - indeks (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Vse tri tabele (Tabela 5, Tabela 6, Tabela 7) in Slika 3, Slika 4 in Slika 5 skupaj kažejo, da je Dornava skozi leta povečala število osebnih avtomobilov, ob tem se dviguje povprečna starost vozil, kar je skladno s slovenskim povprečjem, vendar so določeni trendi bolj izraziti. Iz podatkov je razvidno, da ima Dornava še vedno nižjo stopnjo motorizacije (število vozil na 1.000 prebivalcev) kot nekatere občine (npr. Gorišnica ali Sveti Tomaž), a se razlika zmanjšuje. Rast števila avtomobilov in starost vozil pomembno vplivata na infrastrukturne zahteve, prometno varnost in okoljske obremenitve, kar je pri načrtovanju občinskih razvojnih strategij treba upoštevati.

2.3 Komunalni odpadki

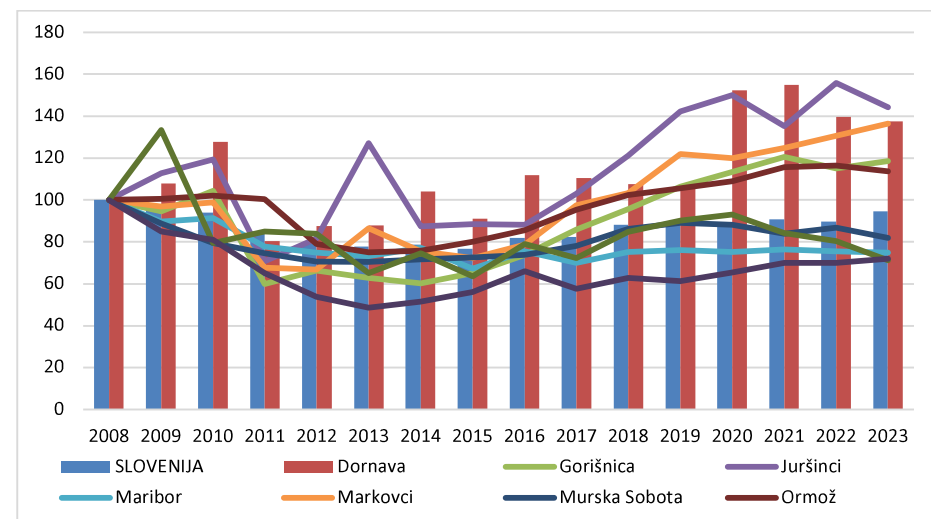
Tabela 8 prikazuje skupno količino komunalnih odpadkov, ki so bili zbrani z javnim odvozom v posameznih občinah v izbranih letih (2008, 2010, 2015, 2020, 2023), Slika 6 pa prikazuje ustrezeni indeks z baznim letom 2008. Slovenija je leta 2008 zbrala približno 847.451 ton komunalnih odpadkov, leta 2015 se je količina zmanjšala na 650.111 ton, nato pa se je do 2023 znova povečala na 801.408 ton. To nakazuje najprej upad, ki bi lahko bil posledica boljše ločevanja ali manjše potrošnje in s tem manjše količine odpadkov, nato pa ponovno rast, morda zaradi povečanega potrošnega vedenja ali rasti prebivalstva. Dornava je imela leta 2008 600 ton zbranih odpadkov, do 2015 je količina padla na 546 ton, nato pa do leta 2023 narasla na 825 ton. Indeks tako kaže, da je Dornava v zadnjih letih doživela porast količin odpadkov, kar je lahko povezano z gospodarskim in demografskim razvojem ali spremenjenimi navadami prebivalcev. Gorišnica in Markovci sta med primerljivimi občinami dosegli podobne spremembe: Gorišnica se je iz 1.066 ton (2008) povzpela na 1.265 ton (2023), Markovci pa z 964 ton (2008) na 1.315 ton (2023). Maribor izstopa z večjo absolutno količino (npr. 48.234 ton leta 2023), kar je razumljivo glede na večje število prebivalcev in urbanizacijo. V manjših občinah (Dornava, Juršinci, Sveti Tomaž) so številke nižje, a trendi rasti ali padanja odpadkov se lahko razlikujejo glede na lokalne politike ravnanja z odpadki in navade prebivalcev. V večini občin se je količina odpadkov od leta 2008 do 2015 nekoliko zmanjšala, nato pa je do leta 2023 spet narasla. To lahko nakazuje prehod na boljše ločevanje ali pa na začasne spremembe v potrošnji, ki so jih kasneje nadomestile nove navade in rast potrošnje.

Tabela 8: Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (tone) in indeks le teh (2008=100)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	847.451	796.413	650.111	745.782	801.408
Dornava	600	766	546	914	825
Gorišnica	1066	1113	695	1207	1265
Juršinci	394	470	349	591	568
Maribor	64.419	58.939	43.293	48.460	48.234
Markovci	964	953	696	1156	1315
Murska Sobota	12643	10053	9185	11135	10332
Ormož	2850	2910	2283	3105	3241
Ptuj	13095	10411	8332	12202	9317
Sveti Tomaž	475	385	266	311	342

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 6: Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom: indeks (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 6 vizualno povzema podatke iz tabele (Tabela 8), tako da prikazuje spremembe v absolutnih številkah (tonah) ter indekse (2008=100) za posamezne občine in Slovenijo. Na grafu je opazno, da se Slovenija v celoti giblje v območju okoli 100–120 indeksa v zadnjih letih, kar kaže na rahlo nihanje, a ne ekstremnih odklonov. Dornava ima manjšo absolutno količino odpadkov, a je opaziti izrazitejšo rast v zadnjem obdobju, saj se črta ali stolpec dvigne. Maribor je na grafu postavljen višje v absolutnih številkah, a indeksno se premika sorazmerno z državnimi trendi. Z enostavnim pogledom na graf lahko hitro ugotovimo, katere občine so v določenih letih beležile večji odklon od referenčnega leta 2008. Nekatere (npr. Ptuj, Gorišnica) so v zadnjih letih beležile večjo rast, druge pa so bolj stabilne.

Tabela 9 normalizira količino zbranih komunalnih odpadkov glede na število prebivalcev v posamezni občini in s tem omogoča vpogled v povprečno količino odpadkov, ki jo ustvari en prebivalec. Slovenija je v letu 2008 beležila 419 kg/prebivalca, do 2015 se je količina zmanjšala na 315 kg/prebivalca, nato pa se je do leta 2023 povzpela na 378 kg. Dornava se je gibala od 204 kg/prebivalca (2008) do 314 kg (2020), nato je v 2023 upadla na 281 kg. To nihanje ponovno (kot za agregatne podatke) lahko nakazuje spremembe v načinu odlaganja odpadkov in morebitno izboljšanje ločevanja v zadnjem obdobju, lahko pa tudi dinamiko v proizvodnji odpadkov, kar je povezano s potrošnjo oziroma gospodarsko aktivnostjo. Markovci so doživeli izrazit porast z 242 kg (2008) na 321 kg (2023), kar je višje od slovenskega povprečja v letu 2023. Nekatere občine, npr. Gorišnica in Juršinci, imajo v določenih letih zelo različno razmerje kg/prebivalca, kar lahko kaže na različne prakse ravnanja z odpadki in stopnje ozaveščenosti. Maribor in Ptuj kot večja urbana središča pogosto beležita višje vrednosti (388 do 516 kg/prebivalca), a sčasoma te vrednosti nihajo, odvisno od lokalnih programov ravnanja z odpadki. Skupna slika kaže, da so vse občine med letoma 2008 in 2015 večinoma zmanjšale količino odpadkov na prebivalca, nato pa se je do leta 2020 ali 2023 v večini primerov količina spet povečala. Dornava v zadnjem obdobju beleži upad (od 314 na 281 kg), kar je lahko znak uspešnejše politike odpadkov ali manjšega potrošnega vedenja.

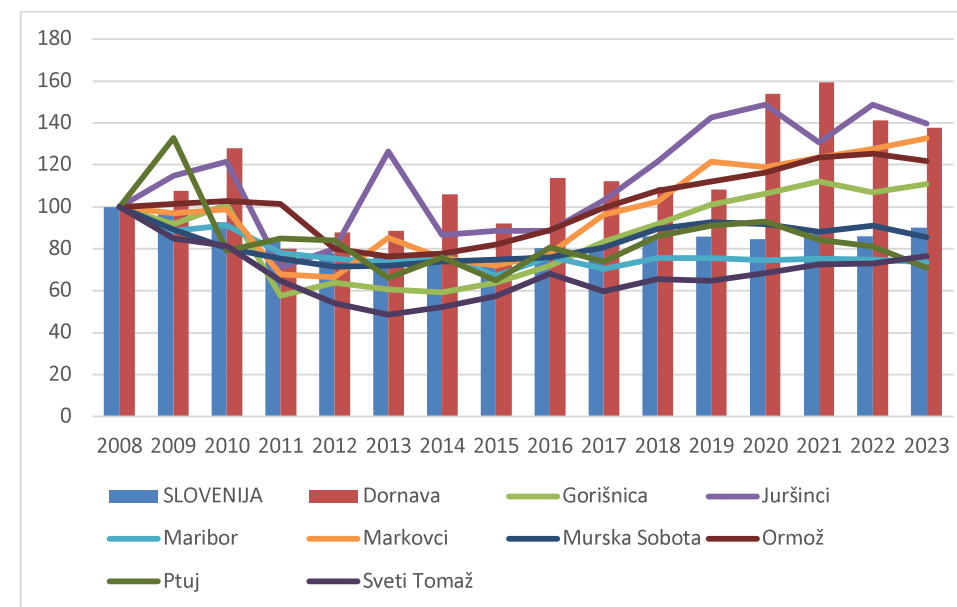
Tabela 9: Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (kg/prebivalca) in indeks le teh (2008=100)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	419	389	315	355	378
Dornava	204	261	188	314	281
Gorišnica	274	277	175	291	304
Juršinci	166	202	147	247	232
Maribor	578	528	388	431	426
Markovci	242	239	174	288	321
Murska Sobota	648	520	485	596	554
Ormož	224	230	184	261	273
Ptuj	554	439	360	516	394
Sveti Tomaž	226	184	130	155	173

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 7 je grafična ponazoritev podatkov iz tabele (Tabela 9). Prikazuje, kako se je skozi leta spreminjala količina odpadkov na prebivalca v posamezni občini in v celotni Sloveniji s pomočjo indeksa z osnovo v letu 2008. Podatki za Slovenijo kot celoto kažejo, da se količina zbranih odpadkov do 2015 glede na izhodiščno leto 2008 najprej zniža, nato pa ponovno dvigne do leta 2023, vendar ne doseže vrednosti iz leta 2008. Dornava na grafu do leta 2020 raste, nato pa pade. Ta obrat je izrazitejši kot pri nekaterih drugih občinah, kar nakazuje na možne spremembe v politiki ali praksi odpadkov. Občine, kot so Maribor, Murska Sobota in Ptuj, imajo praviloma višje vrednosti (kar pomeni več odpadkov na prebivalca), a so njihovi indeksi odvisni od učinkovitosti ločevanja in ravnanja z odpadki. Slika jasno pokaže, da se je večina občin po letu 2015 soočila z rastjo količine odpadkov na prebivalca, medtem ko se je v Dornavi po 2020 zgodil padec. To je pozitivno z vidika okoljskih prizadevanj in kaže, da lahko lokalni ukrepi prinesejo opazne spremembe v kratkem času.

Slika 7: Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (kg/prebivalca): indeks (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 8, Tabela 9 ter Slika 6 in Slika 7 skupaj ponujajo celovit vpogled v količino odpadkov, tako v absolutnem smislu (tone) kot na prebivalca (kg). Dornava se izkazuje z zmerno rastjo količin v tonah (Tabela 8), vendar pri odpadkih na prebivalca (Tabela 9) v zadnjem obdobju beleži upad, kar je pozitiven signal, da se ravnanje z odpadki izboljšuje ali pa so se spremenile potrošniške navade. Primerjava z drugimi občinami in s slovenskim povprečjem kaže, da je pri večini občin prisoten vzorec zmanjševanja do 2015, nato pa rahlo naraščanje do 2023, vendar ne dosega vedno začetnih vrednosti iz leta 2008. Vizualne predstavitve (Slika 6 in Slika 7) olajšajo razumevanje nihanj in razkrivajo, katere občine imajo večje težave z odpadki (npr. urbana središča), in kje se kažejo uspehi pri zmanjševanju odpadkov.

2.4 Izobraževanje

Podatki iz tabel, ki se nanašajo na izobraževanje (št. vrtcev, število učencev in dijakov) ter zaposlitev (število zaposlenih, povprečne plače, indeks zaposlenosti), kažejo, da je Dornava majhna, a stabilna občina. Na primer, število vrtcev in število učencev ostaja konstantno skozi leta, čeprav so pri nekaterih indikatorjih, kot je število učencev na 1.000 prebivalcev, vrednosti nekoliko nižje v primerjavi s slovenskim povprečjem. Prihodki podjetij in plače (tabele 21–34) nakazujejo, da se Dornava uvršča nekoliko pod nacionalnim povprečjem, kar lahko kaže na manjšo gospodarsko dinamiko, a hkrati tudi na nižje življenjske stroške in manjšo inflacijo plač.

2.4.1 Vrtci in vključenost otrok

Tabela 10 prikazuje število vrtcev v Sloveniji in izbranih občinah (Dornava, Gorišnica, Juršinci, Maribor, Markovci, Murska Sobota, Ormož, Ptuj, Sveti Tomaž) za izbrana leta (2008, 2010, 2015, 2018, 2020 in 2023).

Tabela 10: Število vrtcev

	2008	2010	2015	2018	2020	2023
SLOVENIJA	845	891	978	968	975	988
Dornava	1	1	1	2	2	2
Gorišnica	1	1	1	1	1	1
Juršinci	1	1	1	1	1	1
Maribor	42	42	42	48	49	50
Markovci	1	1	1	1	1	1
Murska Sobota	8	10	10	10	10	10
Ormož	6	6	6	6	6	6
Ptuj	9	9	11	13	13	13
Sveti Tomaž	1	1	1	1	1	1

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Število vrtcev se je v Sloveniji povzpelo z 845 (2008) na 978 (2015), nato rahlo nihalo, a ostaja pri okoli 988 (2023), kar kaže na splošen trend naraščanja potreb po predšolskih ustanovah. Dornava je imela obdobju 2008–2015 1 vrtec, leta 2018 in kasneje 2, kar sovpada z večjimi potrebami po predšolskem varstvu ali pa z odločitvami lokalne skupnosti o izboljšanju izobraževalne infrastrukture. Maribor izstopa kot večje urbano središče z 42 vrtci

leta 2008, do 50 leta 2023. Med manjšimi mesti izstopa Ptuj, saj je z 9 vrtcev (2008) do leta 2023 prišel na 13 vrtcev. Večina manjših občin (Gorišnica, Juršinci, Markovci, Sveti Tomaž) ima stabilno po 1 vrtec, medtem ko Dornava od leta 2018 dalje kaže na izboljšano infrastrukturo z 2 vrtcema, kar sledi potrebam. V Sloveniji in v večini obravnavanih občin se v opazovanem obdobju število vrtcev povečuje, kar odraža rast potreb po predšolskem varstvu, demografske spremembe in spodbujanje izobraževanja v najzgodnejših letih. Seveda pa je potrebno upoštevati, da se bo prebivalstvena slika spremenila, kar je smiselno upoštevati pri planiranju v bodoče.

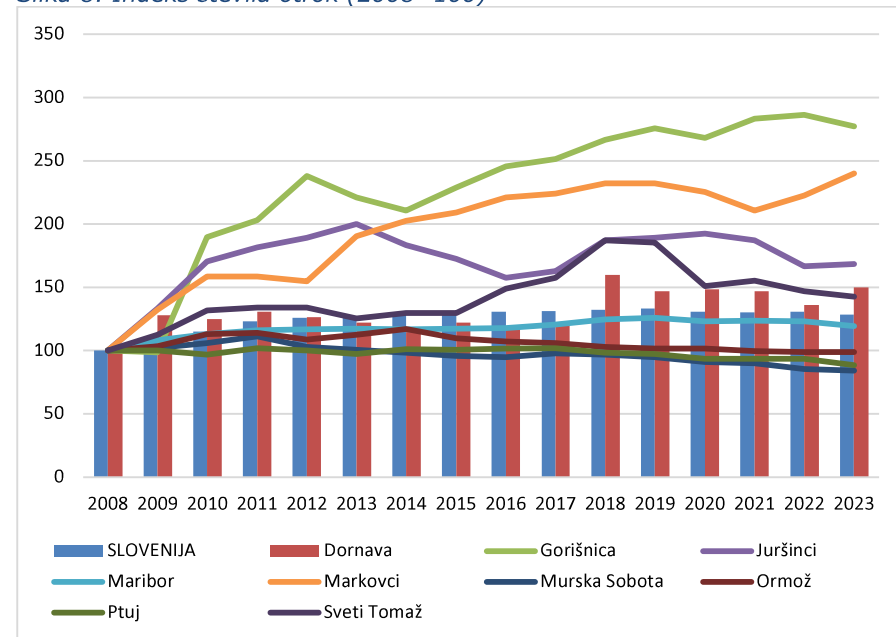
Tabela 11 prikazuje absolutno število otrok v Sloveniji in obravnavanih občinah za leta 2008, 2010, 2015 in 2023. Število otrok se je povečalo s 65.966 (2008) na 85.407 (2015), nato leta 2023 malenkost upadlo na 84.522, kar pomeni, da se je indeks med 2008 in 2015 izrazil dvignil (nad 100). Dornava v letu 2008 beleži 72 otrok, do 2010 je zraslo na 90, nato se leta 2015 rahlo zniža na 88, v 2023 pa naraste na 108. Indeks (Slika 8) kaže, da je primerjalno gledano rast opazna, saj 108 pomeni 50 % več kot leta 2008. Gorišnica in Markovci sta doživeli še večjo rast števila otrok – Gorišnica z 66 na 183, Markovci z 75 na 180. Obe občini imata torej občutno višji indeks, kar nakazuje morda večjo rodnot ali priseljevanje družin. Juršinci in Ptuj kažeta manj stabilno sliko, saj se vrednosti leta 2023 nekoliko zmanjšajo glede na 2015. V obdobju 2008–2023 je večina občin beležila večje število otrok, a nekatere bolj kot druge. Dornava ima zmerno rast, ki pa je vseeno izrazita glede na začetek obdobja. Zvišanje števila otrok v večini primerov odraža spremembe v demografiji (rodnot, priseljevanje) in vpliva na potrebo po vrtcih in šolah. Za Dornavo to sovpada z odprtjem dodatnega vrtca, kar se kaže v Tabeli 10.

Tabela 11: Število otrok v občinah

	2008	2010	2015	2023
SLOVENIJA	65966	75972	85407	84522
Dornava	72	90	88	108
Gorišnica	66	125	151	183
Juršinci	54	92	93	91
Maribor	3522	3979	4126	4208
Markovci	75	119	157	180
Murska Sobota	772	818	741	649
Ormož	374	423	410	370
Ptuj	954	922	958	843
Sveti Tomaž	47	62	61	67

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 8: Indeks števila otrok (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 12 prikazuje odstotek vključenosti otrok v vrtce po letih (2008–2023) in tako nakazuje, koliko odstotkov populacije otrok v posamezni občini je dejansko vključenih v predšolsko vzgojo, pri čemer je potrebno upoštevati, da je 2018 Dornava dobila nov vrtec. Od leta 2008 (70 %) do 2023 (83 %) opazamo stalen porast vključenosti, kar kaže na krepitev sistema predšolske vzgoje. Dornava začne pri 64 % (2008), se do 2012 giblje okoli 70–75 %, nato leta 2018 poskoči na 84 %, kar sovпада z odprtjem novega vrtca. Do 2023 se ustali pri 80 %, kar kaže, da se je stopnja vključenosti precej približala državnemu povprečju. Gorišnica in Markovci kažeta zanimiv trend, saj imata v določenih letih nizek odstotek, nato pa zelo visokega (npr. Gorišnica z 54 % leta 2009 do 90 % leta 2023). Maribor se giblje med 73 % in 79 %, kar je sicer primerljivo s slovenskim povprečjem, a z manj izrazitimi nihanji. Nekatere občine (Murska Sobota) so skozi celotno obdobje nad 80 %.

Tabela 12: Vključenost otrok v vrtce (2018 dobi Dornava nov vrtec)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	70	74	78	81	83
Dornava	64	73	68	80	80
Gorišnica	60	65	69	78	90
Juršinci	47	62	73	81	76
Maribor	73	77	78	75	77
Markovci	63	79	77	91	94
Murska Sobota	80	84	83	85	86
Ormož	65	76	75	78	84
Ptuj	70	68	79	78	77
Sveti Tomaž	57	68	69	81	79

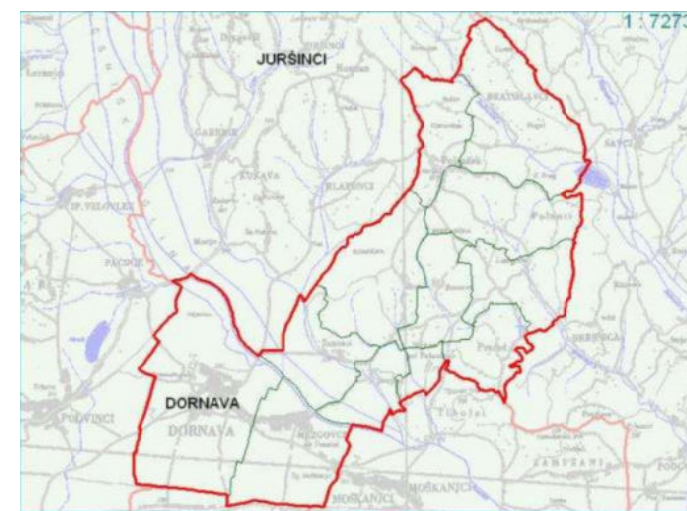
Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Dornava povečala število vrtcev z enega vrtca na dva v letu 2018, kar odraža večje potrebe in izboljšano infrastrukturo. Občina Dornava je z vidika absolutnega števila otrok zrasla z 72 na 108, kar je razmeroma visoka rast. Od leta 2008 do 2023 se je delež vključenosti otrok v vrtce v Dornavi dvignil s 64 % na 80 %, ključen pospešek pa se je zgodil po odprtju novega vrtca leta 2018. Ti podatki kažejo, da je Dornava v zadnjem desetletju izboljšala dostopnost in kakovost predšolskega izobraževanja, saj je več otrok vključenih v vrtec, kar je pomemben dejavnik tako za starše (usklajevanje dela in družine) kot za razvoj otrok. Primerjave z drugimi občinami in slovenskim povprečjem kažejo, da se Dornava uspešno približuje višjim standardom predšolske vzgoje, kar spodbuja pozitiven demografski in socialni razvoj občine.

2.4.2 Osnovnošolsko izobraževanje

V občini Dornava je ena šola, pri čemer v šolski okoliš šole spadajo naselja oziroma vasi: Bratislavci, Brezovci, Dornava, Lasigovci, Mezgovci ob Pesnici, Polenci, Polenšak, Prerad, Slomi, Strejaci, Strmec pri Polenšaku, Žamenci (OŠ Dr. Franja Žgeča, 2017).

Slika 9: Šolski okoliš OŠ dr. Franca Žgeča v Dornavi

Vir: (OŠ Dr. Franja Žgeča, 2017)

Slika 10 Lokacija osnovne šole v Dornavi

Vir: <https://zemljevid.najdi.si/poi/POI36927/osnovna-sola-dr-franja-zgeca-dornava>

Tabela 13 prikazuje, koliko osnovnih šol je v Sloveniji in izbranih občinah (Dornava, Gorišnica, Juršinci, Maribor, Markovci, Murska Sobota, Ormož, Ptuj, Sveti Tomaž) v letih 2008, 2010, 2015, 2020 in 2023. Slovenija je leta 2008 imela 849 šol, v letu 2023 pa 819, kar kaže na postopno zmanjševanje števila osnovnih šol (oziroma združevanje/ukinjanje podružničnih šol) v zadnjih petnajstih letih. Dornava je imela v letu 2008 in 2010 dve šoli, nato pa od 2015 dalje eno. Maribor, kot večje urbano središče, je imel leta 2008 in 2010 skupno 27 šol, nato se je njihovo število nekoliko znižalo (25 v 2015), v zadnjih letih (2020, 2023) pa se je stabiliziralo pri 26. Murska Sobota je v letu 2008 imela 6 šol, do 2023 pa se je to število povečalo na 7, kar kaže na razširitev ali ponovno odprtje določene enote. Večina manjših občin (Gorišnica, Juršinci, Markovci, Sveti Tomaž) ima stabilno po eno šolo skozi celotno obdobje. Dornava izstopa, ker se je iz dveh šol zmanjšala na eno. V Sloveniji in tudi v nekaterih občinah opazamo rahel upad skupnega števila šol, kar je lahko posledica demografskih trendov (manj otrok) in s tem / ali racionalizacije pri organizaciji šolskih mrež.

Tabela 13: Število šol

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	849	843	834	821	819
Dornava	2	2	1	1	1
Gorišnica	1	1	1	1	1
Juršinci	1	1	1	1	1
Maribor	27	27	25	26	26
Markovci	1	1	1	1	1
Murska Sobota	6	6	6	7	7
Ormož	7	7	7	7	7
Ptuj	6	6	6	6	6
Sveti Tomaž	1	1	1	1	1

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 14 prikazuje, koliko učencev (osnovnošolcev) je v Sloveniji in izbranih občinah za leta 2008, 2010, 2015, 2020 in 2023, podobno pa kaže tudi indeks (Slika 11), ki primerja vrednosti z letom 2008 (100 = stanje leta 2008). Slovenija je imela leta 2008 163.458 učencev, do 2010 se je število malenkost zmanjšalo, nato pa se je do leta 2023 povečalo na 196.371. Indeks tako presega 100, kar kaže na rast števila osnovnošolcev v zadnjem obdobju. Dornava je imela 2008 274 učencev, leta 2010 se je število zmanjšalo na 236, nato do leta 2023 ostaja okoli 238–243. Indeks je nekoliko pod 100 v letih 2010 in 2015, a se kasneje dvigne, čeprav ne dosega bistveno višjih vrednosti kot leta 2008. Gorišnica je imela 2008 377 učencev, do 2010 je število naraslo na 383, nato je bilo nekaj nihanj, v letu 2023 pa 414. Indeks presega 100, kar pomeni, da se je število učencev v primerjavi z letom 2008 povečalo. Juršinci in Markovci beležita podoben trend: občasno nihanje, a v 2023 sta pri 243 in 381 učencev. To pomeni, da sta v zadnjem desetletju doživela relativno stabilnost ali celo rast. Mariborje kot veliko mesto imel 7.580 učencev leta 2008, do 2023 pa se je povzpел na 9.524, kar pomeni občutno rast in indeks krepko nad 100. Ormož se z 1.095 (2008) spusti na 969 (2023), kar pomeni padec. Ptuj pa raste z 1.814 na 2.051, kar kaže na krepitev osnovnošolske populacije v mestu.

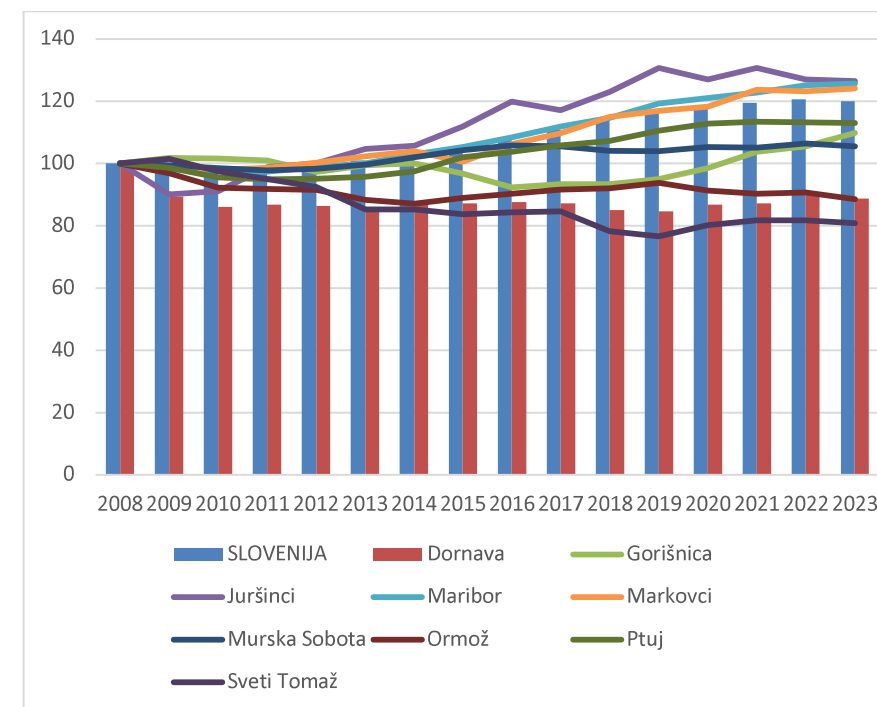
Nekatere občine (Dornava, Ormož) se soočajo z rahlim upadom ali stagnacijo, medtem ko Gorišnica, Juršinci, Markovci in Ptuj kažejo rast ali vsaj stabilizacijo števila učencev. Maribor in Murska Sobota kot regijski središči ohranjata ali povečujeta število učencev, čeprav je pri Murski Soboti rast manj izrazita kot pri Mariboru. Skupni trend na ravni Slovenije je po rahlem upadu okrog leta 2010 ponovno rast števila učencev. V občini Dornava je videti postopno stabilizacijo po letu 2015. Kljub temu se ni vrnila na raven iz leta 2008. Rast v nekaterih drugih občinah, npr. Gorišnici in Markovci nakazuje, da se izboljšuje demografska slika ali prihaja do priseljevanja mladih družin.

Tabela 14: Število učencev in indeks le-tega, 2008=100

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	163458	161046	172013	193158	196371
Dornava	274	236	239	238	243
Gorišnica	377	383	365	371	414
Juršinci	192	175	215	244	243
Maribor	7580	7406	7985	9178	9524
Markovci	307	301	309	363	381
Murska Sobota	1634	1609	1704	1719	1724
Ormož	1095	1010	974	999	969
Ptuj	1814	1735	1851	2047	2051
Sveti Tomaž	197	192	165	158	159

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 11: Indeks števila učencev po občinah, 2008=100

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

2.4.3 Srednješolsko izobraževanje

Tabela 15 prikazuje število dijakov (srednješolcev) v Sloveniji in izbranih občinah v letih 2008, 2010, 2015, 2020 in 2023, skupaj z indeksom (2008=100, Slika 12). Indeks omogoča primerjavo med posameznimi leti glede na začetno leto 2008. V letu 2008 je bilo v Sloveniji 87.501 dijakov, do 2015 je število upadlo na 74.759, leta 2020 se je še rahlo znižalo (73.854), v 2023 pa se je povzpelo na 80.685. Ta trend kaže, da je srednješolska populacija po začetnem padcu (2008–2015) doživela stabilizacijo oziroma delno rast v zadnjih letih (2020–2023), kar je lahko povezano z demografskimi gibanji (manjša generacija rojenih okoli preloma tisočletja, nato pa blag dvig rojstev).

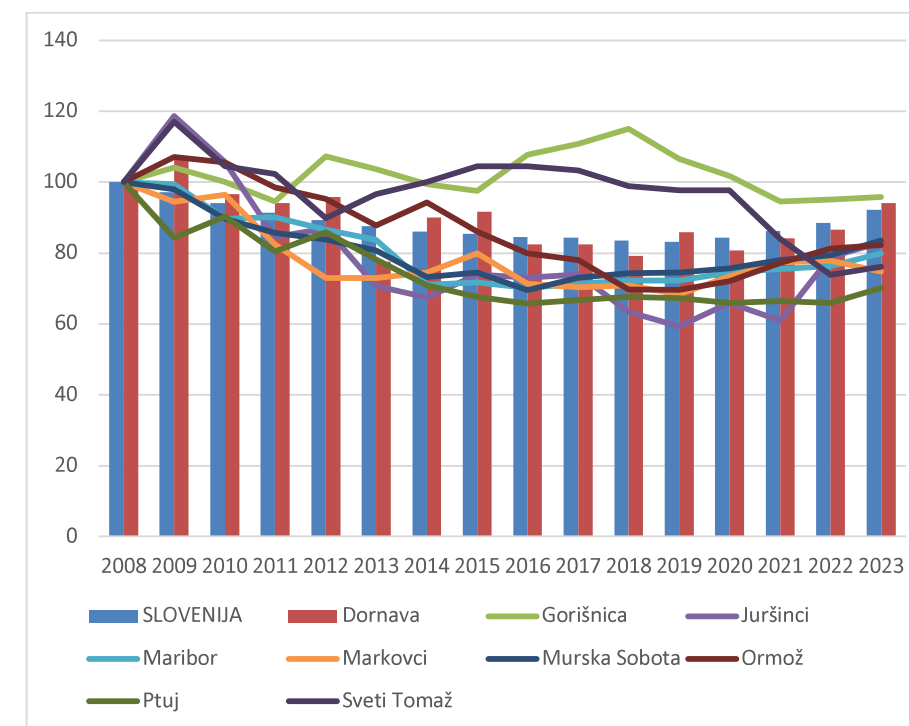
Dornava je imela leta 2008 120 dijakov, nato se je do 2015 število postopno znižalo na 110, leta 2020 na 97, a v 2023 znova naraslo na 113. Indeksno gledano se je občina Dornava po letu 2015 soočila z najnižjo točko (2020), a do 2023 beleži delno okrevanje. To je lahko znak, da se mladi po končani osnovni šoli vseeno odločajo za srednje šole, lahko tudi izven občine, vendar ostajajo stalno prebivališče v Dornavi. Gorišnica se je gibala med 166 (2008) in 159 (2023), z vmesnimi nihanji (162–169). To pomeni razmeroma stabilno populacijo dijakov, ki pa je v 2023 rahlo nižja kot v 2008. Juršinci so leta 2008 imeli 123 dijakov, do 2015 se je število spustilo na 91, leta 2020 celo na 81, a v 2023 poraslo na 102. Markovci so prav tako doživeli padec z 199 (2008) na 146 (2020), nato rahlo povečanje na 149 (2023). Maribor je leta 2008 imel 4.228 dijakov, do 2015 se je število zmanjšalo na 3.032, leta 2020 malenkost poraslo (3.147) in v 2023 doseglo 3.380. To pomeni, da je še vedno pod vrednostjo iz 2008, a se trend po letu 2015 počasi obrača navzgor. Murska Sobota se giblje od 765 (2008) do 639 (2023), vmes pa je bilo najnižjih 570 dijakov leta 2015. Tudi tukaj je vidno rahlo okrevanje po 2015. Podobno nihanje je mogoče zabeležiti tudi v drugih občinah. Večina občin beleži najnižjo točko okoli let 2015 ali 2020, kar ustreza manjšim generacijam, rojenim okoli preloma tisočletja, ali pa drugim demografskim dejavnikom (npr. selitve). Občine, kot sta Juršinci in Dornava, so imele precej izrazite padce, a se v zadnjem obdobju rahlo pobirajo. Sveti Tomaž ostaja v upadu.

Tabela 15: Število dijakov, ki živijo v občini

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	87501	82267	74759	73854	80685
Dornava	120	116	110	97	113
Gorišnica	166	166	162	169	159
Juršinci	123	130	91	81	102
Maribor	4228	3792	3032	3147	3380
Markovci	199	192	159	146	149
Murska Sobota	765	686	570	579	639
Ormož	562	593	484	405	463
Ptuj	1134	1024	766	748	795
Sveti Tomaž	88	92	92	86	67

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 12: Indeks števila dijakov, 2008=100

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Skupni trend na ravni Slovenije kaže na izrazitejši upad števila dijakov v obdobju 2008–2015, nato pa postopno stabilizacijo ali rast do 2023. Na lokalni ravni so opazne razlike: nekatere občine (Gorišnica, Markovci, Ormož) so doživele rahel dvig, druge (Sveti Tomaž) pa vztrajen upad. Demografske spremembe, ekonomska gibanja in selitve prebivalstva vplivajo na število dijakov v posamezni občini. Upad števila dijakov pogosto sovпада z manjšim številom rojstev v preteklih letih, kar vpliva tudi na razmere v srednjem šolstvu.

Tabela 15 kaže, da je upad srednješolske populacije med letoma 2008 in 2015 splošen pojav, prisoten tako na državni kot na lokalni ravni. Po letu 2015 ali 2020 se v mnogih občinah pojavi rahlo okrevanje, ki pa ne dosega vedno ravni iz leta 2008. Ob tem je smiselno opozoriti, da Dornava in nekaj drugih manjših občin kažeta nizke absolutne številke dijakov, zato so odstotna nihanja lahko večja. Delno okrevanje do leta 2023 pomeni, da se je demografski trend (vsaj začasno) nekoliko izboljšal, kljub morebitnemu odseljevanju v večja središča. Razumevanje teh trendov je ključno za načrtovanje šolske mreže, prilagajanje srednješolskih programov in morebitne strategije za ohranjanje ali pritegnitev mladih v posamezne občine. Z vidika Dornave pa so ti trendi pomembni predvsem pri načrtovanju prometnih povezav v okviru javnega prometnega sistema.

2.4.4 Študenti

Tabela 16 prikazuje število študentov (v Sloveniji in izbranih občinah) v različnih letih (2008, 2010, 2015, 2020, 2023), hkrati pa je prikazan tudi indeks, kjer je izhodiščno leto 2008 postavljeno kot 100. V letu 2008 je bilo v Sloveniji 114.391 študentov, do 2015 se je število zmanjšalo na 80.798, leta 2020 rahlo naraslo na 82.694, nato pa do 2023 upadlo na 80.648. Ta trend kaže, da se je po začetnem izrazitem upadu (2008–2015) populacija študentov nekoliko stabilizirala, a ni več dosegla ravni iz leta 2008, kar sovпада z demografskimi gibanji.

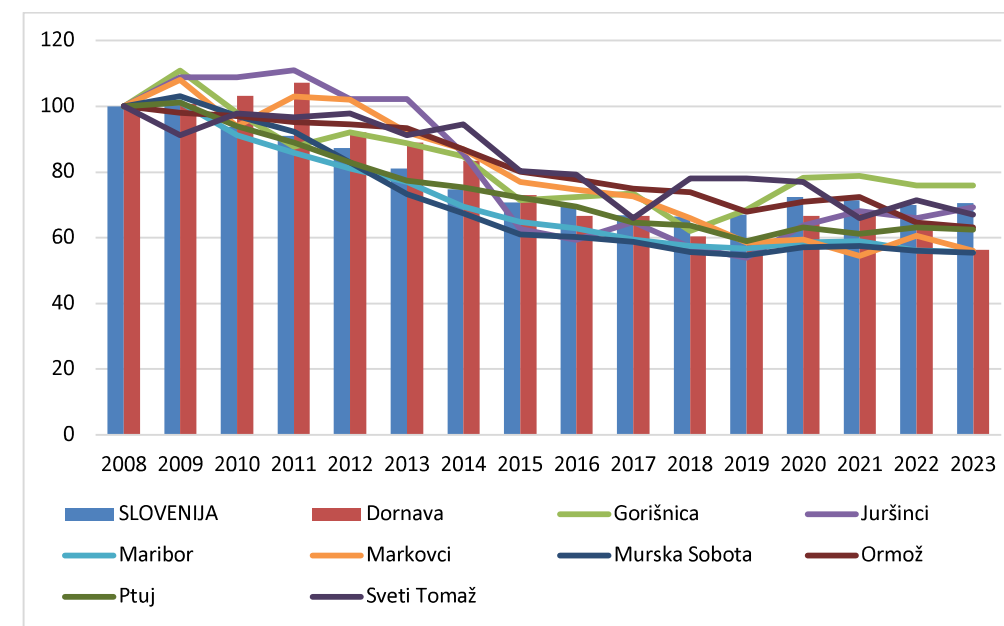
Dornava je imela 2008 126 študentov, leta 2010 130, nato se je število postopno znižalo na 71 (2023). Indeks jasno kaže na precejšen padec, saj je vrednost v 2023 približno polovica začetne. Maribor je imel leta 2008 kar 5.604 študentov, do 2015 se je število zmanjšalo na 3.634, leta 2020 3.282, v 2023 pa 3.120. To kaže, da mesto kot univerzitetno središče vseeno doživlja trend upadanja, kar je posledica demografskih sprememb. Sveti Tomaž z 91 (2008) na 61 (2023) razkriva trend, podoben manjšim občinam – izrazit padec v zadnjih 15 letih. V ostalih občinah je mogoče prav tako beležiti ali padec ali pa U-obliko gibanja. V Goršnici se je število študentov znižalo z 203 (2008) na 145 (2015), nato je leta 2020 doseglo 159, v 2023 pa 154. Čeprav se številke gibajo pod izhodiščem, občina beleži manjši dvig po letu 2015. Juršinci in Markovci imata podobno dinamiko: najprej padec (Juršinci z 91 na 57 leta 2015, Markovci z 200 na 154), nato se vrednosti do 2023 nekoliko stabilizirajo (63 in 112). Murska Sobota in Ormož prav tako beležita padec od leta 2008 dalje (npr. Murska Sobota s 1.094 na 606, Ormož s 569 na 359). Ptuj se je z 1.295 (2008) znižal na 817 (2020), v 2023 pa 809, kar kaže na stabilizacijo, vendar ostaja občutno pod vrednostjo iz leta 2008. Večina občin beleži torej največji upad do leta 2015, nato v zadnjih letih rahlo okrevanje ali vsaj stabilizacijo, a ne na raven iz leta 2008. Demografske spremembe, tudi odseljevanje mladih in spremembe v terciarnem izobraževanju vplivajo na te trende.

Tabela 16: Število študentov, ki živijo v občini

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	114391	107134	80798	82694	80648
Dornava	126	130	92	84	71
Gorišnica	203	199	145	159	154
Juršinci	91	99	57	58	63
Maribor	5604	5113	3634	3282	3120
Markovci	200	188	154	119	112
Murska Sobota	1094	1061	667	624	606
Ormož	569	552	456	403	359
Ptuj	1295	1217	934	817	809
Sveti Tomaž	91	89	73	70	61

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 13: Indeks števila študentov, ki živijo v občinah (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Skoraj vse občine so se od leta 2008 do 2015 soočile z močnim zmanjšanjem števila študentov na 1.000 prebivalcev, kar sovпада s staranjem prebivalstva, z manjšimi generacijami ter morebitno odselitvijo mladih v druge regije ali v tujino. V zadnjem obdobju (2020–2023) ni zaznati bistvenega okrevanja, kvečjemu rahlo stabilizacijo na nižji ravni. Tabela 17 prikazuje, koliko študentov je v povprečju na 1.000 prebivalcev v izbranih letih. S tem dobimo vpogled v razmerje med številom študentov in velikostjo populacije v občini.

Tabela 17: Število študentov na 1000 prebivalcev

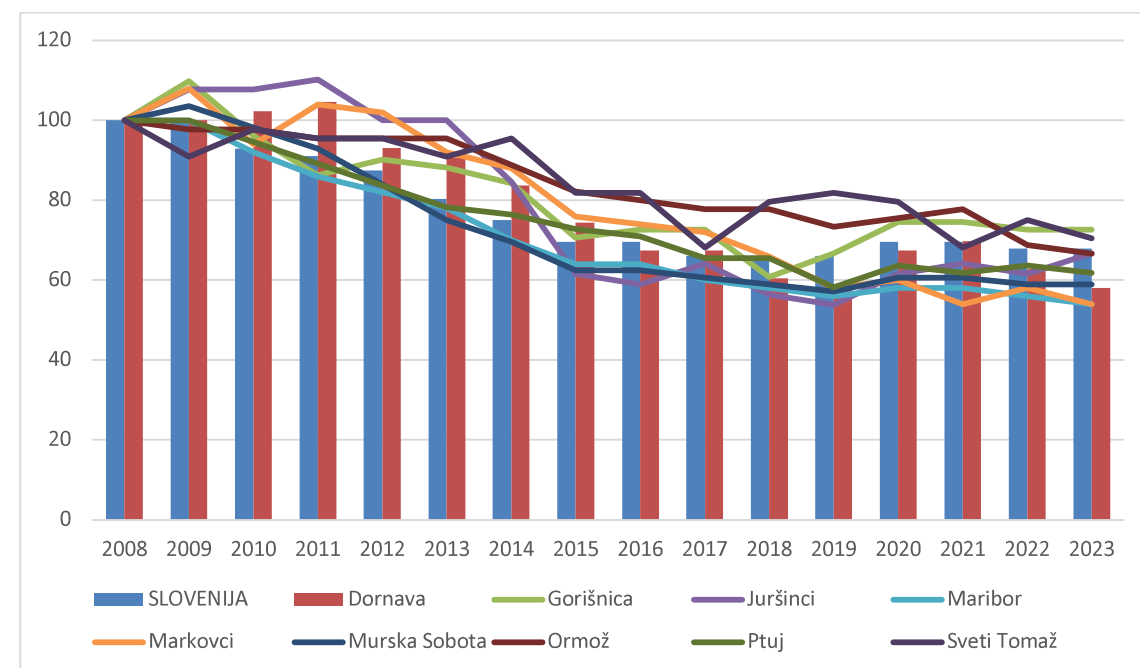
	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	56	52	39	39	38
Dornava	43	44	32	29	25
Gorišnica	51	49	36	38	37
Juršinci	39	42	24	24	26
Maribor	50	46	32	29	27
Markovci	50	47	38	30	27
Murska Sobota	56	55	35	34	33
Ormož	45	44	37	34	30
Ptuj	55	52	40	35	34
Sveti Tomaž	44	43	36	35	31

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Leta 2008 je bilo v Sloveniji 56 študentov na 1.000 prebivalcev, do 2015 se je to znižalo na 39, v letu 2023 pa znaša 38 (tudi Slika 14). To kaže, da se je delež študentov v slovenski populaciji v zadnjih petnajstih letih zmanjšal za približno tretjino. Dornava je imela 2008 43 študentov na 1.000 prebivalcev, leta 2023 le še 25, kar pomeni izrazit upad deleža študentske

populacije. Gorišnica je prav tako beležila izrazit upad: z 51 na 37, pri čemer je leta 2015 padla na 36, nato leta 2020 narasla na 38 in spet rahlo padla. Juršinci so se z 39 leta 2008 znižali na 24 leta 2015 in 2020, do 2023 rahlo narasli na 26, kar je še vedno znatno nižje od izhodišča. Občini Markovci in Sveti Tomaž imata prav tako občuten upad (z 50 na 27 oziroma 44 na 31). Maribor je prav tako beležil upad – s 50 na 27, kar je velik padec. Kot univerzitetno mesto bi sicer pričakovali večji delež študentov, a to kaže, da se je delež študentov v mestni populaciji občutno zmanjšal, verjetno tudi zaradi manjših generacij in spremenjene demografske slike.

Slika 14: Indeks števila študentov na 1000 prebivalcev, 2008=100

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 18 prikazuje, koliko diplomantov je v obravnavanih letih (2008, 2010, 2015, 2020, 2023) v Sloveniji in izbranih občinah. Leta 2008 je 8 tisoč diplomantov, leta 2010 10, 2015 9, 2020 7 in 2023 8. Dornava je imela 2008 9 diplomantov, 2010 jih je 7, 2015 spet 9, 2020 upade na 5 in 2023 je 7. Gre za nihanja, ki odražajo majhno absolutno število prebivalcev in s tem večjo volatilitnost podatkov. Podobno velja za ostale analizirane občine, z izjemo mestnih občin. V Sloveniji in v večini občin so vidna nihanja, ki se lahko povezujejo z letniki, ki končujejo študij, in s splošnim upadom števila študentov.

Število študentov (Tabela 16 in Tabela 17) se je v skoraj vseh občinah po letu 2008 znatno zmanjšalo, kar sovпада z manjšimi generacijami in morda zmanjšanim zanimanjem za daljše študije. V zadnjih letih (2020–2023) ni večjega okrevanja, temveč le stabilizacija na nižji ravni. Število diplomantov (Tabela 18) kaže podobno sliko: v manjših občinah so nihanja bolj izrazita zaradi manjših absolutnih števil. Na ravni Slovenije je število diplomantov po 2010 rahlo padlo, a se je do 2023 delno popravilo. Podatki lahko odražajo tako demografska, kot tudi selitvena gibanja ali pa spremembo preferenc.

V srednješolskem izobraževanju Dornava beleži majhne absolutne številke dijakov – od 120 v začetnem obdobju pa se je število med letoma 2008 in 2015 zmanjšalo na 110, medtem ko je leta 2020 padlo na 97 in se leta 2023 rahlo okrelo na 113. Takšne spremembe so značilne za manjše občine, kjer vsaka generacija bistveno vpliva na statistiko, in kažejo, da se je srednješolska populacija v Dornavi nekoliko obnovila, čeprav še vedno ostaja pod začetnimi vrednostmi. Podatki so pomembni predvsem z vidika načrtovanja prometne infrastrukture in javnega prometa.

Podatki o terciarnem izobraževanju v Dornavi kažejo izrazit pad števila študentov, saj se je absolutno število znižalo s 126 leta 2008 na 71 leta 2023. Ta trend odraža pomembne demografske spremembe in verjetno tudi izseljevanje mladih v večja izobraževalna središča, zaradi česar delež študentov v Dornavi ostaja precej nižji v primerjavi z nacionalnimi trendi. To predstavlja izziv za ohranjanje izobraževalnega potenciala.

3 GOSPODARSKI RAZVOJ

Občina Dornava je del podravske statistične regije. Meri 28 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 185. mesto (Statistični urad Republike Slovenije, 2025a).

3.1 Kmetijstvo

Tabela 19 navaja obseg kmetijskih zemljišč in gozdov v Dornavi v različnih letih (2000, 2010, 2020) ter število kmetijskih gospodarstev, razčlenjeno po vrsti rabe (njive, trajni nasadi, travniki in pašniki ipd.). V letu 2000 je bilo v uporabi 1.485 ha, leta 2010 1.600 ha, nato pa se je v 2020 znižalo na 1.493 ha. Kljub rasti v desetletju 2000–2010 se je v zadnjem obdobju skupna površina rahlo zmanjšala.

Kmetijska zemljišča v uporabi so narasla in nato upadla: rast z 1.112 ha (2000) na 1.261 ha (2010) se je do 2020 spet znižala na 1.180 ha. Podobno gibanje se odraža v številu kmetijskih gospodarstev (z 241 na 192 in nato 156), kar kaže, da se število aktivnih kmetij postopoma zmanjšuje. Posebej izstopajo njive, ki so leta 2010 obsegale kar 999 ha (iz 780 ha leta 2000), nato pa so se do 2020 znižale na 966 ha. V podrobnostih se vidijo spremembe pri žitih (z 596 ha na 644 ha do leta 2020), koruzi za zrnje (z 286 ha na 336 ha) ter industrijskih rastlinah (80 ha leta 2000, 225 ha leta 2010, 218 ha leta 2020). Travniki in pašniki so se med 2000 in 2010 z 299 ha znižali na 233 ha, leta 2020 pa dosegli 187 ha. Zmanjšanje kaže, da se del površin preusmerja v druge rabe (npr. njive) ali se opušča. Gozd je z 333 ha (2000) upadel na 230 ha (2020), kar nakazuje na krčenje gozdnih površin, morda zaradi večje kmetijske ali druge rabe. Nerodovitna zemljišča (30 ha v 2000) so se do 2020 povečala na 41 ha, kar lahko pomeni, da del površin ni več primerno za obdelavo.

Tabela 19: Kmetijska zemljišča in gospodarstva glede na rabo

	Površina [ha]			Število kmetijskih gospodarstev		
	2000	2010	2020	2000	2010	2020
1. VSA ZEMLJIŠČA V UPORABI	1485	1600	1493	241	192	157
1.1. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	1121	1269	1222	241	192	156
1.1.1. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA V UPORABI	1112	1261	1180	241	192	156
1.1.1.1. Njive	780	999	966	236	184	142
1.1.1.1.01. Žita	596	691	644	221	157	126
1.1.1.1.01.01. Pšenica in pira	257	208	182	158	94	69
1.1.1.1.01.02. Ječmen	49	110	118	73	70	49
1.1.1.1.01.05. Koruza za zrnje	286	370	336	210	140	111
1.1.1.1.02. Krompir	12	3	1	138	61	20
1.1.1.1.03. Industrijske rastline	80	225	218	125	91	36
1.1.1.1.04. Krmne rastline	84	74	89	119	75	56
1.1.1.1.04.04. Silažna koruza	59	44	36	39	15	11
1.1.1.1.07.02. Zelenjadnice	...	3	8	...	120	62
1.1.1.2. Trajni Travniki In Pašniki	299	233	187	167	111	99
1.1.1.2.01. Travniki in pašniki: z enkratno rabo	24	16	19	25	14	31
1.1.1.2.05. Trajno travinje: z večkratno rabo	-	-	168	-	-	98
1.1.1.2.02. Travniki in pašniki: z dvokratno rabo	...	81	-	...	54	-
1.1.1.2.03. Travniki in pašniki: s trikratno rabo	...	107	-	...	41	-
1.1.1.2.04. Travniki in pašniki: s štiri in večkratno rabo	54	28	-	16	14	-
1.1.1.3. Trajni Nasadi	33	29	28	139	107	59
1.1.1.3.P01_02 Sadovnjaki in oljčniki - skupaj	z	12	-	z	52	-
1.1.1.3.01. Površina sadovnjakov	-	-	16	-	-	33
1.1.1.3.03. Površina vinogradov	26	z	z	110	81	38
1.2.1. GOZD	333	297	230	212	160	114
1.2.2. NERODOVITNA ZEMLJIŠČA	30	34	41	238	192	157

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 20 razvršča kmetijska zemljišča v uporabi (KZU) po velikostnih razredih (manj kot 2 ha, 2–5 ha, 5–10 ha, 10 ha ali več) in kaže tako površino (v hektarjih) kot število kmetijskih gospodarstev za leta 2000, 2010, 2020. Tabela kaže izrazit trend koncentracije kmetijskih zemljišč v večjih kmetijah. Medtem ko se je skupna površina kmetijskih zemljišč v uporabi v zadnjem desetletju (2010–2020) nekoliko zmanjšala, je glavnina prirasta pred letom 2010 očitno koristila kmetijam z 10 ha ali več. Majhne kmetije pa se krčijo ali izginjajo. Skupna površina KZU se je med 2000 in 2010 povečala s 1.112 na 1.261 ha, do 2020 pa je upadla na 1.180 ha, kar je v skladu s splošnimi trendi iz tabele (Tabela 19). Površina kmetij, ki so manjše od 2 ha, se je znižala s 89 ha na 57 ha (2000–2020), število gospodarstev v tem razredu pa z 69 na 48. Tudi pri kmetijah velikosti 2–5 ha opazimo upad (z 317 na 155 ha in z 99 na 47 gospodarstev), kar pomeni, da se manjše kmetije združujejo ali opuščajo. Pri srednjih kmetijah (5–10 ha) je med 2000 in 2010 velik padec (z 390 na 240 ha), do 2020 je vrednost 234 ha. Število gospodarstev se je zmanjšalo z 55 na 33, kar kaže na še izrazitejše združevanje ali odkup manjših parcel. Večje kmetije (10 ha ali več) so v letu 2000 obsegale 316 ha, leta 2010 se je povečal na 742 ha, nato do 2020 ostal pri 734 ha. Tudi število gospodarstev je naraslo z 18 na 29. To pomeni, da se del manjših kmetij seli v večje kmetijske sisteme oziroma prihaja do združevanja, kar je z vidika učinkovitosti v sektorju pozitivno.

Tabela 20: Kmetijska zemljišča v Dornavi po velikostnih razredih

	Površina [ha]			Število kmetijskih gospodarstev		
	2000	2010	2020	2000	2010	2020
Velikostni razred KZU - SKUPAJ	1112	1261	1180	241	192	156
Velikostni razred KZU - več kot 0 po pod 2 ha	89	78	57	69	65	48
Velikostni razred KZU - 2 do pod 5 ha	317	201	155	99	62	47
Velikostni razred KZU - 5 do pod 10 ha	390	240	234	55	36	33
Velikostni razred KZU - 10 ha ali več	316	742	734	18	29	28

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 21 prikazuje strukturo kmetijskih zemljišč po uporabi. Leta 2000 je bilo v Dornavi 1.485 ha vseh zemljišč v uporabi, leta 2010 se je to povečalo na 1.600 ha, nato pa v 2020 zmanjšalo na 1.493 ha. Število kmetijskih gospodarstev se je v istem obdobju zmanjšalo s 241 (2000) na 192 (2010) in nazadnje 157 (2020), kar kaže na konsolidacijo oziroma združevanje kmetij ali opustitev dejavnosti.

Tabela 21: Struktura kmetijskih zemljišč in gospodarstev glede na rabo tal, v % in ha*

	Površina [ha]			Število kmetijskih gospodarstev		
	2000	2010	2020	2000	2010	2020
1. VSA ZEMLJIŠČA V UPORABI (ha in število)	1485	1600	1493	241	192	157
1.1. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA - % vseh zemljišč	75	79	82	100	100	99
	Struktura kmetijskih zemljišč, v %			Struktura gospodarstev glede na rabo zemljišč, v %		
1.1.1. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA V UPORABI	100	100	100	100	100	100
1.1.1.1. Njive	70	79	82	98	96	91
1.1.1.1.01. Žita	54	55	55	92	82	81
1.1.1.1.01.01. Pšenica in pira	23	16	15	66	49	44
1.1.1.1.01.02. Ječmen	4	9	10	30	36	31
1.1.1.1.01.05. Koruza za zrnje	26	29	28	87	73	71
1.1.1.1.02. Krompir	1	0	0	57	32	13
1.1.1.1.03. Industrijske rastline	7	18	18	52	47	23
1.1.1.1.04. Krmne rastline	8	6	8	49	39	36
1.1.1.1.04.04. Silažna koruza	5	3	3	16	8	7
1.1.1.1.07.02. Zelenjadnice		0	1		63	40
1.1.1.2. Trajni Travniki In Pašniki	27	18	16	69	58	63
1.1.1.2.01. Travniki in pašniki: z enkratno rabo	2	1	2	10	7	20
1.1.1.2.05. Trajno travinje: z večkratno rabo			14			63
1.1.1.2.02. Travniki in pašniki: z dvokratno rabo		6			28	
1.1.1.2.03. Travniki in pašniki: s trikratno rabo		8			21	
1.1.1.2.04. Travniki in pašniki: s štiri in večkratno rabo	5	2		7	7	
1.1.1.3. Trajni Nasadi	3	2	2	58	56	38
1.1.1.3.P01_02 Sadovnjaki in oljčniki - skupaj		1			27	
1.1.1.3.01. Površina sadovnjakov			1			21
1.1.1.3.03. Površina vinogradov	2			46	42	24
1.2.1. GOZD	22	19	15	88	83	73
1.2.2. NERODOVITNA ZEMLJIŠČA	2	2	3	99	100	100

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b) *Prazna celica pomeni, da podatka ni bilo.

Tabela 21 kaže, da so kmetijska zemljišča leta 2000 predstavljala 75 % vseh zemljišč v uporabi, leta 2010 79 % in leta 2020 82 %. To pomeni, da se je delež kmetijskih površin v primerjavi z gozdnimi in nerodovitnimi zemljišči povečeval, kljub temu da je skupna površina vseh zemljišč v uporabi (1.1.1) v zadnjem obdobju rahlo upadla. Vidimo, da je leta 2020 kar 99 % gospodarstev še vedno usmerjenih v kmetijska zemljišča (preostalih 1 % bi lahko bili

usmerjeni v druge dejavnosti ali kombinacije z gozdarstvom). Leta 2000 so njive predstavljale 70 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi, leta 2010 79 %, do 2020 pa 82 %. To odraža intenzivnejšo poljedelsko usmeritev, saj je vse večji delež površin namenjen njivam. 98 % (2000), 96 % (2010) in 91 % (2020) kmetijskih gospodarstev ima v uporabi njive. Ta rahel upad (iz 98 na 91 %) nakazuje, da se je nekaj kmetij morda preusmerilo v druge načine rabe tal (npr. trajni travniki ali trajni nasadi) ali prenehalo z njivsko dejavnostjo.

Kaj se je dogajalo s ključnimi posevki? Delež žit v kmetijskih zemljiščih ostaja okoli 54–55 %, čeprav se število gospodarstev, ki pridelujejo žita, od 2000 do 2020 zmanjšuje (z 92 % na 81 %). Pšenica in pira upadata s 23 % (2000) na 15 % (2020), medtem ko je ječmen zrastel z 4 % na 10 %. Koruza za zrnje ostaja pomembna (26–29 %). Industrijske rastline so postale pomembnejše. Njihov delež se je dvignil z 7 % na 18 %, a število gospodarstev, ki jih prideluje, se je zmanjšalo (z 52 % na 23 %). To lahko pomeni, da manj kmetij obdeluje večjo površino industrijskih rastlin. Delež krompirja je iz 1 % padel skoraj na 0 %, kar se kaže tudi v drastičnem upadu števila gospodarstev (57 % na 13 %). Zelenjadnice se pojavljajo šele po letu 2010, a z nizkim deležem. Trajni travniki in pašniki so leta 2000 predstavljali 27 % (v 2010 pade na 18 %, 2020 pa na 16 %). To kaže, da se je del površin, ki so bili prej travniki ali pašniki, preusmeril v njive. Delež gospodarstev, ki imajo trajne travnike, se giblje med 69 % (2000) in 63 % (2020). Padec je manjši kot pri njivah, kar pomeni, da del kmetij vzdržuje kombinirano rabo tal, a je skupna površina manjša.

Delež trajnih nasadov v kmetijskih zemljiščih je relativno stabilnih: okoli 3 % leta 2000, 2 % v 2010 in 2020, kar kaže, da se trajni nasadi (sadovnjaki, vinogradi, oljčniki) niso bistveno razširili. V letu 2000 je 58 % gospodarstev gojilo trajne nasade, do 2020 pa se je delež znižal na 38 %. Vinogradi, ki so leta 2000 predstavljali 2 % površine, so leta 2020 le še zabeleženi z 24 % gospodarstev, kar pomeni, da manj kmetij vzdržuje vinograde, verjetno zaradi prestrukturiranja ali manjše konkurenčnosti.

Delež gozdnih površin se je z 22 % leta 2000 znižal na 15 % leta 2020, kar kaže na krčenje gozdnih površin, morda zaradi intenzivnejše kmetijske rabe ali izsekavanja. Tudi število gospodarstev, ki imajo gozd, se je znižalo z 88 % (2000) na 73 % (2020). Nerodovitna zemljišča ostajajo na 2–3 % (površinsko), vendar v število gospodarstev doseže 100 % ali blizu tega, kar pomeni, da skoraj vsa gospodarstva v neki meri beležijo tudi nerodovitne površine (verjetno mejice, jarke ali območja, ki niso primerna za obdelavo).

V opazovanem obdobju je prišlo do spremembe v strukturi rabe tal. Najopaznejša sprememba je rast njiv z 70 % na 82 % (2000–2020), kar pomeni prehod od travnikov, pašnikov ali gozdov k intenzivnejšemu poljedelstvu. Pri tem so žita in industrijske rastline ključne kulture. Delež trajnih travnikov se je z 27 % znižal na 16 %, kar kaže na upad živinorejsko usmerjenih kmetij ali na njihovo prestrukturiranje. Gozd se je iz 22 % vseh zemljišč znižal na 15 %, kar je lahko posledica krčenja gozdov v prid njivskim površinam ali izsekavanja. Pri večini rabe tal se število gospodarstev zmanjša (npr. pri žitih z 92 % na 81 %), kar pomeni, da manj kmetij obdeluje večje površine, ali da se del dejavnosti opušča. Manjše število gospodarstev v kombinaciji z drugimi podatki kaže na večjo koncentracijo.

Tabela 22 prikazuje, kako se je od leta 2000 do 2020 spremenila površina različnih kategorij rabe tal (v hektarjih) in število kmetijskih gospodarstev v posameznih občinah, pri čemer je

leto 2000 izhodišče (indeks = 100). V tabeli so vključene tudi nekatere mestne občine (Maribor, Ptuj, Murska Sobota), a se v nadaljevanju osredotočamo predvsem na Dornavo in ostale ne-mestne občine: Gorišnica, Juršinci, Ormož, Markovci, Sveti Tomaž ter za osnovno primerjavo Slovenija (SLO). Dornava (101 površina, 65 gospodarstev) je med letoma 2000 in 2020 povečala skupno površino kmetijskih zemljišč (indeks 101 pomeni 1 % rast glede na leto 2000), a se je število gospodarstev izrazito zmanjšalo (65).

Gorišnica (102, 62) in Markovci (104, 56) imata višji indeks površine kot Dornava, kar pomeni večjo rast uporabljenih zemljišč. Vendar se jima je število gospodarstev še močneje znižalo (zlasti Markovci na 56). Juršinci (103, 83) beležijo enega najvišjih indeksov površine in relativno zmeren padec v številu gospodarstev, kar kaže, da se je kljub prestrukturiranju ohranil večji delež aktivnih kmetij. Dornava se z 101 uvršča v zgornjo polovico po rasti površine, a se ji je število gospodarstev močno znižalo (indeks 65). Podobno se dogaja v Gorišnici in Markovcih, kjer je rast zemljišč izrazitejša, hkrati pa je upad števila gospodarstev še večji.

Tabela 22: Indeks rabe kmetijskih zemljišč in števila kmetijskih gospodarstev v letu 2020 v primerjavi z letom 2000 (2000=100)

	Površina [ha]										Število kmetijskih gospodarstev									
	SLO	Dornava	Gorišnica	Juršinci	Maribor	Murska Sobota	Ormož	Ptuj	Markovci	Sveti Tomaž	SLO	Dornava	Gorišnica	Juršinci	Maribor	Murska Sobota	Ormož	Ptuj	Markovci	Sveti Tomaž
1. VSA ZEMLJIŠČA V UPORABI	94	101	102	103	112	150	97	96	104	96	79	65	62	83	82	44	72	58	56	75
1.1. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	94	109	109	105	128	167	97	105	110	102	78	65	62	83	81	43	72	58	56	75
1.1.1. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA V UPORABI	98	106	108	101	127	168	95	104	110	99	78	65	62	83	81	43	72	58	56	75
1.1.1.1. Njive	103	124	118	116				127	121	117	70	60	57	74	75	43	63	53	54	74
1.1.1.1.01. Žita	96	108	136	111	140	194	92	136	139	110	52	57	57	63	45	43	60	48	52	71
1.1.1.1.01.01. Pšenica in pira	71	71	91	61		176	66	111	108	88	37	44	38	28	55	34	45	34	39	52
1.1.1.1.01.02. Ječmen	192	241	400	235	317	355	348	285	235	278	71	67	68	76	66	53	106	69	65	99
1.1.1.1.01.05. Koruza za zrnje	83	117	119	102	115	182	86	121	114	98	42	53	52	60	39	44	56	45	47	61
1.1.1.1.02. Krompir	33	8	64	27	122	35	56	42	31	26	28	14	22	11	27	23	28	14	14	41
1.1.1.1.03. Industrijske rastline	95	273	63			142	99	38	48	119	48	29	33	29	64	28	41	37	32	53
1.1.1.1.04. Krmne rastline	128	106	94	121	407	137	114	162	125	139	92	47	34	61	136	49	69	57	27	72
1.1.1.1.04.04. Silažna koruza	104	61	59	87	398	67	80	160	169	117	55	28	24	44	95	11	44	40	24	56
1.1.1.1.07.02. Zelenjadnice																				
1.1.1.2. Trajni Travniki in Pašniki	95	63	59	71	95	42	89	71	54	83	79	59	58	83	84	48	78	58	61	76
1.1.1.2.01. Travniki in pašniki: z enkratno rabo	60	79	127	267	64	238	271	99	50	678	141	124	92	229	98	153	254	108	36	717
1.1.1.3. Trajni Nasadi	93	85	37	104				80	30	35	59	42	49	75	65	18	55	41	36	44
1.1.1.3.03. Površina vinogradov	85		30	91	56			92	20		50	35	58	65	62	27	59	33	54	32
1.2.1. GOZD	94	69	63	92	80	58	91	63	72	78	69	54	55	75	72	40	65	49	60	66
1.2.2. NERODOVITNA ZEMLJIŠČA	118	137	105	131	105	71	155	97	100	155	84	66	63	84	97	46	74	62	57	77

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

ANALIZA GOSPODARSKEGA RAZVOJA IN KVALITATIVNA ANALIZA IZZIVOV ZA OBČINO DORNAVA

Tabela 22: Indeks rabe kmetijskih zemljišč in števila kmetijskih gospodarstev v letu 2020 v primerjavi z letom 2000 (2000=100)

	Površina [ha]										Število kmetijskih gospodarstev									
	SLO	Dornava	Gorišnica	Juršinci	Maribor	Murska Sobota	Ormož	Ptuj	Markovci	Sveti Tomaž	SLO	Dornava	Gorišnica	Juršinci	Maribor	Murska Sobota	Ormož	Ptuj	Markovci	Sveti Tomaž
1. VSA ZEMLJIŠČA V UPORABI	94	101	102	103	112	150	97	96	104	96	79	65	62	83	82	44	72	58	56	75
1.1. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	94	109	109	105	128	167	97	105	110	102	78	65	62	83	81	43	72	58	56	75
1.1.1. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA V UPORABI	98	106	108	101	127	168	95	104	110	99	78	65	62	83	81	43	72	58	56	75
1.1.1.1. Njive	103	124	118	116				127	121	117	70	60	57	74	75	43	63	53	54	74
1.1.1.1.01. Žita	96	108	136	111	140	194	92	136	139	110	52	57	57	63	45	43	60	48	52	71
1.1.1.1.01.01. Pšenica in pira	71	71	91	61		176	66	111	108	88	37	44	38	28	55	34	45	34	39	52
1.1.1.1.01.02. Ječmen	192	241	400	235	317	355	348	285	235	278	71	67	68	76	66	53	106	69	65	99
1.1.1.1.01.05. Koruza za zrnje	83	117	119	102	115	182	86	121	114	98	42	53	52	60	39	44	56	45	47	61
1.1.1.1.02. Krompir	33	8	64	27	122	35	56	42	31	26	28	14	22	11	27	23	28	14	14	41
1.1.1.1.03. Industrijske rastline	95	273	63			142	99	38	48	119	48	29	33	29	64	28	41	37	32	53
1.1.1.1.04. Krmne rastline	128	106	94	121	407	137	114	162	125	139	92	47	34	61	136	49	69	57	27	72
1.1.1.1.04.04. Silažna koruza	104	61	59	87	398	67	80	160	169	117	55	28	24	44	95	11	44	40	24	56
1.1.1.1.07.02. Zelenjadnice																				
1.1.1.2. Trajni Travniki In Pašniki	95	63	59	71	95	42	89	71	54	83	79	59	58	83	84	48	78	58	61	76
1.1.1.2.01. Travniki in pašniki: z enkratno rabo	60	79	127	267	64	238	271	99	50	678	141	124	92	229	98	153	254	108	36	717
1.1.1.3. Trajni Nasadi	93	85	37	104				80	30	35	59	42	49	75	65	18	55	41	36	44
1.1.1.3.03. Površina vinogradov	85		30	91	56			92	20		50	35	58	65	62	27	59	33	54	32
1.2.1. GOZD	94	69	63	92	80	58	91	63	72	78	69	54	55	75	72	40	65	49	60	66
1.2.2. NERODOVITNA ZEMLJIŠČA	118	137	105	131	105	71	155	97	100	155	84	66	63	84	97	46	74	62	57	77

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Če pogledamo njive in ključne posevke, lahko ugotovimo, da se je v Dornavi (124 površina, 60 gospodarstev) površina njiv povečala za 24 % glede na leto 2000, število gospodarstev pa je padlo na 60 % prvotnega. V večini primerov je opaziti močan dvig površin namenjenih njivam, a precejšen padec števila gospodarstev. Najbolj izrazito je to v Markovcih (121, 54), kjer je skoraj četrtinski prirast njivskih površin ob hkratnem skoraj polovičnem številu kmetij. Dornava pri žitih (108, 57) kaže 8 % rast površine žit, a le 57 % gospodarstev v primerjavi z letom 2000. To pomeni, da se je manj kmetij specializiralo za žita na večji površini. Gorišnica in Markovci imata še višji indeks površine pri žitih (136, 139), a podobno ali celo večje zmanjšanje gospodarstev (57 in 48). V Dornavi (63, 59) je obseg travnikov in pašnikov padel na 63 % izhodišča, število gospodarstev, ki jih obdeluje, pa na 59 %. To kaže preusmeritev iz travnikov v njive. Površina trajnih nasadov se je znižala za 15 % glede na leto 2000, medtem ko se je število gospodarstev prepolovilo (42).

Dornava se med ne-mestnimi občinami uvršča v skupino z zmerno do visoko rastjo kmetijskih zemljišč (podobno Gorišnici in Markovcem), a tudi z velikim zmanjšanjem števila kmetijskih gospodarstev, kar kaže na proces koncentracije kmetij in opuščanje manjših kmetij. Pri njivah izstopa občutna rast (124), travniki in pašniki pa so se precej zmanjšali (63), kar pomeni prehod v intenzivnejše poljedelstvo. V primerjavi z Juršinci, ki so ohranili več travnikov in manj izgubili na številu gospodarstev, Dornava bolj sledi usmeritvi "manj kmetij, več njiv". Podobno velja za Markovce, le da so tam spremembe še izrazitejše. Tako je kljub temu, da Dornava ni največja po obsegu, izrazito prestrukturirala rabo tal v zadnjih dveh desetletjih, kar bo pomembno vplivalo na prihodnji razvoj kmetijstva in podeželja v občini

Če povzamemo, lahko rečemo sledeče: v desetletju 2000–2010 je v Dornavi prišlo do povečanja obsega kmetijskih zemljišč in intenzivnejše rabe (zlasti njiv), nato pa se je v zadnjem desetletju trend obrnil ali pa se je stanje stabiliziralo na nižji ravni. Hkrati se je število kmetijskih gospodarstev opazno zmanjšalo (z 241 na 156), kar kaže na združevanje kmetij ali opuščanje dejavnosti.

Med letoma 2000 in 2010 je prišlo do povečevanja obsega kmetijskih zemljišč v uporabi in intenzivnejše pridelave (zlasti pri njivah in industrijskih rastlinah), medtem ko se v zadnjem obdobju (2010–2020) trend stabilizira ali pa je prišlo do rahlega upada. Pomembno je tudi zmanjševanje števila kmetijskih gospodarstev, predvsem manjših, kar vodi v koncentracijo zemlje pri večjih kmetijah. Ta proces ima lahko dolgoročne posledice za strukturo kmetijstva, samooskrbo in razvoj podeželja v občini Dornava, pri čemer pa seveda olajšuje rentabilnost dela na kmetijah in olajšuje obstoj dejavnosti kot glavne (in ne dopolnilne).

V Dornavi se je med letoma 2000 in 2020 kmetijska raba tal preusmerila k intenzivnejšemu poljedelstvu (zlasti njive in industrijske rastline), medtem ko se je delež trajnih travnikov, pašnikov in gozdov zmanjšal. Skupno število gospodarstev se je precej skrčilo, kar odraža trend združevanja kmetij ali opuščanja manjših kmetijskih dejavnosti.

3.2 Podjetja

3.2.1 Število in velikost podjetij

Tabela 23 prikazuje, da se je na ravni celotne države (Slovenija) število podjetij od leta 2008 (152.541) do 2023 (228.944) vztrajno povečevalo. Vrednosti za leto 2010 (165.595), 2015 (191.863) in 2020 (206.220) kažejo kontinuirano rast, pri čemer je skupni porast od 2008 do 2023 precejšen. To potrjuje splošen trend naraščanja podjetniške dejavnosti v Sloveniji v zadnjih petnajstih letih.

V Dornavi je število podjetij z 144 (2008) naraslo na 184 (2023). Zanimivo je, da se je med letoma 2015 in 2020 število podjetij ni bistveno spremenilo (ostalo je pri 164), nato pa je do 2023 opazno zraslo (na 184). Vse ostale obravnavane manjše občine (Gorišnica, Juršinci, Markovci, Ormož, Sveti Tomaž) kažejo očitno rast števila podjetij, a se hitrost rasti razlikuje. Gorišnica in Markovci imata med najvišjimi absolutnimi vrednostmi in tudi razmeroma velik preskok med 2008 in 2023. Juršinci in Sveti Tomaž, ki izhajata iz nižjega števila podjetij, kažeta visoko relativno rast, čeprav sta po absolutnih številkah še vedno med manjšimi. Dornava in Ormož imata prav tako jasno rast, ki je izrazitejša po letu 2015, a med 2015 in 2020 v Dornavi ni bilo večjih sprememb, do 2023 pa je vnovičen poskok.

Tabela 23: Število podjetij in indeks števila podjetij (2008=100)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	152541	165595	191863	206220	228944
Dornava	144	150	164	164	184
Gorišnica	209	228	234	264	298
Juršinci	76	92	115	115	131
Maribor	9175	9997	10969	11643	13043
Markovci	225	262	271	306	331
Murska Sobota	1697	1821	1902	1827	1960
Ormož	616	640	763	825	930
Ptuj	1952	2081	2298	2371	2619
Sveti Tomaž	52	59	70	82	91

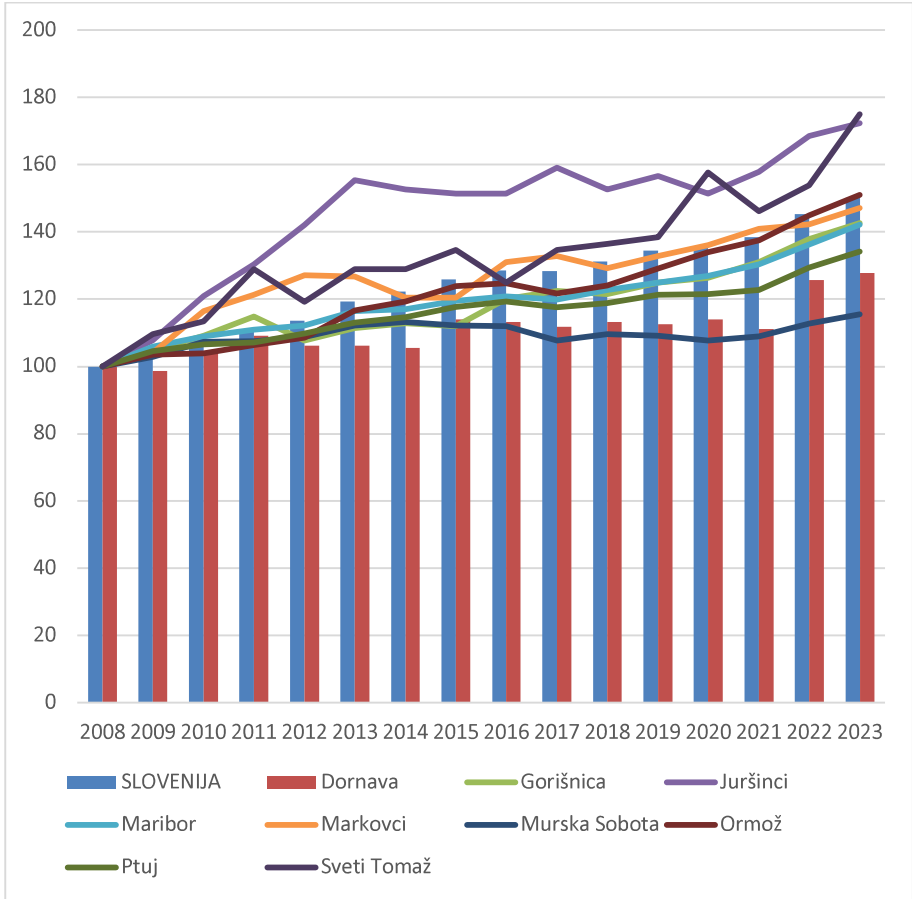
Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 15 prikazuje podatke iz tabele (Tabela 23) kot indeks, pri čemer je leto 2008 vzeto kot izhodišče (100). Kot kažejo podatki, ima Slovenija kot celota ima rastočo krivuljo, ki se giblje proti indeksu 150 (oziroma več) v letu 2023. Večina občin, vključno z Dornavo, Gorišnico in Markovci, beleži nadpovprečno rast glede na leto 2008 (indeks preko 120 ali 130). Juršinci in Sveti Tomaž, ki sta začeli z nizko absolutno osnovo, kažeta na indeksnem prikazu močan vzpon (tudi do okoli 170 ali več), čeprav je absolutno število podjetij nižje kot pri drugih občinah. Opazno je, da se po letu 2015 rast v večini občin pospeši, kar sovпада z okrevanjem gospodarstva in s tem novimi priložnostmi za podjetništvo.

V Sloveniji se je število podjetij v obdobju 2008–2023 občutno povečalo, kar je skladno s splošnimi trendi rasti podjetniškega sektorja. Tudi v manjših občinah, kot so Dornava, Gorišnica, Juršinci, Markovci, Ormož in Sveti Tomaž, je opazna rast, a s krajšimi obdobji

stagnacije (npr. Dornava med 2015 in 2020). Na indeksnem prikazu je razvidno, da so nekatere manjše občine dosegle celo višje relativne rasti od slovenskega povprečja, kar kaže na širjenje podjetništva tudi v ruralnih ali pol-ruralnih okoljih. Dornava se v tem kontekstu umešča med občine s stabilno, a zmerno rastjo, pri čemer je glavni pospešek opazen po letu 2020.

Slika 15: Indeks števila podjetij (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 24 prikazuje strukturo podjetij ter število podjetij po velikosti. V občini Dornava se število gospodarskih subjektov med letoma 2017 in 2023 povečuje z 161 na 184 podjetij, kar predstavlja porast za 14 %. Skoraj vsa ta rast izhaja iz mikropodjetij (0–9 zaposlenih), katerih delež znaša kar 98 % vseh podjetij (v primerjavi s 95 % povprečja Slovenije). Znotraj tega segmenta so samostojni podjetniki (0–1 zaposlenih) s 72–73 % še vedno najštevilčnejši, preostala mikropodjetja s 2–9 zaposlenimi pa predstavljajo 25–30 %. Majhna (10–49 zaposlenih), srednje (50–249) in velika podjetja (250+), pa so v Dornavi skoraj nepomembna – vsak od teh razredov obsega le eno podjetje ali približno 1 %.

Struktura podjetij v občini je izrazito osredotočena na mikropodjetja, kar kaže na močno podjetniško kulturo, a hkrati na pomanjkanje srednjih in velikih investitorjev. V obdobju 2017–2023 je število podjetij v Dornavi zraslo zlasti leta 2022, ko je zabeležila 13-odstotno

povečanje, kar nakazuje na izboljšano lokalno podjetniško okolje ali povečano registracijo dejavnosti.

Tabela 24: Število in struktura podjetij po velikosti

Število in struktura Dornava								
		Razredi zaposleni in samozaposlene osebe - SKUPAJ	Mikro podjetje [0-9] - skupaj	Mikro podjetje [0-1]	Mikro podjetje [2-9]	Majhno podjetje [10-49]	Srednje podjetje [50-249]	Veliko podjetje [250+]
2017	Število podjetij	161	158	116	42	1	1	1
2018	Število podjetij	163	160	116	44	1	1	1
2019	Število podjetij	162	159	111	48	1	1	1
2020	Število podjetij	164	161	119	42	1	1	1
2021	Število podjetij	160	157	115	42	1	1	1
2022	Število podjetij	181	178	133	45	1	1	1
2023	Število podjetij	184	181	132	49	1	1	1
Struktura Slovenija, v % vseh								
		Razredi zaposleni in samozaposlene osebe - SKUPAJ	Mikro podjetje [0-9] - skupaj	Mikro podjetje [0-1]	Mikro podjetje [2-9]	Majhno podjetje [10-49]	Srednje podjetje [50-249]	Veliko podjetje [250+]
2017	Število podjetij	100	98	72	26	1	1	1
2018	Število podjetij	100	98	71	27	1	1	1
2019	Število podjetij	100	98	69	30	1	1	1
2020	Število podjetij	100	98	73	26	1	1	1
2021	Število podjetij	100	98	72	26	1	1	1
2022	Število podjetij	100	98	73	25	1	1	1
2023	Število podjetij	100	98	72	27	1	1	1
Struktura Slovenija, v % vseh								
		Razredi zaposleni in samozaposlene osebe - SKUPAJ	Mikro podjetje [0-9] - skupaj	Mikro podjetje [0-1]	Mikro podjetje [2-9]	Majhno podjetje [10-49]	Srednje podjetje [50-249]	Veliko podjetje [250+]
2017	Število podjetij	100	95	74	21	4	1	0
2018	Število podjetij	100	95	74	21	4	1	0
2019	Število podjetij	100	95	74	21	4	1	0
2020	Število podjetij	100	95	75	20	4	1	0
2021	Število podjetij	100	95	75	20	4	1	0
2022	Število podjetij	100	95	76	19	4	1	0
2023	Število podjetij	100	95	76	18	4	1	0

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

V primerjavi s celotno Slovenijo, kjer mikropodjetja predstavljajo 95 % vseh subjektov, majhna podjetja 4 %, srednja 1 % in velika statistično neopazna 0 %, je Dornava še nekoliko bolj »mikro« usmerjena. V Sloveniji znotraj mikropodjetij samostojni podjetniki predstavljajo 74 %, preostala mikropodjetja pa 21–22 %, medtem ko je v Dornavi delež samostojnih podjetnikov s 72–73 % nekoliko nižji, preostalih pa nekoliko višji.

Glede na podatke drugih slovenskih občin, kjer je delež mikropodjetij običajno med 94 % in 96 %, majhnih podjetij med 3 % in 5 % ter srednjih in velikih skupaj okoli 1 %, občina Dornava izstopa kot ena najbolj »mikro« strukturo usmerjenih lokalnih skupnosti. Medtem ko večje občine v osrednjih ali obalnih regijah lahko računajo na višji delež malih in srednjih podjetij zaradi gostejše gospodarske mreže in dostopa do trgov, Dornava ostaja pretežno majhna, z omejenim številom podjetij, ki bi lahko bistveno razširila zaposlovanje in obseg poslovanja.

3.2.2 Prihodek podjetij

V Dornavi lahko opazimo, da je prihodek (nominalni) leta 2008 znašal 29.944, nato je do leta 2015 rahlo upadal (na 26.759), a se je do 2023 povzpел na 44.873. Na ravni države (Slovenija) je skupni prihodek v istem obdobju narasel z 95.786.283 na 167.559.026, kar kaže na bistveno primerljivo skupno rast v primerjavi z Dornavo. V Gorišnici je bil prihodek leta 2008 okoli 44.901, do leta 2023 pa je dosegel 106.853, kar predstavlja eno večjih relativnih rasti med obravnavanimi občinami. V Juršincih je bil začetni prihodek (7.330) precej nižji od večine drugih občin, a je v zadnjem obdobju (2023) zrasel na 15.324, kar kaže na občuten, čeprav absolutno manjši, dvig. Pri Markovcih se izkazuje rast iz 46.492 (2008) na 109.479 (2023), kar je v skladu z njihovo sorazmerno visoko rastjo števila podjetij. Pri Svetem Tomažu lahko opazimo, da se je dohodek iz nizke izhodiščne točke (2.652 leta 2008) povečal na 6.381 leta 2023, kar je razmeroma velik relativni preskok, čeprav ostaja v absolutnem smislu med manjšimi. V Ormožu je prihodek leta 2023 (230.618) malenkost nad izhodiščnim letom 2008 (224.769), saj je med letoma 2015 in 2020 celo upadal, kar kaže na bolj nestanovitno rast. Pri Ptuj in Murski Soboti se skupen prihodek dviguje, vendar je v Murski Soboti (1.166.189 leta 2023) rast dosegla izrazitejšo absolutno vrednost kot v Ptuj (1.644.981), oboje pa je opazno pod povprečjem Slovenije, ki se je skoraj podvojilo v obravnavanem obdobju.

Tabela 25: Prihodek podjetij (v tisoč EUR)

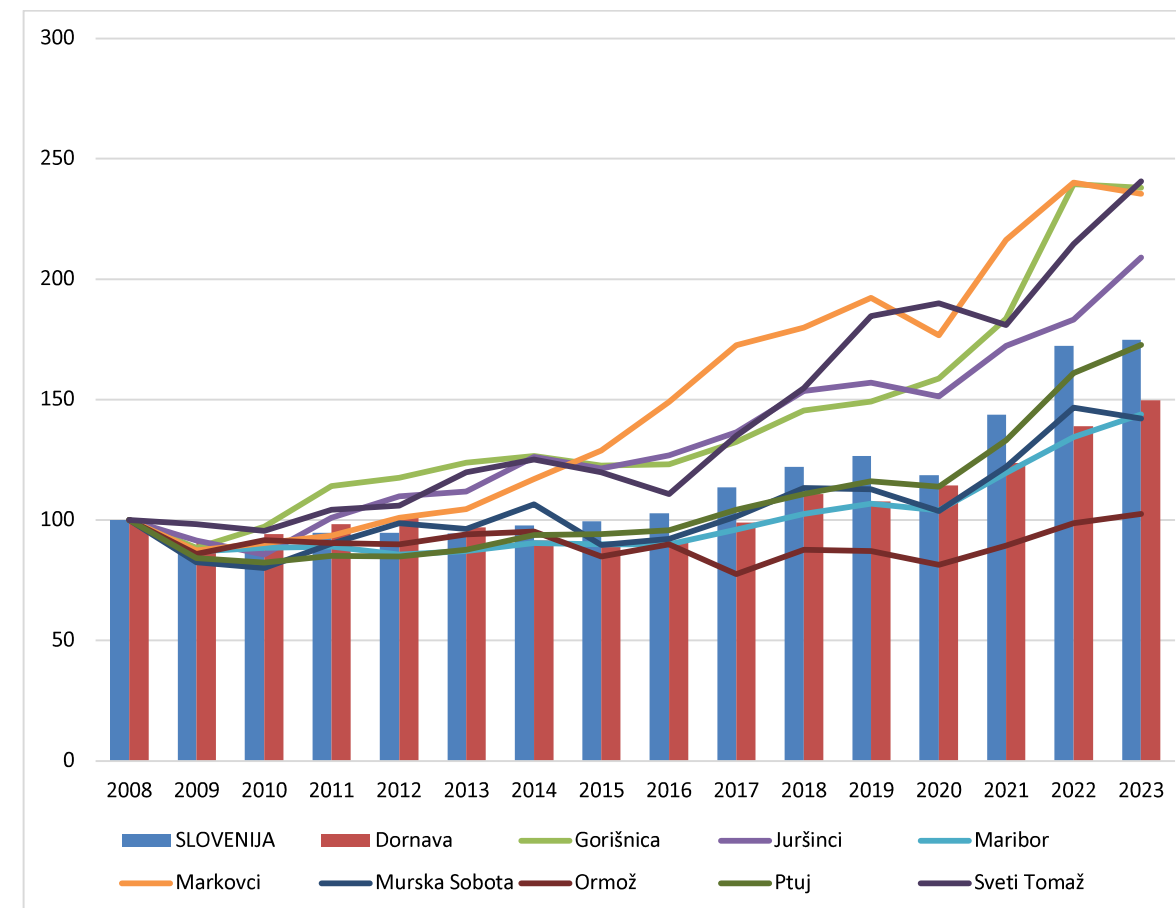
	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	95786283	86705208	95298760	113691184	167559026
Dornava	29944	28203	26759	34254	44873
Gorišnica	44901	43711	55060	71281	106853
Juršinci	7330	6280	8897	11090	15324
Maribor	5925680	5240284	5328618	6170677	8531650
Markovci	46492	42029	59904	82104	109479
Murska Sobota	1170411	938210	1049275	1216438	1666189
Ormož	224769	206396	190990	183185	230618
Ptuj	952438	784917	896912	1085386	1644981
Sveti Tomaž	2652	2534	3182	5037	6381

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Na grafični prikaz (Slika 16), kjer je leto 2008 postavljeno kot indeks 100, vpliva predvsem hitrost rasti prihodka v posamezni občini. Indeks prikazuje gibanje nominalnega prihodka. Ker želimo primerjati predvsem dinamiko občin med seboj, je takšna primerjava vseeno smiselna, čeprav gre za nominalne vrednosti. V Dornavi se indeks sprva rahlo zniža (do okoli 90) in se nato po 2015 dviga, do 2023 pa preseže 150, kar kaže na več kot 50-odstotno povečanje glede na začetno stanje. V Gorišnici in Markovcih je indeks po letu 2015 še izraziteje narasel, obema se približa ali preseže vrednost 200, kar ponazarja, da sta obe občini doživeli precej višjo relativno rast prihodka kot Dornava. V Juršincih in Svetem Tomažu indeks izhaja iz manjših absolutnih vrednosti, zato so nihanja izrazitejša. Do 2023 oba presežeta indeks 200, čeprav je v absolutnem smislu skupen prihodek še vedno relativno nizek. Ormož se giblje okoli indeksa 100–120, kar pomeni, da je ostal bliže izhodiščni vrednosti, saj je po nekaj upadih in ponovnih rastih do 2023 prišel le do rahlega presežka glede na 2008. V

primerjavi z državno ravni (Slovenija), ki do 2023 preseže indeks 170, je razvidno, da so nekatere občine (Gorišnica, Markovci, Juršinci, Sveti Tomaž) dosegle ali celo presegle državni indeks, medtem ko je pri drugih (Ormož, delno Dornava) rast nekoliko počasnejša ali bolj nestanovitna.

Slika 16: Indeks prihodka podjetij (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 26 prikazuje prihodek na podjetje. V Dornavi lahko opazimo, da je povprečni nominalni prihodek na podjetje leta 2008 znašal 208, nato se je do 2015 znižal na 163 in se do 2023 povzpел na 244. V Gorišnici je bil prihodek na podjetje leta 2008 215, kar se je do 2023 povečalo na 359. Indeks v zadnjem letu krepko presega 150, kar nakazuje, da se je povprečna velikost podjetja, merjeno po prihodkih, občutno povečala, vendar pa podatek vključuje tudi rast cen, saj gre za nominalne podatke. Ti so zato bolj smiselni predvsem z vidika primerjave med občinami. Markovci kažejo podoben trend, saj se je kazalnik z 207 dvignil na 331, kar je tudi več kot 50 % rast glede na izhodišče.

V Juršincih je začetni prihodek na podjetje (96) precej nižji kot pri večini drugih občin, leta 2023 pa je dosegel 117. Čeprav je rast razmeroma visoka v indeksnem smislu, podjetja v tej občini ostajajo manjša glede na prihodke. Sveti Tomaž z izhodiščnimi 51 kaže še nižje vrednosti in do 2023 doseže 70, kar je najnižje med obravnavanimi, a predstavlja kljub temu pozitiven preskok.

Pri Ormožu opazimo, da je leta 2008 imel 365 prihodka na podjetje, nato se je do 2023 znižal na 248, kar pomeni, da se je povprečna velikost tamkajšnjih podjetij po prihodkih v tem obdobju dejansko skrčila. Podoben upad v prvem obdobju je zaznati v Mariboru (z 646 na 486 do 2015), a se je v zadnjih letih spet dvignil na 654, kar je rahlo nad izhodiščem. Predvsem pa so podjetja precej večja po prihodku, kar odraža tako velikost trga kot tudi velikost podjetij.

Murska Sobota izstopa s sorazmerno visokimi vrednostmi v začetnem obdobju (690) in še višjimi v 2023 (850), kar pomeni, da so tamkajšnja podjetja v povprečju postala najvišja po prihodkih med vsemi primerjanimi občinami. Ptuj se z 488 (2008) dvigne na 628 (2023), kar je rast v skladu z državnim povprečjem (Slovenija se iz 628 povzpne na 732). Vsi podatki so nominalni in so posledica tako rasti trga, rasti cen, odražajo pa tudi velikostne razlike med podjetji v občinah.

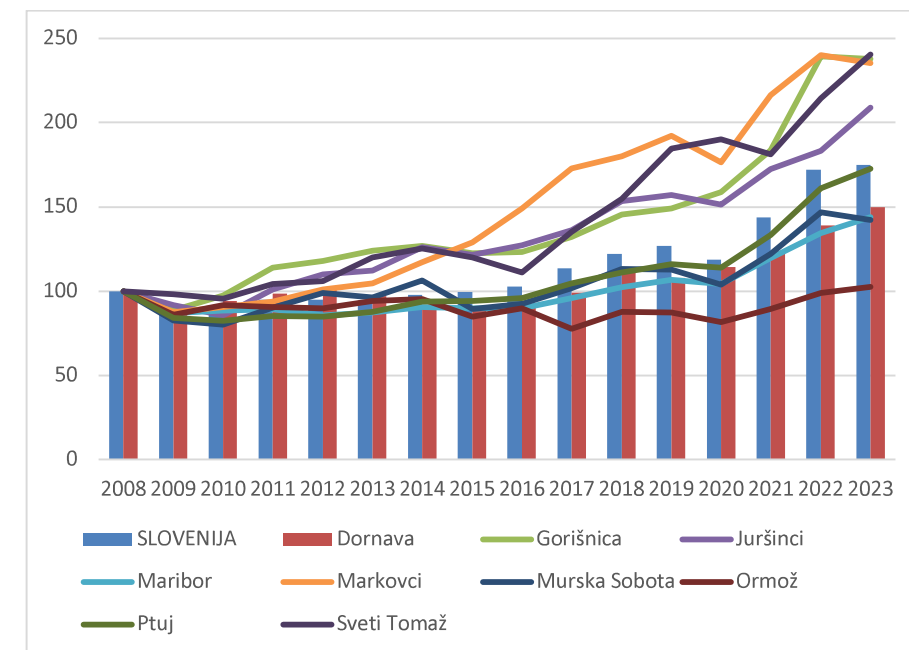
Tabela 26: Prihodek na podjetje – nominalni, v 1000 EUR

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	628	524	497	551	732
Dornava	208	188	163	209	244
Gorišnica	215	192	235	270	359
Juršinci	96	68	77	96	117
Maribor	646	524	486	530	654
Markovci	207	160	221	268	331
Murska Sobota	690	515	552	666	850
Ormož	365	322	250	222	248
Ptuj	488	377	390	458	628
Sveti Tomaž	51	43	45	61	70

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 17 kaže, da sta Gorišnica in Markovci v zadnjem obdobju močno presegli izhodišče, kar pomeni nadpovprečno rast povprečne velikosti podjetij glede na leto 2008. Murska Sobota, ki je imela že na začetku visok prihodek na podjetje, torej so podjetja v povprečju večja, v 2023 močno izstopa (indeks približno 120–130 nad izhodiščem), kar kaže na krepitev "večjih" podjetij ali rast posameznih manjših v povprečju. V Juršincih in Svetem Tomažu so vrednosti nižje, saj se podjetja kljub indeksni rasti še vedno uvrščajo v spodnji del lestvice po absolutnih prihodkih. Dornava in Ormož sta doživela razmeroma nestanovitno gibanje: pri Dornavi se po začetnem padcu kaže okrevanje nad 200, Ormož pa ostaja pod izhodiščem, kar pomeni, da so se tamkajšnja podjetja v povprečju zmanjšala. Vse to kaže, da se "velikost" podjetij (po prihodku) v slovenskih občinah razvija različno – nekatere občine (Gorišnica, Markovci, Murska Sobota) beležijo izrazito rast, druge (Ormož, delno Dornava) pa bolj skromne ali nestanovitne trende.

Slika 17: Indeks nominalnega prihodka na podjetje (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

3.2.3 Število zaposlenih v občinah in prihodek na zaposlenega

Tabela 27 prikazuje število zaposlenih oseb po delovnem mestu. V Dornavi se je število zaposlenih od leta 2008 (669) do 2010 (677) sprva nekoliko povečalo, nato je med letoma 2015 in 2020 stagniralo (626), v letu 2023 pa je zraslo na 699. To pomeni, da se je občina po krajšem upadu in obdobju nespremenjenega števila zaposlenih vrnila skoraj na raven izhodiščnega leta 2008. Na državni ravni (Slovenija) je v istem obdobju število zaposlenih naraslo z 789.863 (2008) na 833.363 (2023), pri čemer se je v letih 2010–2015 soočalo z manjšim upadom, a se je do 2023 ponovno okrepilo. Občine Gorišnica (583 → 829) in Markovci (506 → 843) kažeta zelo izrazito rast, kar kaže, da so se tamkajšnje delovne priložnosti ali zaposlitvena dinamika v zadnjem desetletju in pol močno povečale. Juršinci so z nizke izhodiščne vrednosti (137) dosegli 177 leta 2023, kar je zmerna, a stabilna rast. V nasprotju s tem se je Ormožu število zaposlenih precej zmanjšalo (z 3.805 na 2.539), kar kaže, da je v tem obdobju prišlo do večjega prestrukturiranja gospodarstva ali izgube delovnih mest. Ptuj (12.015 → 13.191) in Maribor (63.822 → 59.430) imata večjo absolutno zaposlenost, a Maribor še ni dosegel izhodiščnih ravni iz leta 2008. Murska Sobota je prav tako zaznala upad (14.501 na 12.217), čeprav manj izrazit kot Ormož.

Slika 18 kaže, da je v Dornavi indeks (2008=100) do leta 2010 rahlo presegel 100, nato v obdobju 2015–2020 padel pod izhodišče in se v letu 2023 spet dvignil na približno 105. Občine, kot sta Gorišnica in Markovci, indeksno izstopajo z vrednostmi krepko nad 130 ali celo 160 v letu 2023, kar nakazuje na močno rast zaposlitvenih možnosti glede na leto 2008. Juršinci in Sveti Tomaž se dvigujeta, vendar ostajata pri indeksu okoli 120 oziroma manj, saj sta izhodiščni vrednosti bili precej nizki. Ormož in Murska Sobota z indeksom ostajata pod 100, kar kaže, da se je skupno število zaposlenih zmanjšalo glede na leto 2008.

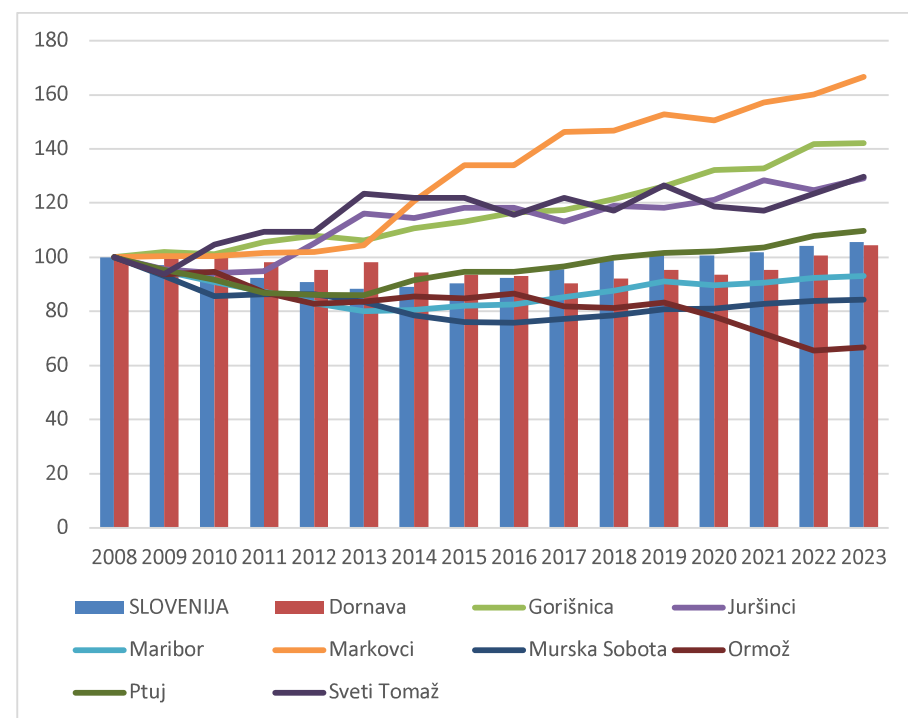
Tabela 27: Število zaposlenih oseb po delovnem mestu in indeks števila zaposlenih (2008=100)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	789863	747194	713076	794623	833363
Dornava	669	677	626	626	699
Gorišnica	583	590	660	771	829
Juršinci	137	129	162	166	177
Maribor	63822	58002	52460	57227	59430
Markovci	506	508	678	762	843
Murska Sobota	14501	12414	11026	11751	12217
Ormož	3805	3601	3229	2968	2539
Ptuj	12015	11016	11367	12274	13191
Sveti Tomaž	64	67	78	76	83

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Za Dornavo je ključno, da je kljub vmesnemu zastoju v številu zaposlenih v zadnjih letih znova pridobila nekaj delovnih mest, tako da se postopoma približuje ravni iz začetnega obdobja. Razlike med občinami so sicer zelo izrazite: nekatere, predvsem Gorišnica in Markovci, doživljajo dinamično rast, druge, kot Ormož, se soočajo z upadom zaposlenosti. Ta heterogenost ponazarja različne gospodarske poti in razvojne priložnosti v širši regiji.

Slika 18: Število zaposlenih oseb po delovnem mestu - indeks števila zaposlenih (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 28 prikazuje število zaposlenih na podjetje oziroma povprečno velikost podjetja po številu zaposlenih. Na državni ravni (Slovenija) se je povprečno število zaposlenih na podjetje z 5,2 (2008) do leta 2023 znižalo na 3,6, kar nakazuje na razdrobljenost podjetniškega

sektorja oziroma porast manjših, mikro podjetij. Tudi pri občinah z večjo izhodiščno vrednostjo (npr. Murska Sobota z 8,5) opazimo do 2023 padec na 6,2, kar je še vedno med višjimi, a precej nižje od začetka.

Tabela 28: Število zaposlenih na podjetje (2008=100)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	5,2	4,5	3,7	3,9	3,6
Dornava	4,6	4,5	3,8	3,8	3,8
Gorišnica	2,8	2,6	2,8	2,9	2,8
Juršinci	1,8	1,4	1,4	1,4	1,4
Maribor	7,0	5,8	4,8	4,9	4,6
Markovci	2,2	1,9	2,5	2,5	2,5
Murska Sobota	8,5	6,8	5,8	6,4	6,2
Ormož	6,2	5,6	4,2	3,6	2,7
Ptuj	6,2	5,3	4,9	5,2	5,0
Sveti Tomaž	1,2	1,1	1,1	0,9	0,9

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

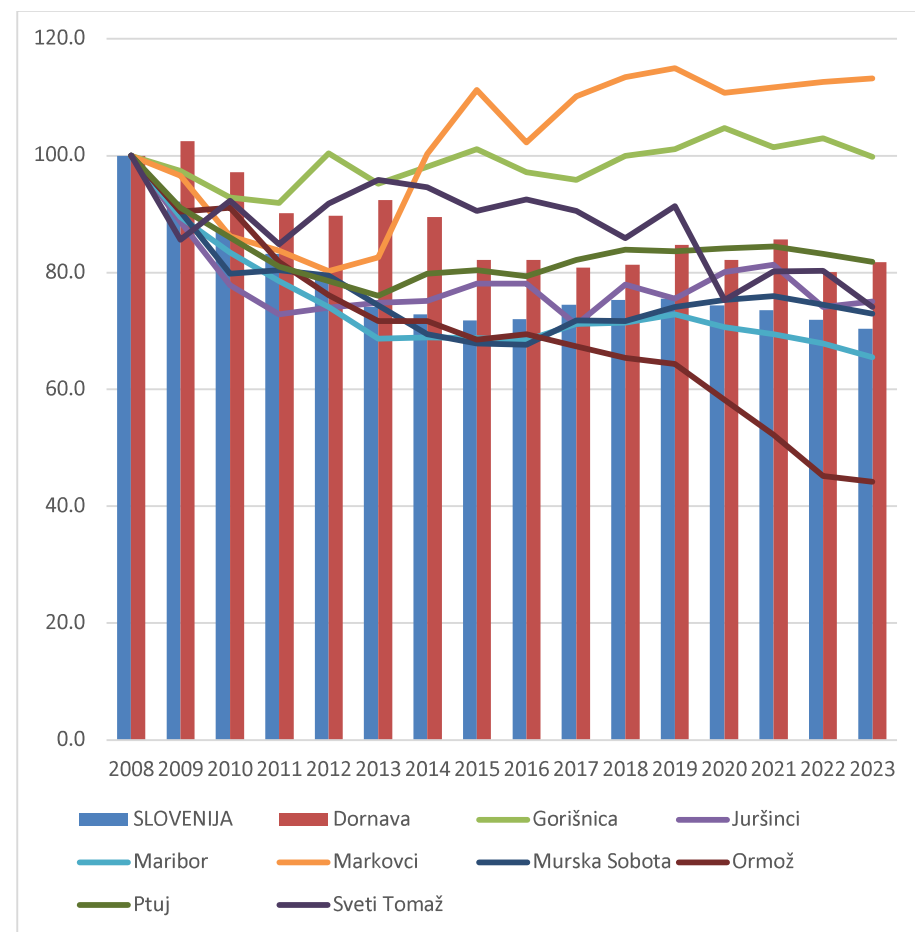
V Dornavi se je število zaposlenih na podjetje s 4,6 (2008) do 2023 spustilo na 3,8. Iz podatkov je razvidno, da se je po letu 2010 (4,5) v letu 2015 nekoliko znižalo (3,8) in od takrat ni več bistveno okrevalo. Kljub temu Dornava ohranja razmeroma stabilno povprečje v primerjavi z večino drugih manjših občin, saj je njen indeksni upad manj izrazit kot pri nekaterih občinah z višjim izhodiščem. Podjetja pa so v povprečju manjša, kot so bila, kar je verjetno tudi posledica vstopa novih podjetij.

Markovci (2,2 → 2,5) so ena redkih občin, kjer se je število zaposlenih na podjetje v obdobju 2008–2023 dejansko povečalo, kar pomeni, da se tamkajšnja podjetja v povprečju niso razdelila na manjše enote ali pa so se formirale večje enote. Gorišnica (2,8 → 2,8) ostaja pri skoraj enaki vrednosti, medtem ko je pri Svetem Tomažu izhodiščna številka (1,2) še upadla na 0,9, kar pomeni zelo majhna povprečna podjetja. Juršinci (1,8 → 1,4) prav tako kažejo konstantno nižanje, kar poudarja usmeritev k mikro-podjetjem. Med večjimi središči se v Ormožu (6,2 → 2,7) pojavi izrazito zmanjšanje, kar kaže na znatno zapiranje ali drobljenje večjih podjetij. Maribor (7,0 → 4,6) in Ptuj (6,2 → 5,0) se sicer še vedno nahajata nad državnim povprečjem, a kljub temu beležita precejšen upad povprečne velikosti podjetij. Murska Sobota se je s 8,5 (najvišje izhodišče) do 2023 spustila na 6,2, vendar to še vedno pomeni najvišje število zaposlenih na podjetje v primerjavi z ostalimi.

Slika 19 primerja gibanje velikosti v času z indeksom. Slika kaže trend manjšanja povprečne velikosti podjetij. V Dornavi se indeks giblje malenkost pod 90, kar potrjuje, da je število zaposlenih na podjetje od 2008 do 2023 padlo za približno desetino. Markovci so med redkimi izjemami, saj je njihov indeks presegel začetno vrednost, kar pomeni rast velikosti podjetij v povprečju. Ormož in Maribor imata zelo izrazit upad (tudi več kot 30 % glede na izhodišče), medtem ko se Murska Sobota kljub padcu še vedno uvršča v vrh po absolutnem številu zaposlenih na podjetje. Za Dornavo je pomembno predvsem, da je padec števila zaposlenih na podjetje manj dramatičen kot v nekaterih večjih okoljih (Ormož, Maribor), a kljub temu kaže na vse večjo prevlado mikro- in majhnih podjetij. V primerjavi z drugimi manjšimi

občinami, kot sta Juršinci in Sveti Tomaž, Dornava ostaja v srednjem razponu, kar pomeni, da so tamkajšnja podjetja v povprečju nekoliko večja, a ne dosegajo pretekle ravni izpred petnajstih let. V vseh občinah je to lahko povezano z vstopom novih podjetij.

Slika 19: Število zaposlenih na podjetje - indeks (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 29 prikazuje nominalni prihodek na zaposlenega. V Dornavi se je prihodek na zaposlenega leta 2008 začel pri 45 tisočih evrov, nato v letih 2010–2015 ostal na ravni okoli 42–43, do 2020 zrasel na 55 in v 2023 dosegel 64 tisoč. V primerjavi z državnim povprečjem (Slovenija) – ki se je iz 121 tisoč leta 2008 do 2023 povzpelo na kar 201 tisoč – to pomeni, da so podjetja v Dornavi v zadnjih letih sicer povečala učinkovitost (oziroma prihodek na zaposlenega), a še vedno zaostajajo za slovenskim indeksom.

Med ostalimi občinami so se Gorišnica (77 tisoč → 129 tisoč) in Markovci (92 tisoč → 130 tisoč) do leta 2023 približali ali presegli državno raven rasti, kar kaže na precejšen napredek v produktivnosti oziroma ustvarjenem prihodku na delavca. Juršinci (54 → 87 tisoč) se izhodiščno nahajajo precej nižje, a beležijo stabilen dvig. Sveti Tomaž (41 → 77 tisoč) ima podobno zgodbo z nizke točke in občutnejšo rastjo, čeprav je v absolutnem smislu še vedno nižje od povprečja večine drugih občin. Pri Mariboru (93 → 144 tisoč) in Murski Soboti (81 → 136 tisoč) se opazi zmeren upad v obdobju 2010–2015, nakar se vrednosti do 2023 močno

dvignejo. Ptuj (79 → 125 tisoč) sledi podobnemu vzorcu rasti, a ne tako intenzivno kot Maribor. V Ormožu (59 → 91 tisoč) je rast do 2023 kljub vsemu bolj omejena, saj se indeks še vedno giblje pod 100 do zadnjega desetletja in šele v zadnjih letih izraziteje naraste. Vse spremembe so nominalne in so zato smiselne predvsem z vidika primerjave med občinami.

Tabela 29: Nominalni prihodek na zaposlenega (2008=100)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	121	116	134	143	201
Dornava	45	42	43	55	64
Gorišnica	77	74	83	92	129
Juršinci	54	49	55	67	87
Maribor	93	90	102	108	144
Markovci	92	83	88	108	130
Murska Sobota	81	76	95	104	136
Ormož	59	57	59	62	91
Ptuj	79	71	79	88	125
Sveti Tomaž	41	38	41	66	77

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 20 kaže, da je Slovenija (z vrednostjo nad 200 v letu 2023) občutno presegla začetno raven iz leta 2008, kar odraža dvig povprečne produktivnosti na nacionalni ravni. Dornava se v 2023 (64) nahaja precej pod državnim nivojem, čeprav se je po letu 2015 prihodek na zaposlenega precej povečalo (iz okoli 43 na 64).

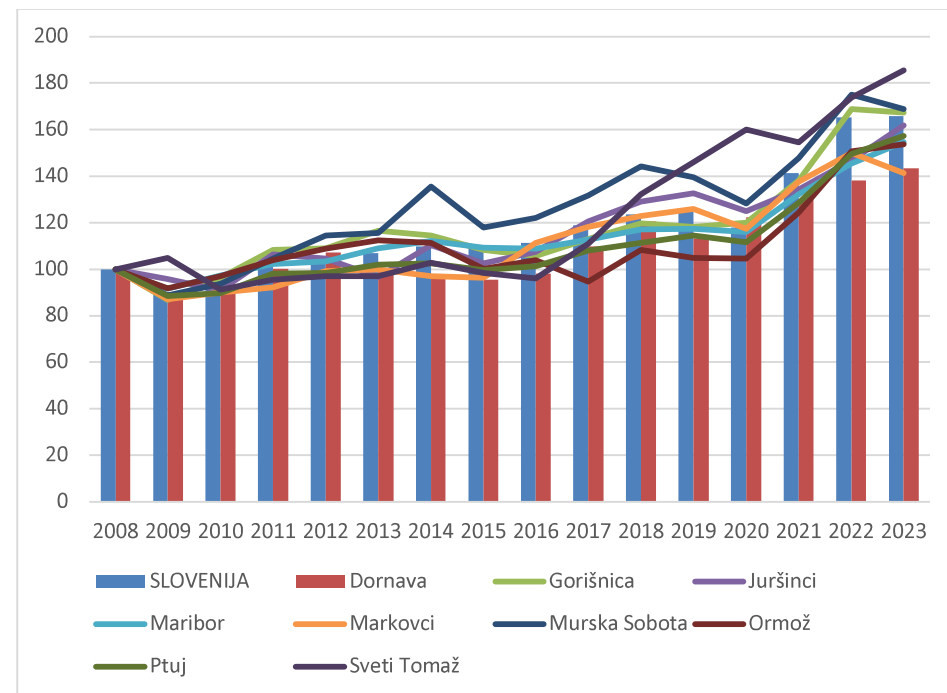
Gorišnica in Markovci sta v zadnjih letih močno poskočila ter se približala ali celo presegla 130, kar ju uvršča v zgornji del primerjave po prihodku na zaposlenega. Juršinci in Sveti Tomaž izhajata iz najnižjih izhodišč, vendar kažeta razmeroma dinamičen prirast, čeprav absolutno ostajata nižje. Ormož kljub nedavni rasti še ni dohitel začetne vrednosti, podatki kažejo jasen dvig.

Za Dornavo so podatki pomembni predvsem z vidika dolgoročnega preboja k višjemu prihodku na zaposlenega, saj je opaziti, da po več letih stagnacije zdaj sledi vzorec rasti. Ob primerjavi z drugimi občinami je jasno, da nekatere občine rastejo hitreje, kar nakazuje priložnosti za nadaljnji razvoj podjetij in morebitne naložbe v izboljšanje učinkovitosti delovne sile.

Slika 20 prikazuje gibanje nominalnega prihodka na zaposlenega še kot indeks z osnovo v letu 2008. Podatki so zanimivi predvsem z vidika dinamike oziroma razlik v dinamiki med občinami. Vse občine so po krizi okrevale, a od približno 2014 naprej so se pojavile razlike v dinamiki: nacionalni indeks (rdeče stolpci) je zrasel s 100 na okoli 150–160, medtem ko so posamezne občine razkazale hitrejšo ali počasnejšo okrevanje. Občine Juršinci in Markovci so izstopali z najstrmejšim vzponom – po letu 2018 sta prehiteli državno povprečje in dosegli vrednosti blizu 180–190 do leta 2023. Ptuj in Murska Sobota sta zmerno presegla slovensko rast, a brez večjih nihanj, medtem ko sta občini Gorišnica in Sveti Tomaž zrasli bolj počasi, s končnima vrednostma pod 150. Občina Dornava je beležila enakomerno rast, nekoliko počasnejšo kot je bila nacionalna, medtem ko Ormož in Juršinci – zlasti slednji v zadnjih letih – kažeta večjo volatilnost in močnejšo rast. Splošno gledano so manjše ruralne občine pogosto

zrasle hitreje kot npr. Ptuj ali Maribor, a z veliko medletnimi odstopanji, kar je lahko odraz razlik v strukturi gospodarstva, pa tudi velikosti podjetij, dinamiki zaposlovanja in drugih dejavnikov.

Slika 20: Indeks nominalnega prihodka na zaposlenega (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

3.3 Zaposleni in plače

3.3.1 Delovno-aktivno prebivalstvo po prebivališču

V Dornavi se je število delovno aktivnih prebivalcev po prebivališču med letoma 2008 (1.159) in 2023 (1.180) le rahlo povečalo, čeprav je v obdobju 2010–2015 upadlo pod 1.100 in šele po 2015 spet zraslo. To nakazuje, da je bila občina med letoma 2010 in 2015 soočena z odseljevanjem ali manjšim zaposlovanjem, nato pa je sledilo okrevanje, ki jo je približalo izhodiščni ravni (Tabela 30).

Na državni ravni (Slovenija) se je število delovno aktivnih med 2008 in 2023 prav tako znižalo (do 2015) in nato ponovno dvignilo na 933.738, kar je celo več od začetne vrednosti (879.257). Gorišnica (1.634 → 1.862) in Markovci (1.746 → 1.942) sta med občinami, kjer je število delovno aktivnih izraziteje poraslo, kar je nad državnim povprečjem rasti. Juršinci se po obdobju stagnacije gibljejo med 891 in 943, kar je zmerno povečanje glede na 2008. V večjih mestih/krajih, kot sta Maribor (45.524 → 44.403) in Murska Sobota (7.917 → 7.103), število delovno aktivnih do 2023 še vedno ne dosega ravni iz 2008. Ptuj (10.031 → 10.621) pa se je do 2023 dvignil nad izhodiščno točko, čeprav je vmes, podobno kot pri državi, opaziti upad med 2010 in 2015. Ormož (5.463 → 5.094) je v istem obdobju beležil rahel upad, a je po 2015 stabiliziral število zaposlenih. Sveti Tomaž (927 → 872) ostaja pod vrednostjo iz leta

2008, saj se je v letih 2010–2015 precej znižal (na 837) in kljub zadnjim popravkom (872) še ni dosegel začetne ravni.

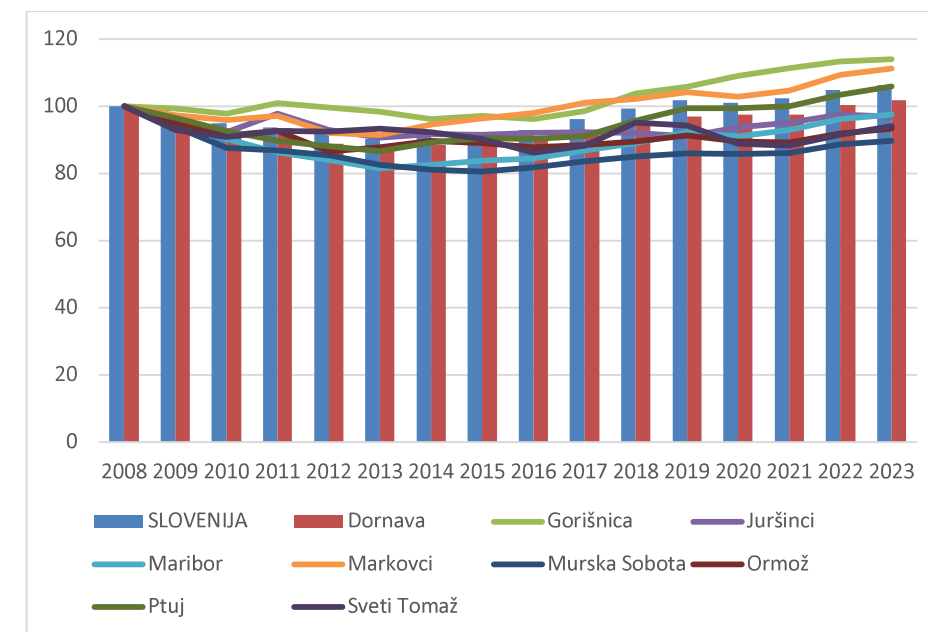
Tabela 30: Število delovno aktivnih prebivalcev (po prebivališču)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	879257	835039	804637	888918	933738
Dornava	1159	1073	1054	1130	1180
Gorišnica	1634	1598	1587	1781	1862
Juršinci	973	898	891	912	943
Maribor	45524	41087	38105	41415	44403
Markovci	1746	1673	1682	1795	1942
Murska Sobota	7917	6933	6371	6782	7103
Ormož	5463	4990	4864	4891	5094
Ptuj	10031	9288	9063	9970	10621
Sveti Tomaž	927	841	837	824	872

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 21 prikazuje indeks števila delovno aktivnih prebivalcev (po prebivališču) (2008=100). Iz prikaza (2008=100) je vidno, da se je pri večini občin v letih 2010–2015 pojavil padec, nakar je sledilo postopno okrevanje. Dornava je po občutnem upadu do leta 2015 ponovno zrasla in se v 2023 gibala nekoliko nad izhodiščem (približno 102 ali 103), kar kaže na rahel presežek v primerjavi z 2008. Gorišnica in Markovci se dvigneta najvišje nad 100, kar pomeni najhitrejšo rast delovno aktivnih. Juršinci in Sveti Tomaž ostajata blizu ali celo pod vrednostjo iz 2008, vendar se v zadnjih letih opazi rahlo izboljšanje. Med večjimi središči se pri Mariboru in Murski Soboti indeks do 2023 še ni povsem vrnil na 100, Ptuj pa je nekoliko presegel izhodišče. Za Dornavo so ugotovitve spodbudne: po krajšem obdobju upada in stagnacije se je število delovno aktivnih vrnilo na ali rahlo nad začetno raven, kar pomeni, da občina sledi splošnemu trendu okrevanja v zadnjih letih, vendar manj dinamično kot nekatere druge manjše občine (Gorišnica, Markovci).

Slika 21: Število delovno aktivnih prebivalcev (po prebivališču) - indeks (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

3.3.2 Delovno-aktivno prebivalstvo po delovnem mestu

Tabela 31 prikazuje število delovno aktivnih prebivalcev (po delovnem mestu). V Dornavi se je število delovno aktivnih po delovnem mestu med letoma 2008 (843) in 2015 (740) precej znižalo, nato pa se je v 2020 (742) in 2023 (814) znova okrepilo, vendar še ni doseglo izhodiščne ravni iz leta 2008. To nakazuje, da je občina doživela pomemben upad delovnih mest na svojem območju, a se v zadnjih letih kaže trend izboljšanja, čeprav še vedno pod začetno vrednostjo.

Na državni ravni (Slovenija) se je število delovno aktivnih od 2008 (879.257) do 2015 (804.637) znižalo, a je do 2023 (933.738) močno naraslo in zdaj presega izhodišče. Gorišnica (813 → 1004) in Markovci (795 → 1036) izstopata z izrazito rastjo, saj je število delovno aktivnih tam v 2023 krepko nad letom 2008, kar pomeni, da so se nova delovna mesta generirala ali preselila v te občine. Juršinci (342 → 301) beležijo sicer manjši upad, a se v zadnjih letih (po 2015) le rahlo povečajo. Med večjimi centri Maribor (67.580 → 63.719) in Murska Sobota (15.271 → 12.957) ostajata pod izhodiščem, kar kaže, da se jima ni uspelo povsem vrniti na raven iz leta 2008. Ptuj (13.035 → 14.232) se je v istem obdobju povzpел nad izhodišče, medtem ko se je Ormož (4.595 → 3.132) precej zmanjšal po številu delovno aktivnih po delovnem mestu. Sveti Tomaž (285 → 210) ima nizke absolutne številke, kar pomeni, da je v zadnjih 15 letih število delovnih mest še dodatno upadlo.

Tabela 31: Število delovno aktivnih prebivalcev (po delovnem mestu)

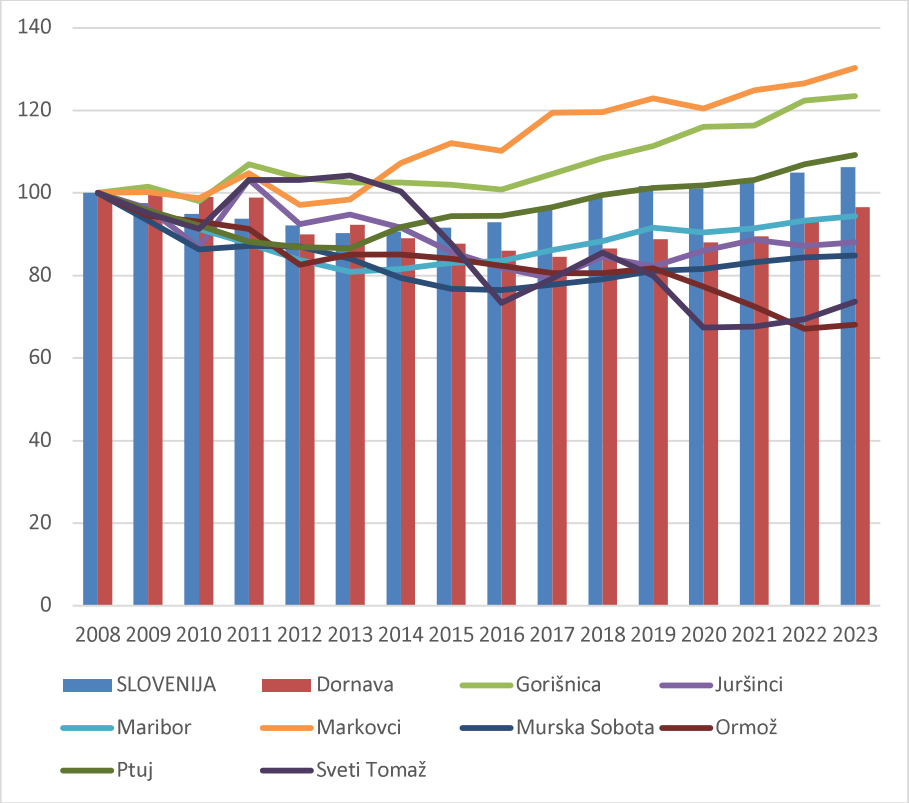
	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	879257	835039	804637	888918	933738
Dornava	843	835	740	742	814
Gorišnica	813	797	829	943	1004
Juršinci	342	297	293	294	301
Maribor	67580	61688	56164	61065	63719
Markovci	795	785	891	957	1036
Murska Sobota	15271	13169	11719	12466	12957
Ormož	4595	4276	3861	3557	3132
Ptuj	13035	12018	12306	13273	14232
Sveti Tomaž	285	260	250	192	210

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 22 podaja indeks delovno aktivnih prebivalcev (po delovnem mestu) (2008=100). Na sliki nekoliko izstopajo Markovci in Gorišnica, ki se do leta 2023 dvigneta nad 120 ali celo 130 glede na leto 2008, kar pomeni dinamično ustvarjanje novih delovnih mest. Dornava je v prvem desetletju padla pod 90, a do 2023 narasla na približno 97–98, kar pomeni, da je še vedno rahlo pod izhodiščem, a z opaznim izboljšanjem po 2015. Maribor in Murska Sobota ostajata pod vrednostjo 90, kar odraža večji odliv ali zmanjšanje delovnih mest, medtem ko je pri Ptuj opazna rast nad 110. V kontekstu Dornave je torej slika mešana: doživela je izrazit upad v času krize (2010–2015), a se po 2020 znova krepi, čeprav ni dosegla začetnih ravni. Razlike med občinami kažejo, da so nekatere, zlasti Gorišnica in Markovci, uspešno

pritegnile nova delovna mesta, druge (Maribor, Ormož) pa še vedno beležijo precejšen zaostanek za stanjem izpred petnajstih let.

Slika 22: Število delovno aktivnih prebivalcev (po delovnem mestu) - indeks (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 32 prikazuje stopnje delovne aktivnosti. V Dornavi se je stopnja delovne aktivnosti z 57,3 % (2008) do leta 2010 močno znižala (49,7 %), nato do 2015 ostala pri okoli 50,9 %, kar kaže na obdobje izrazitejšje stagnacije ali celo odseljevanja aktivne populacije. Od leta 2015 naprej pa se razmere izboljšujejo: do 2020 se je delež zvišal na 56,5 %, leta 2023 pa dosegel 59,7 %. Kljub temu Dornava v 2023 še ne dosega državnega povprečja (69,3 %), a kaže razmeroma vztrajen dvig po začetnem upadu. Na ravni države (Slovenija) je v istem obdobju po rahlem upadu (58,2 % leta 2015) sledil skok na 65,6 % (2020) in nadaljnja rast do 69,3 % (2023). Nekatere občine, kot sta Markovci (62,6 % → 72,4 %) in Ptuj (59,9 % → 70,8 %), so leta 2023 močno presegle izhodiščno raven iz 2008. Gorišnica (59,3 % → 68,6 %) in Ormož (61,8 % → 68,0 %) imata prav tako visok delež aktivnega prebivalstva, čeprav se je pri Ormožu do 2015 poznal opazen padec, ki so ga kasneje nadoknadili. V večjih mestih, na primer Maribor (58,3 % → 61,5 %) in Murska Sobota (56,4 % → 63,0 %), je bil začetni padec še izrazitejši, a se do 2023 stopnja znova dvigne na ravni, ki so višje od najnižjih vrednosti med 2010 in 2015. Juršinci (57,0 % → 61,9 %) in Sveti Tomaž (62,5 % → 68,7 %) se gibljeta med 50 % in 60 % v prvih letih, nato pa v zadnjih obdobjih zmerno naraščata.

Tabela 32: Stopnja delovne aktivnosti (%)

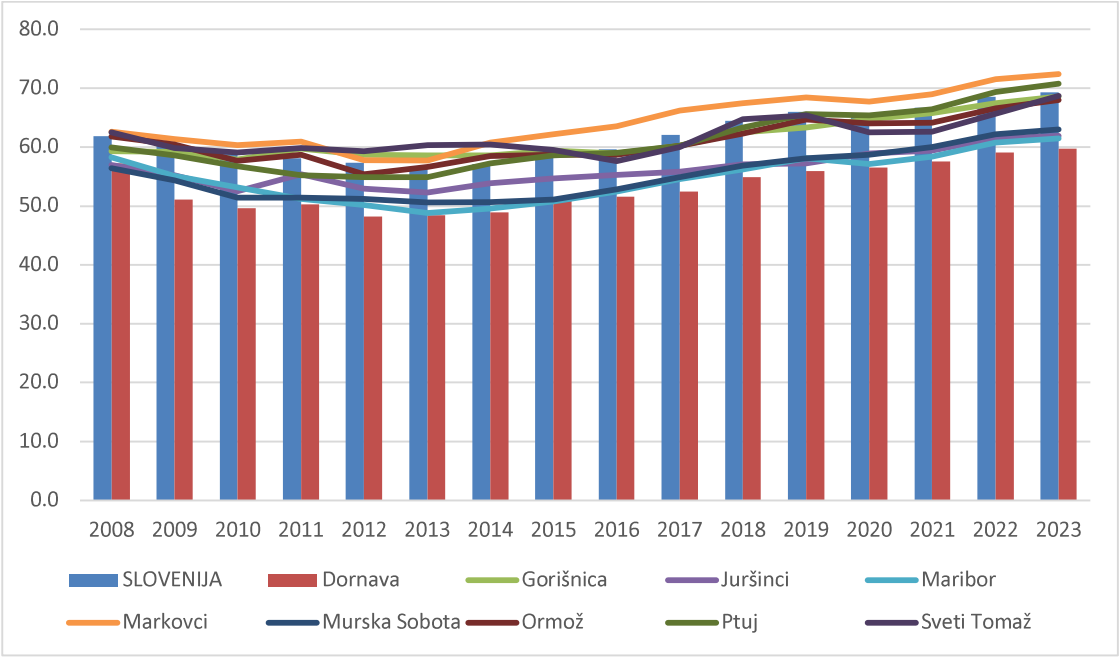
	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	61.9	58.8	58.2	65.6	69.3
Dornava	57.3	49.7	50.9	56.5	59.7
Gorišnica	59.3	57.9	59.4	64.8	68.6
Juršinci	57.0	52.5	54.7	58.9	61.9
Maribor	58.3	53.1	50.8	57.2	61.5
Markovci	62.6	60.3	62.2	67.7	72.4
Murska Sobota	56.4	51.4	51.1	58.7	63.0
Ormož	61.8	57.7	58.7	64.0	68.0
Ptuj	59.9	56.7	58.6	65.4	70.8
Sveti Tomaž	62.5	59.1	59.5	62.5	68.7

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 23 stopnje delovne aktivnosti prikazuje tudi grafično in dodatno ilustrira tabelo. Na sliki je razvidno, da je pri večini občin opazen padec do leta 2015, nakar sledi pospešek do 2023. Dornava se sprva beleži stanje okoli 50 % delovne aktivnosti (okoli 2010–2015), nato pa se znova dviga proti 60 %. Markovci izstopajo z najvišjo stopnjo v 2023 (nad 70 %), kar jih postavlja v sam vrh, Ptuj in Gorišnica jima sledita. Maribor in Murska Sobota se po izrazitejšem padcu vračata v območje okoli 60 %, vendar ne dosežata najvišjih vrednosti.

Za Dornavo so ključni zadnji trendi po letu 2015, ko se je delež delovno aktivnih znova dvignil in presegel 56 %, kar je pomemben korak k približevanju državnemu povprečju. Z razvojnimi pobudami in privabljanjem delovnih mest bi lahko občina nadaljevala to pozitivno smer in se še bolj približala ali ujela uspešnejše primere, kot so Markovci ali Ormož.

Slika 23: Stopnja delovne aktivnosti (%)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

3.3.3 Povprečne nominalne bruto in neto plače

Tabela 33 prikazuje povprečno nominalno mesečno bruto plačo na zaposleno osebo (EUR). V Dornavi se je povprečna bruto plača od 1.224 EUR (2008) do leta 2023 zvišala na 2.133 EUR. V obdobju 2015–2020 je opazen večji skok (s 1.370 na 1.813), kar nakazuje sorazmerno hitro dohitevanje državnega povprečja, čeprav Dornava tudi v zadnjem letu (2023) ostaja nekoliko pod slovenskim povprečjem. Na državni ravni (Slovenija) je plača v istem obdobju z 1.391,43 EUR narasla na 2.220,95 EUR, kar je več kot 50 % povečanje.

V Gorišnici (1.143 → 1.780) in Ormožu (1.051 → 1.981) je povprečna nominalna mesečna bruto plača leta 2008 nižja od dornavske, a se do 2023 močno dvigne, čeprav obe občini še vedno zaostajata za slovenskim povprečjem. Murska Sobota in Maribor imata leta 2008 relativno višje plače (okoli 1.140–1.340 EUR) in dosežata približno 2.100–2.130 EUR leta 2023, kar kaže na nekoliko hitrejši nominalni dvig. Sveti Tomaž izstopa z nadpovprečno izhodiščno plačo (1.549 EUR), ki pa se do 2023 (1.959 EUR) dvigne manj izrazito v primerjavi z ostalimi, tako da se relativna prednost zmanjša.

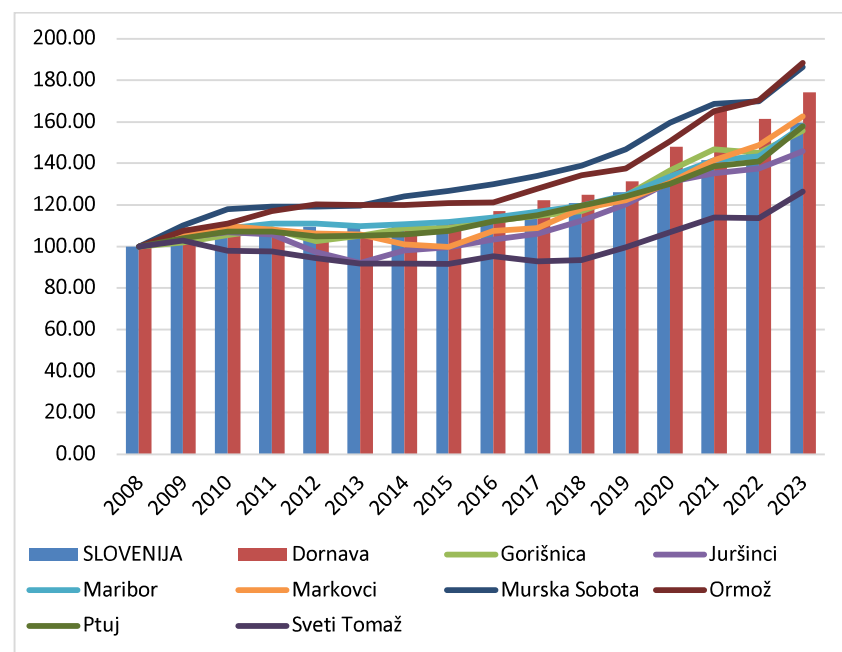
Tabela 33: Povprečna nominalna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	1391	1495	1556	1856	2221
Dornava	1224	1318	1370	1813	2133
Gorišnica	1143	1205	1244	1560	1779
Juršinci	1299	1389	1295	1703	1894
Maribor	1340	1455	1497	1790	2118
Markovci	1211	1331	1209	1586	1970
Murska Sobota	1141	1346	1447	1823	2128
Ormož	1051	1168	1272	1584	1981
Ptuj	1216	1304	1308	1584	1921
Sveti Tomaž	1549	1514	1419	1656	1959

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 24 prikazuje, kako je večina občin, vključno z Dornavo, Mariborom, Mursko Soboto in Ormožem, dosegla indeksno rast, ki se giblje v območju 140–160 glede na izhodišče iz leta 2008, medtem ko je Slovenija kot celota presegla 160. Občine, ki so imele v začetnem obdobju (2008) nižje plače, so doživele relativno večje odstotno povečanje. Dornava se po letu 2015 izraziteje približa državni krivulji, a ostaja malenkost za njo.

Slika 24: Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR) - indeks (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 34 kaže, kako se plače v posameznih občinah razmeroma primerjajo z državnim povprečjem (SI=100). V Dornavi je razmerje leta 2008 znašalo 88 %, do 2023 pa se je dvignilo na 96 %, kar pomeni, da se je razlika do povprečne slovenske plače pomembno zmanjšala. Murska Sobota (82 % → 95,8 %) in Ormož (75,6 % → 89,2 %) kažeta podobno dohitevanje.

Pri Svetem Tomažu je opazno, da je leta 2008 bila plača celo 11 % nad državnim povprečjem (111,3), a se je do 2023 spustila na 88,2 %. To pomeni, da se je nekdanja prednost postopoma izgubila. Gorišnica in Juršinci prav tako ostajata pod slovenskim povprečjem (okoli 80–85 % v zadnjih letih), medtem ko je Maribor z 96–97 % izhodiščno razmeroma blizu državni ravni, a do 2023 malenkost nazaduje na 95,4 %.

Tabela 34: Povprečna mesečna bruto plača v primerjavi s povprečjem Slovenije (indeks, SI=100)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Dornava	88.0	88.1	88.0	97.6	96.1
Gorišnica	82.1	80.6	79.9	84.1	80.1
Juršinci	93.3	92.9	83.2	91.8	85.3
Maribor	96.3	97.3	96.2	96.5	95.4
Markovci	87.0	89.0	77.7	85.4	88.7
Murska Sobota	82.0	90.1	93.0	98.2	95.8
Ormož	75.6	78.2	81.7	85.4	89.2
Ptuj	87.4	87.2	84.0	85.4	86.5
Sveti Tomaž	111.3	101.3	91.2	89.2	88.2

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 35 prikazuje povprečno nominalno mesečno neto plačo na zaposleno osebo (EUR). V Dornavi se je povprečna mesečna neto plača dvignila z 828 EUR (2008) na 1.410 (2023). Med letoma 2010 in 2015 (890 → 927) je rasla nekoliko počasneje, a po 2015 (927 → 1.193 v 2020) opazimo hitrejši dvig, kar se odraža tudi v skorajšnjem približevanju državnemu povprečju. Na ravni države (Slovenija) je neto plača z 899,80 EUR narasla na 1.445,12 EUR, kar pomeni približno 60 % povečanje v obdobju 15 let. Murska Sobota (762 → 1.399) in Maribor (871 → 1.384) sta začela z nižjimi oziroma srednjimi vrednostmi ter se do 2023 dvignila na približno 1.400 EUR, kar je zelo blizu dornavske vrednosti. Ormož (713 → 1.309) in Ptuj (806 → 1.267) kažeta nižje izhodiščne ravni, a dosegata znatno rast v zadnjem desetletju, čeprav še vedno zaostajata za slovenskim povprečjem. Gorišnica (772 → 1.179) in Markovci (801 → 1.288) sta iz nižjih osnov dosegla razmeroma velike odstotne skoke. Sveti Tomaž (1.026 → 1.315) je imel na začetku celo nadpovprečno neto plačo, ki pa v zadnjih letih ni več toliko izstopala in se je do 2023 dvignila za približno 300 EUR. Juršinci so iz 864 EUR (2008) dosegli 1.262 EUR (2023), pri čemer je po 2015 opazen večji pospešek.

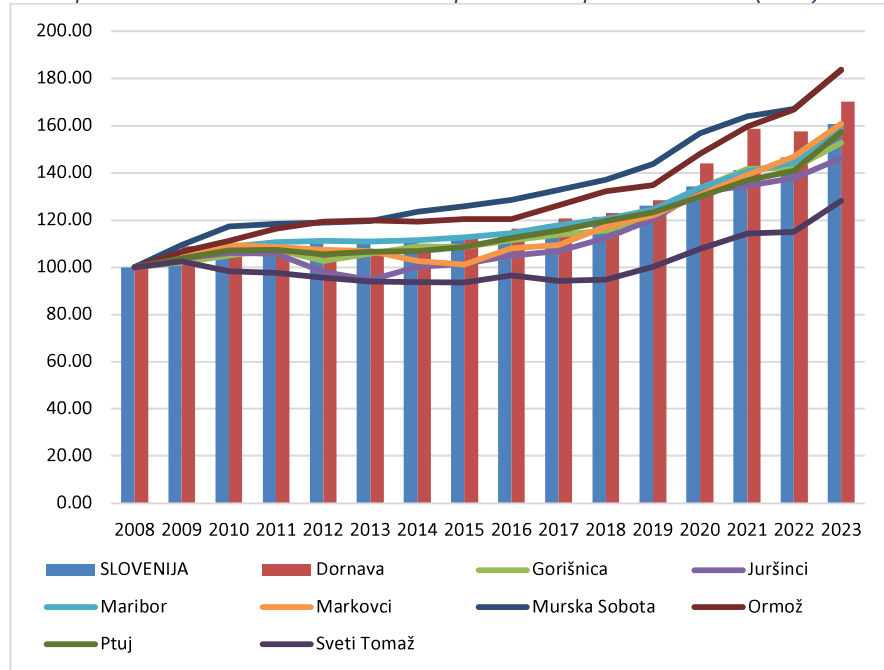
Tabela 35: Povprečna mesečna nominalna neto plača na zaposleno osebo (EUR) in indeks le-teh (2008=100)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	900	967	1013	1209	1445
Dornava	828	890	927	1193	1410
Gorišnica	772	810	838	1030	1179
Juršinci	864	916	877	1139	1262
Maribor	871	945	981	1165	1384
Markovci	801	877	810	1047	1288
Murska Sobota	762	894	959	1196	1399
Ormož	713	792	858	1056	1309
Ptuj	806	863	875	1046	1267
Sveti Tomaž	1026	1010	960	1108	1315

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 25 prikazuje indeks mesečne nominalne neto plača na zaposleno osebo (2008=100), ki kaže, da je Slovenija kot celota preseгла vrednost 160 (glede na 2008 = 100), kar pomeni več kot 60 % dvig neto plač. Dornava se je v letih 2010–2015 dvigovala počasneje, a po 2015 močno pospešila in v 2023 dosegla indeks okoli 170. Gorišnica in Juršinci sta s slabše izhodiščne točke prav tako zabeležila izrazitejšo rast, vendar ostajata nižje v absolutnem smislu. Markovci imajo podobno krivuljo kot Gorišnica, a so se v 2023 dvignili na višjo raven. Sveti Tomaž, ki je bil leta 2008 v vrhu, se je indeksno sicer dvignil, vendar mu je relativno prednost uspelo ohraniti le delno, saj je rast ostalih občin večja v odstotkih.

Slika 25: Povprečna nominalna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR) - indeks (2008=100)

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Tabela 36, kako se neto plače v posameznih občinah primerjajo s slovenskim povprečjem. Dornava je leta 2008 dosegala 92 % slovenskega povprečja, do 2023 pa se je dvignila na 97,6 %, kar pomeni skorajšno izenačitev z državno ravno. Murska Sobota (84,7 % → 96,8 %) in Ormož (79,2 % → 90,6 %) kažeta podobno močno približevanje. Sveti Tomaž je imel leta 2008 neto plače 14 % nad državnim povprečjem (114,1 %), a se je ta prednost do 2023 znižala na 91 %, saj so se druge občine hitreje razvijale. Gorišnica (85,8 % → 81,6 %) in Juršinci (96 % → 87,4 %) kljub dvigu nominalnih plač zaostajata za slovenskim povprečjem, saj je rast pri njiju relativno manjša ali pa so izhodiščne vrednosti po letu 2008 doživele upad glede na državni standard. Maribor (96,8 % → 95,8 %) se je od izhodišča gibal precej blizu 100, vendar zadnja leta rahlo zaostaja. Markovci (89 % → 89,1 %) so vmes padli na 79,9 % leta 2015, nato pa se do 2023 vrnili skoraj na začetno raven.

Tabela 36: Povprečna nominalna mesečna neto plača v primerjavi s povprečjem Slovenije (indeks, SI=100)

	2008	2010	2015	2020	2023
SLOVENIJA	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Dornava	92.0	92.1	91.4	98.7	97.6
Gorišnica	85.8	83.8	82.7	85.2	81.6
Juršinci	96.0	94.8	86.5	94.2	87.4
Maribor	96.8	97.8	96.8	96.4	95.8
Markovci	89.0	90.7	79.9	86.6	89.1
Murska Sobota	84.7	92.5	94.7	99.0	96.8
Ormož	79.2	81.9	84.7	87.3	90.6
Ptuj	89.5	89.3	86.4	86.5	87.7
Sveti Tomaž	114.1	104.5	94.7	91.7	91.0

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

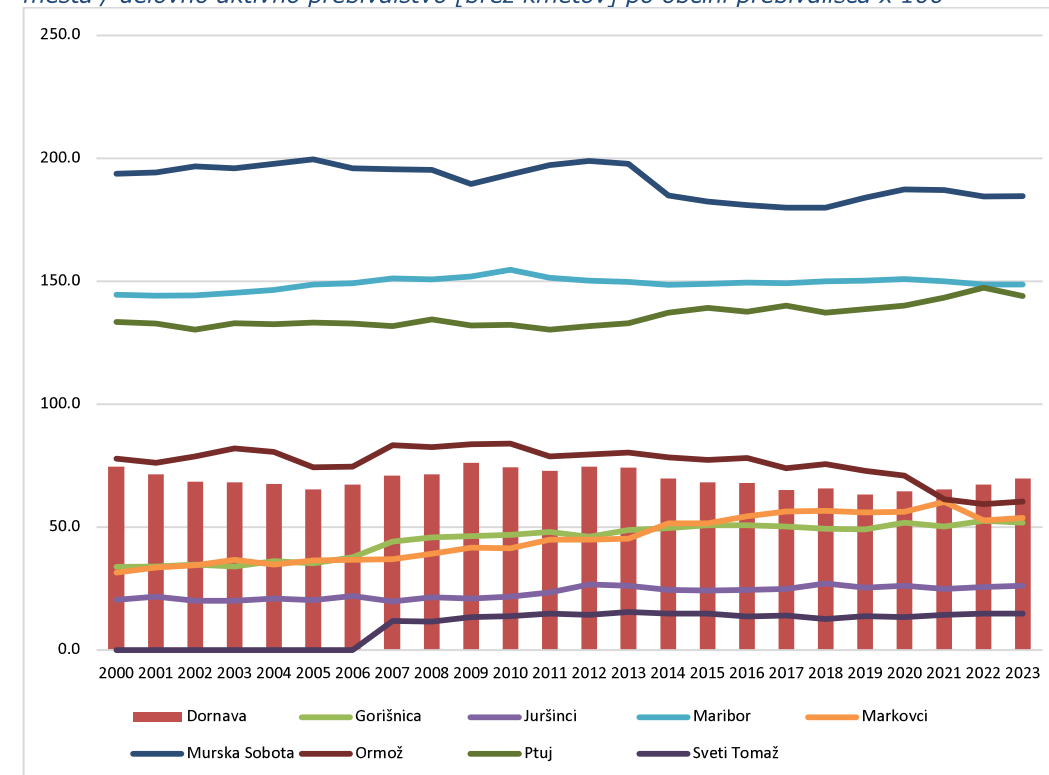
Dornava je v obdobju 2008–2023 dosegla velik nominalni dvig neto plač in se v primerjavi z državo skoraj izenačila (z 92 % na 97,6 %). Nekatere občine z nižjimi izhodišči, kot sta Gorišnica in Ormož, so sicer izboljšale nominalne plače, a ostajajo v večji zaostanku glede na državni standard (okoli 80–90 %). Sveti Tomaž je imel leta 2008 neto plače celo nad slovenskim povprečjem, do 2023 pa je zaostanek narasel, saj je ostal pri 91 %. Večina občin se tako postopno dviga in zmanjšuje razlike do državnega povprečja, a so nekateri medletni padci ali šibkejšje rasti (predvsem v obdobju 2010–2015) zaznamovali posamezne lokalne sredine.

3.4 Delovne migracije

3.4.1 Intenzivnost delovnih migracij v analiziranih občinah

Indeks delovne migracije (Slika 26 in Tabela 37) prikazuje razmerje med številom zaposlenih v neki občini in številom njenih delovno aktivnih prebivalcev. V Dornavi se indeks skozi celotno obdobje giblje pod 100, kar kaže, da več delovno aktivnih prebivalcev dela v sosednjih ali oddaljenejših občinah, kot pa je v Dornavi delovnih mest zanje. Leta 2000 je bil indeks 74,6, kar je pomenilo precejšen neto odliv, do leta 2009 se je občasno zvišal do 76,1, nato pa je spet padel in se do 2019 spustil na 63,2. V zadnjih letih (2020–2023) se vrednosti gibajo okoli 65–70, kar pomeni, da se je situacija rahlo izboljšala, a še vedno jasno kaže na to, da Dornava ostaja pretežno spalna občina. V praksi to pomeni, da prebivalci v Dornavi živijo (tu plačujejo davke, koristijo storitve ipd.), vendar se za delo večinoma vozijo drugam, najverjetneje v bližnja večja središča (Ptuj, Maribor ali Murska Sobota).

Slika 26: Indeks delovne migracije: delovno aktivno prebivalstvo [brez kmetov] po občini delovnega mesta / delovno aktivno prebivalstvo [brez kmetov] po občini prebivališča x 100

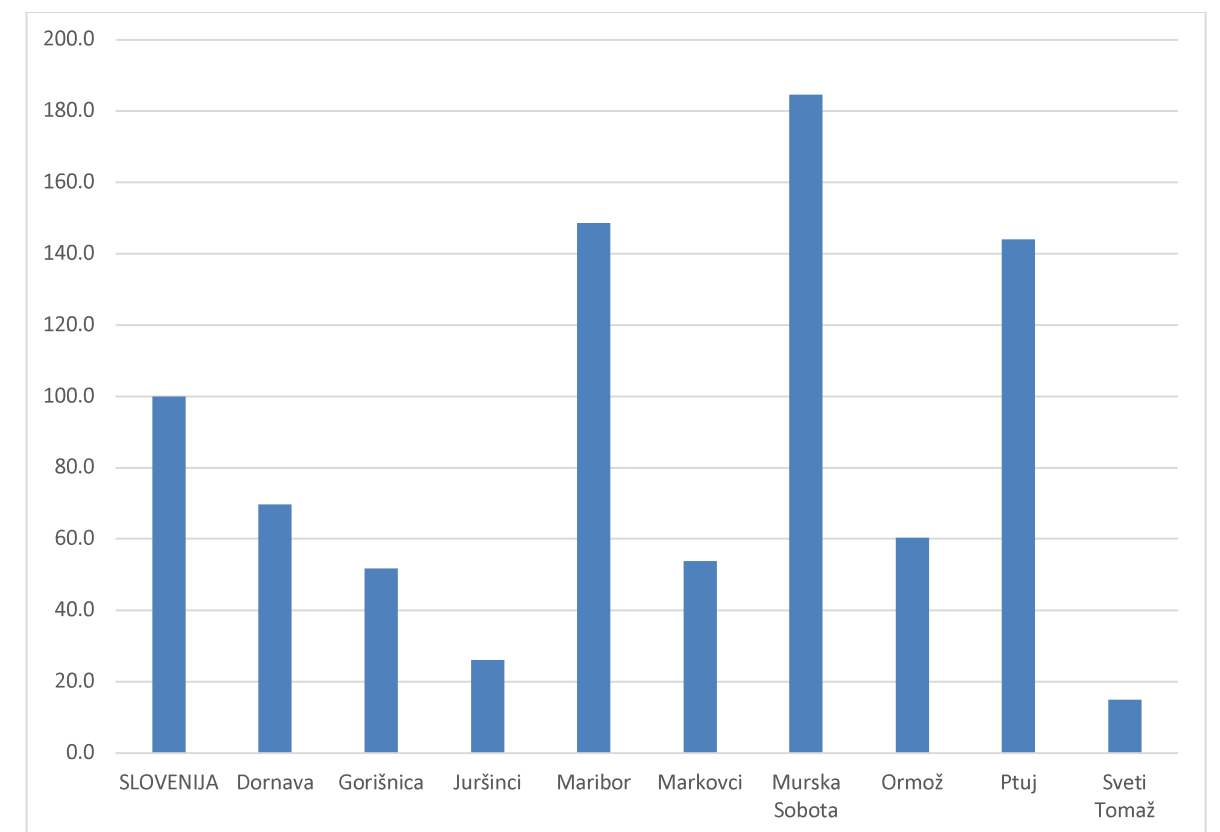

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Obenem lahko opazimo (Tabela 37), da imajo nekatere občine, denimo Maribor ali Murska Sobota, vrednost precej nad 100 (npr. 144,5 oz. 193,7 v letu 2000), kar pomeni močan pritok z okolice. V zadnjem obdobju (okoli 2023, Slika 27) so se te vrednosti sicer malce znižale, a so še vedno nad 140 oziroma 180, kar dokazuje, da delavci iz Dornave in drugih krajev še vedno gravitirajo k večjim delodajalcem v urbanih središčih. Pri manjših občinah, kot sta Gorišnica in Juršinci, je bil indeks v izhodišču (2000) izjemno nizek (33,8 oziroma 20,5), do 2023 pa se je sicer zvišal, a še vedno ostaja pod 60, kar pomeni, da sta še izrazitejši spalnici kot Dornava.

Za Dornavo tako ostaja izziv, kako zagotoviti več kakovostnih delovnih mest v sami občini, saj bi višji indeks delovne migracije (bližji ali nad 100) pomenil, da občina ne bi bila več le spalno naselje, temveč bi lahko tudi privabljala delavce od drugod. Kljub rahlemu izboljšanju v zadnjih letih pa podatki kažejo, da se prebivalci Dornave še vedno v veliki meri vozijo na delo v druge občine, kar vpliva na lokalni promet, storitve in proračunske prilive.

Slika 27: Indeks delovne migracije 2023: delovno aktivno prebivalstvo [brez kmetov] po občini delovnega mesta / delovno aktivno prebivalstvo [brez kmetov] po občini prebivališča x 100

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 28 kaže, kolikšen delež delovno aktivnih prebivalcev (brez kmetov) iz posamezne občine odhaja na delo v drugo občino. Pri Dornavi se v celotnem obdobju kaže dokaj visok odstotek migrantov, ki presega 50 % ali 60 % in ponekod celo narašča. To pomeni, da se več kot polovica tamkajšnjih delovno aktivnih prebivalcev vozi na delo v sosednje občine ali mestna

Tabela 37: Indeks delovne migracije: delovno aktivno prebivalstvo [brez kmetov] po občini delovnega mesta / delovno aktivno prebivalstvo [brez kmetov] po občini prebivališča x 100

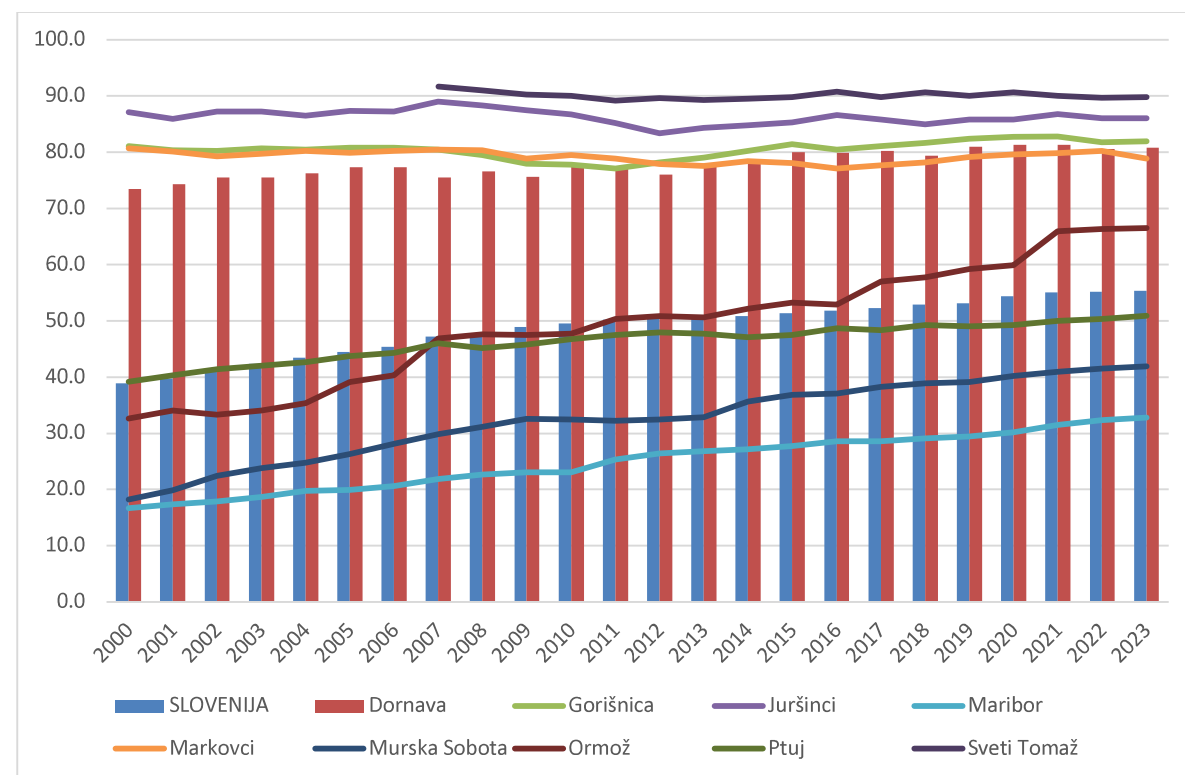
	SLOVENIJA	Dornava	Gorišnica	Juršinci	Maribor	Markovci	Murska Sobota	Ormož	Ptuj	Sveti Tomaž
2000	100.0	74.6	33.8	20.5	144.5	31.4	193.7	77.9	133.4	-
2001	100.0	71.3	33.9	21.6	144.1	33.4	194.3	76.0	132.6	-
2002	100.0	68.5	34.7	20.0	144.3	34.5	196.6	78.8	130.3	-
2003	100.0	68.3	33.9	20.0	145.3	36.6	195.9	81.9	132.9	-
2004	100.0	67.5	36.1	21.0	146.6	34.8	197.6	80.5	132.5	-
2005	100.0	65.3	35.3	20.1	148.8	36.4	199.5	74.4	133.3	-
2006	100.0	67.3	37.7	21.9	149.3	36.6	196.0	74.6	132.6	-
2007	100.0	70.9	44.1	19.7	151.1	37.0	195.5	83.3	131.8	11.9
2008	100.0	71.4	45.9	21.4	150.6	39.2	195.3	82.5	134.5	11.7
2009	100.0	76.1	46.4	20.9	151.9	41.7	189.5	83.6	131.9	13.4
2010	100.0	74.4	46.8	21.7	154.6	41.4	193.5	84.0	132.1	13.8
2011	100.0	72.8	47.9	23.5	151.3	44.8	197.1	78.8	130.3	14.8
2012	100.0	74.6	46.1	26.7	150.2	44.9	199.0	79.6	131.7	14.2
2013	100.0	74.2	48.8	26.0	149.6	45.3	197.6	80.3	133.0	15.4
2014	100.0	69.7	49.5	24.4	148.5	51.5	184.9	78.4	137.1	14.8
2015	100.0	68.3	50.8	24.2	149.0	51.4	182.4	77.3	139.0	14.8
2016	100.0	67.9	50.7	24.3	149.5	54.3	180.9	78.1	137.7	13.5
2017	100.0	65.0	50.2	24.8	149.3	56.4	179.9	73.8	140.2	14.1
2018	100.0	65.8	49.2	27.1	149.9	56.7	179.9	75.6	137.2	12.6
2019	100.0	63.2	49.0	25.4	150.2	55.8	183.9	72.8	138.6	13.9
2020	100.0	64.4	51.7	26.0	150.9	56.1	187.4	70.8	140.2	13.4
2021	100.0	65.2	50.3	24.9	149.9	60.3	187.0	61.4	143.4	14.2
2022	100.0	67.3	52.6	25.5	148.7	52.8	184.3	59.3	147.3	14.7
2023	100.0	69.7	51.8	26.2	148.6	53.8	184.6	60.4	144.0	14.7

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

središča. Dornava tako ustreza definiciji t. i. spalne občine, saj v njej prebivalci sicer živijo, a večinoma delajo zunaj.

Občine, ki imajo nižji odstotek odhodov (denimo večja urbana središča, kot sta Maribor in Murska Sobota), delujejo kot zaposlitveni centri. Nasprotno pa so majhne občine, kot so Gorišnica, Juršinci in Dornava, še izraziteje spalne, saj pogosto nimajo dovolj delovnih mest, ki bi lahko zaposlila lastno prebivalstvo. V zadnjih letih pri večini opazimo trend umirjanja ali rahlega zniževanja deleža migrantov, a Dornava ostaja med tistimi, kjer se delež kljub vsemu zadržuje na visoki ravni.

Slika 28: Delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča: % med vsemi delovno aktivnimi prebivalci v občini

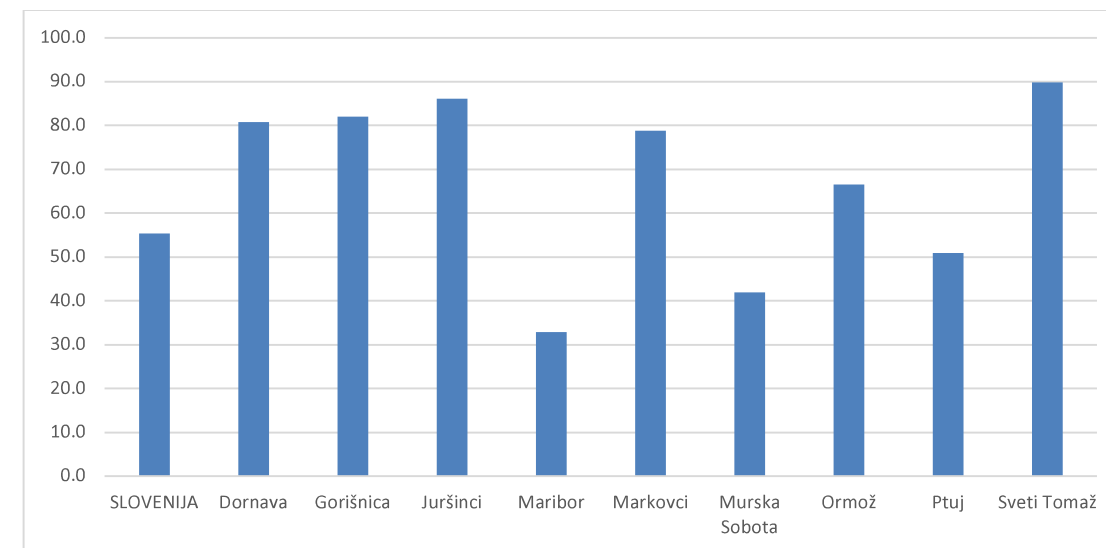
Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 29 ponazarja stanje v letu 2023 in jasno kaže, da je pri Dornavi še vedno izredno visok delež delovnih migrantov – preko polovice aktivnega prebivalstva dela v drugih občinah. Tak podatek potrjuje, da občina ne ustvarja zadostnega števila delovnih mest glede na velikost aktivne populacije ali pa da so zaposlitvene možnosti, ki so na voljo, manj privlačne od tistih v bližnjih mestih.

Hkrati se pri nekaterih občinah (npr. Markovci ali Gorišnica) pojavljajo podobno visoki deleži, kar pomeni, da tudi tam prebivalci pretežno delajo zunaj občine. Pri večjih mestih, kot sta Maribor in Ptuj, je odstotek precej nižji, saj ta mesta običajno privabljajo delovno silo iz okolice.

Za Dornavo ostaja ključno vprašanje, kako v prihodnje izboljšati lokalno zaposlitveno ponudbo, da bi se odstotek migrantov znižal. Trenutno visoka raven izseljevanja na delo zunaj občine (tipično do 60 % ali več) dodatno utrjuje vlogo Dornave kot spalne občine, kjer se gospodarska dejavnost sicer odvija v manjšem obsegu, a prebivalci še vedno vsakodnevno odhajajo delat drugam.

Slika 29: Delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča: % med vsemi delovno aktivnimi prebivalci v občini, 2023

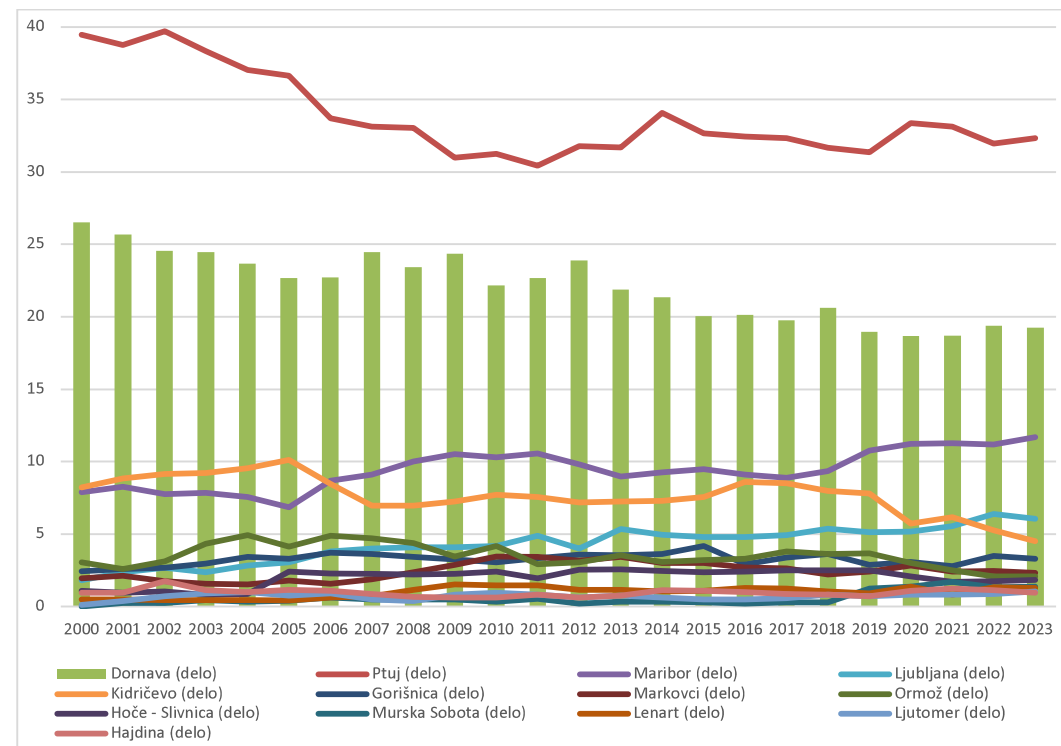
Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

3.4.2 Občine, v katerih delajo prebivalci Dornave

Slika 29 prikazuje prebivalce Dornave in občine, kjer delajo (prikazane samo najbolj pogoste). Pri skupnih podatkih za vse prebivalce (moške in ženske skupaj, Slika 21) iz Dornave, ki delajo izven občine, izstopa predvsem delež tistih, ki se zaposlujejo v bližnjih urbanih središčih. Največji delež jih dela v Ptuj, ki je najbližje večje mesto in ponuja širok nabor zaposlitvenih priložnosti. Na drugem mestu je pogosto Maribor, saj gre za regionalno središče, kamor gravitirajo tudi prebivalci iz Dornave. Manjši, a še vedno opazen delež migrantov iz Dornave dela v Murski Soboti, Ormožu ali Ljutomeru, čeprav so to nekoliko bolj oddaljene destinacije. Za Dornavo to potrjuje že prej opaženo vlogo spalne občine, saj se precejšen del aktivnega prebivalstva vozi na delo v druge občine, predvsem Ptuj in Maribor. Ta razpršenost kaže, da so prebivalci pripravljeni dnevno migrirati, kar vpliva na prometno obremenitev in organizacijo vsakdanjega življenja.

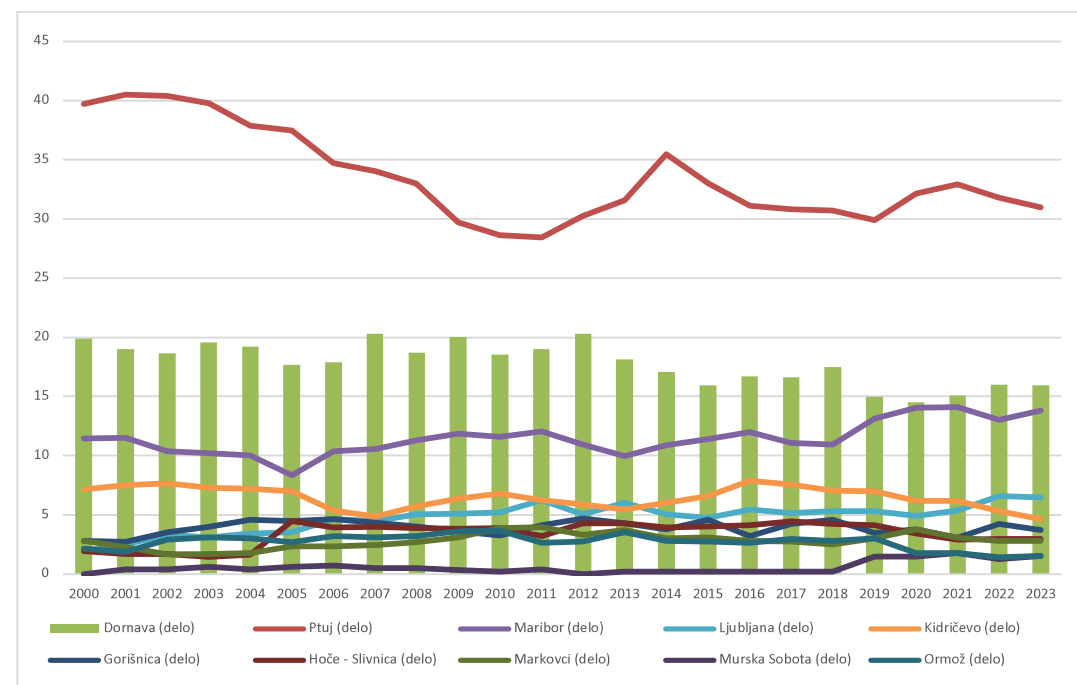
Pri moških iz Dornave (Slika 30), ki delajo zunaj občine, se večji delež še bolj nagiba k Mariboru in Ptuj, kar je posledica tega, da moški pogosto iščejo delo v večjih industrijskih, obrtnih ali logističnih središčih, kjer je prisotna industrija in večja ponudba tehničnih delovnih mest. Med ostalimi destinacijami se pojavljajo tudi Ormož, Murska Sobota in Ljutomer, vendar v manjšem obsegu. Iz podatkov je razvidno, da se moški iz Dornave statistično nekoliko bolj koncentrirajo v bližnjih mestih z razvito industrijsko ali storitveno dejavnostjo. To lahko vključuje tudi večje število zaposlitev v proizvodnji, gradbeništvu ali transportu, ki so pogosteje povezane z moškimi poklici.

Slika 30: Delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča, po občinah dela: % med vsemi delovno aktivnimi prebivalci v občini, 2023

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Slika 31: Moški - delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča, po občinah dela: % med vsemi delovno aktivnimi prebivalci v občini, 2023

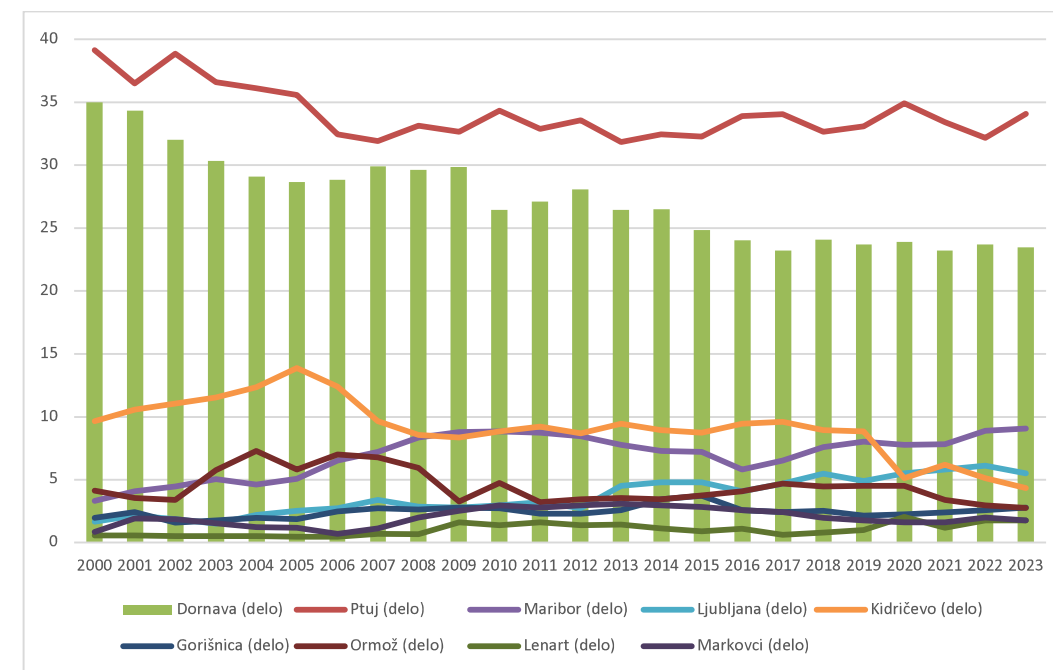

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

Pri ženskah iz Dornave (Slika 32), ki se vozijo na delo v druge občine, se prav tako najpogosteje omenja Ptuj, vendar je razmerje med Ptujem in Mariborom lahko nekoliko drugačno kot pri moških, saj ženske pogosto najdejo zaposlitev v sektorjih, kot so zdravstvo, šolstvo, trgovina ali javna uprava, ki so lahko prisotnejši v določenem mestu. Kljub temu je v mnogih primerih opaziti, da tudi ženske gravitirajo v Maribor ali Mursko Soboto zaradi večjega izbora storitvenih in administrativnih delovnih mest.

Razlika med moškimi in ženskami ni vedno zelo izrazita, vendar se v grafih vidi, da so nekatere destinacije pri ženskah nekoliko pogostejše (npr. Ptuj, kjer je več priložnosti v storitvenem sektorju), medtem ko moški morda pogostejše izberejo Maribor ali druge industrijske kraje. V vsakem primeru pa ostaja dejstvo, da se več kot polovica aktivnih prebivalcev (moških in žensk) iz Dornave dnevno vozi v druga okolja, kar krepi podobo spalne občine.

Slika 32: Ženske - delovni migranti [brez kmetov], ki delajo zunaj občine prebivališča, po občinah dela: % med vsemi delovno aktivnimi prebivalci v občini, 2023

Podatki: (Statistični urad Republike Slovenije, 2025b)

4 KVALITATIVNA ANALIZA

4.1 Metodologija

Z namenom pridobivanja informacij, ki bi se lahko uporabili pri sintezi podatkov iz uradnih virov in pripravi priporočil, so bili zbrani tudi kvalitativni podatki. S tem namenom je bil izveden poglobljeni intervju s poznavalcem problematike (26. februarja, ob 9h) ter fokusna skupina (14. aprila, ob 17h). Pogovor je temeljil na naslednjih vprašanjih, ki so se vsebinsko sproti dopolnjevala:

1. Kaj bi izpostavili kot prednosti vaše občine z razvojnega vidika, kje vidite potenciale?
2. Katere so po vašem mnenju ključne dejavnosti, kje so locirane? V kateri smeri (tudi geografsko) naj bi se razvijale?
3. Katere so glavne razvojne ovire? Kaj občina potrebuje? (infrastruktura, šolstvo, zdravstvo, upravne stvari)? Kako občino ovirajo še morebitne druge stvari?
4. Katera so ključna razvojna partnerstva z vidika širšega območja (ostale občine), kako pomembno je planirati razvoj v širšem kontekstu?

Na podlagi pridobljenih informacij in zapisov pogovorov v nadaljevanju povzemamo glavne ugotovitve.

4.2 Rezultati

4.2.1 Gospodarski razvoj občine ter razvojni potenciali občine

V občini prevladujejo **majhna družinska podjetja in obrtniki** (čebelarstvo, hmeljarstvo, gradbena mehanizacija, avtomehanika, mesarstvo, vrtnarstvo), ki zagotavljajo stabilna delovna mesta in visoko stopnjo socialne varnosti. Visoko izobraženi kadri se pogosto usmerjajo proti **Ptuj in večjim mestom**, deloma zaradi omejenih priložnosti za rast v lokalnih mikropodjetjih. Občina ima po mnenju sogovornikov **potencial tudi na kmetijskem področju** (kjer podatki kažejo konsolidacijo, op.a.).

Omenjeno je bilo tudi, da se je v občini **zamudilo z gradnjo obrtne cone**, ki je bila sicer načrtovana, in sicer na degradiranem zemljišču v lasti RS. Zaradi nasprotovanja cona ni zaživela. Dejavnosti oziroma podjetja, ki so se širila, so se zato širila drugje. Zaradi majhnih razdalj se podjetja povezujejo tudi z obrtno cono Markovci. Deloma bi lahko izkoristili bližino te cone ter hitre ceste ter s povezavo nekaj parcel (op.cit. "4-5 parcel v obrtno cono", fokusna skupina, 14.4.) omogočili malim in razpršenim podjetnikom ustrezen prostor z infrastrukturo, ki bi omogočala razvoj ("nikoli ni zamujeno", fokusna skupina, 14.4.).

V občini so **zaznali tudi omejenost glede gradnje večjih objektov**. Izziv predstavlja **poplavna ogroženost** določenih delov, kar otežuje razvoj. Hkrati pa je pomembno izpostaviti mnenje (ki se je sicer pojavilo v okviru diskusije glede kolesarske infrastrukture, a je lahko relevantno tudi širše: "da je **potrebno ponuditi, da se začne izkoriščati**, sicer so samo domneve" (op.a. glede tega, ali je nekaj lahko koristno in se bo uporabljalo ali ne).

V okviru fokusne skupine (14.4.) je bilo omenjeno tudi, da se krepí gravitacija dejavnosti oziroma **povezovanje z Ormožem**, ki se hitro razvoja tako z vidika rasti mesta, industrijske

cone in postaja **pomembno središče** (kot **tudi Ptuj**). Omenjeno je bilo, da ima Dornava "srečo", da je **občina med obema občinama**, ki sta pomembni središči, kar lahko razvojno izkoristijo. Omenjeno je bilo tudi, da je z vidika povezovanja morda pomembnejši Ormož "ker imajo podobne zadeve, podobne poglede".

Z vidika razvoja je bilo omenjeno tudi **potencialno povezovanje oziroma gravitacija proti** občinama **Sv. Tomaž in Juršinci**, ki se hitro razvijajo. Ptuj, ki je večji, je bil omenjen kot bolj "samozadosten", zato je priložnosti za povezovanje manj.

Sogovorniki so med razvojnimi potenciali omenili predvsem **razvoj turizma**, zaradi bližine narave, goric ter baročnega dvorca z urejenim parkom, kar je bilo izpostavljeno kot ključni vir za razvoj turizma. Kot priložnost je bila s turističnega vidika omenjena tudi navezava na kulturno-gastronomске možnosti, ki jih nudijo bližina **Jeruzalema, Ormoža in Ptuja**, tudi z vidika močne tradicije vinorodnega območja. Slednje nudi tudi možnosti **razvoja manjših turističnih nastanitvenih kapacitet**.

Z vidika krepitve **razvoja turizma** so sogovorniki omenili tudi nekaj izzivov, ki bi jih lahko naslovili v načrtih prihajnega razvoja občine:

- Primanjkuje manjše **namestitvene ponudbe** (glamping, turistične kmetije, apartmaji), kar hkrati predstavlja razvojno priložnost, tudi za razvoj manjših, tematsko naravnanih nastanitvev..
- V občini primanjkuje tudi ustrezne **gostinske infrastrukture**, kar velja tudi za bližino dvorca.
- Z vidika razvoja občine s turističnega vidika bi bila potrebna **dopolnitev z dodatnimi športno-rekreativnimi površinami** (igrišča, športna dvorana oziroma telovadnica, kolesarske poti, tudi športni park), ki bi podaljšale turistične obiske. Omenjena infrastruktura bi imela pozitiven vpliv tudi na kakovost bivanja lokalnega prebivalstva in je bila skozi pogovor večkrat omenjena tudi s tega vidika.
- Hkrati pa je bilo z vidika razvoja turizma omenjeno, da večji nastanitveni objekt (npr. hotel) ne bi bil tako smiseln.

4.2.2 Razvoj infrastrukture

V okviru fokusne skupine in intervjuja je bilo omenjenih več izzivov glede razvoja infrastrukture, pri čemer se je izpostavil pomen zagotavljanja "kvalitetnega in varnega bivanja" (intervju, 26.2.). Sogovorniki so omenili, da **ceste** (ki sicer niso najslabše) niso dovolj široke, da potrebujejo glede na promet **razširitev**, potrebni so tudi pločniki in pa prilagoditi je potrebno cestno omrežje in razvoj le tega gravitaciji prebivalstva. Potrebno je bolj jasno **označiti in zavarovati tudi šolske poti**.

Kolesarske steze je prav tako potrebno ustrezno **razviti in pa označiti**. Z vidika uporabe kolesarskih poti se zdi, da so te v prvi vrsti pomembne zaradi rekreacije ter razvoja turizma (kar je smiselno upoštevati pri njihovem razvoju, op.a.). V fokusni skupini se je pojavilo mnenje, da so manj pomembne zaradi poti na delo, ker so razdalje precejšnje. Na drugi strani pa je bilo omenjeno tudi že prej omenjeno mnenje, da "dokler ne ponudiš", gre za domneve).

Tudi v okviru intervjuja je bilo omenjeno širjenje kolesarskih poti do Ptuja. Sledje bi bilo lahko zanimivo tudi z vidika razvoja turizma (op.a.).

V kraju, ki se je po mnenju sogovornika "razvijal stihjsko" (intervju, 26.2.), bi bilo smiselno zagotoviti tudi "čimveč osnovnih potreb doma". Tudi v okviru fokusne skupine se je pojavilo mnenje, da se kraj ni razvijal načrtno oziroma strateško in da zato raporeditev dejavnosti ni optimalna, kar se kaže tudi v strukturi centra.

4.2.3 Razvoj občine kot lokacije, ki omogoča "visoko kakovost bivanja in pobeg iz mesta z bližino mesta"

Dornava je **mirno podeželsko okolje** v bližini mestnih središč (Ptuj, tudi Ormož), kar privablja prebivalce kot **kakovostno "bivalno območje"**. Kot je bilo izpostavljeno tekom intervjuja, je občina "bolj pomembna z vidika bivanja", je **"prijazna za življenje"**, nudi mirno okolje, ni večjih poslovnih subjektov, hrupa, ugodne so tudi cene zemljišč.

Na eni strani zaradi kakovosti bivanja ostajajo doma v domači občini prebivalci Dornave, hkrati pa je občina zanimiva tudi za nove prebivalce. Občina je (kar potrjujejo tudi statistični podatki) izpostavljena precejšnjim dnevnim migracijam. Z vidika strukture delovnih mest je bilo povedano tekom fokusne skupine, da je **za visoko-izobražen kader več priložnosti na Ptuj** in drugih večjih krajih. Da bi jih zadržali v Dornavi, bi tudi ta morala ponuditi visoko kakovostna delovna mesta.

Rast prebivalstva in pa tudi potencial občine, da postane kraj, kamor bi se ljudje priseljevali zaradi kakovosti bivanja, pa pomeni tudi določene **infrastrukturne potrebe**. Z vidika kakovosti bivanja se je v okviru fokusne skupine izpostavilo pomanjkanje zmogljivosti **vrtec, športnih objektov, zdravstvene in trgovske ponudbe**, pa tudi stanovanjske gradnje (sploh v prihodnosti). Obstoječe stanje ne sledi dobro razvoju občine in omejuje kakovost bivanja in gospodarski razvoj.

Z vidika povečevanja kakovosti bivanja je v skladu z razpravo v okviru fokusne skupine smiselno izpostaviti razmislek o:

- Pomanjkanju zmogljivosti vrtcev, športnih objektov, zdravstvene in trgovske ponudbe, kar omejuje kakovost bivanja in gospodarski razvoj. Omenjena je bila težava stihjskega. Razvoja v preteklosti, ki je pripeljala do situacije, ko v bližini šole ni prostora za športno dvorano.
- Pomembna je zagotovitev nekoliko bolj bogate trgovske ponudbe v občini, smiselna je lokacija, ki bi pritegnila tudi prebivalce drugih občin.
- Tudi z vidika kakovosti bivanja je potrebno posodobiti preozke in neurejene ceste, pomanjkanje pločnikov ter pomanjkanje varnih kolesarskih poti, ki ovirajo prometno varnost in mobilnost.
- Za sodobno bivanje je potrebno posodobiti tudi električno omrežje, medtem ko se vodovodno že ureja. Potrebno je zagotoviti tudi drugo infrastrukturo.

4.2.4 Trajnostna mobilnost

Občina Dornava je občina, kjer so dnevne migracije močne. Tako z vidika zagotavljanja kakovosti bivanja kot tudi z vidika omogočanja gospodarskega razvoja (npr. Turizma) je pomembno zagotoviti ustrezno infrastrukturo.

V tem kontekstu se je tekom intervjuja in fokusne skupine izpostavilo več elementov (nekateri že omenjene):

- posodobiti preozke in neurejene ceste, pomanjkanje pločnikov ter pomanjkanje varnih kolesarskih poti, ki ovirajo prometno varnost in mobilnost
- razmislek o kolesarskih povezavah gre v smer krepitve tega omrežja, kar je pomembno tudi z vidika razvoja turizma, pri čemer pa je bil izražen dvom, če bodo glede na razdalje in urejenost kolesarskih stez, te res lahko postale resno nadomestilo za ostale oblike cestnega prevoza in za prevoz na delo, vsaj v večjem obsegu. Kolesarstvo pa je bilo omenjeno kot pomembno z vidika razvoja turizma.
- Izražen je bil dvom o smiselnosti izgradnje železniške povezave (postajališča za potnike) glede na stroškovno učinkovitost in dejanske tokove prebivalcev.
- Potrebno pa bi bilo okrepiti avtobusne povezave (omenjen je bil predvsem Ptuj).
- Glede na trende v gibanju števila dijakov, študentov in delovno aktivnih je potrebno prilagoditi javni potniški promet (pogostost, urnike in relacije).

5 SKLEPI IN PRIPOROČILA

Občina Dornava izstopa kot majhna podeželska skupnost z bogato agrarno tradicijo, kulturno dediščino in naravnimi lepotami. S svojo geografsko lego v severovzhodnem delu Slovenije, v bližini Ptuja, ima Dornava obilico kmetijskih zemljišč, ki so temelj gospodarske dejavnosti – predvsem poljedelstvo in živinoreja. Občina se ponaša tudi z zgodovinskimi spomeniki, kot je baročni dvorec, in ohranjeno kulturno dediščino, kar ji daje edinstven identitetni pečat. Zaradi nizke urbanizacije in razpršenega naseljenosti ima Dornava značilnosti tipične "spalne občine", kjer prebivalci pogosto delajo v večjih urbanih središčih, a si želijo živeti v mirnem, podeželskem okolju.

Prihodnji razvoj Dornave je mogoče usmeriti v več smeri. Prvič, kmetijski potencial lahko služi kot osnova za razvoj agriturizma in trajnostnega podeželja, s čimer bi se povečala gospodarska dodana vrednost in ustvarila nova delovna mesta. Drugič, z izboljšanjem digitalne in prometne infrastrukture ter spodbujanjem socialno-varstvenih in izobraževalnih programov bi se lahko občina preoblikovala v občino, kjer bi prebivalci, ki delajo v sosednjih večjih mestih, našli privlačno in kakovostno bivališče. Tak pristop bi zmanjšal urbanizacijske pritiske na večja mesta in hkrati ohranil vitalnost lokalne skupnosti.

Končno, Dornava se lahko osredotoči na krepitev lokalnega gospodarstva z razvojem manjših podjetij in obrti, kar bo pripomoglo k zmanjšanju odseljevanja mladih ter spodbudilo demografsko stabilnost. Kombinacija spodbujanja trajnostnega kmetijstva, razvoja turizma in izboljšanja socialne infrastrukture bo omogočila, da Dornava ohrani svojo edinstveno identiteto, hkrati pa se postopoma transformira v modernejšo, a še vedno pristno spalno občino, ki združuje prednosti podeželskega življenja z dostopom do delovnih mest in sodobnih storitev.

Dornava in njena okolica ponujata edinstveno kombinacijo podeželskega šarma in bogate kulturne dediščine, ki sta idealni za turizem, osredotočen na pristnost in trajnost. V Dornavi si obiskovalci lahko ogledajo baročni dvorec ter sprehajajo se med vinogradi in kmetijskimi nasadi, ki pričajo o dolgoletni agrarni tradiciji. Tradicionalne prireditve in lokalna kulinarika nudijo vpogled v bogato zgodovino ter kulturno identiteto te majhne skupnosti. Okolica Dornave, vključno s Ptujem in Slovenskimi goricami, privablja ljubitelje narave in vinogradništva. Turisti se lahko odpravijo na kolesarske in pohodniške ture po slikovitih podeželskih poteh, obiščejo vinske kleti ter okusijo vrhunska vina, ki so značilna za to regijo. Poleg tega je regija znana po odličnih priložnostih za agriturizem, kjer lahko obiskovalci neposredno izkusijo življenje na kmetiji in se udeležijo delavnic o trajnostnem kmetijstvu.

Glede na predstavljeno analizo in trende v občini Dornava je mogoče izluščiti več ključnih priporočil za nadaljnje urbanistično načrtovanje:

1. Prilagajanje stanovanjske infrastrukture in pospeševanje prenove

Občina Dornava sicer beleži ustrezno število stanovanj glede na velikost občine, a hkrati v povprečju narašča starost stanovanjskega fonda (in tudi starost voznega parka).

V urbanističnih načrtih naj se spodbuja energetska prenova obstoječih stavb, gradnja novih, energijsko učinkovitih stanovanj ter prenova starejših hiš. S tem se ohranja kulturna dediščina in istočasno dviguje kakovost bivanja. Ker ima Dornava v primerjavi z mesti višji delež večjih stanovanj (tri- ali večsobnih), naj se razmisli o zasnovi tudi manjših bivalnih enot za mlade družine in starejše občane.

2. Krepitev prometne dostopnosti in varnosti

Povečevanje števila osebnih avtomobilov ter visoka starost voznega parka kažeta na potrebo po boljših prometnih rešitvah in spodbujanju varnosti. Občani se pri mobilnosti večinoma zanašajo na osebna vozila, saj javni prevoz ni zadosten.

Pri pripravi prostorskih načrtov naj se načrtujejo prometne rešitve, ki povečujejo varnost (kolesarske in pešpoti, umirjanje prometa v naseljih, varne šolske poti). Spodbujati je treba tudi souporabo avtomobilov in vzpostavljanje povezav z bližnjimi mesti (npr. Ptuj, Maribor) prek učinkovitejših avtobusnih linij.

V kvalitativni analizi je bil izražen dvom o smiselnosti železniške postaje za potniški promet. Glede na podatke iz statistične analize pa je smiseln predlog, da se nadgradi javni potniški promet (pogostost, ure odhodov in relacije) glede na potrebe mladine v izobraževanju in pa delovno-aktivne.

3. Razvoj večnamenskih območij in podpora lokalnemu gospodarstvu

Gospodarski kazalniki kažejo, da je število podjetij raslo, čeprav so prihodki podjetij v občini nižje kot v večjih središčih, a trendi zadnjih let kažejo na rast. To daje osnovo za razvoj gospodarstva in krepitev lokalnega okolja, kar je smiselno spodbujati – tudi s povezovanjem s sosednjimi občinami, kot je bilo predlagano tudi v kvalitativni analizi. Močna kmetijska

dejavnost in večja povprečna uporabna površina stanovanj kažeta, da se lahko nadalje razvija tako kmetijski kot stanovanjski vidik.

Urbanistično načrtovanje naj predvidi območja za krepitev oziroma razvoj kmetijsko-podjetniških dejavnosti, morda v povezavi s sosednjimi občinami (npr. logistična območja za kratke dobavne verige, male obrtne cone) in hkrati poskrbi za prostorsko umeščanje storitvenih dejavnosti (večja / večje lokalne trgovine, servisne dejavnosti), da prebivalcem ne bi bilo treba za vsako opravilo potovati v večja središča. Tak pristop krepi lokalno ekonomijo in delovna mesta v občini.

4. Izboljšanje javne in socialne infrastrukture za mlade družine ter starejše

Vključevanje otrok v vrtec se je v zadnjih letih precej povečalo, kar kaže na večje potrebe družin. Po drugi strani se soočamo z manjšim številom dijakov in študentov, kar nakazuje, da se mladi po končani osnovni šoli pogosto selijo ali šolajo zunaj občine.

Pri urbanističnih načrtih je smiselno predvideti rešitve, ki izboljšujejo kakovost javnega prostora (igrišča, družabne površine, dostopnost kulturnih in športnih objektov). Hkrati je treba v ospredje postaviti razvoj storitev, ki omogočajo daljše bivanje starejših v domačem okolju (dnevni centri, domovi za starejše ali oskrbovana stanovanja). To ohranja vitalnost lokalne skupnosti in zmanjšuje potrebo po selitvi v večja mesta.

5. Uravnotežen pristop k varovanju kmetijskih zemljišč in spodbujanju novih gradenj

Občina Dornava ima močno kmetijsko dejavnost, zato je ohranjanje kmetijskih zemljišč pomembno za trajnostni razvoj. Hkrati pa obstaja potreba po novih stanovanjih in potencialno več (drugačnih) poslovnih prostorih.

Urbanistično planiranje naj jasno opredeli, katera območja so prednostno namenjena kmetijstvu, katera pa so primerna za pozidavo in gospodarski razvoj. Tako se ohrani kmetijska proizvodnja in krajinska podoba, obenem pa se omogoči prostorski razvoj naselij.

6. Turizem

S tem, ko Dornava kot spalna občina nudi kakovostno bivanje v mirnem okolju, hkrati pa omogoča enostaven dostop do delovnih mest v večjih urbanih središčih, se turizem v tej regiji razvija v več smeri. Poleg tradicionalnih in naravnih lepote se poudarja tudi trajnostni razvoj, ki vključuje ekološko kmetijstvo, lokalno obrt in aktivno vključevanje skupnosti, pri čemer lokalni odločevalci vidijo potencial predvsem v manjših nastanitvenih objektih (ne hotelih). To vse skupaj ustvarja privlačno destinacijo za tiste, ki iščejo ravnotežje med sodobnim življenjem in ohranjanjem tradicionalnih vrednot. Pri tem je velik potencial tudi zaradi zanimivosti v okoliških krajih/ regiji.

6 LITERATURA IN VIRI

Občina Dornava. (2023). *Dornava*.

Občina Dornava. (2025). *Splošna predstavitev—Občina Dornava*.

<https://www.dornava.si/objave/175>

OŠ Dr. Franja Žgeča. (2017). *Načrt šolskih poti*.

https://osdornava.splet.arnes.si/files/2022/11/nacrt_solskih_poti.pdf

Statistični urad Republike Slovenije. (2025a). *Dornava—Slovenske regije in občine v*

številkah. <https://www.stat.si/obcine/sl/Municip/Index/35>

Statistični urad Republike Slovenije. (2025b). *SI-STAT podatkovni portal*.

<http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/Ekonomsko.asp>